

TUMBA- TARZAN

FRI
SOM
FÅGELN

GUNNAR STÅHL

Legus

TUMBA-TARZAN

FRI SOM FÅGELN

Fotnot: Fågelfri – efter tyskans vogelfrei. Om brottsling som förklarats prisgiven åt ”fågeln i luften, vilddjuren i skogen och fiskarna i vattnet”.

Ur Pelle Holms ”Bevingade ord”

TUMBA-TARZAN FRI SOM FÅGELN

en socialdokumentär skildring av Tumba-ligan

av Gunnar Ståhl

Legus

”Tumba-Tarzan fri som fågeln” med fotografier av Lena Ståhl utkom i inbunden form 1990. Pocketvarianten utkom 1998. Denna bok är historien om Rolf ”Tumba-Tarzan” Johansson i pocketformat, utan fotografier.

ISBN 91-88192-48-2

© Gunnar Ståhl, 1990

Karta: Lars Beckman

Legus Projekt & Media AB

www.legus.se

Till Lena och Adam

*Lagen har sina blottor.
Hund får de fattiga ha.
De kunde väl skaffa sig råttor,
som är skattefria och bra.
Nu sitter folk i små stugor
med dyrbara hundskulptur.
De kunde väl leka med flugor,
som också är sällskapsdjur*

Inledningen till dikten "Varning för hunden" av Stig Dagerman, publicerad i *Arbetaren* 1954. En fattigvårdsordförande i Värmland hade yttrat "Nog är det ynkligt att folk som har understöd skall ha hund"

INTERVJUADE PERSONER

Jan Asterö, född 1937

Sune Bergman, polis, född 1927

Börje Carlsson, polis, född 1919

Rune Engström, född 1918

Jonny Graan, fotograf, född 1924

Bertil Hedberg, polis, född 1909

Olle Johansson, född 1933

Ellert Larsson, född 1920

Gösta Larsson, född 1937

Alf Lundin, polis, född 1909. Död 1990

Thorsten Paulson, polis, född 1916

Roland Pettersson, polis, född 1930

Lennart Printz, åklagare, född 1920. Död 1988

Rolle Ståhlström, journalist, född 1918

Nils Magnus Svensson, journalist, född 1922. Död 1989

Alexander Söderman, född 1924

”Ann”, Rolfs och Alices äldsta dotter, född 1946

ÖVRIGA KÄLLOR

Förundersökningsprotokoll, rättegångshandlingar och tidningar

PROLOG

– Har du en cigarett till mig? frågade han rätt över rummet.

– Nej, svarade hon. Jag har ingen själv.

– Hur har du det?

– Jo tack, för all del, något så när. Och du själv då?

– Jag kan inte klaga. Du måste hålla med om att vi har det bättre så här än när vi kamperade ute.

– Ja, det går inte att jämföra. Hoppas att den här häktningstiden och rättegången snart är över.

Han log mot henne. Hon såg ut som en snäll och sköt-sam hemmaflicka i sin gråa kjol, rosa blus, gråa cardigan-kofta och kopparröda hår. Som sällskap bredvid sig på soffan hade hon vaktfrun Lilly Elmberg.

Tio meter därifrån, på en soffa i andra änden av rummet satt han, propert och snyggt klädd i mörk kostym, vit skjorta och slips. Han var nyrakad och det mörka håret låg i prydliga vågor över hjässan. Handbojan var fastlänkad i poliskonstapel Rudolf Jonsson.

De satt i förrummet till Södertörns domsaga på Högbergsgatan i Stockholm.

Det var strax innan häktningsförhandlingarna och de var placerade långt från varandra för att inte kunna prata. Men de två kunde ändå säga några ord till varandra.

De första orden på närmare en månad.

De kallades snart in i rättssalen. När det äkta paret passerade varandra omfamnade hon sin make, klappade honom ömt på kinden och log uppmuntrande.

Det var på förmiddagen tisdagen den 30 november 1954.

Han var den 29-årige försäljaren Rolf Johansson och hon var hans tre år yngre hustru Alice Johansson.

Han kallades allmänt för Tumba-Tarzan och under ett halvår hade han och hustrun ihärdigt jagats av polis, men lyckats hålla sig undan.

De hade levt i skogarna söder och norr om Stockholm efterspanade för ett stort antal inbrott, flykt från fängelse och skottlossning mot polis. De hade hetsats med hundar, vapen och helikoptrar under vilda nattliga jakter och dagliga strapatser.

Men nu satt de i rättssalen.

Exakt två veckor tidigare, på morgonen den 16 november 1954, hade Rolf gripits tillsammans med sin yngste broder Olle i en bil på Stocksundsbron vid Stockholms norra infart.

Alice hade anmält sig själv för polisen den 4 november.

Under ett halvår hade det skygga paret hållit en mängd människor i skräck och fruktan, men även i spänning och beundran.

Tidningarna hade skrivit spaltmetrar om deras vandringar i skogarna i Roslagen och Södertörn. Reportrar hade om och om igen försökt analysera hur farlig Rolf egentligen var och om Alice följde med sin man frivilligt i skogen eller tvingades till det.

Åtskilliga gånger under de senaste månaderna hade polisen trott att de haft paret Johansson i snaran, men ide-

ligen blivit lurade. Många gånger hade de förlorat paret ur sikte och pinsamt nog tvingats erkänna att de tappat bort dem.

”Det är skönt att jakten är över”, sa en polisman från Tumba när Rolf greps. ”Skönt för oss och säkert också skönt för Tumba-Tarzan. Han har gäckat oss. Gång på gång har vi varit hack i häl, men han har alltid lyckats bryta sig ut. Vi förstår att uppskatta en god motståndare – även om vi skjuter skarpt på varandra.”

Rolf ”Tumba-Tarzan” Johansson hade kallats allt från ”desperadon” till ”den siste mohikanen” och ”Sveriges egen-domligaste campare”. Han var en fredlös som stal mat för att bli mätt, dryck för att han var törstig och filter och kläder för att inte frysa.

Ytterst sällan plockade han på sig andras pengar och skjutvapen använde han bara för att hota med.

”Rolf sköt inte för att döda. Han kan inte göra en fluga för när”, sa hans mor Amanda efter en skottlossning mot polis sommaren 1954.

Redan under sin livstid var Tumba-Tarzan en myt och legend.

Han blev en person som man skrämde barnen med och ansågs som en skoningslös förbrytare. Samtidigt var han en minst lika stor idol och hjälte som Nacka Skoglund och namnen Sven ”Tumba” Johansson.

När barnen lekte i skogen ville alla vara Tumba-Tarzan.

Han var omtyckt av alla i sin närhet och en stor personlighet. Han hade en stark utstrålning och kunde med lätthet dupera andra människor. Många uppfattade honom som den lille mannen som slogs mot överheten.

Någon vanlig Svensson ville han inte vara och var det

heller inte. Rolf avskydde stämpelklockor och fasta arbetstider.

Han hade en längtan efter ett friare och rikare liv. Med en annan bakgrund och uppväxt hade han med stor sannolikhet blivit konstnär eller musiker.

Den kanske mest spridda myten om Tumba-Tarzan är den om skogsmänniskan som kunde tala polishundarna till rätta och skicka tillbaka dem till polisuppbådet.

Rolf hade flera egna hundar och var även hundförare den korta tid han gjorde lumpen. Så god hand med hundar hade han.

Men några polishundar stoppade han aldrig.

Äktenskapet med Alice var viktigt för honom. Två barn hade de tillsammans och han var otroligt svartsjuk på henne.

Alice yttrade en gång om Rolf:

”Vi ska inte tycka synd om honom, men vi ska heller inte hata den mannen. Han är som han är, en människa utan hopp. Olycklig och osäker.”

Hon hade nog rätt. För hon visste. Livet hade gått hårt fram med honom och i det hårda tempo som 50-talet förde med sig passade han inte in.

Men så mycket annorlunda än vi andra var han nog egentligen inte.

Däremot hade han en annan bakgrund.

Avsevärt fattigare och hårdare.

I

*Naturligtvis gör pengar
i och för sig
ingen lycklig.
Men det kan inte hjälpas
att de har en lugnande verkan
på nervsystemet.
Arnold Ljungdal*

Sommaren 1952 är en fin sommar i Sverige och bönderna är nöjda. Vädret är så gott som perfekt med lagom mycket sol och lagom med regn.

I juni talar alla om ett svenskt Catalinaplan som skjuts ned över Östersjön av två ryska MIG-plan under spaning efter en försvunnen DC-3:a.

I Tumba söder om Stockholm firar Rolf Johansson, hans hustru Alice och deras två barn midsommar.

Rolfs mor Amanda är med. Hon kommer från Entorp och har med sig Rolfs yngre bröder Sune och Olle. Även fader Eskil är med på midsommarfesten, trots att föräldrarna varit skilda åt ett par år och han numera har sin bostad i Norrtälje.

Rolf snickrar ihop en midsommarstång och alla hjälps åt att klä den med blommor och blad. Rolfs och Alices två små döttrar springer glada och spralliga runt på gården.

Det är glam och liv. Maten och nubbarna smakar gott och alla trivs.

Först sent på eftermiddagen åker Eskil, Amanda, Olle och Sune hem till stugan i Entorp.

Halv åtta på kvällen dyker plötsligt tre polismän upp hemma hos Rolf och Alice Johansson i Vretarna.

Överkonstapel Bertil Hedberg och polismännen Gustaf Andersson och Börje Carlsson gör husrannsakan och

beslagtar 200 meter sladd, två hjul till en motorcykel, en tank till en Royal Enfield-motorcykel och en plåtburk märkt "Aborn's", ett amerikanskt kaffemärke. De tar också med sig två skinnrockar, två sovsäckar, en ryggsäck, en motorcykelsadel och annat lösgods.

Rolf får lämna Alice och barnen i stugan och förs till polisstationen i Tumba. Samma kväll anhålls han av landsfiskalen och placeras i häkte.

Han får veta att också bröderna Olle och Sune sitter i häkte på stationen. Sju polismän hade gjort husrannsakan i Entorp innan de kom till Vretarna. Och i Entorp hade de hittat mycket. Mycket mer än hemma hos Rolf.

Så börjar det och de tre bröderna sitter i häkte.

Rolf, den äldste av dem, är 26 år – en kort och senig man, alltid mycket talför, snabb i tankarna och replikerna. Den fem år yngre Sune är längst av de tre, avsevärt kraftigare och mer tystlåten. Olle, snart 19 år, är ganska kort och med både senig och kraftig kropp. Han pratar gärna, både mycket, snabbt och länge.

Alla tre är mörkhåriga som fadern.

De tre bröderna hade inte haft ett officiellt arbete på lång tid utan under flera år hjälpt sin pappa med att klippa och klistra pappersfjärilar, bordslöpare och andra pappersartiklar som de sedan gått runt och sålt i stugorna.

Samtidigt hade det under ett par års tid strömmat in anmälningar om sommarstugeinbrott. Tumbapolisen misstänkte starkt att "Entorparna" var inblandade.

Så var det också.

Så sent som natten före gripandet hade Olle och Sune varit ute och stulit mat och brännvin i en stuga.

Men ingen av de två erkänner ett enda brott.

Efter midsommarhelgen får de advokat Gunnar Sjöberg som offentlig försvarare och pumpas dag efter dag i förhör efter förhör.

Rolf nekar också, trots att han mycket väl vet vad som hänt. Han sätter sig ner i cellen och skriver ett brev.

Till kriminalen och mina bröder.

*Våra föräldrar äro skilda sedan ett år tillbaka och skilsmässopapperen ska skrivas på efter midsommar. Jag har sört mycket över detta och många gånger gråtit i smyg och bett till Gud att skilsmässan skulle gå tillbaka. Jag vet att mina bröder känner likadant. En del ord då mina bröder samtalat har jag råkat höra. En gång sa de att detta var enda sättet att få våra föräldrar att leva samman igen. En av dem sade man kan inte åka fast när man lämnar tillbaka sakerna igen genom polisens ingrepp. Det blir bara betraktat som ett billån. Om det är rätt som jag anntagit ber jag er Sune och Olle att erkänna detta för Alice, min, barnens och er egen skull. Det är dumt sitta fängslad så länge för att skilsmässan skall gå ut, när det drabbar Alice som är gravid och barnen hårdast. Vår Mor har nu sökt upp Vår Far och jag tror säkert att de efter detta flyttar ihop. Det är också synd om vår Mor med denna oviss-
het. Mina bröder Sune och Olle sade vidare en gång att en grannfamilj Emanuelssons håller ögonen på allt och är som en löpsedel. Därför förstär jag efteråt varför motorcyckeln som jag av Sune fick låna på natten med en stor kartong ved på motorstoppstannade vid Emanuelssons. Jag fick då gå tillbaka efter en trampcykel och Sune följde mej tillbaks för att hämta motorcyckeln. Han försökte starta i 10. min. varvid motorn smällde flera gånger, och någon av Emanuelssons kom och tittrade i dörren. Jag tror att min bror Sune så där mitt i natten*

fick ett bra tillfälle att få Emanuelssons att ringa till polisen. Jag kan svära på att Emanuelssons anmält detta. Om ni på annat sätt försökt bli häktade för skilsmässans skull så tala ut med detta för polisen så går det mycket fortare med utredningen.

*Hjärtliga hälsningar från Rolf.
(Polisen i Huddinge är sympatisk.)*

Under midsommarhelgen stjäls Stieg Trenters röda Hotchkiss av 51 års modell på Folkungagatan i Stockholm.

Av naturliga skäl misstänks inte bröderna Johansson för den stölden.

*

Bertil Hedberg:

”Jag minns mycket lite av det där, det är knappast någonting. Jag har glömt det där helt enkelt, men det var intressant på den tiden vi höll på med det.

Vi kallade dom Entorparna och det var en väldig massa inbrott på gång där då. Vi gjorde husrannsakan hemma hos dom minns jag och det löste vi upp i allt samförstånd.”

*

Börje Carlsson:

”Jag vet att vi slog till första gången midsommaren 1952. Då var jag med och gjorde husrannsakan både i Entorp och där Rolf bodde i Vretarna med sin fru.

Jag kommer inte ihåg riktigt, men vi hittade väl lite tjuvgods. Det var väl nånting som band dom vid några brott. Sen vart dom anhängna eller hur det var. Jag kommer inte ihåg riktigt, det var så mycket med dom.”

*

”Ann”:

”Jag vet inte när det började och det är frågan om det här var första gången.

Men bland dom starkare minnena är en gång då jag löjligt nog satt på pottan i köket på natten. Det var mörkt och svart och det lyste in en, som jag upplevde det, jätteficklampa genom fönstret och så kom det två farbröder och pratade med pappa och så gick dom allihop. Jag kommer ihåg att det var så konstigt. Sen vet jag ingenting alls mer om det, ingenting, och jag har inget som helst minne av att nån förklarade nåt. Ingenting alls.

Efteråt har jag förstått att det naturligtvis var poliserna som kom och hämtade honom. Men jag och min syster visste absolut ingenting och det är självklart. Vi var ju så små. Vi tänkte väl kanske inte ens på att han var borta långa tider.

Jag har en väldigt konstig minnesbild från den där tiden. Jag vet inte om det var nån sorts farstu eller vad det kan ha varit där man gick in, men en gång så lyfte han in oss genom fönstret. Det var precis i samband med att poliserna kom och jag kan inte begripa varför han skulle lyfta in oss genom ett fönster.

Nej, jag begriper inte. Hur jag än vrider och vänder på det har jag aldrig kunnat förstå varför han skulle lyfta in oss genom ett fönster.”

*

Sune Bergman:

”Vi slog till och gjorde en husrannsakan och jag minns första gången vi kom till Entorp.

Dom hade en Indian-motorcykel nedplockad på vardagsrumsgolvet. Den stod uppallad där med en massa olja

och skräp omkring och jag förstår inte hur dom fick plats. Dom var i alla fall fyra personer och så hade dom en hund som hette Tarzan, nån slags gatukorsning.

En kollega hittade då en motoroverall i skinn och ägaren hade sagt att den var lagad på ett speciellt sätt och det var den här. Då greps dom och sattes in i arresten. Vi hade inte alla i Tumba vill jag minnas. Vi hade inte plats.

Sen tog statspolisen utredningen, den var ju så omfattande och vi hade inte resurser för det med vår lilla personalstyrka. Det var en som hette Georg Nilsson på statspolisen som höll i det och så var det nån som hette Dahlkvist som kom ut.”

*

Lennart Printz:

”Det var skäligen enkla bovar och 1952 var det andra förhållanden. Dom var inga storförbrytare på något sätt. Dom bröt sig in i en sommarstuga och tog lite grann av vad som fanns. Det är klart, det blev ju rätt många brott, åtal på kanske 400 brottspunkter och det blåstes ju upp av tidningarna.

Jag vet inte ens hur många gånger jag åtalade dom. Det kommer jag inte ihåg.

Dom var ju i viss mån tre olika typer. Rolf var snacksalig, lite grann hemmafilosof på något vis. Han svängde sig med lite halvsmälta grejer. Sune sa inte mycket. Han var hård som sten och nekade mot full bevisning. En gosse som det nog kunde ha blivit en våldsam brottsling av, i den mån han inte redan var det.

Olle var väl den som man fick bäst intryck av i varje fall. Han var den kille vi hade störst hopp att det skulle bli folk av. Han var intelligentast, tror jag egentligen.”

Olle Johansson:

”Det var väl inte så mycket dom hittade hos oss när dom gjorde husrannsakan 1952. Det var en motorcykel eller vad det var. Det var lite skit.

Men en sak har retat mig efteråt när det gäller sånt där. Dom har satt in en i en cell och allt man har ägt har bara försvunnit, motorcyklar och mopeder, precis allting har försvunnit och man har mist bostaden. Det är rena stölden. Sen pratar dom om att dom ska ordna till ens liv så man ska få det bättre och kunna leva ett riktigt liv. I stället tar dom ifrån en allt man äger och sen sparkar dom ut en ifrån fängelset utan nånting. Det är vad som har hänt varje gång man har åkt dit.

Ja, herregud, jag anser att det är större brott dom begår när dom utövar sin tjänst, än när en människa stjälar lite mat. Det är genomgående hela vägen på det viset att dom utövar sin makt för att ställa till ett helvete för människor.”

Alla tre bröderna visste hur man gjorde inbrott.

Olle och Sune besökte ofta vägförvaltningens garage i Svartvik. Där tankade de sina motorcyklar och plockade med sig reservdelar till hojarna. Flera gånger var de också i Svarvartorp och hämtade mat och sprit, liksom i Nyrödja.

Långt efteråt skrattade de åt plakatet på väggen:

Meddelande till tjuvar: Den som här stjal, honom går det aldrig väl.

Södertörn var fullt av tomma sommarstugor och torp och framförallt Sune hade svårt att låta bli att besiktiga dem.

Torpen ägdes till stor del av direktörer, tandläkare, kaptenen, ingenjörer, tjänstemän, åkeriägare, notarier, vägmästare och kyrkoadjunkter från Stockholm. Det fanns gott om vapen och mat i stugorna och det var lätt att bryta sig in.

Så det gjorde Sune.

Han var i Hässle och i Björknäs och i Skogssjötorp. I Påland fick han tag på en flygaroverall och flera vapen. Sune var vapenintresserad, överhuvudtaget intresserad av mekaniska ting, och kunde sitta hur länge som helst och pillä.

Det mesta han stal hamnade hemma i Entorp eller i en gömma på Finkmossberget en bit från hemmet.

Olle följde ofta med honom på stöldraiderna.

Tillsammans besökte de Rosenberg, Gustavsberg,

Åtorp, Skogssjön, kiosken vid Möllebadet, Bastnäs, Skyttorp, Bäckén och Nynästorps. I Ursvik stal de en sextio-liters glasdamejeanne med hembryggt vin. Det räddade den julen. I Svarvartorp tog de fru Rosenqvists cykel, som de sedan plockade sönder. En lådkamera med gult skinnfodral hittade Olle i en stuga vid Utterkalven.

De var också i Ploglandet och i barackerna vid vägarbetena i Näsby. I en ficka fann Sune en guldring som han tog med hem till Entorp. Senare åkte Sune och Rolf på Sunes motorcykel till varubelåningen på Stora Nygatan i Stockholm och pantade varsin guldring. Rolf fick 35 kronor för båda ringarna och gav hälften till Sune.

Det blev hundratals inbrott i hundratals stugor och torp.

Varenda stuga i Tumba- och Grödingetrakten kunde Olle och Sune på sina tjugo fingrar och de stal kläder, radioapparater, sprit och konserver i mängder.

Rolf visste mycket väl vad de yngre bröderna sysslade med.

En gång bar Rolf hem ved från Entorp i en stulen resväska och några gånger var han själv med och gjorde inbrott.

Han var med Olle i Nyrödjan och stal mat till familjen.

I Kagghamra hittade han en bormaskin och i Bondberga ett fint fotogenelement som de först lade i verkstaden i Entorp, men som Sune några dagar senare körde hem till Rolf i Vretarna på sin motorcykel.

Alla tre var mycket intresserade av motorcyklar. När Sune hörde att det stod en gammal Royal Enfield-motorcykel i en sjöbod vid Burrebo i Vretarna drog det i honom.

Den ville han ha.

Sune tog med sig Olle och de två åkte dit och hämtade motorcykeln. De plockade sönder den i närheten av Vretarna och bar ner hjulen, sadeln, bensintanken och delar av ramen till Rolfs vedbod. Motorn och resten av ramen tog de hem och motorn monterades på Olles hembyggda motorcykel.

En gång kom Sune och Olle till Rolf med en gummi-kabel, en vattenpump, en elektrisk motor och ett motorskydd som de sa att de köpt. De skyllde på att det var så besvärligt att frakta hem godset på motorcyklarna och frågade om det kunde få ligga kvar i Vretarna. Det gick bra.

Bröderna hade tänkt dra ut elektricitet i verkstaden i Entorp någon gång. Det blev aldrig av.

Inbrotten blev dock av.

Bröderna länsade stugor i sportstugeområdena vid Pålamalm och Gladökvärn. De besökte en villa vid Skogs-sjön, liksom Hammarborgs stuga, Nytorp, Sommarro, Olleberg, Storvret och Åsbacka. Det mesta de stal hamnade i gömman på Finkmossberget. Alla vapen, och det var inte så få, och all ammunition lade de där. Konserver och sprit bar de hem till Entorp och förbrukade och kläderna använde de.

Polisen var givetvis i hämlarna på dem.

Bröderna körde runt på sina hembyggda motorcyklar och jagades ofta på småvägarna runt Tumba.

Men där kunde de inte gripas. De hittade alldeles för bra i skogen och drog lätt polisen vid näsan.

Några gånger var det ändå nära.

En morgon snodde Sune en jeepdunk med bensin vid Sandbäcks Grus' mackanläggning i Vårsta. Han hade slut med soppa i motorcykeln och visste var det fanns, men

sprang rakt i armarna på ingenjör Ortman. Sune flydde till skogs.

På eftermiddagen samma dag höll han också på att åka fast då han var i Svarvartorp vid Nolinga tillsammans med Olle.

Sune klättrade in i huset medan Olle vaktade utanför. Olle fick se en skogsarbetare och varnade Sune med en visselsignal. Medan Olle försökte starta sin motorcykel anlände polisen i en droska. Det var Sune Bergman, Eric Hall och Fritiof Stein som dök upp och Olle kände väl igen de tre poliserna. Han hade träffat dem förr.

När de frågade Olle vad han gjorde där svarade han att han bara hämtade sin motorcykel.

Polisen nöjde sig med det svaret.

Olle fick gå och Sune kom undan i skogen.

Trots att familjen Johansson under alla år haft problem med myndigheterna hade de i stort sett klarat sig undan lagens långa arm.

En gång fick dock fader Eskil dagsböter för att han inte hade betalat skatt för sin hund. En annan gång Olle för att han åkt på en hembyggd motorcykel som han inte registrerat.

Dessvärre även utan körkort.

En tredje gång stod Rolf, Sune och Olle inför Södertörnsrätten efter att ha slagits med en granne.

Grannen hade blivit arg på Tarzan, familjen Johanssons hund, och hotat den med en yxa. Olle blev förbannad och hämtade Rolf och Sune och grannen sina två söner och det blev en våldsam strid som slutade först när grannen började vifta med en sabel. Ingen skadades, åtminstone inte allvarligt, men några tänder rykte.

Bröderna fick dagsböter, liksom grannarna.

De flesta grannarna i omgivningen var bra, men några kallade fadern för tattare. Samma uttryck använde polisen.

En granne var det också som tipsade polisen om att Sune och Olle ofta for ut med sina motorcyklar sent på nätterna och kom hem först på morgonsidan. Fullastade.

En gång blev Sune anmäld för polisen när han gick i skogen och visslade.

Han var ute och rastade Tarzan och mötte en man som i sin tur var ute på morkullsjakt. Jägaren anmälde Sunes visselsignaler.

Men fram till nu hade de i stort sett klarat sig undan polisen.

*

Börje Carlsson:

”Jag vikarierade som fjärdingsman i Tumba 1945. Det var mitt första jobb när jag började som polis, men då vet jag inte att dom var på tal alls.

Sen började jag i Tumba 1949 och på sommaren samma år skulle jag och en kollega som heter Wiklund ut och jaga dom. Dom for omkring på motorcykel på skogsvägar utan körkort och grannarna klagade på dom och anmälde att dom var ute och åkte. Det var väl första gången jag var i kontakt med dom.

Chefen gav oss order att vi skulle ut och jaga dom där Entorparna och vi var ute på kvällar och lördagar och söndagar och höll på. Vi skulle ta dom, men dom var för jäkliga att försvinna på skogsvägarna. Dom var svåra att få tag på.

Jag var mycket engagerad i att åka ut på inbrottsundersökningar. Det där tekniska jobbet har alltid varit mitt in-

trasse, så jag fick ofta åka ut och göra undersökningar. Det var mest inbrott i sommarstugor och i förråd, såna här arbetsplatser. Dom stal verktyg och grejer.

Dom tog ju vapen också, gevär och sånt. Det var ju direktörer och fina gubbar som hade sina stugor där uppåt Riksten kommer jag ihåg, och dom hade det mycket som prydnad. Och sprit hade dom ju förstås och det tog dom ju. Dom var alldeles förtvylade och stod och väntade på mig...

Det höll väl på dom första åren jag var i Tumba och vi misstänkte väl Entorparna för en hel del av dom. Det fanns ju andra tjuvar också förstås, men allt tydde på att dom hade nånting med det att göra.

Dom första åren när vi åkte ut på inbrott hade vi ingen tjänstebil i Tumba. Vi fick åka runt med taxi. Men det var bra, för man hade hjälp av taxichauffören. Han hade ju ändå ingenting särskilt att göra så han hjälpte till, var hantlangare och så där och bar grejer. Men i början på femtio-talet fick vi en bil att åka med. Då gick det lite lättare.

Det tog en jävla massa tid, men mest fick man hålla på på kvällar och nätter. På dagarna höll man ju på och jobbade med annat, utredningar och sånt där, men på nätterna och lördagar och söndagar var vi ute och jagade.

Nej, det var väl så att jag mest höll på med inbrottsundersökningarna, så det var väl det mesta jobbet jag fick utav det där. När sommarstugeägarna kom ut på lördag och söndag, så upptäckte dom att det hade vart inbrott.”

*

Sune Bergman:

”Jag var 23 år när jag 1950 började som sommarvikarie i Tumba landskapsdistrikt. Efter några månader blev jag

fjärdingsman i Grödinge och då började en massa inbrott.

Det var mycket sommarstugor i Grödinge och vi miss-tänkte väl dom länge, för dom gjorde ingenting. Dom gick ju som regel hemma och monterade lite pappersblommor. Fadern och modern levde då och dom bodde i Entorp i ett rum och kök, tror jag det var. Det bodde en familj uppå och dom hade en jordkällare på tomten. Det låg alldeles intill storskogen det där.

Det var väldigt jobbigt med alla deras sommarstugeinbrott. Man fick åka ut och konstatera att det var ett inbrott och ofta konstaterade man att det var dom. Man såg det. Dom var fenomenala på att öppna fönster och Sune visade mig en gång hur han gjorde, hur han satte in en kniv och petade upp hakarna. Ofta så var ju bara ena haken på. Folk är slarviga.

Man upplevde ju det som jobbigt, men å andra sidan sett så vart dom väldigt upphaussade för att vara den sortens förbrytare. Jag vet inte hur många sommarstugeinbrott dom gjorde. Dom var småtjuvar egentligen. Dom tog vapen ibland, men dom sköt ju aldrig.

Till slut vart det så väldigt mycket inbrott och folk gnällde varför inte polisen kunde klara upp inbrotten. Då sa vi, det måste vara dom som håller på.

Dom gav ju naturligtvis polisen väldigt mycket jobb som kostade stora pengar. Men när dom var på rymmen så förstörde dom aldrig nåt i stugorna eller grisade ner som andra gör. Det var rätt snygga inbrott, frånsett kanske att dom rev ut lite böcker. Det fanns en viss hederskodex i dom i alla fall. Ofta är ju busar avundsjuka på folk som har det bättre eller är hämndlystna på samhället, men jag har inget minne av att det var så. När Olle erkände sa han, 'ja,

jag tog det och det och sen tog jag lite konserver'. Kanske han möjligen sa att det var gott om det. Ibland tog dom kläder om dom var våta. Det är ju helt naturligt också.

Det var en match så att säga mellan dom och polisen. Det man kunde bevisa, det kunde man, och jag klandrade aldrig dom för att dom var förbrytare. Det var deras sak och det var min sak att utreda.

Vi visste var vi hade varann.”

*

Roland Pettersson:

”Jag var ung då. Vi var färska dom flesta där då och vi hade alltid spaningar på dom där. Jag vet att den där sommaren hade jag nästan 300 timmar övertid på grund av dom. Till slut fick vi så mycket övertid att vi inte fick åka ut utan att få lov från chefen. För det fick man sen en dag ledigt. Det var 'väl' kompenserat.

Nej, det var bedrövligt. Dom ordinarie hade mycket bättre. Dom fick betalt, men det fick inte vi.

Roffe var en otrolig kille i skogen. Man fick inte röka, det kände han på hur långt håll som helst. Dom skulle lära mig att snusa och jag höll på att dö. Det är säkert, jag höll på att bränna upp mig.

Det var för bedrövligt.”

*

Olle Johansson:

”Förhållandet med dom flesta grannarna i Entorp var ganska bra, men det var en granne som var en riktig idiot. Det var en riktig satkärring. Det fanns dom som var riktiga jävlar, men det var speciellt hon.

Vi åkte ju mycket motorcykel på den tiden och hon spände upp taggtråd över vägarna och över gångstigarna

här i ute i skogen bara för att vi skulle skada oss. Men dom flesta grannarna var bra.

Jag kommer ihåg alla gamla snutar som fanns här, Hedberg, Lundin, Bergman...

Jag minns en gång när Hedberg försökte få dit mig på att jag hade kört motorcykel. Jag gick väl i skolan då. Roffe hade körkort och motorcykel och Hedberg hade mött honom nere i Tumba nånstans och försökt stanna honom och sett fel på oss. Han kom hem till mig i Entorp och skulle höra mig om det där. 'Nej, jag har inte åkt motorcykel', sa jag, 'det var inte jag.' Jag visste ingenting.

Precis då kom Roffe på motorcykeln och han och jag fick följa med i polisbil till Tumba. Då åkte Hedberg fram till pressbyråkiosken i Tumba. Där stod hans fru och expedierade och han skulle ha henne som vittne. 'Javisst, Rolf var här och köpte cigaretter för en stund sen', sa hon. Det var ju Roffe som hade åkt.

Det var en riktig typ den där Hedberg. Han försökte få dit mig.

Jag åkte dit för olovlig körning en gång nere i Salemstaden och det var en historia det också. Det var innan vi åkte dit på några brott. Dom hade spärr där nere och jag saktade in, stod nästan still. Andersson skulle stoppa mig. Han klev ut och tog tag i min axel. Jag drog på full gas och han snurrade runt på vägen och åkte ner i diket!

Jag åkte därifrån, men strax efter hade dom spärr uppe vid Entorp. Då hade dom gett sig fan på att dom skulle ta mig. En utav dom, Wiklund hette han, sprang ut och högg tag bak på pakethållaren och skulle stanna mig. Jag drog på och fingrarna klämdes fast, så han slängde och släpade efter motorcykeln. Han skrek och tårarna rann, det gjorde

ont naturligtvis. Jag åkte hundra meter och stannade så han kom loss. Sen drog jag på och stack. Dom hade en polisbil, men den var vänd åt fel håll.

Det vart rättegång sen. Dom visste ju att det var jag så det var ingenting att göra åt det.

I den vevan så åkte vi i bråk med en familj som bodde nere i Tumba. Det var just före julafton som jag kom och åkte trampcykel och hade hunden med mig. Han sprang lös, var ju snäll och fin, han bråkade aldrig. Gubben hade varit ute och tagit en julgran och kom med yxa och julgran. Hunden sprang fram och nosade och gubben skulle hugga honom med yxan. Han försökte flera gånger. Jag skrek väl nåt skit åt gubben och åkte därifrån. Det vart inget bråk då, men sen stod dom och passade mig när jag skulle hem. Jag åkte i slagsmål med honom och båda hans söner och klarade av dom båda två.

När brorsan Roffe skulle hem sen på kvällen, han bodde nere i Tumba då, följde vi med, så vi var alla tre bröderna då. Då stod dom igen där och passade och hoppade på oss där på vägen. Jag minns att jag slog ut tänderna på en utav dom. Gubben vart helt tokig och sprang och hämtade en kavallerisabel och skulle hugga huvudet av oss. Han sprang på vägen och slog med den där sabeln. Det var folk som såg det där och ringde efter polisen.

Vi vart ju åtalade för det där, men dom fick visst mera böter än vad vi fick.

Det som egentligen är det allvarliga, är när vi blev kallade till rättegången och gick ner mot Tumba station. Då startade dom sin bil och försökte köra över oss på vägen. Dom försökte att döda oss med bilen när vi skulle åka till rättegången!

Det är egentligen det allvarligaste av alltihop. Det kom aldrig med överhuvudtaget. Det var ingen som sa nånting om det.

Brorsan Roffe hade inte gjort nånting. Han hade inte slagits med nån utav dom. Han hade bara varit med och tittat på och var kallad som vittne i sammanhanget. Han fick böter som vittne. Jag har aldrig hört talas om det förut.”

Midsommaren 1952 sitter de tre bröderna inlåsta i varsin cell och ingen av dem medger tillstymmelsen till brott.

I närvaro av flera polismän får Rolf en dag träffa Sune i förhørsrummet. Det är Sune som begärt det.

– Du vet ju att du och Olle sitter oskyldigt anhållna, säger Sune direkt till Rolf.

Mötet avbryts omedelbart och de båda bröderna återförs till häktet.

Statspolis Georg Nilsson kallar några timmar senare in Rolf till förhör och underrättar honom om att han är misstänkt för att ha gjort ett flertal grova stölder tillsammans med Olle och Sune och att förhöret avser att ”klarlägga återkomsten av det gods som anträffats vid husrannsakan”.

Rolf förnekar omgående att han vare sig ensam eller tillsammans med bröderna gjort några stölder.

Den elektriska kabeln säger han att han köpt året före för 25 kronor av några finnar som bor i trakten och fotogenelementet för 25 kronor av en okänd person som han av en händelse mött på vägen mittför Vedaverken i Södertälje.

Två gröna sovsäckar köpte han av en okänd person på Stora Nygatan sju år tidigare för cirka 20 kronor styck.

De två motorcykelhjulen har han också köpt och bensintanken till motorcykeln, märkt Royal Enfield, har han hittat på soptippen i Vretarna. Den tomma kaffeburken

har han också hittat på någon soptipp, liksom en ryggpåse.

Skinnoverallen, en skinnrock, en kavaj och några andra sovsäckar nekar han till att överhuvudtaget ha sett.

Borrmaskinen medger han att han sett liggande i Entorp liksom verktygssatsen i skinnfodral, specialverktygen i den röda lådan, ett magasin till en niomillimeters-pistol, en elektrisk lödkolv och kolv och dubbelpipa till ett hagelgevär.

Men han vet inte var det kommer ifrån.

Rolf erkänner att ett av luftgevären är hans. Det har han köpt hos Widforss vid Hamngatan tre år tidigare för 85 kronor. Det andra är Sunes och troligen också köpt hos Widforss. Silvakompassen är hans egen och den har han skänkt till Sune.

Hagelgeväret är Eskils och sannolikt har fadern fått det av sin far eller någon annan släkting. Kikaren tror han är moderns och att hon fått den av sin far och teaterkikaren har Rolfs döttrar fått av en syster till honom. 21 stycken skarpladdade niomillimeters patroner hittade han på Järvafältet när han gjorde sin värnplikt och stål hjälmen tillhör hemvärnet som han var med i till 1945.

Så fortsätter det timme efter timme.

Allt gods har han antingen köpt, fått eller hittat.

De kommer också in på Rolfs barndomsvän Nils Carlsson. En beslagtagn motorhuva har Rolf faktiskt lånat av Nisse och en kamera har han köpt av honom för fem kronor.

Som barn tillbringade Nisse och Rolf mycket tid i skogarna tillsammans där de orienterade och studerade djur. Som äldre spelade de musik ihop. Rolf var en duktig violinist.

Senare blev Nisse polis i Huddinge och Tumba och fick

anledning att fortsätta hålla kontakt med Rolf.

En del kläder som polisen beslagtagit i Vretarna säger Rolf att han fått från Frälsningsarmén i Stockholm. En linnerock fick han av sin svärmor då hon arbetade på Tumba pappersbruk. En annan rock har han också fått av henne och den har tillhört Rolfs avlidne svärfar.

Rolf berättar att Alices mor Maria ständigt var orolig för dem. Hon såg att de hade det knapert och skänkte ofta handdukar, kläder och möbler.

Inför fullsatta läktare uppträder Gösta ”Snoddas” Nordgren på kvällen på Stadion i Stockholm. Han intervjuas av legendaren Sven Jerring, sjunger ”Flottarkärllek” och gör stor succé. Snoddas förmodas tjäna en halv miljon kronor på sina uppträdanden under året.

En vecka efter midsommar är det häktningsförhandlingar med landsfiskal Lennart Printz som åklagare och Sune säger att han har gjort alla inbrotten ensam.

– Hur många inbrott har du gjort då? frågar Printz.

– Det är väl en två, tre i veckan under ett par års tid.

Olle nekar helt till en början. Sedan medger han att han varit med om inbrotten.

– Det kan väl röra sig om cirka två i veckan.

Rolf förnekar all delaktighet i sina bröders brott, men medger att han vetat om och att han misstänkt vad de höll på med. Han erkänner också att han tagit hand om en del gods som bröderna kommit hem med till honom.

Alla tre förklaras häktade av häradsrätten.

Det är den första juli 1952.

Samma dag fyller Rolf 27 år och hans hustru Alice flyttar till Gammeluddens semesterhem i Lännersta utanför Stockholm. De två barnen omhändertas.

*

”Ann”:

”Vi skulle fått en liten bror då som dog, vet jag, och jag har fattat det som att det var då våran mamma vart riktigt krasslig och kom på nåt konvalescenthem. Jag vet inte om han var i fängelse då samtidigt, för då dök det upp det där att vi skulle vara på fosterhem på den sommaren. Det var ett helvete faktiskt, för det var inga snälla människor. Men min syster och jag var på samma ställe och kunde trösta varann och så kunde mormor komma och sova över ibland.

Det var meningen att vi skulle på barnhem sen, men vi fick nya fosterföräldrar. Det var väl bara menat tillfälligt kanske, jag vet inte, men det drog ut på tiden och vi kom aldrig tillbaks.

Sen tror jag att dom inte ville lämna tillbaks oss även om det hade gått. Jag fick den uppfattningen.”

*

När kvällstidningarna får nys om bröderna Johanssons bravader sitter Rolf i häkte på Tumba polisstation.

”3 bröder gjorde 300 inbrott”, skriver Expressen som har intervjuat överkonstapel Hedberg. ”Bröderna ställde sig helt oförstående till att börja med. Den äldste av dem – som fyller 27 år just på tisdagen – håller fortfarande på att hans skuld är ringa”, säger Hedberg till tidningen.

Aftonbladet har bara en kort notis. ”200 kupper av Tumba-trio. Stal gods för 10.000 kronor.”

Dagen efter skriver Stockholms-Tidningen om bröderna, ”3 bröder fast för 200 inbrott.”

Det är de första raderna i tidningarna om dem.

Men inte de sista.

*

Roland Pettersson:

”Jag stötte på dom många gånger och det var väl egentligen mitt fel att det började det här.

Det var nämligen en reporter som ringde en dag när jag satt på polisstationen i Tumba och frågade om det hade hänt nåt. ’Nej’, sa jag, ’det har inte hänt nåt speciellt utöver dom vanliga sommarstugeinbrotten.’

Med det började det.

Sen blev det en stor artikel i tidningen dan därpå och jag fick världens utskällning utav chefen för att jag hade pratat en massa. Men som tur var hade en stått bredvid och hört vad jag hade sagt och jag hade inte sagt mer än just det.

Med dagens ögon sett så var det inte mycket, men då var det mycket.”

*

Nils Magnus ”Massi” Svensson:

”Jag började på Dagens Nyheter 1949 och höll ensam i det där med Tumba-Tarzan för tidningen. Det var egentligen hyggliga killar. Dom tre bröderna var ju småtjyvar som gjordes till jättegångsters.”

Sammanhållningen hade alltid varit god i familjen Johansson och det berodde mycket på att de varit fattiga och sjuka och ständigt haft polis och myndigheter i hälarerna.

Mor Amanda var 59 år, utsliten i kroppen och förtidspensionerad sedan tre år tillbaka.

Hon var född i Grödinge i närheten av Tumba och hade elva syskon. Efter skolan tog Amanda jobb som husa åt en grosshandlare i Stockholm och när första världskriget började träffade hon byggnadssnickare Anders Andersson. De gifte sig, bosatte sig i Stockholm och fick i rask följd tre barn. Det var Rolfs, Sunes och Olles halvsyskon – två systrar och en bror.

1917 var ett hårt år med stor brist på mat. Året efter drabbades Sverige av spanska sjukan och 18 000 dog av sjukdomen. En av dem var Anders. Amanda blev ensam med tre små barn. Hon tvingades till socialvård, men kunde sy och försörjde sig även på det.

Vid 30 års ålder flyttade Amanda tillbaka hem till Grödinge och Tumba och där träffade hon den tre år yngre Eskil Johansson.

Eskil var rospigg från Rådmansö. Han kom från ett fattigt hem och hade sju syskon. Fadern var skräddare och det blev också Eskil. Som barn flyttade han runt i Roslagen och gick tidigt i skräddarlära hos fadern. Men famil-

jen behövde pengar, så Eskil fick börja som dräng och blev senare både statare och kusk.

Kuskjobbet tyckte han om. ”Hästar har varit mitt liv egentligen”, sa han ofta.

Men så blev det inte. Eskil blev dräng igen, malaj på Ing 3 i Marieberg, skräddare i Överjärna och timmerkörare. Men jobbet i skogen var för tungt för honom, så han for hem och hjälpte fadern igen i några år.

Sedan blev Eskil ladugårdskarl hos grevinnan Wachtmeister på Högantorp och ofta skröt han med att grevinnan ville kosta på honom en utbildning till förman. Men själv tyckte han att arbetet var alldeles för tungt för honom.

Under tiden på Högantorp möttes Eskil och Amanda.

Redan när de 1924 slog ihop sina påsar och bodde i Fittja fick de problem med ekonomin. Eskil hade magsår, ständig huvudvärk och ont i nerverna och kunde inte arbeta. Amanda hade svåra ryggsmärtor, men läkarna hittade inte något fel på henne. Morfin mot värken skrev de dock villigt ut.

Några år efter Rolfs födelse 1925 lades hon in på sjukhus och Eskil fick ensam ta hand om de fyra barnen. Det orkade han inte med, drog ut på vägarna och lämnade barnen ensamma hemma.

Inte heller den här gången hittade läkarna något fel på Amanda och hon sändes hem igen.

Familjen flyttade till en ny undermålig bostad i Broängen i Tumba. Eskil fick invalidpension på 14 kronor i månaden och Amanda ville skiljas av ekonomiska skäl. Det blev inte så.

Den allmänna fattigvården gav familjen Johansson understöd av i form av fri bostad och fri ved och föräldrarna

fick 25 kronor i månaden för att livnära barnen.

Rolfs tre halvsyskon flyttade hemifrån och 1930 respektive 1933 föddes Sune och Olle.

Inte bara föräldrarna var sjukliga. När Rolf började skolan 1932 konstaterade doktor Dagmar Kjerrström-Källander att han hade tuberkulösa körtlar.

När andra världskriget inleddes flyttade Amanda, Eskil, Rolf, Sune och Olle till Entorp, en bostad på ett rum och kök som tillhörde Botkyrka fattigvårdsstyrelse.

Familjen svälte och sjukdomarna fortsatte. Provinsiällkaren skrev ut ett intyg på att Amanda hade värk och var lat (!) och hon kvitterade ut sjukpension från Pensionsstyrelsen. Trots att även Eskil var sjuk, kallade fattigvårdsstyrelsens ordförande honom vid ett besök för skojartyp för att han inte jobbade.

Fader Eskil kunde knappt skriva och räkna och tyckte inte att barnen behövde gå i skolan om de inte ville. Så Rolf skolkade ofta och rymde ut i skogen. Han levde ett vildmarksliv och lärde känna skogarna i Södertörn utan och innan. I gengäld fick han gå om ett par klasser på grund av den stora frånvaron. Även mellanbror Sune stannade ofta hemma från skolan. Han hade ständigt huvudvärk. Bröderna hämtades ofta till skolan av polis.

I början av år 1940 undersökte doktor Kjerrström-Källander familjen Johansson och fick en smärre chock.

Amanda hade knölros på händer, fötter, armar och ben samt ryggradstbc och dubbelsidig lungtuberkulos. Eskil hade dubbelsidig lungsäcksinflammation. De tre barnen hade skrofler och var undernärda.

Doktorn föreslog sanatorievistelse för Amanda, sjukhus för Eskil och först barnsjukhus och senare skolhem i

Norrland för Sune och Olle.

Men myndigheterna ville annorlunda.

Den 26 juni 1940 hämtades Sune och Olle av polis och fördes till ett barnhem i Norrtälje. Sune hamnade där på grund av ”upprepat skolk”.

Amanda lades in på Äppelvikens sanatorium och Eskil på Uttrans sjukhus. Var barnen placerades fick de inte veta.

Rolf var då 15 år. Han hade avbrutit sin skolgång på grund av ”allmän klenhet” och på åtta år gått fem klasser.

”Han var ej obegåvad, han var snäll och rätt duktig i skolan, men kunde inte tillägna sig några djupare kunskaper eftersom han nästan aldrig kom”, menade överläraren.

Rolf flyttade in till Stockholm och en halvsysster ordnade arbete åt honom som slipare på LUMA-lampans fabrik i Södra Hammarbyhamnen.

Han skötte sig bra, men trivdes inte med verkstadsarbete och stämpelklockor. Däremot trivdes han bra med att spela fiol, tog privatlektioner och blev en skicklig violinist.

När fadern kom hem från sjukhuset började Rolf åka hem till Tumba igen över veckosluten och ofta blev han kvar i Entorp till tisdagen eller onsdagen.

Till slut åkte han inte tillbaka till Stockholm alls.

Vid nyåret 1942, efter ett och ett halvt år, slutade Rolf definitivt på LUMA och han och Eskil började arbeta med vedhuggning och stubbsprängning i Tumba. I tre månader jobbade Rolf med dikning hos Adolf Månsson i Skäcklinge.

Under hela 1943 och halva 1944 ”diversearbetade” han åt folk i Tumbatrakten och fortsatte med fiolspelandet.

Efter operation och gipsvagg och två år på sanatorium kom Amanda hem, men Olle och Sune tvingades ändå bo

kvar på barnhemmet i Norrtälje.

Där vantrivdes de.

Olle var mycket sjuk och besvärlig, trotsig och tjurig. Han fick ofta smaka på rottingen och lika ofta fick han rumsarrest. Han var orolig och nervös, blev sängvätare och nagelbitare. Han gick om i skolan och fick dåliga betyg, var bråkig, tålde inte att någon sa emot honom och fick nedsatt betyg i uppförande.

Trots det var han enligt föreståndaren ”allmänt mycket omtyckt, livlig och rask”.

Sune var däremot glad och hjälpsam och fick fina betyg. Föreståndaren ansåg dock att han var tungsint och sluten och alldeles för lätt föll i gråt. Sune kunde inte fatta att han inte fick bo hemma, deppade och ville rymma.

Barnhemmet blev inkörsporten till den brottsliga världen. Både Olle och Sune lärde sig snabbt att snatta och stjäla.

Sune både konfirmerades och började i samrealskolan i Norrtälje, innan han och Olle sommaren 1945 fick flytta hem till Entorp igen. Det året skulle Sune fylla 15 år och Olle 12 år.

Utan större framgång fortsatte Olle i Björkhaga skola i Tumba. Sune började på en teknisk mellanskola i Stockholm som hans äldre halvsyskon bekostade. Efter en kort tid slutade han och började i stället jobba i skogen med fadern.

Denna fattigdom, dessa sjukdomar och detta elände hade familjen Johansson burit på och det hade gjort dem alla fem till jagade villebråd.

De hade alltid haft svårt med myndigheter.

*

Lennart Printz:

”Jag var hem till dom i Entorp någon gång. Dom hyrde en gammal kåk eller om socialvården höll dom med den. Det var rätt påvert, för dom hade ju inte särskilt goda ekonomiska förutsättningar.

Pappan var väl närmast arbetskygg. Han kallade sig skräddare, men jag tror inte han sydde ett stygn någon gång. Han lagade inte ens ungarnas kläder. Mamman var väl den som försökte hålla ihop familjen. Hon slogs som en tigerhona för sina tre grabbar.”

*

Jonny Graan:

”Jag har inget minne av Roffe i plugget, inte nånting, men brorsan gick i hans klass och dom gick en klass under mig. Skäcklinge låg så långt bort att man inte var tillsammans efter skolan. Jag bodde i pappersbruket och vi var ett helt gäng i bruket som umgicks. Dom där uppe var för sig. Det vart så. Senare fick jag höra att han bökade och stod i.

Jag har en känsla av att andra tyckte att vi var lite mera A-grupp än det här gänget som Rolf tillhörde. Utan att vi gjorde nånting vart vi bättre bemötta i plugget av bekväma lärare. Överläraren bodde vid pappersbruket och kände för oss och dom hade honom i skolan. Det var en hårding. Nu vet jag inte hur det var med Roffe, men en kille från samma område fick spö av den här läraren så han blödde näsblod.

Vi hade nog lite för bra egentligen mot gänget som bodde på den andra sidan.

Jag var aldrig hemma hos dom. Det sas att farsan var skräddare, men han sydde väl aldrig nånting vad jag vet eller någon visste. Det tror jag inte.

Det är väl så illa att om du börjar med något så kommer du inte ur det sen och har man då ett påbrå att inte jobba något nämnvärt och tidigt kommer utanför samhället, så blir det så.”

*

Alexander Söderman:

”Jag är född i Norsborg och var sex år när jag flyttade till Broängen. Vi bodde ett halvår där. Fattigvården tog oss. 1931 flyttade vi till en kåk som kommunen ordnade och Roffe han fanns där då. Tumba var ju inte så stort, så jag lärde känna honom redan då.

Där bodde dom och där bodde vi och våra föräldrar började umgås. Det var rara och fina människor, men pappan var ungefär som Roffe. Han ville inte jobba och då blir det ju så där. Morsan hans var väl rätt så aktiv och gjorde grejer och höll på. Men dom stal så inihelvete. Dom måste ju. Dom köpte inte.

Roffe var ett år yngre än mig, så vi gick inte i samma klass. Men vi såg ju varann i skolan och bodde grannar, så vi kände till varann. Men han var inte i skolan jämt och en gång gick överläraren hem till dom. Han berättade att när han kom hem satt dom och åt och det var lax och grejer, fin mat, så det gick väl ingen större nöd på dom. Dom klarade sig nog.

Men det är svårare med skolan. Är man borta mycket blir det luckor och svårare att lära sig och då kommer man efter.

Vi lekte ihop. Vi bodde ju inte så långt ifrån och ibland var dom med i gängena. Man höll ju till i skogen och jag är väldigt glad att jag fått växa upp i skogen och inte på en gata. Man får en annan syn på livet. Bättre förståelse och

kanske mer harmonisk. Jag kunde tillgodogöra mig naturen, njuta av den. Den var mitt brännvin, kan jag säga.

Han var väldigt rar att leka med och en bussig kamrat. Men han hade inte ro. Om man gjorde nånting, byggde en snögrotta eller vad du vill, så fanns inte den roen i honom att vara med. När vi spelade musik ihop, så slutade han. Han var så. Han la ifrån sig fiolen och kanske tog en cigarett. Han var orolig och det kom igen i allting. Det är samma sak att inte inrätta sig efter en stämpelklocka, att inte kunna arbeta, att inte kunna sitta still. Vad fan gör man? Då måste man ju stjäla mat.

Men orolig känns inte riktigt rätt att säga. Det är inte rätta ordet, men det är grundorsaken till att han blev den han blev.

Han var väldigt musikalisk. Vi var några stycken som spelade och han var med med fiolen. Jag spelade fiol i skolan, sen köpte jag mig ett dragspel när jag började jobba och sen ett till. Roffe fick ett av mig, men deras barn-
domshem brann upp och då brann det med. Han var aldrig med ute och spelade, men hans farsa och han spelade vid en majstång en gång.

I dom där fina husen vid Uttran bodde det fint folk och dom hade ju minst två pigor, en barnpiga och en köksa, och dom rände vi efter så klart. Vi hade bekanta överallt. Så en gång på vintern var vi inne hos några fruntimmer på Skeppargatan. Då kommer jag ihåg att vi klädde ut Roffe i en av pigornas kläder och tog ett kort av honom.”

*

Sune Bergman:

”Morsan deras hade tbc i ryggen och gick dubbelvikt. Far-

san jobbade inte under dom år jag var där. Han var skräddare sas det och jag vet aldrig att han pratade med nån. Han var tyst när man var där, kom man dit två så sa han aldrig nånting, däremot hon.

Man får ju samtidigt förstå föräldrarna. Det var ju deras barn. Det får man ju förstå att dom månar om sina barn.”

*

Rolle Ståhlström:

”Den där familjen var lite utstött. Det var tattare som man sa. Det kommer jag ihåg när man snackade med folk där i trakterna. Det var tattare och det var patrask.

Dom hade en väldig sammanhållning och det var väl deras styrka. Dom höll ihop väldigt och förklaringen till att den var så stark var väl trycket dom hade emot sig, just det här tattarungar och tattarpatrask.

Då håller man ihop. Jag tror det.

Kåken var ju inte mycket att ha heller. Det kommer jag ihåg. Det var inte så där väldigt rent så att säga. Det luktade och det var odiskat och det var kaffekoppar och det var tidningspapper på duken.”

*

Alf Lundin:

”Man blir glömskare och glömskare med åren. Jag minns inga särskilda episoder som var förmer än andra.

Men dom tyckte inte om skolan, så under en tidsperiod i början fick jag ta grabbarna på cykel till skolgång. Dom tyckte mer om fria livet och stack snart till skogs igen.

Det var lite knackigt i föräldrahemmet under tiden för Rolfs uppväxt, vilket gjorde att han kanske kände på sig

att han var tvungen att skaffa uppehälle på något sätt. Och det var ju enkelt att göra inbrott.”

*

Olle Johansson:

”Visst var det knapert hemma, det var det ju. Man hade ingen inblick i vad det fanns för pengar när man var liten, men jag minns att man var tvungen att plocka lingon och blåbär, svamp och mossor och sånt. Alla hjälpte till då och det var det vi levde på.

Jag var fem, sex år när vi flyttade till Entorp och sen var jag på barnhem i fem år. Det var ett stort hus i Mosebacke i Norrtälje. Det var eländigt. Huset finns kvar i dag, det är daghem där nu. Både farsan och morsan var sjuka och hade tbc när jag var på barnhemmet.

Ja, det där är en jävla historia det också. Det var läkaren här ute i Tumba som gjorde morsan till morfinist. Han sa att det inte var något fel på henne. Hon skulle ut och springa i skogen så skulle hon bli bra sa han, och samtidigt skrev han ut morfin. Den åt hon i flera år utan att veta att det var morfin. Hon fick den mot värk. Hon hade båda lungorna och ryggraden angripna utav tbc, så hon hade en fruktansvärd värk. Hon fick inte veta att det var morfin förrän hon kom in på sjukhus. Dom tog ifrån henne medicinen direkt och hon höll på att dö när hon inte fick någon morfin. Det var pulver i såna där kuvert och hon hade ett kvar i handväskan. Hon tog lite, lite grann pulver på tungan tills det tog slut och vande sig av själv. Det måste ha varit jävligt jobbigt. Hon var ju ren morfinist då.

Dom opererade henne sen. Det var den mest komplicerade operationen som hade förekommit här i Sverige då. Dom mejslade kotorna i ryggen, det som var angripet, och

sen tog dom ben ifrån lårbenet och lade in, så det fick växa ihop med kotorna. Hon låg i gipsvagg i två år och vart stel i ryggen. Hon fick lära sig som ett barn att gå igen, måste träna upp hela kroppen.

Hon vart frisk då från tbc:n. Lungorna självläkte och den läkningen hade börjat redan när hon kom in på sjukhuset.

Det är likadant med farsan. Han hade också tbc och var inne på länsanatoriet vid Uttran. Men han dog i cancer i njurarna och det berodde också på medicinen som han åt. Den var cancerframkallande och vart förbjuden sen när han lämnade in. Han hade migrän och huvudvärk, så han åt den dagligen. Strax efter att han dött så stod det i tidningarna om just den här medicinen som han hade ätit, att den var cancerframkallande. Den vart förbjuden. Massor av människor hade dött.

Men han gick en för tidig död till mötes. Han hann aldrig fylla sexti. Han skulle ha levt mycket längre.

Redan när Roffe var liten så var han intresserad av musik och lärde sig spela fiol och dragspel. Han var en helt annan typ än vi andra bröder. Han var musiker. Han hade en helt annan läggning än vad vi hade. Det är det som retar mig så mycket, han var inte alls den som folk trodde.

Om han var duktig? Ja, han var en av Sveriges skickligaste violinister. Han gick och tog lektioner i fyra år. Under tiden som vi var på barnhemmet så spelade han hela tiden, och då bodde han hos sin syster i stan. Roffe spelade faktiskt förstafiolen på operan vid flera tillfällen, inte som anställd utan som lärjunge till operachefen. Då var han arton, tjugo år. Det var strax innan han gifte sig och då var han tjugoett.”

Efter midsommaren 1952 flyr både Sune och Olle från polisen under vallning.

Sune visar alla platser han gjort inbrott på, ensam eller tillsammans med Olle. Till slut återstår bara en stuga, Bondberga.

Där blir han ensam med Georg Nilsson från statspolisen och tar chansen. Med ett språng kastar sig Sune över ett meterhøgt taggtrådsstängsel och försvinner in i skogen.

Han förföljs av en polishund, men lyckas undkomma.

Expressens rubrik dagen efter lyder: "Tumbas 'Tarzan' fri som fågeln". Det är första gången som namnet Tumba-Tarzan används i någon form och det är om Sune, inte om Rolf.

Djungeltrumman går på Långholmen och Olle får höra att Sune har rymt. Villigt berättar han för polisen att han och bröderna har en del tjuvgods i ett gömställe och det stället vill han peka ut.

Olle förs hem till Entorp för att därifrån visa vägen.

Efter några hundra meters promenad kastar sig Olle in i skogen. Polisman Sune Bergman förföljer honom och tar in på försprånget, men just som Bergman ska kasta sig över Olle snubblar han på en rot och faller handlöst framstupa.

Olle lyckas komma undan i den täta skogen.

En polishund följer efter honom. Men Olle pratar med hunden, daskar den i stjärten och hunden försvinner.

Dagens Nyheter publicerar sin första artikel om bröderna Johanssons bravader illustrerad med passbilder av Olle som kallas Lars och av Sune som kallas Hans.

Reportern berättar om den "häktade stortjuven Lars Johanssons" rymning och att de tre bröderna har gjort inbrott i så gott som varenda sommarstuga i Tumba och Grödinge.

Nog så riktigt.

*

Sune Bergman:

"Så skulle vi valla Sune. Han hade erkänt och pekat ut en massa brott. Vi hade en PV, jag kommer så väl ihåg det där, och vi kom till ett torp i Grödinge. Vi fick punktering och jag hjälpte Dahlkvist att byta däck. Då drog Georg Nilsson, som var en korpulent man och lite äldre, iväg med Sune till stugan som låg långt uppe i backen. När han var där uppe så hör vi att han skriker till och då ser jag ryggen på Sune när han sticker. Jag var ju vältränad på den tiden, höll på med all möjlig idrott och det visste dom, och jag sprang så mycket jag orkade. Men jag hann aldrig opp honom. Det lutade uppför också hela vägen så han hann försvinna där. Men han gömde väl sig nånstans för det var ju skog intill.

Det var första rymningen han gjorde och den känner jag mig oskyldig till. Dahlkvist sa till mig, det här kan ju inte vara vårt fel för att han drog iväg med Sune.

Det var tal om fångspillan, men det blev väl ingenting av det där. Han greps senare.

Sen rymde Olle. Jag hade skaffat mig en schäfervalp

och den var väl nio, tio månader och inte dresserad än. Då skulle Olle vallas. Jag ville koppla honom, men det ville inte dom. 'Ta med hunden', sa dom. 'Jamen', sa jag, 'han är ju inte dresserad'. Han lekte ju.

Så åkte vi till Entorp och ställde bilen där. Vi gick in i skogen och när vi kröp under en taggtråd såg jag att Olle tänkte sticka. Men han fastnade i taggtråden. Jag gick alldeles efter honom och så plötsligt med ett ryck så var han iväg. Och jag efter och tog in på honom. Han hade ju suttit rätt länge då. Då var det en stor tuva och jag föll handlöst på den och slog mig och då försvann han in i skogen. Jag tappade klockan, men hittade den dan därpå.

Olle sa till mig efteråt, att han räknade med att jag skulle snubbla på den där tuvan. Jag vet inte om han sa att hunden var ifatt honom. Det gjorde dom stort nummer av och det retade mig, för det var ju bara en valp som inte var dresserad. Jag ville överhuvudtaget inte ta med den ut.

Det var otaliga nätter man satt i skogen under granar och slogs med myggen. Dom var ju hem och åt och så där. När vi hade varit där så hängde morsan ut kläder som signaler till dom, att nu har dom åkt. Dom berättade efteråt att dom en gång hade legat i ett dike när vi hade gått förbi på natten och hade kunnat tagit oss i benen.

Jag sa åt ÖK Hedberg då, vi hade kaffe med oss och satt under en gran en hel natt, 'vad har du för direktiv om dom kommer'. Han litade på mig som var ung, sa han, att jag skulle kasta mig över dom och ta dom. Det hade han inte kunnat gjort, så lång som han var. Han var nästan två meter."

*

Olle Johansson:

”När jag rymde vid vallningen 1952 hade Sune Bergman mig kopplad och hunden också. Han trodde han var så snabb. Han var ju mästare i att springa, men där han hann inte med. Dom hade lånat en hund, det var en av dom bästa polisen hade. Det var en fin hund, det märkte ju jag.

Sune hade rymt två dar före på vallning och dom anade att jag skulle... dom förstod ju det. Det var ju bara fråga om att jag skulle sticka från dom. Jag drog till med att jag hade en tjuvgömma med guld och grejer ute i skogen för en sjutti, åttitusen och dom var tvungna att ta ut mig på vallning. Dom var väl tio poliser, alla beväpnade med pistoler. Hemma på tomten i Entorp tog dom upp pistolerna och gjorde mantelrörelse och sa: 'Ja, du ser att vi är beväpnade, det är ingen idé du försöker springa.'

Jag minns att vi hade den där hunden då, Tarzan hette den. Det var en korsning mellan schäfer och finsk stövare och en riktigt stor best, större än en schäfer. Farsan var med ut på trappan, så jag blinkade åt honom och tittade på hunden och han förstod direkt att han skulle släppa den när vi hade kommit ut i skogen. Det gjorde han mycket riktigt.

Vi gick och dom dumma jävlarna satte på mig ett rep om handleden med en sån där löpögla. Det var ju bara att dra upp den. Det var Bergman som hade den.

Jag hade räknat ut i förväg var det skulle hända nånsans. Det var ett djupt kärr med vallar och taggtråd på sidorna och en och en halv meter brett vatten som man var tvungen att hoppa över. Där skulle vi gå över.

Jag räknade med att överkonstapeln var så dum att han först skickade över den som hade mig kopplad, så han fick

gå opp på andra sidan och ställa sig där. Mycket riktigt gjorde han precis så. Han stod där och gav order åt allihop: 'Så går ni ner i diket där och så får du hoppa över först', sa han till mig. Jag hoppade över och låtsades halka på lite lera och klättrade på alla fyra uppför kanten. Jag hade sett att Bergman klivit över taggtråden, så jag kröp under den och drog ner honom i taggtråden! Han hade lindat repet om sin hand, så han satt fast där.

Jag sprang. Där stod dom med sina pistoler och hade ingenting att skjuta på. Dom såg inte mig bakom vallen. Det var ett annat dike som stötte till där i vinkel och jag sprang efter det diket. Bergman kom loss ganska fort och hunden drog i honom. Man får en jävla fart när en hund drar, så han hann ikapp mig. Det hade jag också räknat med i förväg. Det var några stubbar som stack opp i leran och jag visste sen gammalt att det var svårt att gå förbi dom utan att slå i med fötterna. Jag hoppade över stubbarna och han dök på öronen rakt ner i diket så det plaskade till!

Då skrek han: 'Attack' och släppte hunden. Den kom efter och högg efter benen på mig hela tiden jag sprang. Jag kom ifrån dom så dom inte såg mig. Hunden skällde inte, den var helt tyst, så dom kunde inte spåra mig. Både hunden och jag försvann!

Jag sprang ner i ett annat kärr längre upp i skogen och där stannade jag. Jag var precis slut. Jag hade suttit inlåst i tre, fyra månader eller vad det var utan att göra nåt, så man orkade ju ingenting, hade ingen kondis. Jag stod precis still och hämtade luft. Hunden kom fram och morrade och det var nära han skulle hugga i benen fast jag stod still. Det var en bra hund egentligen. Jag stod där ett bra tag, flera minuter, och hunden kom närmare och nosade

på benen. Så gör dom ju, dom vill göra sig bekanta. Han visste inte riktigt vad det var fråga om. Så vände han bort huvudet och då klappade jag till direkt: 'Spring till husse!' sa jag. Han tjöt till och sprang så mycket han orkade tillbaks. Precis då kom min hund. Farsan hade släppt den.

Dagen efter var dom ute och spårade igen med flera hundar. Då var det en som slogs med min hund och fick ena tassens avbiten.”

*

Någon vecka senare lurar Sune också en hund.

En polisman har fått upp ett spår efter honom där han gömmer sig i närheten av Entorp och Sune springer ut i en mosse. Polismannen med hunden kommer ifatt. Hunden släpps och Sune springer med hunden efter sig som morrar och skäller och gör ansatser för att hugga honom i benet. Men just då passerar två flygplan på låg höjd över området, så polismannen hör inte ståndskallet som hunden ger då den ”ställer” Sune.

Hunden stannar kvar hos Sune som hela tiden har en laddad pistol i handen och är beredd att skjuta om det skulle behövas.

Sune går sakta sin väg. Hunden följer med honom ett stycke, men vänder sedan tillbaka till husse.

*

Sune Bergman:

”Vi jagade dom i skogarna och en gång hade vi en polis med oss som hade en väldigt fin hund. Och hunden fick upp ett spår och gick som en klocka på spåret. Vi gick genom ett kärr och han följde det också. Till slut så gick hunden och nosade på buskarna. Det gick undan utav helsike. Då släppte han hunden, för han förstod att den

var nära. Hunden skulle ge ståndskall och det gjorde den också, men just då kom det ett flygplan och dånade över. Hunden var dresserad så att om inte hundföraren kom direkt, så släppte han.

Sune berättade för mig efteråt att hunden ställde honom mot ett träd och han hade en laddad pistol i handen och skulle skjuta hunden var det meningen. 'Fin hund', sa han. Just då kom flygplanet och hunden vände och sprang. Hundföraren såg på hunden sedan att han hade haft kontakt."

*

Lennart Printz:

"Vissa delar av Sorundatrakten är nästan urskog. Det är rätt besvärliga skogar, men dom kunde varenda buske där ute. Dom var fenomenala på att hålla sig undan i skogarna.

Jag vet att nån av dom, Sune tror jag det var, gick ifrån polishundar och lite utav varje. Han vadade väl i en bäck eller vad det var."

I Helsingfors pågår de olympiska spelen och i radion hörs dagligen Sven Jerring och Lennart Hyland.

Sune och Olle är på rymmen och om och om igen förhörs Rolf liksom hans halvsyskon och hustrun Alice och hennes mor och brödernas föräldrar.

Polisen hittar grottan vid Finkmossberget en bit från Entorp.

Där ligger en älgstudsare, två hagelgevär, ett salongsgevär, ett jaktgevär, en kamera, spinnspörrulle, vapendelar, ficklampa, ett skrin, sju nycklar, en dolk med slida, två plaketter och 2 000 patroner.

Samt en armépistol och sex pistolmagasin.

Sex år tidigare hade Rolf gjort lumpen som hundförare vid Svea Livgarde i Sörentorp vid Ulriksdal.

När han kom hem på permission på helgerna berättade han för 13-åriga Olle och 16-åriga Sune hur han hade det i lumpen.

En gång berättade han hur en bekant till dem, Alexander Söderman, brukade göra då han tog "bondpermis".

Då gick han genom en källardörr i ett vapenförråd, visste Rolf, som hade hört hur Alex skrutit med hur han ställt dörren på glänt när han städade i förrådet och sedan använt den vid sina nattliga utflykter.

Det hade han talat om för Sune och Olle, inte tänkt

mer på och en tid efteråt hemförlovats.

Långt senare hade han fått höra att Sune och Olle en natt åkt till Svea Livgarde i Sörentorp, klättrat ned genom en skyddsrumslucka och på så sätt kommit in i vapenförrådet.

Fem armépistoler, tre magasin till varje pistol och mängder av ammunition hade de tagit och per buss, pendeltåg och cykel hade de släpat hem allt till Entorp och gömt det bakom en massa bråte på bodvinden.

Armépistolen i gömman på Finkmossberget visar sig vara en av dem som stals vid inbrottet på Svea Livgarde 1946.

Några dagar senare springer polisen på en ny grotta en bit från den första. Där ligger två armépistoler, 890 pistolpatroner, 121 hagelpatroner, 40 kulskott och en ram till en damcykel av Wiklundsfabrikat.

De två armépistolerna kommer även de från Svea Livgarde och de två som fortfarande saknas bär Sune och Olle på sig.

Givetvis pumpas Rolf på armépistolerna. Han berättar om Alexander Söderman och så förhörs också Alex av polisen.

*

Sune Bergman:

”Det vart ju en del inbrott igen. Dom stal ihop utrustning, tält och sovsäckar, och det var ju lätt att få tag på i sommarstugor. Dom la upp lager. Vi fann en vapengömma en gång med en enormt massa skott, k-pistar och hagelgevär.”

*

Alexander Söderman:

”Det var jag som hjälpte Sune vid Sörentorp och där låg jag väldigt dåligt till. Det förstår jag.

Jag ville bli malaj för jag visste att jag skulle hålla på med tryckeri och då kan jag inte hålla på och göra repmanad.

Först fick jag ett biljobb. Jag körde höga gubbar hela dagarna och det var ju intressant i och för sig. Man kunde köra hem om kvällarna. Men en lumparkamrat tog det jobbet och då tänkte jag, nu jävlar. Jag var malaj och kunde inte marschera och bära packning och allt det där, så jag fick städa medan dom var ute. Jag fick gå ner och sortera i ett lager en trappa ner i en källare där i Sörentorp och det var ett bombskyddsrum. Där fanns såna där bombluckor med handtag som man faller upp och dom öppnade jag naturligtvis för att komma in om jag kom för sent.

Det sa jag till alla grabbarna, bland annat Roffe, och på så vis kom Sune in och tog vapen där. Dom måste ju ha sett att det fattades vapen, men dom frågade inte mig trots att jag var nere där. Det var väl nån där som var rädd, han fick väl inte ha vapen där naturligtvis.

Flera år efter kom dom och hämtade mig på jobbet. Jag visste ju inte vad det var och hade rent mjöl i påsen, så jag följde med och var trevlig och glad och dom sa inget i bilen när vi åkte. Sen när jag kom upp så sa dom det och då förstod jag meddetsamma. 'Hur fan ska jag klara mig ur det här?' Nå, jag hade ju bara att hålla mig till sanningen och dom hade inga bevis eller någonting. Dom skulle konfrontera mig med Roffe och jag ville ju gärna träffa honom, men dom tog aldrig fram honom. Det var tre stycken som förhörde mig.

Inte vet jag om dom trodde på mig eller inte, men det var som jag sa. Men jag hade lika gärna kunnat åkt in.

Ja, på så vis fick Sune en del vapen. Det var inte att jag hjälpte honom, men det gick inte för mig att förklara det.

Jag låg jävligt bra till på jobbet, men sen låg jag dåligt till och fick sparken till slut.”

*

En kort tid efteråt grips Sune och Olle när de en natt kommer farande på en motorcykel.

Polisen gör en vägspärr, skjuter med både pistol och k-pist och bröderna ger upp.

*

Sune Bergman:

”En dag kom det in två grabbar från Huddinge på polisstationen. Dom hade blivit bestulna på sin motorcykel och den hade en sån där nummerskylt av gummi. Dom gav sig ut på kompisens motorcykel och letade och i närheten av Rikstens gård stod Sune och Olle. Dom hade klippt bort sista siffran på skylten och på pakethållaren låg ett hagelgevär. Om det var avsågat kommer jag inte ihåg.

Eftersom jag bodde hos ÖK så låg jag väldigt dåligt till. ’Vi sticker ut’, sa han. Det fanns ju ingen jour och man fick jobba lite hur som helst. Vi tog med oss en kille som skulle bli polis och hette Lindvall.

Statspolisen hade lämnat kvar en k-pist hos oss och det var ingen mer än jag som begrep sig på den. Jag hade nyss gjort militärtjänst och det var en 45 B, så Hedberg sa: ’Ta den där k-pisten du.’ ’Vad är det för direktiv’, frågade jag. ’Dom är ju beväpnade, så var beredd på att skjuta’, sa han. Nej, tänkte jag, det kan inte vara riktigt. Inte ska jag skjuta först inte.

I alla fall så tog vi Forden och åkte ut mot Lida. Det var i augusti vill jag minnas, i alla fall mörka kvällar. Vi stannade i en sänka med sjön till vänster. Vi hade en backe framför oss och månen emot oss. Jag slog av motorn och vi stod där och lyssnade. 'Jag tycker jag hör motorljud bort mot Nolinge', sa jag. 'Gå upp på berget och lyssna', sa ÖK åt Lindvall och han klättrade upp på berget. Då brummar det till och en motorcykel dyker upp på höjden.

Det var ju mörkt, så det var svårt att se vilka det var. Å andra sidan var det inte så många att välja på heller på den där tiden. Det fanns inte utrymme för så många människor.

ÖK kastade upp sin stora hand, han hade enorma händer, och skrek: 'Halt.' Då stannade dom och kastade runt cykeln och tänkte sticka och då sköt han. Och så sköt han ett skott till och så tryckte jag till på avtryckaren. Då ramlade dom omkull.

Jag vart alldeles kall. Jag tänkte, fan om dom ligger där med nio millimeter i sig. Det var otäckt. Man behöver bara trycka till, så går det ett par tre skott. Men jag siktade ju inte riktigt på dom, skotten gick väl ute i sjön.

Då reste sig Sune upp och skrek: 'Jag ger mig, jag ger mig.' Men Olle låg kvar och jag tänkte, tänk om han ligger där nu. Men han hade bara fastnat under motorcykeln. Han hade inte skadat sig. Då tog vi in dom på stationen och sen tog statspolisen hand om utredningen.

Senare sa Olle när han mötte mig: 'Du din jävel som sköt på mig.' 'Jamen, va' fan stannade du inte för då?', sa jag.

Men av nån anledning så var dom aldrig arga på mig. Nej, jag träffade dom på samhället och jag accepterade dom som dom var."

*

Olle Johansson:

”När Sune och jag stoppades på motorcykeln vid Lida var det också för jävligt. Dom såg inte ett dugg vad dom sköt på eller vilka dom sköt på. Dom hade inte rätt att skjuta på oss, inte på nån. Dom har inte rätt att ha såna vapen överhuvudtaget. Det är förbjudet enligt lag. Det är knappt dom får ha sina pistoler och här sköt dom med k-pist på oss.

Det är ingen som bryr sig om när dom gör ett brott, men om jag stjälar en sillkonserv då blir det ett jävla liv. Det är värt fyra års fängelse. När dom skjuter utan att veta vad dom skjuter på, är det ingenting.”

*

Olympiska spelen avslutas och en ung svensk boxare vid namn Ingemar Johansson diskvalificeras i tungviktsfinalen och blir utan medalj. Spionen Fritjof Enbom döms till livstids fängelse och fotbollssvirtuosen Nacka Skoglund gifter sig i Italien med fotomodellen Nuccia.

Hela sommaren till långt in på hösten rullar förhören med bröderna vidare. Åratala stölder kommer i dagen.

De tre bröderna läkarundersöks och intelligenstestas. Rolf lyckas få 49 poäng av 50 i sitt test, medan Sune och Olle får 47. Läkaren tycker inte att Rolf är i behov av vård och frigges i väntan på dom.

Åklagare Lennart Printz vill sätta fast Sune för totalt 62 brott, Olle för 50 och Rolf, trots att han nekar, för 8 brott.

Sune och Olle håller Rolf utanför och tar på sig varenda inbrott. Det enda storebror Rolf åker dit på är det gods som polisen fann i Vretarna.

Han får först sex månaders straffarbete för häleri, men överklagar och straffet ändras till tre års villkorlig dom.

Rolf grämer sig över att bröderna åkt fast, men får i oktober 1952 äntligen åka hem till Alice i Vretarna.

I november tar han jobb som tryckbiträde på Esselte. Det håller bara en vecka. Han slutar på grund av sjukdom och är utan arbete igen.

Sune tar ensam på sig stölden av vapen och ammunition vid Svea Livgarde. Han får ett år och tre månader i fängelse och placeras på fångvårdsanstalten i Mariestad.

Det uppdragas aldrig att nittonårige Olle varit med vid vapenstölden i Sörentorp sex år tidigare och han får ungdomsfängelse ”enär han får anses vara i behov av och motlaglig för sådan fostran och utbildning”.

Olle förs först till ungdomsfängelset i Nyköping, men flyttas i december 1952 till anstalten i Skenäs i Skåne.

Mor Amanda håller kontakt med sönerna under hösten och vintern.

*

Olle Johansson:

”Jag och Sune var väl in i dom flesta kåkarna i Södertörn. Jag minns en gång vi åkte motorcykel och hade tagit såna där tioliters flaskor med vin som stod i korgar. Så var det visst nån trettiliters flaska också och en massa konjak och en hel massa vapen var det också. Det var i ett ställe som heter Ursvik.

Rättegången pågick flera dar, så nämndemännen satt och somnade. Jag minns så väl, det var en stor, tjock gubbe, rödbrusig och blålila i ansiktet och när det blev tal om det här brännvinet och dom här stora flaskorna, då vaknade han till. Han sov och for opp i stolen och började mäta hur stora flaskorna var och pratade i sömnen. Det var för roligt! Dom var tvungna att tysta ner honom. Det var en

riktig alkis. När han hade vaknat till lite började han: 'Ja, jag undrar bara hur dom kunde få med sig det där på motorcykel.'

Hur det gick till? Vi åkte flera gånger. Man bar ut det i skogen, helst till en annan väg än den väg som kåken låg vid, så att man inte behövde åka precis där, och sen åkte man och hämtade det.

Men det var inte så ofta det var på det viset för man tog bara det man behövde.

När man var på rymmen gick man in i sommarstuga och tog den mat man behövde och några filter. Sen gick man ut i skogen och åt och tog några supar och lade sig och sov på natten. Jag för min del drack ju ingenting på den tiden, men brorsan och Sune var ju ganska..."

II

*Två ting
ställer dig
utanför samhället:
brottet och ärligheten.*

Bo Bergman

Det är i början av januari 1953.

En kväll sitter Rolf Johansson i det trånga och mörka köket hemma hos föräldrarna i Entorp.

Amanda går böjd och sliten mellan spisen och bordet och plockar med bestick och mat. Eskil sover på soffan i rummet.

Olle är hemma på permission från ungdomsfängelset i Skenäs och det är därför som Rolf kommit på besök från Vretarna.

Olle berättar hur han har det på fängelset, om arbetet, om vårdarna och om instängdheten. Hans fyra dagar långa permission är snart slut. Dagen efter måste han åka tillbaka.

Klockan närmar sig midnatt och de gör sig klara att krypa till kojs.

Plötsligt knackar det på dörren och Amanda går och öppnar. En iskall vind viner över golvet och in kliver en trött, frusen och snöig Sune som berättar att han flytt från fängelset i Mariestad och liftat hem genom landet.

De ville förflytta honom till en sluten anstalt. Det ville inte Sune, så han rymde.

Sune är hungrig som en varg och Amanda ställer fram mat till honom. När han har ätit tar han av sig fängelsekläderna, sätter på sig en grå kostym och ett par bruna lågskor och går fullt påklädd och lägger sig. Innan han som-

nar stoppar han på sig 800 kronor som han haft gömda i ett kuvert instuckat i radion.

Den natten sover också Rolf och Olle över i Entorp.

Alla tre bröderna är samlade igen.

Halv sex på morgonen vaknar de av att någon bultar på dörren. Amanda öppnar och de andra hör att hon står ute i farstun och pratar.

Sune förstår att det är polisen. Han rusar upp, hoppar ut genom ett fönster på baksidan av huset och hamnar rakt i famnen på överkonstapel Bertil Hedberg från Tum-bapolisen. Sune sliter sig loss och Hedberg följer efter. De springer över potatislandet och samtidigt som Sune når skogen skjuter Hedberg två skott efter honom.

Sune stannar inte utan fortsätter springa.

*

Sune Bergman:

”Entorp låg enormt fint för att gömma sig. Det gick inte att komma vägen dit utan att det syntes. Man var tvungen att göra en kringgående rörelse.

Jag kommer ihåg när vi skulle ta Sune i januari 1953. Jag var med, men det gick snett. Vi åkte upp till Kassmyra som ligger mot Grödinge. Där vart vi avsatta och jag och Börje Carlsson skulle gå genom skogen och komma bakifrån till Entorp och ställa oss på baksidan vid fönstren. När dom kom med bilen, så räknade vi med att Sune skulle se det och hoppa ut och sticka.

Men det gick snett av den anledningen att Börje drog iväg så enormt, han sprang fel och jag skrek att ’du springer fel’. ’Nej det gör jag inte’, sa han och drog iväg, så vi sprang förbi. Det såg jag och samtidigt fick jag se bilen komma.

Vi hann inte dit. Annars hade vi tagit honom. Vi hade planerat det väldigt noga.

Jag hade inte alls något emot att Sune hade hoppat i famnen på mig istället för på Hedberg, för på den tiden var man ju ung och frisk och stark.”

*

Börje Carlsson:

”När Sune flydde genom fönstret den där gången har jag ett svagt minne av att Hedberg stod och skrek och svor som fan. Han var ju lång Hedberg och med stora nävar som slog i luften. 'Han stack!' Det kommer jag ihåg lite fragmentariskt.

Det var mycket med det där.”

*

Olle och Rolf går ut och letar efter Sune. De hittar honom i skogen och för att han inte ska frysa byter Rolf kläder med Sune. De bestämmer att alla tre ska träffas på Östra station i Stockholm på kvällen.

På kvällen lämnar Olle föräldrahemmet för att åka tillbaka till Skenäs. Permissionen är slut.

Men i stället för att åka till Skåne tar Olle tåget in till Stockholm. Vid Östra station väntar Sune, Rolf och Alice och tillsammans bestämmer de att Sune och Olle ska fortsätta med tåget norrut till Norrtälje och gömma sig där.

Ett par dagar senare åker också Rolf till Norrtälje. Han hittar sina bröder på Privathotellet på Stora Brogatan och de tre gör sällskap tillbaka till Östra station i Stockholm.

Sune och Olle tar bussen till Älvsjö station och tåget söderut till Tungelsta. Rolf åker hem till Vretarna sedan de bestämt att mötas i en sommarstuga vid sydspetsen av Lilla Skogssjön.

De vet att den står tom.

Samma dag som Eisenhower väljs till USA:s nye president går Alice och Rolf till sommarstugan.

De har med sig mat från Entorp och Alice steker köttbullar på gasspisen. Sprit finns i huset. Alice och Rolf sover kvar och återvänder först dagen efter till Vretarna.

I februari lyckas Rolf få jobb på Gewetvätten i Tumba. Det blir bara en veckas arbete. När det kommer fram att han är villkorligt dömd tvingas han sluta.

En vinterstorm drar över Stockholm och tre personer dör. Den femte mars avlider Sovjets diktator Josef Stalin och Krusjtjev tar efter interna strider över makten.

Sven "Tumba" Johansson gör succé i ishockey-VM i Schweiz när Sverige blir världsmästare. Dag Hammarskjöld väljs till FN:s nye generalsekreterare efter norrmannen Tryggve Lie och får 280 000 kronor om året i lön.

I mitten av mars kommer Eskil hem till Rolf och Alice i Vretarna och berättar att han, Olle och Sune bor i en liten stuga i Söderbykarl i Roslagen hos en chaufför som Eskil känner sedan tidigare.

Där hugger Olle och Sune i skogen åt Holmens Bruk. Men det skogsarbetet är snart slut och därför funderar de på att återvända hem till Tumba.

Rolf bestämmer sig för att åka till Söderbykarl.

En fredag i april tar han tåget från Östra station i Stockholm till Norrtälje, far vidare med buss och kommer fram vid femtiden på eftermiddagen.

Han stannar några dagar. Ett par gånger är han med bröderna i skogen och hjälper till att hugga, men skogsarbetet får han inte betalt för. I stället lånar han 50 kronor av Sune. Hälften av pengarna skickar han hem till Alice,

resten behåller han själv.

Sune och Olle är inte pigga på att gå tillbaka till fängelset förrän möjligtvis efter sommaren. De kan heller inte stanna kvar i Söderbykarl, tycker de, eftersom arbetet i skogen snart är slut.

Rolf återvänder hem till Tumba och Eskil följer med. När de två reser säger Sune och Olle att de ska bege sig någon annanstans, vart vet de inte. De ska bara vänta på den sista avlöningen.

En söndagsmorgon i början av maj dyker Olle plötsligt upp i Entorp.

Han och Sune har kommit tillbaka från Söderbykarl och vill träffa Rolf vid ”aspen”, en mötesplats som de har i skogen. Rolf tar med sig mat och går raka vägen till aspen och träffar sina bröder.

De kommer överens om att Sune och Olle ska fortsätta gömma sig och tillsammans bygger de en koja i skogen mellan Entorp och Rosenberg. Där bosätter sig Sune och Olle.

Hemma hos Rolf och Alice är det alltid mycket folk. I verkstaden i uthuset samlas alla yngre grabbar i Vretarna runt Rolfs plockande med motorer och radioapparater.

– Fixa en hoj så ska jag göra i ordning den åt dig, säger Rolf till 16-årige Gösta Larsson.

Så Gösta tar en 98-kubiks Sachs på Bellmansgatan i Stockholm. Han sparkar bort registreringsskyltarna, kör hem motorcykeln till Rolf och ställer den i hans vedbod. Rolf hjälper honom att plocka ner motorcykeln.

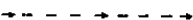
– Har du några registreringsskyltar? frågar Gösta.

Rolf hämtar ett par registreringsskyltar bakom vedbo-

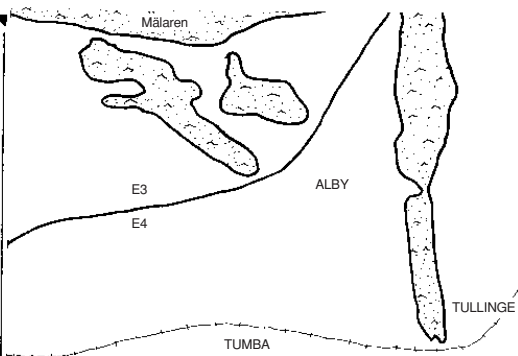
SKISS ÖVER SÖDERTÖRN

TUMBA-LIGANS VANDRINGAR

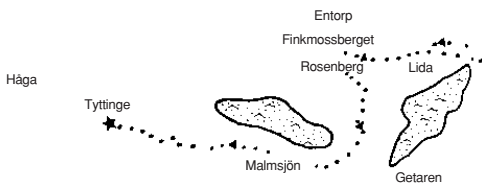
1953

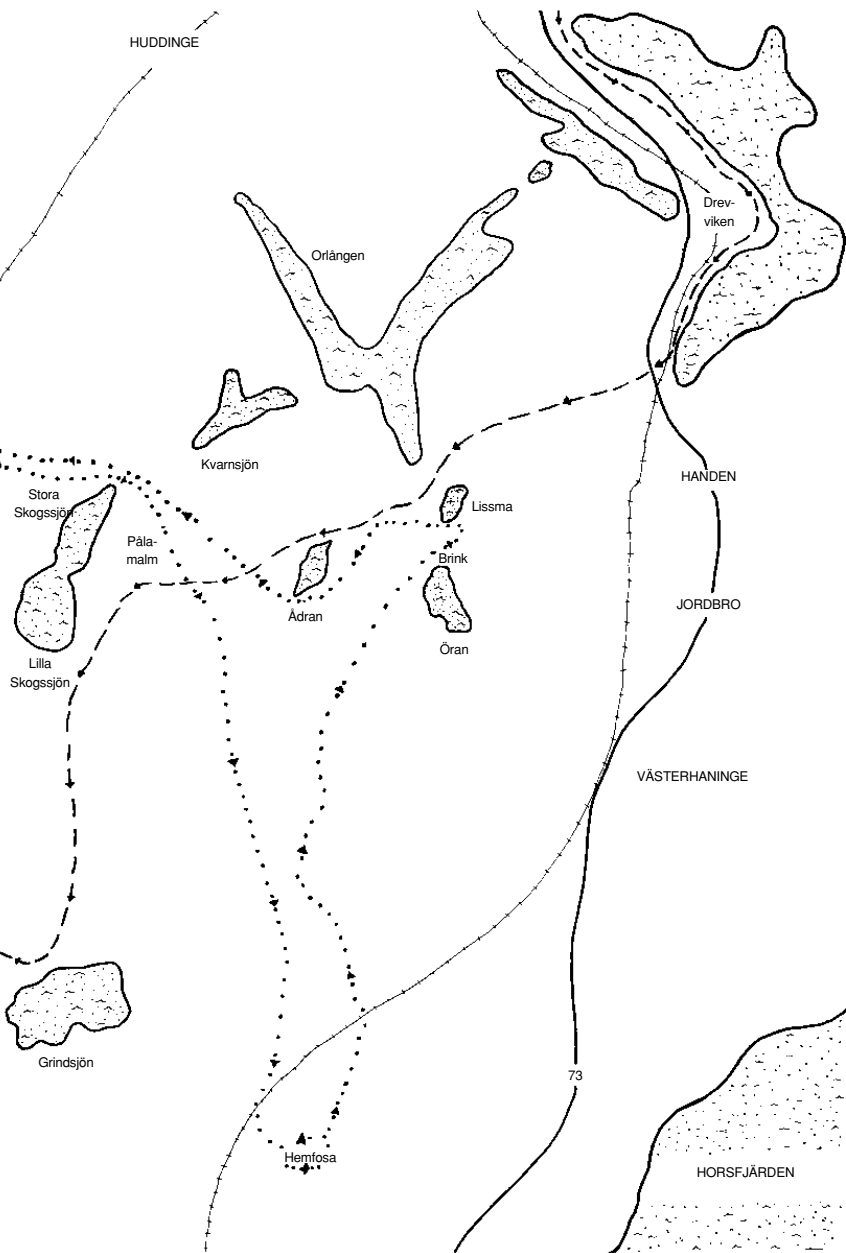
1954

 C: A 5 KM

SÖDERTÄLJE

den. De har numret B 7019 och kommer från en Williers-motorcykel som han köpt och skrotat 1951.

– Dom här kan du få låna, säger Rolf och Gösta monterar dem på den stulna Sachsen.

Rolfs ”vänlighet” skulle senare visa sig ödesdiger.

*

Gösta Larsson:

”Jag var sexton år och bodde i Vretarna och Roffe bodde där i en gammal kåk.

Jag var intresserad av motorer och det höll dom på med jämt. Man drogs till det dom höll på med och det var väl mest det som det var frågan om. Det var roligt att köra lättviktare och vi åkte på allt vi kom över.

Roffe var ju pappa för det där och grejade det mesta och sa åt mig: ”Ta hem en motorcykel, så ska jag fixa den åt dig”. Jag var ju tokig i att köra och det var så det började.

Jag tog en gammal Sachs, en 98-kubikare med trampor på, och den ställde jag hos Rolf. Han började meka ner den direkt givetvis. På den vägen vart det. Det var med hans goda minne jag ställde den där. Det var ju bara så. Det enda han höll på med var ju gamla radioapparater och motorcyklar.”

*

I maj 1953 blir Nacka Skoglund pappa och i Hälsingborg uppträder Frank Sinatra och visslas ut. En brittisk expedition når, som den första någonsin, toppen av Mount Everest.

Samtidigt får en halvsystem till bröderna Johansson två utbetalningskort eftersända hem till sig på Söder i Stockholm. Det är slutlönen till Olle och Sune från Holmens Bruk.

Hon blir arg för att de använt sig av hennes adress, kontaktar Rolf och ber honom att genast komma och hämta utbetalningskortet.

Rolf tar med sig Alice och de två åker omedelbart in till Stockholm och hämtar ut pengarna på postkontoret på Katarinavägen.

Under vistelsen i Söderbykarl kallade sig Olle för Gunnar Johansson och Sune för Harry Johansson, så på Olles kort skriver Alice under med namnet Gunnar Johansson och bevittnar med "Evert Larsson, Sjömansvägen 18, Södertälje".

Sunes utbetalning skriver Rolf under med namnet Harry Johansson och Alice bevittnar också det med samma namn som på Olles kort.

Rolf åker hem till Entorp och får höra att bröderna vill träffa honom vid en mosse i närheten av den nybyggda kojans. Han tar med sig mat och beger sig dit. Pengarna har han med sig och berättar att han och Alice skrivit under talongerna.

Alice och Rolf besöker rymmarna i kojans många gånger under maj månad 1953. Ibland stannar de några timmar och ett tiotal gånger sover de också över.

De har alltid mat med sig.

Under två dagar i slutet av månaden gör Rolf, Sune och Olle inbrott i 30 sommarstugor i Kungsdalen och stjälar mat, verktyg, kläder, sprit och vin i mängder.

I ett hus hittar de sprit och snapsglas, tar några supar var och vilar några timmar i sängarna. I ett annat hus lagar de mat och sover över. Allt stöldgods bär de till kojans vid Rosenberg och pingsten är räddad.

*

Olle Johansson:

”Brorsan Roffe var inte med nånting egentligen. Han var väl med vid något tillfälle när vi var på rymmen och ett tag var han efterlyst också, och då var det väl något.

Men jag minns att han inte ville vara med oss. Han hade inte den inställningen som vi till saker och ting.”

*

Börje Carlsson:

”Det var stora områden då, en massa stugor man fick ut och titta på. I Kungsdalen till exempel, då misstänkte vi att det var dom. Dom hade tagit i nästan varenda stuga där. Då skickade Hedberg ut mig, för jag hade dokumenterat mig som en noggrann brottsplatsundersökare. Han tyckte, nu jävlar ska vi ha något spår så vi kan ha något bevis, fingeravtryck eller något.

Jag åkte på morgonen och kom hem lagom till arbetets slut på kvällen. Jag var ute hela dan och det var en massa stugor jag var inne i. Hedberg tyckte jag skulle göra ordentliga undersökningar för att försöka hitta spår, så jag lade verkligen ner jobb på det där. Jag tog varje stuga som en separat brottsplats och det tog tid. Jag hittade ju fotspår och fingeravtryck, jag höll på med fingeravtryckspulver och målade.

Men sen fick jag bassning när jag kom hem på kvällen för då tyckte han, ’fan, hela jävla dan’. Men det måste man om man ska undersöka varje stuga ordentligt. Jag hade en kille med mig som hjälp och vi tog vara på en massa flaskor och burkar som dom hade fingrat på. Hela bagageutrymmet i bilen var fullt med kartonger påskrivna från vilken stuga det var. Det skulle jag jobba med hemma sen.”

*

Stockholm fyller 700 år och firar det med Sveriges dittills största flyguppvisning och hundratusentals åskådare får se 540 flygplan i luften samtidigt. Festen fortsätter hela sommaren. Vinterns stjärna Sven ”Tumba” Johansson slår igenom även som fotbollsspelare och blir uttagen som center i B-landslaget. En polioepidemi är på väg från Danmark och paratyfusen skördar dödsoffer.

Årets första artikel om bröderna Johansson publiceras i slutet av juni 1953.

”Polisen varnar för beväpnad ”Tumbaliga””, skriver Expressen och reportern noterar att Tumbaligan, det vill säga Olle och Sune, sedan en tid är på rymmen.

”De har ett hem i Tumba som de aldrig besöker. De lever ute i skogarna dag och natt. De undviker att träffa folk. /.../ De lever fritt i skogarna som hjältar i gamla indianböcker.”

Rolf och Alice följer med i tidningarna och förstår att polisen kammare igenom trakterna. Sune och Olle bestämmer sig för att flytta söderut.

Det äkta paret har i perioder varit tillsammans med Sune och Olle hela sommaren.

Det är Alice som driver på. Hon är kär i Sune och Rolf har bara att följa med när hon vill till kojan i Rosenberg. Annars hotar hon med att gå dit själv.

Nu kräver Alice att få följa med Sune och Olle.

*

Alexander Söderman:

”Alice var en rar och vänlig flicka. Roffe var så fäst vid henne och när brorsan övertog henne tog han det hårt. Jag märkte ingenting, men jag tror det.

Det förbättrade ju inte hans situation.”

Rolf är så fäst vid sin hustru.

De hade träffats tio år tidigare. Då var han nitton år och hon sexton.

Alice växte upp på Munsö med sin mor och mormor. Hon visste inte vem fadern var, men fick en styvfar när hon var liten. Han var trädgårdsmästare och de flyttade till Hågelby gård i Botkyrka. Alice tyckte om sin styvfar, som dock dog samma år som hon konfirmerades.

Efter skolan arbetade Alice på en strumpfabrik i Huddinge några månader och sedan som budflicka i Ada Östbergs matvarufabrik i Stockholm. Där stannade hon i ett och ett halvt år.

Hösten 1944 möttes Alice och Rolf för första gången och våren efter började Alice på Tumba pappersbruk där modern jobbade. Även Rolf fick arbete på bruket genom Alices mor, men han hade ständig huvudvärk och magplågor och slutade efter en kort tid. Alice jobbade kvar.

Vid krigsslutet i maj 1945 arbetade Rolf vid Oscar Ahréns postorderfirma på Stora Nygatan i Stockholm. Där vantrivdes han och slutade. Under juni och juli samma år var han brevbärande på Stockholm Ban, men slutade återigen på grund av vantrivsel. På Gelatinfabriken vid Liljeholmen arbetade han i augusti.

Där vantrivdes han också, så det blev bara 14 dagar.

Alice blev gravid och slutade på bruket när hon var i sjunde månaden. Den 14 april 1946 gifte sig Rolf och Alice och bosatte sig i Hästum. En dryg månad senare kom deras första dotter till världen.

På sommaren och hösten 1946 gjorde Rolf sin värnplikt.

Han var psykiskt nere av vantrivsel och bekymrad över att Alice var sjuk. Han hade malande huvudvärk och var nära ett nervsammanbrott och efter en permission stannade han hemma så länge att polisen fick hämta honom.

Det var dagen efter landsfader Per-Albin Hanssons begravning. Tage Erlander ersatte honom som statsminister.

Det blev bara fem månaders militärtjänst för Rolf. En vecka senare hemförlovades han och tog det lugnt hemma den vintern.

*

Olle Johansson:

”Roffe hade många hundar, många schäfrar och så. Han var hundförare i lumpen också. Jag minns den hund han hade hela tiden i lumpen. Den hette Tatja, en svart schäfer, fin hund. Men sen hade han många fler hemma.”

*

Samma höst härjade ”sabbatssabotören” i Stockholm.

Så gott som varje helg sprängde en artonårig yngling en dynamitladdning i stan. I november lyckades han, trots intensiv bevakning, få en laddning att brisera på Centralen och tusentals fönsterrutor krossades. På nyårsnatten exploderade tre bomber i rask följd vid stadsbiblioteket på Sveavägen. Artonåringen pekades ut och erkände sammanlagt nio attentat.

I februari 1947 fick både Rolf och Sune jobb som

gårdskarlar på Söderby sjukhus. Sune slutade redan i april, medan Rolf blev kvar till den sista september.

Han trivdes bra, även om han ofta var borta från jobbet.

Rolf hade en fängelsedom hängande över sig för att han smitit från lumpen året före. Nu vände han sig till Stockholms läns landstings rådgivningsbyrå för psykiskt sjuka för att få ett intyg på att han var oförmögen att avtjäna ett straff. Doktor Dunge skrev att han var ”en psykoasteniker, neurotiserad på grund av miljöskador under uppväxtåren, med benägenhet för hypokondriska idéer” och Rolf slapp fängelse.

1948 flyttade Rolf och Alice in i två rum och kök i Haga i Vretarna och det var Botkyrka fattigvårdsstyrelse som ordnade bostaden. Paret fick sin andra dotter och Alices mor hjälpte än en gång Rolf att få jobb på Tumba pappersbruk.

Han slutade efter en kort tid på grund av dåliga nerver. Det blev Rolfs sista fasta anställning.

I stället började Alice och Rolf tillverka prydnadsartiklar av papper i hemmet i Vretarna. De hade lärt sig av Eskil att göra blommor, löpare och fjärilar som de sedan sålde i Södertälje, Enhörna och Mariefred. Rolf plockade också bär och svamp som han sålde till olika grossister i Stockholm.

Det gav dem 75 kronor i veckan att leva på.

Rolf och Alice tog allvarligt på föräldransvaret. Familjen, föräldrarna och syskonen var samhället för Rolf och mot denna värld var han obrottsligt lojal.

Distriktssköterskan Anna Söderlund var ofta hemma hos dem i Vretarna. Hon klagade på att det var slarvigt hos dem, men tyckte att barnen var pigga och trevliga.

Rolf och Alice var rädda för att barnavårdsnämnden skulle ta barnen ifrån dem och försökte undvika socialvården. Men hösten 1948 gjorde Rolf en kraftig vurma med motorcykeln och fick ett nyckelbensbrott. Han blev sängliggande en månad och tappade femton kilo i vikt. Armen hängde slappt, han hade vansinnig värk och en läkare skrev ut smärtstillande medel. Rolf åt en hel ask om dagen och blev snabbt vaneförbrukare. Familjens pengar tog slut och de begärde socialhjälp.

Trots att Rolf hade intyg från läkare att han var arbetsoförmögen gav fattigvårdsnämnden dem inga pengar. Provinsialläkaren ansåg att han simulerade och ledamöterna i nämnden krävde att Rolf sålde sin motorcykel innan de fick bidrag. Det ville inte Rolf. Sune hjälpte till ekonomiskt genom att stjåla ved åt dem och åkte fast när han stal ett elektriskt värmeelement.

Genom en psykiater fick Rolf frisedel från militärtjänsten hösten 1949.

*

”Ann”:

”Det är inte mycket jag kommer ihåg, men det jag kommer ihåg är väldigt starka minnesbilder.

Det jag mest kommer ihåg är att han var så himla snäll, ja det var ju våran mamma med förstås. Dom var så in i norden snälla. Kärlek hade vi gott om fast det var så fattigt.

Jag kommer ihåg hur pappa luktade när jag var liten och satt i knät. Han hade mest stickade tröjor och dom doftade så gott. Visserligen rökte han, men det tyckte jag inte var en äcklig lukt.

Sen minns jag inget annat än att min syster och jag lekte

och så minns jag förstås hunden Tarzan. Han var så jättefin och intelligent och så otroligt snäll. Men när vi försökte få med honom ut i skogen, så gick han bara med en liten bit. Sen vände han. Det var husses hund.

Nyligen sa min syster till mig att det fanns en grön färg som hon bara inte kunde med. Och då kom jag på att det var likadant för mig. Det var samma gröna färg och det tyckte vi var underligt. När vi pratade om det konstiga att vi direkt mådde illa av en grön färg, så kom ett minne tillbaka från när vi var små i stugan i Vretarna.

Vi hade önskat oss en dockvagn i julklapp och det var naturligtvis då som nu att dockvagnar ska vara precis miniatyrer, exakta kopior, av dom stora. Några lekkamrater hade en sån där och det ville vi också ha. På julafton stod ett stort grönt åbäke i rummet, i storlek mittemellan en dockvagn och en riktig vagn. Den var illgrön, precis den gröna färg som ingen av oss kan med, och fyrkantig och med en sufflett som var fastmålad.

Har man önskat sig en dockvagn, så var det liksom fel grej. Dessutom var den nymålad och gick inte att ta i. Jag begriper ju att pappa naturligtvis hade hållit på åtskillig tid, kanske samlat på soptippar eller vad som helst, för att göra den där dockvagnen. När man tänker på det efteråt, som vuxen, så förstår man att han måste ha blivit ledsen när han såg våra miner. Det var ju bara fel alltihopa. Det är sorgligt att tänka på, han var ju så ung då också. Han gjorde väl sitt bästa, men... Det är ett sånt där starkt minne.

En dag kom han med två grävlingungar som jag tror han hade hittat i vedboden. Dom var så otroligt söta så det var bara inte klokt, men ettriga och med sylvassa tän-

der. Dom där hade han in på köksgolvet. Det var bara det att det inte gick att leka med dom. Vi fick flyga upp på bordet så fort vi kunde.

Jag tror han vart lite besviken då också. Han tyckte nog att han hade gjort nåt bra när han tog in dom. Ja, det är sånt där man kommer ihåg.

Så vet jag att det var fruktansvärt fattigt. Det förstår jag ju efteråt, fast jag inte begrep det då. Det fanns kanske inte något vidare pengar och det var väl kanske när han var i fängelse, det vet jag inte, men det vi åt var ofta stekt bröd och stekt potatis och stekt lök i en röra. Det där kunde jag sen inte äta på många, många år. Jag hatade den maten. Och kall vattenchoklad drack vi, så antagligen fanns det väl inte elektricitet. Jag vet inte.

Min mormor har berättat att mamma fick diska allting både före och efter det användes för att det sprang råttor där. Det låter inget vidare.

Bortsett från den där dockvagnen, så har jag i alla fall bara positiva minnen från barndomen. Det är ju helt klart att det måste vara beroende på om föräldrarna tycker om en och bryr sig om en. Det måste vara helt och hållet det.

Vi kan inte ha haft många lekkamrater. Det har jag inget minne av. Vi var bjudna på barnkalas nån gång där i närheten och det var en mycket märkvärdig upplevelse. Det är möjligt att dom var några undantagsmänniskor som såg genom fingrarna med hans sysselsättning och bjöd oss och att inga andra gjorde det eftersom vi tyckte det var så märkvärdigt att gå dit. Det kan hända att dom skrek efter en så där som ungar kan göra. Men jag har inget minne av det alls.

Jag minns också att vi åkte motorcykel och att dom

höll på och mekade mycket. Men det var mest uppe hos vår farmor och farfar i Entorp. Där var vi jättemycket och sov ofta över och dom var också så jättesnälla. Alla var så himla snälla, Sune och Olle och... ja, dom brydde sig.

Pappersfjärilarna kommer jag ihåg. Dom satt antingen i Entorp eller i Vretarna och gjorde massor med fjärilar. Du förstår för barnaögon! Det var jättetjusiga kräppfjärilar med glitter på. Det var hemskt roligt. Det där kommer jag så väl ihåg. Det höll alla på med, satt och pysslade med fjärilarna. Men det sågs väl också ner på av dom andra.

Det jag mest kommer ihåg av min farfar är att han låg på sängen eller soffan eller vad det var. När man kom så blev han jätteglad. Men han gick inte upp, utan låg där och ropade att man skulle komma och så skulle man knacka på snusdosan som han hade. Det var en ceremoni. Och så var jag med och tömde dasstunnorna. Det var väl gödsel antar jag. Det är det jag mest kommer ihåg av honom och så att han var snäll förstås.

Dom var alla så otroligt snälla.”

*

Sverigeloppet på cykel pågår och Stålfarfar leder tävlingen när Rolf och Alice måndagen den 13 juli 1953 lämnar hemmet i Vretarna.

Paret bär med sig reservkläder och 435 kronor i kontanter i en ryggsäck. De går först till Entorp och hämtar mat och fortsätter sedan till Olle och Sune i kojan.

Dagen efter går alla fyra i sydostlig riktning.

Sune och Olle tar med sig mat, kläder, karta och kompass i ett tältfodral, men lämnar kvar filter och kokustrutning. De vilar några timmar vid Pålalm, fortsätter sedan mot Hemfosa station dit de kommer på eftermiddagen.

Bröderna enas om att göra inbrott för att få tag på mat, men bråkar om vem som ska göra inbrotten. Till slut kommer de överens om att turas om och att en av dem ska hålla vakt tillsammans med Alice.

I Skogsängstorp och ytterligare ett torp en bit ifrån bryter sig Olle och Rolf in, medan Alice och Sune håller vakt.

I Hagalund, Grandalen och Västnoravret går alla fyra in. Vid midnatt är de klara.

Med konserver, bröd, två flaskor vin, läskedrycker, grönsaker, tormjölk, kläder, stearinljus, tvålar, rakspegel, radio, några tolvkalibers hagelpatroner, en gammal pistol och 35 patroner till en niomillimeterspistol i famnen lägger de sig i en hässja vid Hemfosa station och vilar.

På efternatten börjar det regna och Olle kan inte sova. Vid stationen hittar han en blå damcykel som han bryter upp och cyklar till Lyckebo.

Han går in i en källare och stjälar hemkonserverat kött och fläsk och märker inte att två äldre damer står inne i boningshuset och ser vad han företar sig.

Olle cyklar vidare till Övre Söderby och stjälar en trenchcoat, ett par flanellbyxor, två par linnebyxor och konserver. I Dikartorp stjälar han en injektionsspruta med ormserum, bröd, konserver och en pistol med ammunition. I en källare på gården hittar han brännvin och pilsner.

På hemvägen cyklar han förbi Mösättra och ser att torpet står öde.

Vid sextiden på morgonen är Olle tillbaka vid hässjan och på hans förslag går de till Mösättra. Där kan de komma under tak och slippa regnet.

De följer järnvägen norrut. Efter något hundratal me-

ter kommer de fram till en blå damcykel med konserver och Olle berättar att han stulit den.

Vid niotiden sätter de sig på järnvägsbanken och vilar. Samtidigt åker en järnvägsman förbi på en dressin.

Ytterdörren till stugan i Mösättra är olåst och Olle parkerar cykeln på nedre botten i torpet. Sune hämtar vatten i brunnen och Alice gör upp eld i spisen och lagar mat.

Olle känner sig jagad. Han tar ut cykeln igen och ställer den en bit från torpet.

På utsidan av huset ser han en ranglig stege som leder upp till en olåst lucka till vinden. Han föreslår att de lägger sig och vilar där.

Efter frukosten slår sig alla fyra till ro i sågspånet.

En dressin stannar på järnvägsspåret en bit från huset och Rolf vaknar.

Han kikar ut, får syn på tre män som kommer gående mot torpet och väcker sin fru och sina bröder.

De fyra hör att en av männen undersöker bottenvåningen på torpet och genom kvisthålen ser de att en av dem upptäcker Olles stulna damcykel bakom ladan.

– Det är nog polisen, viskar Sune. Jag ser det på typen.

Tyst och försiktigt låser Rolf luckan inifrån och de sitter på helpänn och väntar på vad som ska hända.

En av männen får syn på stegen som står upprest mot gaveln, klättrar upp och bultar på.

– Finns det någon där?

Han får inget svar och försöker peta upp haspen med en kniv. Då öppnar Rolf luckan.

– Jag ber så mycket om ursäkt för intrånget. Är det ni som är ägaren?

– Nej, det är inte ägaren. Är ni flera där uppe på vinden?

– Ja, det finns flera här, svarar Rolf. Varför vill ni veta det?

– Jag är från polisen. När kom ni hit till torpet? Har ni sovit här i natt?

– Vi gick vilse under natten, så kom vi hit och övernatade här.

– Känner du till nåt om damcykeln som står där borta i skogen lastad med konserver? undrar mannen.

– Nej. Jag vet inget om den.

Olle, Sune och Alice kommer fram till luckan och mannen vänder sig till Olle som sticker fram huvudet bredvid Rolf.

– Men du kanske känner till cykeln bättre? Det var ju du som tog den.

– Nej, säger Olle. Jag vet inget.

– Men det var ju du som varit sedd vid en stuga här borta.

– Nej, det kan det inte vara.

– Det är bäst att ni stannar kvar på vinden, säger mannen myndigt. Det ska hämtas en bil och sen ska ni föras till polisstationen och få redogöra för era handlingar. Så gå in på vinden igen allihop.

Luckan slås igen och de hör hur det rasslar på utsidan när mannen som sagt sig vara från polisen sätter ett metallföremål i haspen på luckan.

De hör också att han skickar en av de andra männen till Hemfosa för att ringa efter hjälp; i första hand till skogvaktare Zetterlund och ytterligare ”någon eller några lämpliga personer”. I andra hand till landsfiskalen i Tungelsta.

De fyra på vinden känner igen den man som sänds iväg. Det är samma person som på morgonen passerat förbi dem på järnvägen på en dressin.

Olle och Sune vet att de måste fly och överlägger hur de ska bete sig. Olle går över till luckan på motsatta gaveln och samtidigt kommer mannen som tidigare pratat med dem dit.

- Stopp! Vad tänker du göra?
- Jag tänker hoppa, svarar Olle. Flytta på dig.
- Jag varnar dig för konsekvenserna.

Den tredje mannen, en droskägare vid namn Ramström, håller vakt nedanför den stängda luckan. Han hör samtalet och springer över till motsatta sidan av huset för att hjälpa till.

- Varför har du stängt in oss? frågar Rolf.
- Det är bäst ni stannar kvar på vinden för annars får du en knytnäve och en planka i huvet, är mannens svar.
- Vem är du? undrar Sune nyfiket.
- Jag är fjärdingsman Börjesson, svarar mannen och håller fram sin polisbricka.

Sune kan inte riktigt se brickan, men inser ändå att det är en polis han har framför sig.

- Jag vill inte bli fast, viskar han till Olle.

Olle stannar kvar och fortsätter prata med Börjesson medan Sune och Rolf går tillbaka till den låsta luckan. Sune sparkar upp den och han, Rolf och Alice klättrar snabbt nerför stegen.

Börjesson märker inget förrän också Olle försvinner från gluggen och alla fyra är nere på gårdsplanen innan han hinner runt huset.

- Ställ inte till några dumheter nu, ryter Börjesson. Det är bäst att ni stannar på platsen.
- Vi tänker sticka, säger Olle.

Börjesson grabbar tag i hans ena axel, men Olle sliter sig loss. Bröderna och Alice kryper under ett taggtrådsstängsel, tätt följda av Börjesson och Ramström.

- Stanna kvar, beordrar fjärdingsmannen samtidigt som han håller fast Rolf i jackan.

Rolf sliter sig loss och Sune ställer sig stöddigt bredvid honom.

Börjesson har en cigarett hängande i mungipan. Plötsligt slänger han ifrån sig den, sträcker fram armarna och försöker få tag i Sune, som slår undan hans armar och går några steg bakåt. Med ett språng kastar sig Börjesson över Sune och får samtidigt ett hårt slag i bakhuvudet av Olle.

Sune och Börjesson pucklar på varandra, så att de tappar balansen och faller ner i ett dike.

De börjar brottas. Sune kommer underst, men vrider sig snabbt runt så han hamnar överst. De slår varandra i ansiktet och bröstet.

Börjesson tar ett stadigt tag i Sunes hår. Ett finger hamnar i Sunes näsborre så han börjar blöda och ett par andra fingrar är nära hans ögon. Sune försöker pressa undan Börjessons hand, men misslyckas.

Rolf tänker skilja på de två, men blir hindrad av Ramström och de två börjar slåss.

Olle blir desperat när han ser att Sune är blodig i ansiktet. Han ställer sig på knä och slår med knytnävarna ett tiotal slag mot Börjessons huvud.

Men fjärdingsmannen släpper inte taget om Sune.

Ramström sliter sig plötsligt loss från Rolf, hoppar på Olle bakifrån och tar ett strupgrepp. Olle slår sig fri och vänder sig mot Ramström, som backar och får Rolf på sig igen.

Under slagsmålet har Alice stått vid sidan av dem och tittat på och Olle skriker åt henne att springa upp mot skogen och vänta där. Hon drar sig undan.

Olle är rädd att Sune ska bli strypt. Han tar en grov plankan i dikeskanten, går fram mot Börjesson och börjar

svänga den över hans huvud.

– Det är bäst att du släpper honom, annars är du såld. Jag slår in skallen på dig!

Fjärdingsmannen släpper inte taget, så Olle hotar ytterligare en gång, två gånger.

– Jag har ju redan släppt, skriker Börjesson till slut.

De båda slagskämparna reser sig. Sune är fly förbannad och vill hoppa på Börjesson igen, men Olle kastar ifrån sig plankan och lugnar ner honom.

En bit därifrån står Alice. Olle skriker åt henne att springa och de andra tre följer efter. Börjesson förföljer Rolf, men ger snart upp och vänder tillbaka. Olle och Sune rusar åt ett annat håll och alla fyra möts till slut uppe i skogen.

Olle vill inte lämna några spår efter sig och springer tillbaka för att hämta damcykeln. Den är borta. Börjesson har lånat cykeln för att tillkalla hjälp.

Blixtsnabbt avlägsnar sig bröderna Johansson och Alice från Mösåtra.

De rusar över järnvägen vid Gustavsberg och ser en man åka förbi på en dressin, smyger över landsvägen mellan Tungelsta och Västerby i närheten av Sofielund och vidare över allmänna vägen mellan Tungelsta och Rosenhill.

Hela kvällen vandrar de, tillryggalägger över en mil och stannar bara för rökpauser.

Först vid midnatt gör de halt på ett bergsparti vid Brink för att sova.

På efternatten försvinner Olle och återvänder tidigt på torsdagsmorgonen med fyra mattstumpar, ett draperi, ett madrassvar, en fogsvars och en bunt rep som han stulit. Han har också hittat fyra emaljrade tallrikar, två porslins-

tallrikar, två dricksglas, fyra bleckformar, kaffepanna, en kastrull, stekspade, 13 gafflar, 13 knivar, åtta kaffeskedar, tre matskedar, en burk tormjök och torkade nypon.

Alla fyra lindar in sig i mattorna och somnar om.

Dagen efter vandrar de vidare i riktning mot Entorp och stannar bara vid livsmedelsaffären vid Lissma herrgård för att handla.

På en bergshöjd vid Erstaberg hittar de en övergiven riskoja. Där gör de upp eld, lagar mat och sover.

Dagen därpå fortsätter de och i en affär får de tag på gårdagens Expressen.

I tidningen kan de läsa att Stålfarfar kraschat med cykeln och förlorat sin ledning i Sverigeloppet, men efter omplåstring kunnat fortsätta.

De kan också läsa om mötet med Börjesson i Mösättra.

Vilka de är framkommer inte. De kallas bara för "tre män i 25-årsåldern och en 18-årig flicka". Enligt artikeln blev Börjesson slagen med en planka i huvudet. De blir både förbannade och rädda, då de vet att det inte var så.

De fortsätter fram till den koja vid Rosenberg där Olle och Sune tidigare bott och som bara ligger någon kilometer från föräldrahemmet i Entorp.

Kojan är gjord av störrar, granris och mossa och i den ligger en grå batteriradio, två sovsäckar, sex filtar, konservburkar, tre par långbyxor, några skjortor, flera par strumpor, Sunes mockajacka och bruna lågskor, kokkärl, socker, pulversoppa och makaroner. Dessutom rakdon, tvålar, handdukar, en klump modeller och ficklampor.

Ett salongsgevär ligger också i kojans.

Det har Olle "skaffat".

*

Olle Johansson:

”Sune och jag var efterlysta 1953, men Roffe var inte på rymmen. Han och Alice kom ut till oss i skogen med mat och cigaretter.

Vi gick ner till Hemfosa och det låg ett torp efter järnvägen. Vi var trötta och slut, så vi klättrade uppför en stege upp på vinden och låg där på förmiddagen. Det var nån som hade sett oss och det kom en fjärdingsman, Börjesson hette han, och en stor, kraftig taxichaufför, en riktig bit, med honom. Dom skulle ta oss.

Jag slogs med den där taxichauffören, men han ville inte bråka. Han verkade ganska bra egentligen. Sune var ihop med fjärdingsman och dom ramlade ner i ett dike. Sune kom under och han fick stryptag på Sune. Han var stark som fan i händerna. Jag såg att Sune höll på att åka dit där.

Jag sa åt fjärdingsmannen, men han släppte inte. Sune höll på att tuppa av. Då slog jag några slag i ansiktet och i huvudet på honom. Han släppte inte i alla fall. Då tog jag en plankan som låg i dikeskanten, ställde mig över huvudet på honom och sa: ’Släpper du inte nu, så slår jag till dig!’ Då släppte han.

Jag slog några slag först med knytnävarna i huvudet och det tog väl ganska bra. Han gick omlindad i huvudet ett bra tag efteråt. Det där försökte dom få ihop till att jag hade slagit med plankan och det var fel. Jag tror taxichauffören vittnade att jag inte hade gjort det.

Ett par dar efter stod det om ett mord i tidningen och ett precis likadant torp med stege upp var fotograferat. Det var nån som hade blivit ihjälslagen där. Jag fick se tidningen och vi trodde direkt att fjärdingsmannen hade dött. Men det hade hänt nere i Småland nånstans.”

Två bärplockare dyker upp på söndagseftermiddagen den 19 juli. Det är ett äkta par från Tumba som de fyra mycket väl känner igen.

Rolf, Alice, Sune och Olle blir rädda, bestämmer sig för att sticka och packar ner sju filtar, tio par strumpor, tre par långbyxor, tre skjortor, ett fotogenkök, kokkärnen, maten och reseradion och drar sig söderut.

En stund senare står Albin Renström på polisstationen i Tumba och berättar om kojan och att han troligen sett två av bröderna Johansson från Entorp. Bertil Hedberg, Börje Carlsson, Bror Wiklund och Roland Pettersson åker snabbt till platsen med Renström som vägvisare.

Men de kommer för sent. Ingen finns kvar.

Däremot hittar de glasburkar med kryddor och mediciner, potatis, mjöl, socker, minst femtio tomglas för mjölk och sprit och mängder av tomma konservburkar och beslagtar bland annat ett salongsgevär, två ficklampor, ett cigaretttui och en förskärare.

I kojan ligger också en skrivelse från förundersökningen året före, författad och underskriven av Rolf Johansson.

Bevakning sätts ut, förstärkning tillkallas och polisman Lennart Söderberg söker med spårhund hela natten utan resultat.

Rolf, Alice, Sune och Olle finns inte långt därifrån, i en

koja vid skogspartiet Hammaren. Där stannar de i en hel vecka och varje dag går någon av dem, vanligtvis Alice, in till Östertälje eller Södertälje för att handla.

Varenda natt är Olle ute på stöldturné och kommer tillbaka med enorma mängder kläder och mat. En morgon har han också med sig en beige Monarkcykel och morgonen efter ännu en damcykel, en blå Ragnhild.

En vecka efter mötet med bärplockarna i Rosenberg dyker två svampplockare upp vid lägret. Rolf vet vilka svampplockarna är och de beslutar sig för att flytta igen, nu mot Malmsjön.

På vägen bryter de sig in i Hammarstugan och Olle och Rolf plockar med sig konserver, en sjömanssäck, kaffepanna, handlykta, stekpanna, tändstickor och ett par gymnastikskor, medan Alice och Sune vaktar.

Två dagar stannar de i Malmsjöskogen.

På morgnarna dyker Olle som vanligt upp med stora kvantiteter stöldgods och det blir ytterligare två cyklar, mat och kläder. Damkläder och smycken till Alice har han också hittat och ett vitt fyrmanstält.

Rolf cyklar till Södertälje och handlar och samma dag gör Sven "Tumba" Johansson fem mål i en fotbollslandskamp mot Finland och får proffsanbud av en fransk klubb. Hockeystjärnan är nu definitivt även fotbollsstjärna.

Tisdagen den 28 juli packar de ihop för flyttning till Tyttingeskogen. De drar allt på två cyklar och går tre kilometer västerut till en höjd strax söder om Tyttinge herrgård.

Under flyttningen blir Olle osams med de andra, försvinner i skogen och Rolf, Alice och Sune går ut och letar efter honom.

Olle hade sagt att han skulle göra inbrott i Rödmosse, som han visste stod obebott vissa tider, men när de kommer dit finns inte Olle där. De bestämmer sig för att övernatta i stugan och Rolf slår sönder ett fönster.

När de lämnar torpet på onsdagsmorgonen tar de med sig två armbandsur, ett halsband med glaspärlor och en brosch ur en resväska på vinden.

Först går de till Lida friluftsgård där Alice köper cigaretter och kaffebröd. Sedan fortsätter de till Svarvartorp. Sune och Rolf kryper in och stjälar smör, konjak, brännvin, portvin, rhenvin och en slidkniv. De gör också inbrott i Björknäs och tar med sig brännvin, sill och hårt bröd.

När de kommer till lägret i Tyttinge är Olle tillbaka.

De fyra flyktingarna stannar i Tyttingeskogen ytterligare nio dagar.

På dagarna cyklar Rolf in till Södertälje och handlar och på nätterna är Olle ute på inbrott. Det blir mer mat, kläder och sprit och ännu ett tält, ett gråbrunt sexmanstält, som Rolf och Alice bosätter sig i.

Alice har länge trånat efter Sune och medan Rolf är borta några timmar på dagarna passar de på och "vänslas" i något av tälten.

En fredagsmorgon blir det bråk mellan Rolf, Alice och Sune. Rolf kommer på att Alice och Sune varit tillsammans medan han varit borta och blir både förbannad och ledsen.

Han lämnar lägret mycket upprörd.

När Rolf efter en halvtimme inte har kommit tillbaka tar Olle herrcykeln och cyklar iväg. Han tror att Rolf beggett sig hem till Entorp och tänker cykla ifatt honom på vägen.

Efter en stund kommer dock Rolf tillbaka till lägret. Han har irrat omkring i skogen och i sin förtvivlan skurit sig i handlederna. Han och Alice slår sig ner i ett av tälten och Alice ber om ursäkt för vad hon gjort.

Sune håller sig avvaktande en bit bort när tre män med svampkorgar kommer fram och hälsar på honom. Rolf och Alice hör samtalet och går ut ur tältet.

– Vilka är ni? frågar en av männen. Bor ni här?

– Nej, vi tältar bara, svarar Sune och männen avviker.

Sune, Rolf och Alice förstår att det återigen är risk för upptäckt. Packningen tar drygt en timme. Medan de väntar på att Olle ska komma tillbaka sätter de sig ner och röker en cigarett.

Plötsligt hör Rolf att det knakar till i terrängen.

– Nu kommer svampplockarna tillbaka.

– En av dom är fjärdingsman Lundin, skriker Sune. Det är bäst att vi sticker.

Rolf springer mot skogen och Sune och Alice gör sällskap bakom honom. Han håller henne i handen.

– Stanna, skriker Alf Lundin. Annars skjuter jag.

Men ingen stannar, så Lundin placerar ett pistolskott tio meter framför Rolf som ligger i täten.

Ändå fortsätter de tre att springa.

– Det är allvar, ropar Alf Lundin efter dem. Jag skjuter igen om ni inte stannar.

Han märker ingen reaktion och avlossar ytterligare ett skott i luften bara någon meter ovanför de flyendes huvuden.

Då snubblar Alice. Sune hjälper henne upp och vill att de ska fortsätta, men Alice vägrar och kastar sig ned på marken igen. Hon vill ge sig, är rädd för att bli träffad.

Rolf hinner springa ytterligare hundra meter innan han vänder sig om och ser att Alice ramlat. Han ser också att Sune försöker hjälpa henne upp, men att hon inte vill.

Alla tre ger upp utan motstånd. De sträcker upp händerna ovanför huvudet och fyra polismän rusar fram och griper dem.

Alf Lundin är rädd att han träffat Alice och springer fram till henne.

– Är du skadad?

– Nej, jag blev visst inte det.

Hon hjälps upp och står tyst och stirrar framför sig. Håret är rufsigt och ovårdat och kläderna smutsiga.

Alla tre visiteras, men ingen av dem har något vapen eller något annat tillhygge på sig.

Rolf och Sune får handbojor på sig. De är vresiga och trotsiga och låtsas inte förstå varför de gripits. De placeras i polisbilen och förs till polisstationen i Tumba.

Sune grips efter att ha varit på rymmen i sju månader efter flykten från Mariestadsfängelset.

Av Olle finns inte ett spår.

*

Alf Lundin:

”Dom bodde i tält och vi slog till och lyckades få dom. Då måste man komma till lite skottlossning tror jag ändå. Men detaljer kommer jag inte ihåg.”

*

Olle Johansson:

”När dom greps i Tyttinge var det några svampplockare från Håga eller Hall som hade sett oss i skogen. Jag var hemma i Entorp precis då och letade efter Roffe och klarade mig.”

Den som sett Rolf och de andra och anat ugglor i mossen var Nils Wirell, förvaltare på Tyttinge gård. Han misstänkte att de var rymlingar från Håga och kontaktade anstalten.

Men där saknades ingen.

Folket på Tyttinge gård fortsatte att observera de tre bröderna och Alice och tidigt på fredagsmorgonen upptäckte Wirell tältet i skogen.

Än en gång ringde han till Håga och fick två fångvaktare att rycka ut. De beväpnade sig med svampkorgar och tog en promenad till tältet.

Efter mötet med camparna förstod fångvaktarna att det var rymlingar de hade att göra med och medan Wirell sprang hem till gården gömde de sig bakom en bergknalle.

Nils Wirell ringde till Alf Lundin och berättade att han en stund tidigare sett två män och en kvinna i ett svårtillgängligt skogsområde ungefär en kilometer söder om Tyttinge gård där de hade två tält uppsatta. Männen var mycket skäggiga, hade ovårdad klädsel och Wirell misstänkte att de var rymlingar från någon anstalt.

Alf Lundin beslöt sig för att undersöka saken, tog med sig Gustaf Andersson, Bror Wiklund, Ragnar Bergqvist och Lars Nilsson i polisbilen och körde raka vägen till Tyttinge gård. Alla hade med sig sina tjänstevapen.

Wirell mötte dem med ett dubbelpipigt jaktgevär i handen och med honom som vägvisare begav de sig in i skogen. Försiktigt kröp de fram till den höjd 30 meter från tälten där fångvaktarna från Håga oroligt legat och väntat.

När Alf Lundin kikade fram kunde han se två män och en kvinna som satt på granriskvistar bland packning, tält och annan utrustning.

Männen kände han igen som de efterlysta bröderna Sune och Rolf Johansson och kvinnan som Rolfs hustru Alice Johansson.

*

Beslagsprotokoll över vad som fanns en kilometer söder om Tyttinge gård.

1 vitt fyrmanstält, 1 grönt sexmanstält, 1 sjömanssäck, 6 filtar, 1 vaddtäck, 6 herrbyxor, 3 herrkavajer, 1 kostym, 2 sportjackor och 12 skjortor. Undertröjor, kalsonger och strumpor i mängd. 6 badbyxor, 10 näsdukar, 4 mössor, 3 slipsar och 4 par handskar. 7 regnrockar och 1 träningsoverall. 2 damjackor, 1 långbyxor, 1 dräkt, 2 jumprar, 1 blus, 1 baddräkt, 4 damstrumpor, 2 par damskor, 1 handväska, 3 schalar, 2 solsnibbar, 2 par herrskor, 2 par gymnastikskor, 2 dukar, 2 ryggsäckar, 1 bensinkök, husgeråd i mängd, rakkniv, 3 slidknivar, 2 stavlampor, 2 kortlekar, 1 skiftnyckel, 3 halsband, 2 par örhängen, 3 broscher, 2 armkedjor, 2 par manschettknappar, diverse toalettartiklar, 1 damarmbandsur, 1 herrarmbandsur och 1 reseradio fabrikt Radiola. 1 blå damcykel och 1 röd damcykel.

Vid beslaget voro polismännen Bror Wiklund och Lars Nilsson närvarande såsom av undertecknad tillkallade ojäviga vittnen.

Alf Lundin, kriminalkonstapel.

*

Alf Lundin ser omedelbart att Sunes vita långbyxor och Alices skidbyxor, jumper, blazer och gymnastikskor kommer från ett inbrott i Rödlöt.

Han känner också igen tälten, damcyklarna, kokutrustning och diverse herr- och damkläder från inbrottsan-

målningar som har kommit in till polisen.

– Ja, det var nog bäst det här, säger Rolf plötsligt i polisbilen under resan till Tumba. Det kunde ju inte fortsätta hur länge som helst.

– Men varför har du och Alice varit med Sune och Olle i skogarna? undrar Lundin.

– Efter uppträdandet i Västerhaninge kunde vi ju inte fara hem, menar Rolf. Men det var i alla fall inte jag som hotade polisen med plankan som det stod i Expressen, för det var Olle.

Alice, Rolf och Sune förklaras anhållna klockan 15.00.

I ett första kort förhör berättar Rolf att Sune och Olle i ett brev begärt att få pengar av honom; i annat fall hotade de med att göra inbrott för sitt uppehälles skull.

Han och Alice hade träffat dem i Grödingeskogarna och varit med vid Mösätra där en civilklädd polisman försökt ”hålla fast” Sune och ”strypa honom”. Olle hade hotat polismannen med en planka och denne hade då släppt taget om Sune. De hade sprungit från platsen och sedan dess levt tillsammans i skogarna.

Rolf är medveten om att Olle gjort sig skyldig till en del stölder, men förnekar att han och Alice gjort några inbrott. De har försörjt sig på mat som de köpt för egna pengar, säger Rolf.

Lundin får veta att Olle varit i sällskap med dem sedan den 15 juli och att han avlägsnat sig bara någon timme innan polisen kom.

Fingeravtrycken på den cykel och det stöldgods man fann i Mösätra är Olles och han kan därför bindas vid inbrotten i Hemfosa natten mellan den 14 och 15 juli.

Expressens Stockholmsupplaga har samma dag en kort notis om gripandet. ”Tumbaligan sprängd efter skottlossning” skriver tidningen och meddelar att ”en eller ett par andra medlemmar av ligan lyckades fly”.

Lördagen den 8 augusti är gripandet av Rolf, Alice och Sune en förstasidesnyhet i Stockholms-Tidningen.

Reporter Saar dramatiserar hur tillfångatagandet gick till och Alf Lundin berättar om skottlossningen:

”Jag var säker på att jag inte träffade henne. Jag siktade högt över huvudet och ändå kändes det kusligt på något sätt. Hon föll precis som skottet gick och låg alldeles stilla.”

Tidningen avslutar med slagmålet vid Hemfosa, ger en bakgrund om bröderna och att polisen i ett tiotal år haft stora bekymmer med dem.

”De har erbjudits ett flertal goda platser men slutat. De är m.a.o. absolut arbetsovilliga.”

Expressen har en uppföljande artikel om gripandet och berättar att det var tack vare Nils Wirells uppmärksamhet som de tre kunde fångas in. ”Fjärde man” är ännu fri, men polisen misstänker inte att de fyra i Tumbaligan har några kompanjoner.

”De tre bröderna har inga vänner”, säger Bertil Hedberg till tidningen. ”De har alltid arbetat på egen hand.”

Tisdagen den elfte augusti 1953 fyller Olle 20 år och födelsedagen firar han i ensamhet i skogen.

Samma dag förhörs Rolf på kriminalen i Stockholm. Arnold Bergqvist upplyser honom om att han är misstänkt för våld eller hot mot tjänsteman, häleri och tjänadsbrott.

Rolf erkänner direkt att han gjort sig skyldig till häleri genom att han tagit befattning med gods som han vetat om varit stulet. Däremot bestrider han att han gjort något inbrott och att han hotat eller använt våld mot tjänsteman.

Han vill inte heller nu berätta sanningen om orsaken till varför han och Alice följde med Sune och Olle i skogen. Han vidhåller att han fick ett brev från Sune, men någon hjälp med pengar hade de inte bett om, bedyrar han.

– Först var jag inte upplagd att kontakta bröderna eftersom jag var rädd för att bli inblandad i något brottsligt som dom kunde ha för sig och tänkte på min villkorliga dom, men sen enades jag och Alice om att vi trots allt skulle söka upp bröderna och se hur det stod till med dom och om det gick att hjälpa dom.

Rolf berättar om vandringen till Hemfosa, om mötet med Börjesson i Mösätra och hur fjärdingsmannen plötsligt hade kastat sig över Sune.

– Observerade du om Olle före det riktade något slag mot fjärdingsmannen? undrar Bergkvist.

– Nej, det gjorde jag inte, säger Rolf och berättar vidare om slagsmålet mellan Sune och Börjesson.

– Under tiden var Olle framme där fjärdingsman och Sune låg. Han stod halvt på knä vid huvet på dom och höll på att böka på nåt sätt, men jag såg inte om han gav fjärdingsman några knytnävsslag och sen tog han en plankan av ett par meters längd och cirka tre tums tjocklek och höll den vid sidan och gick fram till fjärdingsman och Sune där dom låg i diket och så ropade han ”släpp taget annars är du såld, eller nåt liknande” och fjärdingsman släppte då Sune som var arg och ville hoppa på fjärdingsman igen.

– Visste du att den ni slogs med var en polisman?

– Nja, säger Rolf. Jag var nog inte riktigt säker på det.

– Såg du när han legitimerade sig?

– Nej, men däremot hörde jag att fjärdingsman två gånger förklarade att han var polisman.

– Var det inte du som hotade fjärdingsmannen med plankan?

– Nej, det gick till precis som jag sagt. Det var Olle, in-tygar Rolf och fortsätter att berätta om tiden vid Hammarren och Tyttinge och om Olles otaliga inbrott.

– Känner du till om Sune vid något tillfälle varit med Olle under hans stölder?

– Nej, det gör jag inte.

– Har du gjort några stölder ensam eller tillsammans med Sune eller Olle?

– Nej, det har jag inte, bedyrar Rolf. Absolut inte. Men jag medger att jag gjort mig skyldig till häleri genom att jag använt dom tält som Olle stulit.

Dagen efter förhörs Rolf igen och han berättar utförligt om flykten från Mösättra fram till ankomsten till kojnan i Rosenberg.

– Hade du varit i kojnan tidigare?

– Nej, det hade jag inte, ljuger Rolf och berättar vad som låg i kojnan när de kom dit.

– Dom sa att det var saker som dom dels köpt och dels hämtat i Entorp.

– Trodde du på det?.

– Ja, jag hade ingen anledning att betvivla det, menar Rolf och berättar om bärplockarna som dök upp, hur de gick till Hammaren och om fler av Olles stölder.

– Åt du och Alice av de stulna matvarorna?

– Nej, det gjorde vi inte. Men Olle och Sune åt av dom.

Han fortsätter med att berätta om svamplockarna, flyttningen till Tyttinge och om ännu fler inbrott från Olles sida.

På fredagsmorgonen hade han blivit osams med de övriga och gått ut i skogen, berättar Rolf, och innan han kom tillbaka hade Olle gått ut för att leta efter honom. Tre svamplockare hade anlant och sedan även fjärdingsman Lundin.

– Var fanns Olle då? undrar Bergkvist.

– Jag känner inte till var han var när polisen kom.

Arnold Bergkvist pumpar Rolf på ytterligare detaljer om inbrotten innan Rolf avslutar:

– Jag måste också säga att jag reserverar mig för eventuella felaktigheter i tidsangivningarna. Har det uppkommit några felaktigheter beror det på att mitt minne svikit mig. Jag har inte medvetet lämnat några felaktiga uppgifter.

I Kungsträdgården och Berzelii park i Stockholm är det ungdomskravaller på kvällen. Ett fyra timmars allmänt slagsmål bryter ut och först klockan sex på morgonen lyckas polisen få lugnt.

Värmeböljan över Sverige är på väg bort och måndagen den 17 augusti 1953 är det häktningsförhandling i Södertörnsrätten med advokat Harry Nilsson som offentlig försvarare av Rolf, Alice och Sune.

Rolf begär att alla tre bör få tala med en psykiater på grund av vissa "omständigheter" kring brotten, men dessa vill han inte uppge annat än inom lyckta dörrar.

Rolf sitter i en besvärlig sits.

Han vill skydda lillebror Sune, älskar sin hustru Alice och lider samtidigt vansinnigt av deras kärleksaffär.

Visserligen hade Alice den morgon de greps sagt att hon inte längre var kär i Sune, men han vet inte säkert hur det är med den saken. Han vet heller inte hur han ska få klarhet i det och känner sig mycket pressad.

Alla tre omhäktas "såsom på sannolika skäl misstänkta för häleri".

Sune överförs till fasta paviljongen på Långholmen medan Rolf och Alice placeras på kronohäktet. I varsin cell.

Expressen har en kort notis om morgonens häktningsförhandling för "två bröder och den ene broderns maka", medlemmar i "den bekanta Tumbaligan".

Ett fruktansvärt åskväder drar över Stockholm på natten. Väderlekstjänst räknar till 200 blixtrar på tio minuter och det brinner friskt i många delar av stan.

Alfred Kinsey presenterar en sensationell rapport om den amerikanska kvinnans sexualvanor. Han har kommit fram till att kvinnans könsdrift är lika stark som mannens.

Måndagen den 24 augusti förhörs Rolf än en gång av Bergkvist och berättar så mycket han kommer ihåg av vistelsen i Hemfosa och Mösätra.

– När kom ni till Mösätra?

– Jag måste säga att jag hade själv ingen klocka utan jag litade på dom uppgifter som Olle ibland lämnade om tiden. Jag kan därför inte säga några exakta tidsangivelser beträffande onsdagsmorgonen, men jag uppskattar att klockan kan ha varit mellan åtta och nio då vi kom fram till torpet.

Genom förhören med Alice och Sune som pågår samtidigt kommer allt fler av inbrotten och stölderna i dagen och Rolf får fortsätta att berätta om dessa.

– Har du vid något tillfälle under vistelsen i skogen använt dig av någon herrcykel? frågar Bergkvist.

– Nej, det har jag inte och jag har heller inte vetat om att Olle stulit nån herrcykel, menar Rolf. Jag har heller inte sett nån sån cykel i eller i närheten av nån lägerplats. Men jag medger en sak och det är att jag vid tre tillfällen använt mig av den blåa damcykeln som Olle stulit.

Medan bröderna Johansson och Alice var i skogen hade det hänt saker i Tumba. En person greps på en motorcykel som senare visade sig vara stulen av Gösta Larsson i Stockholm.

Vid förhör har Gösta påstått att han enbart tog motorcykeln för att ta sig hem till Tumba efter att ha missat sista tåget. Dessutom har han sagt att han fick registreringskyltar till den stulna motorcykeln av Rolf.

Så när Rolf nästa dag förhörs av Olof Efraimsson så handlar det i första hand om Göstas motorcykel.

Rolf förnekar att han gjort sig skyldig till häleri, men medger att han känner Gösta Larsson. Han säger att han frågat Gösta om motorcykeln och att Gösta då sagt att han köpt den i Stockholm för 200 kronor.

– Misstänkte du inte att motorcykeln kunde vara stulen? undrar Efraimsson.

– Nej, för Larsson har arbete och hans föräldrar är ganska täta också.

– Upplyste inte Larsson dig vid något tillfälle att motorcykeln var stulen?

– Nej, det gjorde han inte.

– Lovade du Larsson att han fick använda ett par gamla registreringsskyltar som du hade i vedboden?

– Nej, säger Rolf. Dom tog han utan min vetskap.

– Larsson har vid polisförhör sagt att du hjälpte honom med påmonteringen av skyltarna. Var det så?

– Nej, jag hjälpte honom inte med det. Jag har överhuvudtaget inte sett att dom suttit på motorcykeln. Och hade jag vetat om att motorcykeln var stulen, så skulle Larsson inte ha fått förvara den i min vedbod. Jag har ingen som helst anledning att hjälpa honom att förvara stöldgods. Jag känner honom inte närmare och jag fick heller inte nån ersättning för förvaringen.

Rolf får fortsätta att berätta vad han vet om Olles och Sunes vistelse i Söderbykarl under våren och avslöjar att det var Eskil som talade om att bröderna bodde där och även gjorde dem sällskap på platsen.

– I din bostad i Vretarna har polisen anträffat två postgirotalonger utställda av Holmens Bruk AB och lydande på 23 kronor och 39 öre vardera och av talongerna framgår det att de respektive summorna utgör slutlikvid för en

lönesumma av 298:39 med 275 kronor uttagna i förskott. Har du någon förklaring till hur talongerna hamnat hemma hos dig?

Rolf berättar att han fick de två utbetalningskortet av sin halvsysster i Stockholm och att Olle och Sune hade begärt eftersändning till hennes adress.

När han träffade bröderna i skogen hade han haft med sig utbetalningskortet och Sune och Olle kvitterade dem med namnen Harry respektive Gunnar Johansson. De bestämde att Rolf skulle komma tillbaka nästa dag med pengarna. Han hade hämtat ut dem på posten vid Katarinavägen och träffat Sune och Olle och överlämnat pengarna till dem. Talongerna som hade rivits av vid avhämtningen på posten hade han stoppat i sin plånbok och tagit med hem till Vretarna.

– Hur kunde de då ligga i Alices svarta handväska? undrar Olof Efraimsson.

– Det är möjligt att dom hamnade där nån gång då hon var och handlade och hade med sig min plånbok. Jag kan inte finna nån annan förklaring till att dom hamnat i handväskan.

När han lämnade pengarna till bröderna hade de sagt att de skulle återvända till Söderbykarl och fortsätta i skogen, men när han mötte dem i Hemfosa fick han veta att de aldrig återvänt dit.

– Du träffade alltså inte Sune och Olle efter att du lämnat pengarna förrän i Hemfosa den 15 juli?

– Nej.

Förhöret är slut och Rolf deppar i cellen.

Han sätter sig ned och skriver två brev, ett till Sune och ett till Alice. Han är inte arg på någon av dem, men vill ren-

sa luften och veta var han har hustrun och brodern. Brevet lämnar han till sin advokat Harry Nilsson som vidarebefordrar dem till åklagare Lennart Printz.

Rolf skriver också ett brev till åklagaren där han förklarar att han mår dåligt, befinner sig i depressionstillstånd och vill bli läkarundersökt.

Måndagen den 31 augusti kallas Rolf, Alice och Sune till ny häktningsförhandling.

Åklagare Lennart Printz läser upp de två breven, det ena till "S" och det andra till "A" och Rolf medger att han skrivit dem. Printz läser också upp en hemställan från Rolf i vilken han ber om läkarundersökning.

Rätten beslutar att alla tre ska sitta kvar i häkte.

Expressen rapporterar från den andra häktningsförhandlingen. Enligt tidningen skyller de tre häktade i Tumbaligan "allt på den tredje brodern som polisen ännu inte lyckats få fast. Däremot vidgår de häleri".

Käraste Rolf.

Jag är glad att vi fick ett sådant här tillfälle att tala ut med varandra, bara nu Åklagaren ger dig brevet, men vi får väl hoppas. Och jag lovar från början, att detta jag skriver är sant, att Du absolut kan tro på det. Först skall jag väl tala om hur jag har det och det är bara prima förstår Du, första tiden stoppade jag strumpor, men nu sticker jag en kofta till mig den skall jag ha på mig vid Huvudförhandlingen, och så läser jag, det är bra mat, samt vänligt bemötande, och då kan man inte klaga. Extra kaffe får vi på eftermiddagen., det kostar 84 öre i veckan. Det värsta är att inte Du och jag får ha någon kontakt med varandra. Vi skulle behöva det och inte ha det svårt på båda håll, som nu. Och vad straffet beträffar så får jag nog inte villkorligt. Får jag ex. 6 mån så vågar jag inte överklaga om jag ej är på fri fot förstås, för det kan ta längre tid än straffet, man kan få mer i Hovrätten också, nej då sitter jag av straffet tiden går så fort. 6 mån. är ingenting. Så det får Du bereda Dig på att inte Du blir fri förstår jag, men om vi hjälps åt så går det nog. Lova mig att du inte rymmer käraste, vi måste tänka på vår framtid. Flickorna som sitter här har omkring 1 år, men de äro inte ledsna för det, de sjunger hela dagarna må du tro, prima jäntor allihop, dom bästa sitter på Långholmen, som Du sa en gång.

Jag börjar arbeta på sjukhus när jag blir fri, och försöker få rum där. Jag tar ett sjukhus i Stockholm det blir bäst. Bar-
nen får vara där de är om Birgit kan ha dem. Jag måste tän-
ka på Din och min framtid. arbeta, spara jag kan inte sitta
med kommunhjälp och vänta på Dig, då blir det inga
pengar över. Lägenheten får dom väl ta tillbaka, jag vet
bara inte vad jag skall göra av möblerna, eller tror du jag
får betala hyran och bo på annat håll. I Tumba vill jag inte
bo, det är knappast någon ide när Du kommer heller, eller
vad tycker Du.

Ja så kommer vi då till det andra. jag skall skriva ett brev
till Sune också. så vi får klart i det här alla tre, Nu kan jag
skriva sanningen. när mina tankar och känslor inte är så
vacklande, Av vilken anledning jag kunde få sådana tankar
för Sune, det vet Du, och det var väl därur förälskelsen kom
kan jag tro, Jag kände liksom på mig att han skulle kunna.
Han hade en makt över mig. att jag drogs till honom, Jag
kände att där fanns det jag sökt. det var erotik och vid
sidan om kom förälskelsen som en liten melodi. men allt
detta var både medvetet och omedvetet om Du förstår
mig, till den sista dagen vi var där. de borde inte ha hänt
då skulle allt ha slumrat in i sin vaggga igen, Om han var
den rätta för mig för det ändamålet det vet jag inte, jag
trodde det då, det är ju möjligt, hur som helst har jag inget
intresse av att få veta det. Du vet kanske hurdet är när en
flicka vaknar föremålet för hennes tankar behöver inte va-
ra någon särskild. Det kunde ha varit Du. eller någon an-
nan. det behövde inte vara han. men nu blev det så och
orsaken var han ju själv skyldig till, När jag så här efteråt
tänker på det. så låg det mycket i det att han var på rym-
men också. Och jag är säker på att det tycker han med.

Och så till det att jag gjorde så hastigt slut på alltsammans. Jag var kär i honom. det var också det ända som fanns mellan honom och mig. När jag fick se din förtvivlan vaknade jag upp till besinning det fick inte ske det som höll på att hända, du fick inte göra dig något illa, ingen förälskelse i världen kunde hindra mig, att göra vad jag då gjorde. Då kände jag att jag hörde ihop med Dig, att 7 år inte går att radera ut, att två barn är blodsband mellan makar, att jag inte kunde gå från dig ens om du velat. Du får kalla detta vad du vill av det du skrivit. Jag kan ändå aldrig gå ifrån Dig. Om Sunes och min förälskelse hade kunnat blivit något bestående. kan jag inte uttala mig om men jag har svårt för att tro det. jag kan aldrig bli lycklig på andras bekostnad. Och om han hade kunnat göra mig lycklig på ett område, hade han nog haft svårt för det på andra i stället. Det fordras alltid mycket förståelse för en kvinna som förut varit gift, när man är make nr två, hon jämför alltid kanske omedvetet och det är minsann inte alla gånger det blir till andra makens fördel, jag tror inte Sune hade klarat det, han är för ung och har för litet tålamod. Och det är en gift kvinnas självklara rätt och plikt om hon har barn att försöka rädda sitt äktenskap om en känsla går att döda skall man göra det i stället för att ge sig hän åt den när det nu är så här. Och det vet jag går den rätten får Du inte ta ifrån mig Rolf. Och vad erotik beträffar så är det inte allt för mig, jag sätter ömhet och gemenskap före detta. Förälskelse är något flyktigt som ej består, om det ej får näring, men det Du och jag har tillsammans Rolf det är av värde. Detta låg jag och tänkte på när Du försvann i skogen, därav det hastiga beslutet från min sida men hur jag skulle få Dig o. Sune att tro på det gick övermitt förstånd. Det gick ju vad

dig beträffar och jag tänkte att om jag kunde få Sune att tycka illa om mig, skulle det vara lättare för honom, därför sade jag rentut åt honom, att jag inte var kär i honom, trots att jag var det just då. När jag sedan fick se att Du hade gjort dig illa tackade jag Gud, att jag hunnit handla i tid. Jag visste att Sune var stark, att han kunde klara det. Men det kunde inte Du, det såg jag, och fick även bevis för. Jag har aldrig ångrat mig det får du inte tro jag visste på förhand innan jag sade det, att jag kunde stå för det. Min högsta önskan är nu, att Du försöker förstå mitt handlande och försöker förlåta, jag vet att det tar tid för oss båda att komma över detta, men hand i hand skall det gå det är min fasta övertygelse. Den dagen du har glömt blir jag lycklig. Vi skall börja om från början du och jag, först med att jag flyttar från Tumba sedan går allt av sig själv. Jag skall arbeta på vår framtid, jag tror på den, vi får ta ett steg i taget, men det går, om vi håller ihop som vi alltid har gjort under alla dessa år. Ingen natt är så mörk, att den inte åtföljs av dagen. Det kan vara bra att tänka på när man tappat modet. Nu skall vi båda sköta om våra straff, sedan börjar livet. Käraste den dagen Du kommer hem skall jag vänta på Dig med öppna famnen en god middag och en vas på bordet med vita syrener och röda rosor, minns du de blommorna???

Sedan blir mitt käraste arbete här i livet. att försöka få dig att glömma allt ont jag har gjort dig.

Efter detta vet jag att ingenting kan skilja oss åt, inte ens när jag är mitt uppe i en förälskelse går det. Sådant är livet man har endast att acceptera. Jag är så tacksam att Du inte vill ha skilsmässa. Jag beundrar Dig att Du kunde ta det så. Du tror kanske att dina aningar gått i uppfyllelse nu

men så är det inte, det var ingen uppoffring, Jag höll i stället på att förlora det värdefullaste i livet det är Du. Det har jag många gånger insett. Detta är nu sanningen på heder och samvete. En gång när jag inte känner mig så smutsig skall jag säga att jag Älskar Dig, inte nu. Jag vill ha allt rent och klart oss emellan. Jag slutar nu Käraste med en bön om förlåtelse

från din egen Alice

Jag har tänkt på Dig alla kvällar kl.10 när de släcker, jag glömmer inte må du tro. Jag fick inte brevet förrän i dag.

Olle är fortfarande borta.

Onsdagen den 9 september har Dagens Nyheters en notis om honom, den första för året.

Tidningen skriver att han jagas norr om Norrtälje och att han några dagar tidigare överraskats av ett polisuppbåd vid en risikoja, men ”i sista ögonblicket” lyckats undkomma.

*

Olle Johansson:

”På Vaddö var jag också. Där i skogen hade Vilhelm Moberg ett soldattorp med blyinfattade fönster. Jag gjorde inbrott hos honom i början på femtitalet.

Jag har tänkt på det efteråt, när han dog skulle man ha åkt dit egentligen och gjort inbrott igen, för han hade en stor kista med en massa skrivelser i, en massa anteckningar. Det var nog värt pengar det! Men det vart ju aldrig av.

Jag stal en motorcykeln då uppe i Roslagen och åkte till Tumba med. Den gömde jag i skogen bredvid en stig och la lite ris över. Några dar efter kom jag och gick på stigen och fick höra en hund som gnällde till. Jag hade armépistol på mig, tog upp den, gjorde mantelrörelse och laddade den. Det var polisen som stod just där jag hade gömt motorcykeln. Dom hade kanske hittat den och satt vakt där, jag vet inte, men hunden hörde mig och gnällde till, så jag vände på stigen.

Jag har tänkt på det efteråt. Dom pratar ju om desperados, idioter, som dom jagar. Jag hade kunnat gått direkt fram och skjutit dom allihop om jag velat.

Det hade varit världens enklaste sak.”

*

Börje Carlsson:

”Vi var ofta ute och jagade dom på kvällarna och nätterna i skogen, Hedberg och jag och några till.

En gång skulle vi ta Olle när han var på rymmen. Han var ute och gjorde inbrott och vi misstänkte att han kom hem till Entorp på nätterna och fick mat av morsan. Då skulle vi ta honom. Hedberg var chef och det var han som hade lagt upp det hela hur vi skulle försöka ta honom.

Dom bodde på nedre botten och hade fönster både på framsidan och baksidan av huset. Vi åkte dit några man på kvällen och gjorde husrannsakan och det var bara morsan hemma. Sen var det avtalat att två man skulle stanna kvar och gömma sig, och det skulle vara jag och Roland Pettersson. Vi hade varsin k-pist, för vi visste att Olle hade vapen, ett gevär eller något han hade snott i en stuga nånstans. Vi behövde vara beväpnade.

Vi hade organiserat det så att vi skulle gömma oss i ett uthus som fanns på baksidan. Det var i två våningar med vedbod och dass på nedre botten och med en liten trappa upp på baksidan av uthuset till några förrådsutrymmen. Ett av dom där förrådsutrymmena hade en liten fönsterglugg som man kunde titta ut genom, så man såg baksidan av bostadshuset. Jag tror köket hade fönstret mot den sidan, så vi tog för givet att Olle skulle komma där på natten.

Det var uppgjort så att vi skulle ligga kvar uppe i det där förrådsutrymmet och hålla vakt. Det fanns en sommar-

stuga inne i skogen en liten bit bakom det där uthuset och Hedberg hade ordnat med ägaren att vi fick låna nyckeln till stugan. När Olle kom så skulle en man sticka till stugan och ringa till Hedberg så skulle dom ta bilen och åka upp, och sen skulle vi slå till. Dom skulle köra in på tomten på framsidan och vi skulle springa fram till fönstret på baksidan och ta honom. Det var uppgjort så.

Vi gjorde husrannsakan. Sen gick vi ut och gick runt huset och tittade som man brukar göra och så smög Pettersson och jag uppför trappan och in i vindsutrymmet. Men nu var det så att det var en sån där vanlig trädörr med en hasp på utsidan och jag sa till killarna som skulle åka hem, 'sätt på den där haspen när ni åker, jag har en liten mejsel här, jag petar av den inifrån när jag sticker ut'. Och en av killarna gjorde det. Dom åkte hem och vi gick upp och lade oss.

Det var så trångt där, så vi låg alldeles intill varandra platt på mage med varsin k-pist och kikade ut genom gluggen. När det hade gått en liten stund fick jag se morsan komma ut med stövlar på och gå mot uthuset. Det var sent på kvällen och hon skulle gå på dass, hon skulle väl lägga sig antagligen. Jag hörde att hon gick på baksidan av uthuset och muttrade nånting. Men hon gick inte in på dass, utan kom in till den där trappan. 'Är det nån här', sa hon. 'Olle, är du här? Ingen fara nu. Dom har gått. Polisen har gått nu.' Vi svarade ju inte förstås, men hon kom upp i alla fall.

Där låg vi platt på magen när hon kom. Vi sa ingenting, men hon upptäckte oss. 'Jaså, är det polisen. Vad gör ni här?' Då var det förkyllt.

Det var en som hade tagit av den där haspen. Hon såg

när hon skulle in på dass att den var av och tänkte, nu är Olle där uppe. Det var väl nån som tyckte att det var för riskabelt att stänga in oss. Och det räckte.

Så vart vi avslöjade och fick knalla hem till polisstationen. Vi gick där mitt i natten med varsin k-pist. Det är det viktigaste minne jag har av det där och det var en polistabbe.

Sen har jag ett minne av att Olle eller nån av bröderna var ute på rymmen och vi misstänkte att han kom hem på natten och fick käk. Då skulle vi ta honom. Hedberg och jag skulle ligga där på natten och passa och vi hade lagt oss i ett buskage bakom Entorp med utsikt över baksidan.

Det var ett jävla väder, det regnade, och jag hade en plastrock på mig kommer jag ihåg. Vi måste gömma oss så vi inte var synliga, så vi låg platt på magen i gräset i buskarna. Vi fick ju inte röra på oss heller, så att dom såg att det var nån där. Och jag frös så ini vassen.

Men inte kom det nån. Det kom inte nån Olle eller Sune och till slut fick vi ge upp, för vi kunde inte vara där. Man vart ju iskall och den där plastrocken man låg på, den var ju kylig. Sen tror jag att Hedberg och jag hade sprungit genom skogen dit också och var svettiga när vi kom fram. Då drog jag på mig en kraftig urinvägsinfektion och feber och var hemma från jobbet länge sen.

Det är såna där minnen man har.”

*

Roland Pettersson:

”Jobbet att leta rätt på dom var ganska vansinnigt upplagt, när man ser det i dag. Men det var ju så.

Den där gången när Börje och jag låg på vinden var det cirkus. Det hände ofta såna där saker. Och då var det kört.”

Arnold Bergkvist kallar Rolf till förhørsrummet och han får än en gång berätta om brödernas vistelse i Söderbykarl, hemkomsten till Tumba och om kojan i Rosenberg.

– Det är bra, säger Bergkvist. Nu vill jag fråga dig en sak, var det du som bevittnade utbetalningskortet med namnet Evert Larsson Sjömansvägen 18 Södertälje?

– Nej, det var det inte, säger Rolf. Och jag minns inte nu om det var Sune eller Olle som gjorde det. Men kortet var redan bevittnade och klara då jag fick dom och tog med mig dom till posten på Katarinavägen.

Rolf gör allt för att skydda Alice. Han vill inte sätta dit henne för något brott.

– Sedan överlämnade du alltså pengarna till Sune och Olle. Har du träffat dem fler gånger i skogen före mötet vid Hemfosa den 15 juli?

– Ytterligare några gånger, erkänner Rolf. Jag besökte dom i kojan två eller tre gånger i veckan fram till vi möttes i Hemfosa.

– Gick du dit ensam eller var Alice med dig?

– Alice var också med vid dom flesta av besöken och vi hade med oss ganska stora mängder mat varje gång.

Rolf fortsätter redogöra om vad som låg i kojan i Rosenberg innan Bergkvist avbryter honom.

– Du Rolf, vad hände egentligen mellan Sune och Alice? frågar han försiktigt. Bergkvist har följt med i Rolfs och Alices korrespondens och anar vad som ligger bakom.

– Så här var det, säger Rolf och drar ett djupt andetag. Under besöken i kojan märkte jag så småningom att ett visst tycke uppstått mellan dom, men jag ville trots det inte upphöra med besöken. Jag ville inte svika Olle och Sune.

Rolf erkänner att han och Alice övernattade hos bröderna ett tiotal gånger.

– Har Alice vid något tillfälle uppsökt kojan utan att du varit med?

– Vad jag känner till har hon inte gjort det. Men hon hotade med att gå dit ensam dom gånger jag sa att jag inte var så pigg på att gå dit.

– Har du under denna tid förövat några brott eller varit i sällskap med Sune eller Olle då dessa gjort sig skyldiga till inbrott eller av annan anledning besökt någon villa eller sommarstuga?

– Nej, intygar Rolf. Det har jag inte.

Vid den tredje häktningsförhandlingen tisdagen den 15 september omhäktas makarna Johansson och broder Sune än en gång.

De två bröderna får sitta kvar i häkte, medan Alice släpps på fri fot med förbud att utan tillstånd lämna Stockholm. Hon lovar att hon ska bo hos mamma Maria på Långbro sjukhus i Älvsjö och får anmälningsplikt på Liljeholmens polisstation varje dag fram till den 25 september.

Dagen efter lämnar landsfiskal Printz in en ansökan om stämning på de tre. Sune anklagas för tio brott, Rolf för sex och Alice för ett enda, enbart häleri.

Finansminister Sköld planerar en allmän omsättningskatt på alla varor. Varg-Olle kommer fyra vid VM-finalen i speedway och får flera proffsanbud från England.

Tisdagen den 22 september 1953 anländer ett brev till Södertörns domsagas häradsrätt från Rolfs advokat.

Härmed får jag ingiva bifogade avskrift av brev den 7 september 1953 från Alice Johansson till Rolf Johansson. Brevet åberopas av Rolf Johansson som bevis att

den förälskelse, som uppstått mellan Alice Johansson och Sune Johansson, förmått honom att stanna i skogen hos bröderna. Härigenom har han mot sin vilja kommit att taga befattning med stulet gods.

På grund av detta förhållandes personliga och ömtåliga natur påkallar Rolf Johansson ej brevets uppläsande vid huvudförhandlingen. Av samma skäl torde detsamma blott i ringa omfattning beröras vid den muntliga förmedlingen.

Stockholm den 22 september 1953.

Harry Nilsson.

Torsdagen den 24 september är det huvudförhandling i Södertörnsrätten på Högbergsgatan i Stockholm i målet mot Rolf, Sune och Alice.

Hela akt B 534/53 är på 321 sidor med alla förundersökningar.

Först förhörs polisman Ruben Börjesson.

– Har ni sett de tilltalade herrarna förut? frågar rättsens ordförande, nämndeman Arvid Karlsson.

– Ja, en gång. Den 15 juli i år.

– Känner ni igen dem?

– Ja.

– Vet ni vad de heter?

– Det är Sune Johansson, säger Börjesson och pekar på Sune. Och det där är Rolf Johansson.

– Vad hände den 15 juli? frågar Lennart Printz och Börjesson berättar historien om slagsmålet i Mösättra.

– Såg ni den som höll i plankan?

– Nej, han hade plankan framför sig.

– Har ni någon uppfattning om hur bröderna var klädda?

– Olle hade blåbyxor och en urblekt eller ljusblå blåblus. Sune hade beigefärgade långbyxor och likadan blus i samma färg och material. Rolf hade en vinröd polotröja av stickat ylle.

– Plankan som de hotade er med, har ni sett den efteråt?

– Jag har sett den dagen efteråt.

– Kan ni ge några dimensioner på den?

– Två tum gånger fem tum och cirka två meter lång, säger Börjesson.

– Fick ni någon uppfattning huruvida hotet om plankan var allvarligt menat?

– Jag hade aldrig släppt annars. Jag ville komma levande därifrån.

– I polisrapporten har ni sagt att det var jag som stod i vindluckan och bad om legitimation, säger Rolf som inte kan låta bli att lägga sig i. I dag säger ni att det var Sune.

– Det var Sune har jag sagt. Det var Sune som bad om legitimation och Olle försökte hoppa ut. Sune satt i luckan då jag kom dit. Olle var i närheten.

– Hade ni vetskap om att bröderna Johansson var efterlysta? undrar advokat Harry Nilsson.

– Hade jag vetat det hade jag tagit med mig en pistol och skjutit dom i benet för att freda mig.

– Har ni sagt till bröderna Johansson att de var anhållna?

– Jag sa att dom fick stanna kvar där tills jag fick förstärkning.

– När ni visade polisbrickan, hur långt ifrån luckan var ni då? frågar Arvid Karlsson.

– Jag var mellan två och tre meter från huset och höjden dit upp var väl cirka tre meter.

– När ni brottades med Sune, såg ni Rolf någon gång?

– Det gjorde jag inte, inte under det vi höll på.

– Men när det började, innan ni ramlade ner i diket?

– Innan tumultet började såg jag Rolf. Det var då jag sa till honom att stanna och han svarade att han gick vart han ville. ”Nej, det gör ni inte” sa jag.

Förhöret med Börjesson är slut och droskägare Ramström kallas in för förhör.

– Ni var med Börjesson vid Mösättra den 15 juli, säger Lennart Printz. Vill ni berätta vad som inträffade där? Känner ni igen de båda tilltalade herrarna här?

– Ja, säger Ramström och pekar ut vem som är Rolf och vem som är Sune.

– Vad hände den här dagen? undrar Printz och Ramström berättar sin version av händelsen.

– Hur var bröderna Johansson klädda vid tillfället?

– Där jag stod och slogs med Rolf hade han en röd tröja, men jag har svårt att beskriva kläderna för det uppfattade jag inte.

– Är ni fullt övertygad om att Rolf hade en röd tröja på sig?

– Ja, försäkrar Ramström.

– Är ni fullt säker på att Rolf hotade Börjesson med plankan?

– Ja, det är jag säker på för ansiktet på honom känner jag igen.

– Fick ni ett slag i ansiktet av Rolf?

– Ja.

– Var hotet med plankan allvarligt menat?

– Ja, det måste man tycka. Han stod med plankan i högsta hugg.

– När Rolf fällde detta yttrande, ”släpp honom, innan jag slår in skallen på dig”, hade han plankan höjd över huvudet då?

- Ja.
- Stod han i närheten av Börjesson då?
- Ja, några meter ifrån honom.
- Hurdan var plankan?
- Den var tvåtum gånger fyrtum eller tretum gånger fyrtum och ungefär två meter lång.
- Såg ni då han släppte plankan? undrar rättens ordförande Arvid Karlsson.
- Ja, det gjorde han då han sprang. När Sune steg upp släppte han plankan.
- Advokat Harry Nilsson har många frågor till Ramström.
- Var det mest fintningar mellan er och Rolf?
- Det var några slag också. Han träffade i bröstet en gång och i ansiktet en gång.
- Såg ni vad som utspelade sig vid sidan av er?
- Jag såg Olle när han slog Börjesson i huvudet. När Börjesson ramlade i diket med Sune vet jag inte. Då stod jag med ryggen till.
- Kom Olle och hjälpte Rolf?
- Ja.
- Var det lång tid som han hjälpte Rolf mot er?
- När Rolf sprang runt och hämtade plankan hölls jag med honom.
- Är ni övertygad om att Olle var kvar och Rolf hämtade plankan?
- Det var Olle som var kvar.
- Har ni lätt att minnas färger?
- Inte särskilt, medger Ramström, men en röd tröja känner jag ganska bra igen.
- Hur kraftigt var slaget som ni fick på kinden av Rolf? undrar Arvid Karlsson.

- Jag kände ömhet av det ett par dagar.
 - Var det det enda slag som gick in?
 - Ja, och så ett mot bröstet, säger Ramström och pekar på sin bröstkorg.
 - Är ni säker på att det var mig ni tilltalade först nedanför stegen? frågar Rolf.
 - I så fall talade jag med er båda, svarar Ramström vasst. Jag talade också med Sune.
 - Vem tilltalade ni först? undrar rättens ordförande.
 - Det var nog Rolf det, säger Ramström.
 - Såg ni hur pojkarna sprang sedan? frågar advokat Nilsson.
 - Det var Rolf som sprang upp över skogen ensam och Sune och Olle sprang runt en kulle.
 - Är ni säker på att det var jag som gick till anfall mot polismannen? frågar Sune som också vill vara med.
 - Det måste jag väl säga att ni gjorde, svarar Ramström bistert. Vi gjorde vårt bästa för att försöka ta er. Rolf gick först över diket. Han frågade: ”Finns det något vatten här?” Börjesson var strax efter och tog honom i armen och så började dom slåss. Jag gick litet efter och så kom Sune.
 - Har Rolf slagits med Börjesson också? frågar en förvånad Harry Nilsson.
 - Ja, från allra första början.
 - Är ni säker på att den som höll i plankan hade den över huvudet? undrar Rolf.
 - Ja, svarar Ramström med säker röst.
- Inför alla församlade i salen läser rättens ordförande Arvid Karlsson upp ett brev:
- Att företes i målet mot S.H.E. Johansson. R.E. Johansson. och A.M. Johansson.

Härmed erkänner jag Olle Lars Bo Johansson att jag ensam har stulit allt det gods som polisen hittade när de grep mina två bröder och min svegerska.

Jag erkänner vidare att jag ensam stulit de saker som påträffades norr om Hemfosa järnvägsstation i ett torp som heter Mösätra. Det var även jag som hotade fjäringsmannen med en planka vid samma tillfälle.

Efter lunch fortsätter huvudförhandlingen med att bröderna Johanssons mor Amanda förhörs.

– Förra torsdan kom Olle hem på förmiddan. Då sa han att han tänkte ge sig. Han tänkte gå till kriminalen i Stockholm. Jag frågade om han ville ha mat och kaffe och han drack. Vi pratade en liten stund och då frågade han mig om det kommit nåt brev till rätten, om jag hört det. ”Jag har skrivit ett brev och det låg i kojans på Broby eller Stabby och det sprang jag ifrån”, sa han, ”när polisen eller nån annan kom efter mig.” Det fanns inte kvar då han kom tillbaka till kojans och inte heller hans kläder. Jag frågade honom hur det var vid Handen. ”Jag tog en bräda för att hjälpa Sune”, sa han. Jag tror han sa att Sune låg under nån och den som låg över Sune hade fingrarna i näsan på honom och tänkte kväva Sune. ”Jag tänkte aldrig slå till utan bara skrämma honom så att han skulle släppa Sune”, sa Olle till mig. Jag bad honom gå till Tumbapolisen, men han sa att han skulle till kriminalen. Så kom det en bil in på gården. Det var poliserna. Olle hoppade ut genom ett fönster och försvann bakom jordkällaren. Han försvann spårlöst. Sen den gången har jag inte sett Olle. Jag har varit hemma både natt och dag.

Amanda begär ingen ersättning och lotsas ut i väntrummet.

Utanför dörren står Gösta Larsson och läser på kungörelserna och Amanda går fram till honom.

– Du Gösta, inte visste Rolf att motorcykeln var stulen.

– Det måste han väl vetat eftersom jag fick falska nummerskyltar att sätta på, svarar Gösta.

– Men hade du sagt till honom att den var stulen?

– Ja, det hade jag gjort. Först bytte vi nummerplåtar och sen talade jag om det.

– Nej, säger Amanda. Det kan du inte ha gjort för då skulle Rolf ha talat om det för mig. Är du straffad förut?

– Nej.

– Då så. Säg sanningen nu i rätten att du inte sagt till Rolf att motorcykeln var stulen. För dig blir det bara villkorligt, men Rolf får åka in. Snutarna vill åt Rolf förstår du.

I rättegångssalen fortsätter förhandlingarna och det är Gösta Larssons tur att förhöras. Rolf och Sune får inte sitta kvar och förs kedjade vid varsin vakt ut från rättssalen.

– Vill ni berätta hur det gick till när ni tog med motorcykeln till Vretarna och vad som resonerade mellan er och Rolf Johansson om motorcykeln, säger Printz.

– Jag fick inte ha den hemma. Då tog jag den till Rolf och frågade om jag fick ställa den i vedboden. Då lovade han att jag skulle få göra det.

– Sa ni var ni fått tag i cykeln?

– Nej.

– Var det inget resonemang om det?

– Rolf frågade var jag fått cykeln ifrån och då sa jag att jag köpt den i stan. Jag hade haft bort nummerskyltarna och då frågade jag om jag kunde få ett par nummerskyltar av honom. Då gick Rolf bakom där och tog fram ett par nummerskyltar.

– Har ni aldrig sagt till Rolf Johansson att ni stulit cykeln?

– Nej. Men i och med att jag satte på falska nummer skyltar så måste Rolf veta att jag stulit cykeln.

– Ni har sagt vid polisförhøret att ni talat om för Rolf att ni tagit denna motorcykel i Stockholm.

– Nej, det är fel, säger Gösta.

– Läste ni inte igenom berättelsen vid polisförhøret?

– Jo.

– Sa ni så som det står i polisrapporten?

– Jag sa: ”Han vet nog att den är stulen.”

– Vill ni berätta här huruvida ni talat om för Rolf Johansson att motorcykeln var stulen.

– Jag har inte sagt nåt om att den var stulen. Jag sa att jag köpt den i stan för 250 kronor.

– Varför har ni sagt vid polisförhøret att vid samma tillfälle eller kanske något senare hade ni talat om för Rolf Johansson att motorcykeln var stulen?

– Rolf Johansson måste förstå att jag tagit den därför att jag fick falska nummerplåtar av honom att sätta på.

– Sa ni så?

– Jag sa: ”Rolf vet antagligen att jag tagit den.”

– Lästes berättelsen upp för er så som jag sagt här? Skrev polisman Wiklund ut förhøret på maskin?

– Ja.

– Läste han upp för er vad han skrivit sedan?

– Ja.

– Gjorde ni någon invändning mot det som lästes upp?

– Nej.

– Är det någon som talat med er om denna saken efter polisförhøret?

– Ja.

– Vem då? undrar Printz.

– Tant Johansson, säger Gösta efter en kort paus.

Ett sus går genom rättssalen. Nämndemännen vaknar upp och spetsar öronen.

– Var har det avhandlats?

– Härute.

– Vill ni berätta om det samtalet?

– Hon frågade om Rolf visste att den var stulen. Då svarade jag: ”Det måste han väl veta eftersom jag fick falska nummerplåtar att sätta på.” Då sa hon något annat men det kommer jag inte ihåg.

– Har ni något att ändra på i den berättelsen ni nu har lämnat?

– Nej.

– Är detta fel som står i polisförhörsprotokollet: ”Vid samma tillfälle eller kanske något senare hade Larsson berättat för Johansson att han tagit motorcykeln i Stockholm”?

– Jag har inte sagt det till Rolf Johansson.

– Har ni sagt så till polisman Wiklund?

– Jag har kanske sagt det men menat på annat sätt än vad det står där.

Lennart Printz är nöjd för tillfället och Arvid Karlsson fortsätter fråga:

– När fick ni skyltarna av Rolf?

– Det kommer jag inte ihåg.

– Var det samtidigt med att ni var där med motorcykeln första gången?

– Nej. Jag kanske hade haft den där en vecka.

– Hur gick det till då ni fick skyltarna?

– Jag hade inga skyltar och så frågade jag Rolf om han hade några nummerskyltar. Då gick han bakom vedbon och plockade fram två stycken.

– Vad svarade han då ni frågade om han hade skyltar?

– ”Ja, det har jag.”

– Förklarade ni inte varför ni inte hade några skyltar?

– Jag sa bara att jag skulle åka ut och inte ville åka utan nummerplåtar.

– Hur många gånger var ni hem till Rolf Johansson?

– Det var många gånger, tjugofem, trettio gånger.

– Hur lång tid hade ni motorcykeln där?

– Två månader.

– Träffade ni Rolf Johansson ofta?

– Nästan varje dag.

– Förekom det något resonemang mellan er då?

– Ibland. Vi pratade mest om radioapparater som han höll på med.

– När ni första gången kom dit och ville ha motorcykeln där, förklarade ni varför ni skulle ha den där?

– Jag fick inte ha den hemma sa jag.

– Varför fick ni inte ha den hemma?

– Det frågade han inte.

– Gjorde ni ingen kommentar till varför ni inte fick ha den hemma?

– Jag sa hemma att jag lånat motorcykeln och då fick jag inte ha den hemma.

– Vad sa ni till Rolf om att ni inte fick ha den hemma?

– Jag sa bara att jag inte fick ha den hemma. ”Jaså” sa han. ”Du får ha den här hur mycket du vill” sa han. Jag frågade om jag fick hämta den när jag ville och det fick jag också sa han.

Åklagare Lennart Printz har fler frågor till Gösta.

– När fick ni skyltarna av Rolf Johansson?

– Det var en vecka efter det jag satt dit cykeln.

– Hade ni varit där någon gång mellan det ni satte dit den och till ni satte dit skyltarna?

– Ja.

– Hade ni åkt på den också?

– Ja.

– Hade ni träffat Rolf Johansson då?

– Inte då jag åkte på den, men när jag hämtade den och ställde dit den träffade jag honom.

– Var det aldrig resonemang om att ni åkte på den fastän det inte var skyltar på cykeln?

– Nej.

– Ni har sagt vid polisförhör att ni fick skyltar första gången när ni var där med cykeln.

– Första gången jag åkte på den fick jag nummerplåtarna. En vecka efter det jag ställde cykeln där fick jag skyltarna. Jag fick inte skyltarna meddetsamma. Sen frågade jag igen och då hämtade han skyltarna bakom vedbon.

– Vem satte på skyltarna?

– Jag satte på dom själv. Rolf visade hur jag skulle sätta på dom. Sen åkte jag lite på cykeln.

– Har ni aldrig vid något tillfälle talat om för Rolf Johansson att ni tagit motorcykeln i Stockholm?

– Nej, svarar Gösta Larsson.

Efter en kort paus och överläggning av rätten fortsätter förhöret av Gösta Larsson.

– Vill ni ändra er berättelse? Är det riktigt som ni sagt vid förhöret här? undrar rättens ordförande.

- Ja.
- Varför bad ni mig innan ni kom till förhandlingen att bröderna Johansson inte skulle vara närvarande under ert vittnesförhör? undrar åklagare Lennart Printz.
- Jag vill inte ha med dom att göra.
- Var det enda anledningen?
- Ja.
- Jag har talat med polisman Wiklund och polisman Pettersson, säger Lennart Printz. De är båda säkra på att ni sagt som protokollet anger och att frågan ställdes därför att de fått order att särskilt tillfråga er på denna punkt.
- Jag sa det därefter därför att Rolf måste ju veta det därför att vi bytte nummerplåtar på motorcykeln.
- Sa ni att ni berättat det för honom?
- Ja, det sa jag.
- Varför sa ni det om det inte var riktigt?
- Rolf måste ju veta det i alla fall.
- Har ni träffat någon av bröderna Johansson sedan frågan om åtal för den här saken kom upp? undrar Arvid Karlsson.
- Jag träffade dom här utanför innan klockan två i dag.
- Har ni varit i samtal med dem?
- Nej.
- Har ni träffat Olle Johansson?
- Nej.
- Vet ni vem det är?
- Ja.
- Känner ni honom?
- Nej.
- Vad var det som fru Johansson sa som ni inte kunde komma ihåg nyss? undrar Lennart Printz.

– Hon frågade om Rolf verkligen visste att motorcykeln var stulen. ”Ja det måste han veta då vi bytte nummerplåtar” sa jag. Hon sa att jag skulle tala sanning därför att polisen ville åt Rolf.

– Varför har ni sagt till polisen att ni berättat för Rolf att ni stulit cykeln? Det har ni sagt?

– Ja, svarar Gösta Larsson.

Vittnesersättning med kronor 9:45 för förlorad arbetsförtjänst ”tillerkännes vittnet, att utbetalas av allmänna medel”.

Två dagar senare, lördagen den 26 september, fortsätter huvudförhandlingen med ännu ett förhör av Gösta Larsson.

Denna gång är Rolf och Sune närvarande.

– När ni först kom till Rolf Johansson med motorcykeln, var det då tal om hur ni fått tag på motorcykeln? frågar åklagare Lennart Printz.

– Nej, inte först.

– Frågade han inte något?

– Inte meddetsamma.

– Fick ni bara tillstånd att ställa in motorcykeln?

– Jag frågade om jag fick ha motorcykeln där för jag fick inte ha den hemma. ”Ja, du får ha den här så mycket du vill” sa han.

– När fick ni nummerskyltarna?

– Cirka en vecka efteråt.

– Var det då tal om var ni fått motorcykeln ifrån?

– Nej, inte då.

– När kom detta på tal?

– I slutet av maj eller början av juni.

– På vad sätt kom det på tal?

– Jag lagade en vajer och då frågade Rolf var jag fått motorcykeln ifrån och då sa jag att jag tagit den i stan därför att jag tappat sista tåget.

– Sa Rolf något om att ni tagit den? Ändrade han på sitt löfte att ni skulle få ha motorcykeln hos honom?

– Nej.

– Hur lång tid har ni haft motorcykeln hos Rolf efter det ni talade om detta för Rolf?

– Cirka två månader tror jag.

– Varför lämnade ni förra gången en annan uppgift?

– Därför att om jag sa som det var så skulle dom hämnas efteråt.

– Är det bröderna Johansson som ni menar med dom?

– Ja.

– Var det något resonemang före vittnesmålet om den här saken?

– Ja.

– Med vem var det?

– Tant Johansson.

– Kan ni tala om hur det gick till?

– Det var här utanför i väntrummet. Jag hade gått in och satt mig på en soffa. Sen gick jag och läste på kungörelserna. Jag tror att tant Johansson kom inifrån och ut genom dörren och fram till mig och så började hon prata och så sa hon att jag skulle tala sanning och att snutarna ville åt Rolf. Sen frågade hon om jag var straffad förut. Då sa hon: ”För dig blir det bara villkorligt men Rolf får åka in.”

– Frågade hon om ni talat om för Rolf att motorcykeln varit stulen?

– Ja.

– Vad svarade ni?

– ”Ja, det har jag gjort. Först bytte vi nummerplåtar och sen talade jag om det.”

– Vad svarade hon då?

– ”Nej, det har du inte gjort för då skulle Rolf ha talat om det för mig.”

– Sa hon någonting om vad ni skulle säga vid vittnesförhöret?

– Hon sa att jag skulle säga sanningen att jag inte sagt till Rolf att motorcykeln var stulen.

– Inverkade detta på ert sätt att vittna?

– Ja.

– Var det dels detta och dels rädslan för bröderna Johansson som gjorde att ni sa som ni gjorde förra gången?

– Ja, svarar Gösta Larsson.

– Var det någon som talat om för er att han skulle hämnas? fortsätter Arvid Karlsson.

– Nej.

– Varför har ni den känslan?

– Det vet jag inte. Det förstår jag att det skulle bli så att dom skulle hämnas.

– Hur gick det med motorcykeln sedan? undrar advokat Harry Nilsson.

– Den gav jag åt en annan grabb sen och sen har polisen tagit hand om den.

– Har ni talat om att sälja motorcykeln?

– Nej. Jag kanske har sagt det till Rolf nån gång, men det har jag aldrig gjort. Sen gav jag bort den och det var till en annan grabb som skulle sälja den.

– Har ni inte tagit befattning med någon försäljning?

– Nej.

– Till en man som heter Östen Olsson*?

– Nej.

– Har ni något tillägg att göra? frågar ordföranden.

– Rolf påstod att han hämtade nummerskyltarna inne

i vedboden, men det har han inte gjort. Han hämtade dom bakom vedboden.

– Har Tumbapolisen övertalat dig att du skulle ändra din uppgift? frågar Rolf surt.

– Nej, säger Gösta.

– Du måste veta att du inte sagt till mig att cykeln var stulen, menar Rolf.

– Jo, det har jag sagt, svarar Gösta Larsson.

Förhören är slut och Alices reseförbud hävs.

På kvällen är det premiär på Arne Sucksdorffs film ”Det stora äventyret” på biografen Royal i Stockholm.

Domarna mot Sune, Rolf och Alice förkunnas torsdagen den första oktober 1953 i Södertörns häradsrätt.

Rolf Johansson får ett år och sex månader och Sune Johansson straffarbete i ett år för våld mot tjänsteman, ringa urkundsförfalskning, osant intygande och häleri. De transporteras till Långholmen och överklagar fem dagar senare domarna vid Svea hovrätt.

Alice Johansson får straffarbete i fyra månader för främjande av flykt och häleri. Hennes dom är dock villkorlig under en prøvotid av tre år under övervakning.

Hon förklarar sig nöjd med domen.

Samtalet med Gösta Larsson i väntrummet blev ödesdigert för Amanda Johansson och hon döms för anstiftan till mened till straffarbete i åtta månader. Gösta Larsson får i sin tur fyra månader villkorligt för sitt falska vittnesmål.

*

Lennart Printz:

”Den fulaste historien var nog moderns anstiftan till mened på en sjuttonårig grabb. Han var ju helt i händerna på

henne och hon mer eller mindre tvingade honom att säga som hon sa åt honom. Han vågade inte annat helt enkelt. Han var så jäkla rädd. Vi tyckte synd om honom alldeles förbannat. Det var så uppenbart att han stod och ljög och han erkände ju meneden ganska kvickt. Jag minns inte om han fick villkorlig dom, men hon var väl värd sitt straff i det här ärendet. Det var ganska upprörande.

I rättegångarna tog advokaterna mer och mer befälet. De styrde det hela och med den kvalitén på advokater så flöt det ju ganska fint. Liljeros, Persélius, Gottfarb och Lundgren var ju fyra av topparna i Stockholm på den tiden. Dom är duktiga. Det är såna här advokater som vet när det är hopplöst att försvara en sak.”

*

Gösta Larsson:

”Det hände aldrig mig något efter den där stölden och i gänget spelade det ingen roll. Det var bara som det skulle vara. Det vart aldrig något utav det; jag fick åtalseftergift till och med om jag inte missminner mig. Dom såg väl lindrigt på det. Men man vart ju skraj och det vart ett jävla liv. Det är bara att konstatera att man var livrädd.

Farsan blev halvtokig när det kom fram. Han hade ju ingen aning om det där men pröjsade motorcykeln direkt när han fick reda på det. I och med det så vart det inget och målsägaren var nöjd. Så gick det till. Vi köpte den helt enkelt.

Roffe sa inget och hotade mig inte eller så. Men hans morsa gjorde det, jävlar om inte jag sa som hon sa, då skulle fan ta mig. Man vart ju skraj då för man tänkte, nu gäller det livhanken här. Hon sa åt mig, ville jag komma levande därifrån så var det bara att säga som hon sa. Det var

det jag gjorde och det var där felet vart. En annan var ju skraj åt alla håll och kanter, så man visste inte vad man skulle säga. Man var skärrad. Dom var ju lite underliga, man visste ju liksom inte... Man var skraj för dom. Dom var mycket äldre än oss. Så där är det ju.

Många herrans år efter så såg jag Roffe, men han sa aldrig nåt eller snackade, det var bortglömt. Det var väl bara en baggis mot vad han hade hållit på med. Det var massor av folk inblandade; halva Vretarna hade sina gamla motorcyklar där och han försökte väl tjäna några spänn på oss. Man var ju bara grabb och jävligt åksugen. För det var inte som i dag att man ger grabben en cross i julklapp eller så... Det var lite skillnad då. Roffe och dom stal ihop grejer och flyttade över och micklade ihop och vi var dumma och gick på det och trodde att det bara var att åka. Så var det.”

*

Olle Johansson:

”Grannarna, ja... en ganska rolig sak i sammanhanget är när morsan var på rättegång. Hon vart ju dömd till åtta månader eller vad det var för anstiftan av mened... jaja... då gick i alla fall överkonstapel Hedberg runt med en lista i Tumba och skulle ha uttalanden om morsans samhällsduglighet. Han hade graderat listan från ett till tio och hon skulle hamna på ett, lägst ner på den där stegen. Morsan begärde ordet vid rättegången och frågade Hedberg: ’Har Hedberg reserverat nollan åt sig själv?’ Det tycker jag var jävligt bra. Hon hade ju rätt, för nåt sånt får inte förekomma överhuvudtaget vid en rättegång. Han hade gått och frågat såna som han trodde kunde vara ovän med oss och det skulle ligga till grund för en dom mot henne!

Hon var oskyldig. Det är bevisat att hon var helt oskyldig. I dagens läge hade hon aldrig blivit dömd och det skulle hon inte ha blivit då heller.

Det var så här, när dom gjorde husundersökning hos brorsan, så hittade dom en motorcykel i hans vedbod. Den var stulen och det var en kille som hette Gösta som hade bett Roffe att få ha den stående där, vi höll ju på med motorcyklar också. Han fick inte åka motorcykel för sina föräldrar och Roffe tyckte väl synd om grabben, han kunde gott få åka lite grann. Så han fick ha den där.

Den motorcykeln hittade dom hos Roffe. Grabben sa till polisen, eller polisen fick honom att säga, att han hade talat om för Roffe att den var stulen. Då blir det häleri för han får ju inte ha några stulna grejer hos sig.

Jag tror Roffe satt på sinnesundersökning, så det vart ny rättegång. Morsan satt i väntsalen och Gösta gick fram till morsan och frågade henne: 'Vad tror tant Johansson att jag kan få egentligen för att jag har ljugit för polisen och sagt att Roffe visste om att cykeln var stulen.' 'Det kan väl inte bli nånting', sa morsan, 'det är ju bara att tala sanning inför rätten så är väl den saken klar.' Då gick han in i rättsalen och tog tillbaks det han har sagt tidigare och sa att Roffe visste ingenting om att den var stulen. Då anhöll dom honom direkt inför rätten och häktade honom.

Sen begärde dom uppskov en vecka till huvudförhandling igen och under tiden så övertalade dom honom att ändra sig tillbaks till sin första uppgift. Så när han kom upp, så sa han som han sagt ifrån början. Då innebar det att morsan hade försökt få honom att ljuga, fast det enda hon hade sagt var att han skulle tala sanning. Det var dom ord hon hade sagt. 'Om du talar sanning inför rätten, så

kan du ju aldrig bli straffad för det', hade hon sagt och det blev hon dömd för. Södertörns häradsrätt ansåg att morsan hade menat att han skulle ljuga, när hon sa att han skulle tala sanning.

Det fick hon åtta månader för som hon också avtjänade. Jag tror inte hon klagade på domen överhuvudtaget. Hade hon gjort det hade hon blivit frikänd, för en sådan dom hade aldrig hovrätten godtagit. Det var ett justitiemord och också en sak som skulle fram.

Han var betecknad som ligist i papperen, medan däremot morsan var en religiös människa som hade tagit hand om sex barn och fött upp under dom svåraste tiderna.

Det var ord mot ord. Det var ju hennes ord som skulle ha gällt under alla omständigheter.”

Efter mer än nio månaders flykt undan rättvisan tar Olle, efter ”en smärre incident” i ett möte med en granne i skogen, måndagen den 12 oktober tåget från Tumba till kriminalen i Stockholm och anmäler sig.

Han har då gjort ett stort antal inbrott och stölder i Södertörn och i Roslagen. Utredningen av alla dessa brott tar resterande delen av året.

*

Olle Johansson:

”Jag vill minnas att jag var ute i sammanlagt nio månader det året. Jag var efterlyst.

Var det inte den gången jag gick och anmälde mig själv? Jo, jag gick och anmälde mig själv för att ta loss brorsorna. Dom var ju åtalade för inbrott och annat som jag hade gjort.”

*

Sune Bergman:

”Jag minns en episod. Det låg en bondgård bredvid Entorp och sonen skulle ut och jaga på morgonen på sina marker. Där kommer han med bössan på ryggen och plötsligt så möter han Olle på morgonsidan. Olle hade ett hagelgevär under armen och sa inget, han bara höjde upp pipan. Olle gick förbi och där stod han som klistrad.

Det var tidigt på morgonen och det fanns inga vittnen.”

*

Ellert Larsson:

”Det var Olle jag träffade på uppe i skogen eller jag såg honom bara. Då var jag gift och bodde i Tumba, men vi bodde grannar tidigare. Jag i ett ställe som heter Lövholmen och han i Entorp, någon kilometer därifrån.

Det där var på älgtiden. Jag stod vid ett pass uppe i skogen och fick höra att det var någon som kom uppe i buskarna. Jag trodde det var en älg först så klart, men sen fick jag se att det var en människa. Och när han fick se mig så riktade han vapen mot mig. Han stod där i skogen och jag gick förbi honom på en gångstig. Då kom han och gick efter mig, så jag ropade till honom att han skulle stanna och då gjorde han det. Så gick vi lite smått och det var ju skjutklart, så det är klart att man var lite så där...

Det var ju så att han var efterlyst och vi var inte bästa vänner. Han hade burit sig dumt åt många gånger, så jag visste ju inte vad han skulle hitta på.

Jag ringde till en poliskommissarie som heter Hedberg och han drog igång med spaning och fick väl tag i honom så småningom. Jag kommer inte ihåg hur det gick den dan, men jag tror att dom fick tag i honom sen. Jo, det fick dom ju naturligtvis. Hur det gick till sen vet jag faktiskt inte.

Jo, jag tror jag kommer ihåg nu att han visst anmälde sig själv. Så var det.

Det var en liten episod som hände och dom var ju speciella, dom där pojkarna.

Det där gjorde han väl i brist på annat.”

*

Sune Bergman:

”Jag minns när vi vallade Olle en gång, han fick ju för sig

att han skulle göra rent hus på alla brott han hade gjort. Det vart väl en 410 brott och han hade fenomenalt minne.

Vi åkte ut till sjön Ådran, Lundin och jag, och Olle var kopplad vid mig. 'Här har jag varit', sa Olle. Det var folk där så Lundin gick in och frågade: 'Har ni haft något inbrott här?' Nej, det hade dom inte haft. Då gick han tillbaka till bilen och sa det till Olle. 'Jodå', sa Olle, 'fråga dom om dom inte saknar en bok med den och den titeln.' Det gjorde dom.

När jag hade med dom att göra var det mest sommarstugeinbrott. Det är svårt att säga hur många dom gjorde egentligen, men om man tänker sig att Olle erkände 400 brott så hade han säkert gjort minst lika många till. Det var många ställen dom var till flera gånger. Det var vissa platser dom hade kära.

En gång när vi skulle valla Olle hängde Expressen efter. Vi var och hämta Olle på fasta paviljongen och Lundin hade en folkvagn. Han skulle hem och hämta ett par stövlar och då var det en folkvagn som följde efter oss med två män i, och det såg Olle. När vi svängde upp vid Lundins kåk, så kom folkvagnen efter i full fart och en man klev ur och tittade. Det var Rolle Ståhlström och han hade Janne Delden med sig. Olle kände igen Ståhlström.

Vi körde mot Norrtälje och svängde in mot en skjutbana. Då kom han efter och var ju tvungen att ge sig tillkänna. Han kom fram och hälsade. 'Är det Ståhlström det här?' sa Olle. 'Ja', sa han. 'Ni har skrivit skit om min mor-sa.' 'Nej', sa han. 'Jo, det har ni visst det', sa Olle. 'Vi har lite kaffe och smörgåsar med oss', sa Ståhlström, och sen vart vi inte av med dom. ÖK:n var ju sur sen, men det var ju inte förbjudet att hänga med oss.

Det var rätt roligt med Olle. När vi vallade honom visade det sig att han hade en viss skogsvana. Jag har också vistats mycket i skog och mark. Nån dag hade han gått kedjad vid en kollega till mig och det gick inte alls. Dom gick alltid på varsin sida om träden, så dom fastnade. Sedan när vi skulle ut med honom sa Olle att han inte ville gå kedjad vid honom. Jag fick åka med och han gick kedjad vid mig. Det var när vi gick i skogen han berättade det här för mig, 'det är mycket bättre att gå kedjad vid dig för du väljer instinktivt alltid samma sida om träden'.

Och när vi hade Ståhlström med oss skulle Olle visa ett vapen som han hade gömt. Vi gick rakt in i skogen och när vi kom in, det var utanför Nolinga nänstans, så började han titta och när han hade två trån i linje, då mätte han stegen och sen vek han av. Det var bara mossor där. 'Här nänstans ska det vara', sa Olle och sparkade. Direkt på, det var otroligt. Ståhlström vart ju så imponerad.

Fast dom var ju inte rädda om vapnen, för det låg inte inlindat i nånting. Det var ett han hade stulit då. Det fanns ju så många i sommarstugorna."

*

I mitten av oktober börjar Alice jobba som köksbiträde vid Långbro sjukhus. Hon får eget rum på sjukhuset och skriver sig i Brännkyrka församling.

Årets Nobelpris i litteratur går till Winston Churchill och strax före jul är det premiär på "Häri från till evigeten" på Royal med Burt Lancaster, Montgomery Clift, Deborah Kerr och Frank Sinatra i de stora rollerna. Dick Helander avsätts som biskop i Strängnäs sedan det framkommit att han skrivit anonyma brev i samband med biskopsvalet året före.

Den 19 januari 1954 döms Olle Johansson för totalt 99 brott. Det är trafikbrott, våld mot tjänsteman, osant in-tygande, resande av livsfarligt vapen, försök till grov stöld, grov stöld, försök till grovt egenmäktigt förfarande, grovt egenmäktigt förfarande och olovlig körning.

Han får ungdomsfängelse igen.

Under 1953 hade det skrivits många artiklar och notiser i tidningarna om bröderna Johansson från Tumba söder om Stockholm. För den stora allmänheten var de dock ännu bara "vanliga" inbrottstjuvar.

Men år 1953 var en uppvärmning. Året efter skulle visa sig bli helt annorlunda.

Rolf skulle bli "Tumba-Tarzan" med hela svenska folket och spaltmetrar skulle skrivas i tidningarna om Rolfs, Alices och i viss mån Olles bravader och härjningståg i Södertörn och Roslagen.

Myterna och ryktena skulle frodas.

De skulle bli sin tids största kändisar.

III

*Det finns
bara ett sätt
att bekämpa makten:
Överlev den!*
Bertolt Brecht

Det är i början av mars månad 1954.

Rolf Johansson ligger och vilar på sin säng på den öppna anstalten Vångdalen utanför Uppsala.

Han har tagit av sig sina grova skor och fotsvetten sprider sin unkna doft mot det vitmenade taket. Ryggslutet värker av allt sågande, huggande och släpande av timmer.

Solen lyser svagt in i det lilla rummet och ner på sängen, stolen och bordet.

Mycket mer finns inte där inne – några utlästa tidningar, den obligatoriska bibeln på hyllan, ett par gula tidningsurklipp, ett brev från Alice, en halvfull askkopp i plåt och blåskjortan som hänger över en stol.

Rolf har varit på Vångdalen i tre veckor.

Han har drygt ett år av straffet kvar och hoppas få stanna på Vångdalen tiden ut. Anstalten är i alla fall öppen och det är lite lättare för Alice att komma på besök.

De hade träffats i Södertörns häradsrätt i oktober året före och Rolf är glad för att Alice ”bara” fick tre år villkorligt. Själv fick han ett år och sex månader i fängelse och det är han inte lika glad för. Han hjälpte ju bara bröderna att hålla sig undan. Men till fängelset i Härnösand kom han.

Samtidigt fick Sune ett år och det hjälpte inte att de två överklagade sina domar i Svea hovrätt.

”Hovrätten finner ej skäl att göra ändring i häradsrät-

tens dom, såvitt talan blivit däremot fullföljd.”

Han minns texten väl. Han minns också vad Dagens Nyheter skrev två veckor senare. Han hade sparat klippet och skrattat åt det många gånger.

Rolf hade benämnts vid sitt riktiga namn liksom Sune, medan Alice hade kallats ”tredje person”. Men tidningen hade blandat ihop dem och skrivit att Rolf var den som flytt från Mariestadsfängelset i januari och dessutom att den tredje personen, alltså Alice, hjälpt till vid hans flykt.

Rolf var då redan placerad i Härnösand där han snickrade hela dagarna och Alice hade skrivit och berättat att hon fått jobb som köksbiträde på Långbro sjukhus. Hennes mor Maria hade fixat allt. Alice hade fått eget rum, fasta arbetstider och lön.

Men hon besökte aldrig Rolf och det led han av. Det var långt till Härnösand och pengarna räckte inte.

Han ville förflyttas närmare Stockholm och skötte sig därför bra.

Det hade också fungerat.

I februari hade han fått komma till Vångdalen utanför Uppsala och nu fanns det åtminstone en ekonomisk möjlighet för Alice att besöka honom.

Rolfs rum ligger på övervåningen i den barackliknande träbyggnaden. Hur många rum det finns i varje korridor vet han inte, men säkert närmare trettio.

Efter maten vilar alla en stund och det är tyst. Han hör ett skrapande ljud i korridoren och någon som närmar sig.

– Du Roffe, har du en cigg?

– Bara den här, säger Rolf och pekar på kladdig fimp som ligger i askkoppen. Ta den om du vill.

Han håller fram askkoppen, den andre tar fimpen och försvinner in på rummet bredvid.

Det är bara en vecka sedan Rolf och Kalle Nilsson* första gången träffades, men de är redan bra kompisar. Kalle har förflyttats från Halmsjön och sitter av ett straff på ett år och tio månader. Han blir fri i maj och är glad för det.

De pratar mycket.

Båda två har trassel med sina äktenskap. Att Rolf hade det visste han inte förrän han fick ett brev från Alice.

Det är det som ligger på bordet bredvid honom och vid det här laget har han läst det hundratals gånger.

Alice vill skiljas. Det står så i brevet och Rolf hade blivit förtvivlad när han läst det. Han är fortfarande ledsen och tänker aldrig gå med på skilsmässa.

Han suckar och ser upp mot taket.

Han längtar efter Alice. Tycker så mycket om henne.

– Det är dags nu, säger Kalle och kikar in genom dörren.

Rolf reser sig upp med möda och drar på sig blåskjortan och skorna. Ett nytt pass i skogen väntar.

Rolf håller sig mest för sig själv på Vångdalen. Den enda han pratar med är Kalle och de pratar mest om sina respektive hustrur – Rolf om Alice och Kalle om Astrid*. Och om barnen då förstås. Kalle har tre barn och Rolf två.

Han tänker på allt som Alice fått vara med om och på barnen som hon inte får ha hos sig längre. Det är nu ett och ett halvt år sedan de flyttades från hemmet i Vretarna.

Han tänker också på Amanda och hennes straff. Samtidigt som Rolf fick sina 18 månader hade hon fått åtta.

Det hände dagen före hennes 60-årsdag.

Visserligen hade Amanda överklagat. Men det skulle säkert inte gå. Hon skulle nog få krypa in.

* *Fingerade namn*

En söndag kommer Alice på besök till Vångdalen och de pratar om hennes brev.

– Jag vill inte skiljas, säger Rolf. Dessutom är jag orolig för dig.

– Det behöver du inte vara, säger Alice.

Men det är Rolf. Han är också otroligt svartsjuk och misstänker att Alice döljer något för honom. Han grubblar mycket över det, trots att han vet att Sune också sitter inne.

På Alices födelsedag den 18 mars, den dag hon fyller 26 år, får inte Rolf permission. Det retar honom.

Han pratar med Kalle om att rymma för att kunna träffa Alice och få allt bra igen. Svartsjukan driver honom.

– Men du kan inte rymma nu, menar Kalle.

– Jo, det kan jag, säger Rolf. Jag tar gärna ett längre straff bara jag får träffa Alice och förhindra en brytning.

Rolf blir vansinnigt deprimerad vid blotta tanken på skilsmässa. Läkaren skriver ut piller till honom, men de gör honom bara ännu mer deprimerad. Han vankar runt, runt på gården med huvudvärk och oro i magen.

Den oron känner han igen. Huvudvärken har han också haft förr.

Till slut får Rolf permission. En månad efter Alices födelsedag besöker han henne på Långbro och till hans stora glädje är döttrarna där. De är stora nu, sex och åtta år. För att få vara tillsammans några timmar extra söker de upp fångvårdsstyrelsen i Stockholm, som förlänger permissionen.

Då bestämmer han sig.

– Nu ska jag sköta mig och avtjäna mitt straff, så vi kan få tillbaka barnen och börja på nytt igen, säger Rolf optimistiskt till Alice innan han åker tillbaka till Uppsala.

*

”Ann”:

”Våra fosterföräldrar hade aldrig den inställningen att vi skulle träffa pappa och mamma. Dom tyckte det bara skulle vara till skada och det är möjligt, för dom få gånger vi träffade dom när vi var små så var vi fruktansvärt ledsna när vi skulle skiljas igen. Även fast vi hade det bra dit vi kom.

Jag vet att pappa aldrig ville tillåta adoption under alla år. Dom ville adoptera oss, men det gick han aldrig med på. Jag vet inte varför. Han kanske hela tiden hade en förhoppning, för jag vet när jag och min syster träffade honom en gång. Då kommer jag så väl ihåg att vi satt i hans knä båda två och han pratade lugnt och sansat och förtroendeingivande om att han skulle ordna så att hela familjen skulle bo i en röd liten stuga.

Det skulle bli så. Det var han övertygad om.

Det vart jag också övertygad om, så pass att jag tjatade om det i bilen hem och sa till min syster, tänk vad bra det kommer att bli. Man är ju så där som barn. Jag tänkte inte på att det kunde såra fosterföräldrarna eller att dom hade en annan tanke, utan pratade bara om vad bra det skulle bli. Men min syster var mycket, mycket återhållsammare. Hon trodde inte på det, förstod jag.

Jag kunde inte fatta att inte hon trodde på det. Jag trodde ju på det.

Men jag vet inte varför.”

*

Tillbaka på anstalten blir Rolf snabbt deprimerad igen.

Han får mer medicin av läkarna, blir helt apatisk och slutar arbeta. Föreståndaren på Vångdalen hotar med förflyttning till en annan anstalt om han inte sköter sig.

– Om det händer så rymmer jag direkt, förklarar Rolf för Kalle.

Han ser Alices alldeles för få och korta besök försvinna i fjärran.

Rolf är bedrövad.

Lördagen den 8 maj blir först Kalle och sedan Rolf uppkallade till föreståndaren som kort meddelar att de dagen efter ska överföras till Långholmen.

En knalltransport. Rolf anar också en förflyttning tillbaka till Härnösand.

– Jag kommer strax, säger han till Kalle när de möts i korridoren.

Rolf går raka vägen upp på sitt rum på övervåningen. Någon meter från fönstret står en knoppande björk och han kastar sig ut, klättrar ner och försvinner över grönsakslandet bort mot skogen.

Han springer till Eriksberg vid Ulleråker. Han bryter sig in i en stuga och hämtar ett täcke, en filt och mat. På natten sover han ute i skogen.

Dagen efter bryter han sig in i ett torp i närheten och stjälar byxor, vindtygsjacka och lågskor. Han byter om och slänger de blå anstaltskläderna i skogen.

På måndagen smyger Rolf fram till Knivsta och tar tåget till Centralen i Stockholm. Han åker raka vägen ut till Långbro för att få tag på Alice, men känner sig skuggad och återvänder till stan.

Han åker i stället till Bagarmossen och Kalle Nilssons lägenhet på Bergsrådsvägen 26. Kalles hustru Astrid finns hemma med de tre små barnen och Rolf får stanna.

På Rolfs uppmaning ringer Astrid till Alice på sjukhuset. Astrid presenterar sig inte med namn, men säger att hon träffade Alice under hennes vistelse på semesterhemmet i Lännersta 1952. De gör upp om att mötas vid Slussen på kvällen, men Astrid får förhinder och åker aldrig dit.

Nästa dag åker Astrid till Långbro sjukhus och överlämnar ett brev från Rolf där han berättar att han rymt och vill träffa Alice i Stockholm. Om Alice vill träffa honom ska Astrid förmedla kontakten.

Alice är tveksam. Hon frågar vem kvinnan är och hur hon känner maken, men Astrid svarar inte. Hon går trots det med på att träffa Rolf och de två kvinnorna kommer överens om att mötas vid Slussen på kvällen.

Alice kommer till Bergsrådsvägen och Rolf berättar att han rymt från Vångdalen. Dels för att han kom i dispyt med föreståndaren och dels för att han ville träffa henne.

När Alice undrar hur han känner Astrid berättar Rolf att hennes make är på Vångdalen och att han därigenom blivit bekant med henne.

Alice stannar kvar över natten och efter att ha lovat att komma tillbaka åker hon till Långbro.

Söndagen den 16 maj dyker Alice upp på Bergsrådsvägen igen och hon och Rolf pratar om hur de ska göra med sina liv.

– Du kan väl ta ditt straff, ber hon.

– Absolut inte. Jag vägrar. Jag har ett bättre förslag. Vi åker till Värmland och tar jobb på en bondgård eller så bygger vi en koja i finnskogarna och lever på jakt och fiske.

– Det vill inte jag, säger Alice.

Rolf deppar och gråter.

– Men om du stannar kvar på din arbetsplats då? Så

kan vi träffas på kvällar och helger.

– Det går inte, säger Alice. Antingen klipper vi av helt eller så följer jag med dig på ryggen.

Efter fyra timmars samtal beslutar sig Alice för att följa med sin make ut i skogen.

Vid tiotiden på måndagskvällen bryter de upp. Med 75 kronor på fickan och mat i en ryggsäck går de småvägar och stigar över Skarpnäck ner till Trångsund.

Natten är mycket kall, så vid Näckrosvägen krossar Rolf ett källarfönster på en sommarstuga. De kryper in och värmer sig. När de på morgonen lämnar stugan tar de med sig två stämjärn, prinskorv, sylt, ägg och smör.

Alice köper bullar i ett kafé vid Skogås station innan de fortsätter vandringen. Då och då stannar de och vilar och Alice frågar hur de ska klara sig om de upptäcks.

– Det är lätt, menar Rolf. Spring efter mig bara.

De bygger en risbädd under en gran vid Drevviken och nästa dag gör de i ordning en lägerplats i terrängen mellan Orlången och Östra Kvarnsjön.

Rolf går och köper mat i en affär i Drevviken sammanlagt tre gånger. Sedan är pengarna slut och de måste börja stjäla mat i sommarstugorna. De behöver också kläder att byta med, faltar mot kylan och kokkärl att laga mat i.

Så under sex dagar gör Rolf inbrott i flera torp i Lillberga, Vidja, Lillvreten, Storvreten och Kvarntäppan, medan Alice väntar i kojan.

Bytet blir stora kvantiteter mat, sprit, kläder, skor, faltar, ett primuskök, kokkärl, kikare, kartor, tre radioapparater och ett armbandsur i guld som han förärrar Alice.

De fortsätter mot Lissma och sjön Ådran där de bygger en ny risikoja. De närmaste fyra nätterna försvinner Rolf åter

ut i skogen och lämnar en mörkrädd Alice kvar i riskojan.

Han gör inbrott i flera sommarstugor i Björksätra och återvänder med mat, kokkärl, fotogenkök, kläder, filter, sprit och badkläder till både honom och Alice. Mat, sprit, cigaretter, tält, kikare, strumpor, baddräkt och solglasögon plockar han med sig från en sommarstuga i Lissma.

I en olåst byrålåda ligger en kartong och i kartongen en sexmillimeters Waltherpistol och 62 skott.

Rolf stoppar vapnet och ammunitionen i fickan.

– Men vad ska du ha pistolen till? undrar Alice när han återkommer till lägret.

– Den kan vara bra att ha. Det ser ut som det är en polispistol, säger Rolf och vet inte hur rätt han har. Ägare till vapnet är kriminalkonstapel Olof Roth.

Han gör om magasinet så att det rymmer nio skott, laddar det fullt och stoppar pistolen i fickan.

Nu är Alice och Rolf fria. Men samtidigt känner sig Rolf jagad – han vet att han genom alla inbrott lämnar spår efter sig.

Sommaren har kommit och paret Johansson flyttar från Ådran till Hökärr.

På vägen gör Rolf inbrott i Bäckén, Asptorp, Skyttorp och Bastnäs. Med famnarna fulla av mat, kläder, sprit och annat smått och gott vandrar de vidare till Pålalmalm.

Rolf fortsätter med stölderna på nätterna och länsar fyra sommarstugor i Råby innan paret på Sveriges nationaldag, söndagen den 6 juni, flyttar ner till Lilla Skogssjöns strand.

De stannar till tisdagen och Rolf hinner med nattliga raidar i ytterligare sex stugor vid Stora Skogssjön, Lilla Skogssjön och i Iselsta.

Nu stjal han också böcker och tidningar.

Det äkta paret flyttar ner till Grindsjön och på natten gör Rolf som vanligt inbrott medan Alice väntar i kojan. Sex stugor i Västerby, Sörgården och Rörudden får besök.

Fredagen den 11 juni kan Rolf läsa om sig själv i tidningen.

Det är Expressen som berättar att ”äldste brodern i den beryktade Tumbaligan åter är i farten och härjar i sommarstugor” och reportern tillägger att ”rymlingens fru har varit borta från sitt arbete en längre tid och ingen vet var hon finns”. Genom tidningen uppmanar polisen ”sommarstugeägare i trakten att inte låta mat, konserver eller kläder i någon större mängd finnas kvar i obebodda stugor”.

Det är inte första gången Rolf läser om sig själv. Han minns mycket väl tidningsartiklarna både ett och två år tidigare.

Men det finns fortfarande mat, konserver och kläder kvar i stugorna och under veckan är Rolf framme vid Bröta och gör inbrott i Storvreten, Åsbacka och Blombacka, liksom i en stuga vid Fagersjön.

Lördagskvällen den 19 juni är ljum. Billy Graham och hans frälsningsteam uppträder på Skansen inför 65 000 åskådare – nytt publikrekord. 26 personer svimmar och två förs till sjukhus. På Tivoli sjunger Deep River Boys.

Dagen efter tar Benke Nilsson två meter i höjdhopp vid tävlingar i Polen och Billy Graham har flyttat till Stadion.

Rolf och Alice flyttar i sin tur till Tegelvreten.

På kvällen går de ner till Kaggfjärden och tar ett snabbdopp i det iskalla vattnet och på hemvägen kan inte Rolf låta bli att bryta upp ett fönster på regissör Hans Lager-

qvists stuga Anderstorp nere vid strandkanten och plocka med sig två filter och lite mat.

Nu har Rolf och Alice det de behöver för att klara en sommar i total frihet.

Livet leker närapå. Värmen och ljuset gör att allt känns lätt och snart är det midsommar.

Det värsta är att polisen genom alla inbrott enkelt kan ringa in dem.

*

Alexander Söderman:

”Han levde på sommarkåkarna och vi gamla bekanta hjälpte honom och talade om var nyckeln låg ifall han behövde.

Jo, det gjorde vi. Hade det varit en ful typ kanske vi inte hade gjort det, men vi visste ju att han var jagad. Vi ville inte ursäkta honom, men tyckte han hade det knackigt och att det var för hårt att jaga honom på det viset. Det hade han inte gjort sig förtjänt av.

Så vi hjälpte honom, det gjorde vi.”

*

Alf Lundin:

”En eloge vill jag ge honom.

När han gjorde inbrott i sommarstugorna, så gjorde han inte mer skada än som var nödvändigt för att komma in, till skillnad mot många andra som bröt sönder så mycket dom kunde och slog sönder. Han var ytterst försiktig.

Det är ett allmänt omdöme som jag har i minnet av honom.”

Tisdagen den 22 juni 1954 har Rolf varit på rymmen i en och en halv månad och han och Alice på flykt i drygt en. De sitter i tältet vid Tegelvreten då de plötsligt hör röster.

– Det måste vara här i närheten, hör de någon säga.

De smyger ut ur tältet och gömmer sig, kikar fram och ser tre personer komma gående mot tältplatsen.

– Vi måste sticka, viskar Rolf. Det är nog polisen.

Hukande springer de bort till ett berg där Rolf ber Alice vänta, medan han själv smyger tillbaka.

Han ser de tre männen avlägsna sig utan att lämna vakt och packar ihop tältet och utrustningen. Alice hjälper honom att bära upp packningen på berget.

Det är inte lite som Rolf stulit.

Tält, sovsäck, filtar, pullover, lumberjacka, regnrock, vindtygsjacka, pellerinrock, axelväska, damhandväska, rygg-säck, damkläder, herrkläder, badkläder, solglasögon, sololja, manschettknappar, rakhyvlar, febertermometer, pincett, tvål, saxar, fällknivar, slidknivar, läskstång till pistol, nyckelknippa, stearinljus, nylonrevar med flöte och krockar, svart tråd, kulspetspennor, stavlampa, spritkök, skiftnyckel, linjetång, planfil, cigarettändare, kikare, kompass, kartblad, spegel, kastrulle, kaffepanna, stekpanna, tefat, tallrikar, skedar, gafflar och kaffekoppar.

Mat har de också så de klarar sig ett tag. Socker, läsk,

matjessill, ärter, ravioli, bakpulver, ansjovis, vitpeppar, vaniljsocker, tobak, kaviar, laxmajonäs, senap, nyponmjölk, chokladpudding, brylépudding och några böcker och tidningar. "Hjärtats nyckel" av Kar de Mumma, "Nakna Fakta", "Världsdeckaren" och "Allt för Alla".

De slår sig ned i en sänka på berget och Alice gräddar pannkaka och kokar kaffe på spritköket. De känner sig ganska lugna eftersom de inte blivit förföljda. De förstår att de tre männen inte var några poliser, men är samtidigt rädda att polisen ska få höra talas om tältplatsen.

Rolf och Alice sitter i lugn och ro en timme.

Plötsligt hör de en duns en bit bort. Båda vänder sig om och ser rakt in i en pistolmynning.

– Nu får det vara slut på det här, skriker mannen som håller i pistolen.

– Vad fan nu då? undrar Rolf. Vad är det frågan om?

– Hands upp. Det är från polisen. Det är ingen idé att bråka. Lika bra ni ger er frivilligt. Ni är omringade.

Mannen är civilklädd, men Rolf anar att han mycket riktigt är polis. Polis mannen heter Gösta Svensson.

Rolf reser sig sakta upp, medan Alice mycket nervös sitter kvar på marken. Svensson går fram mot dem och Rolf gör en gest med handen för att få med sig Alice. Hon reser sig upp en aning, men sätter sig sedan ned igen.

Rolf börjar springa. När han kommer en bit bort tar han upp pistolen ur fickan och skjuter ett skott rakt upp i luften, samtidigt som han fortsätter springa.

Gösta Svensson svarar med att skjuta ett skott mot Rolfs ben, samtidigt som han tar skydd bakom en liten sten bredvid Alice. Svensson skjuter ytterligare ett skott efter Rolf som stannar och vänder sig om.

Han ser att Alice fortfarande sitter kvar och att hon har polismannen bara ett par meter bakom sig.

– Kom hit Alice, ropar Rolf.

– Nej, jag vill stanna kvar.

– Kasta pistolen och bråka inte, skriker Svensson.

Rolf gömmer sig bakom ett klippblock.

– Kom fort innan dom andra kommer, skriker han.

– Jag vågar inte. Jag är rädd att bli skjuten.

Alice gör en ansats att resa sig, men beordras att sitta kvar. Flera gånger uppmanar Rolf henne att komma, men varje gång hon försöker resa sig blir hon hotad av Svensson.

– Rör mig inte för då skjuter han, säger Alice till Svensson.

– Kom hit, befaller Rolf som är förtvivlad över att Alice inte följde med honom genast när han sprang.

– Ge dig, uppmanar Svensson ännu en gång.

– Vi ger oss, skriker Alice. Jag vill inte följa med.

I samma ögonblick avlossar Gösta Svensson tre skott i luften för att tillkalla förstärkning.

– Ge dig Rolf, ropar Alice skräckslaget.

– Kom hit, skriker Rolf med alltmer desperat röst.

– Jag vill inte. Dom skjuter på oss.

– Han ljugar bara. Förresten ska jag lägga ner den fan.

Fyra skott avlossas mot Rolf från sidan. Han ser åt det håll som skotten kommer från, men upptäcker ingen människa. Han känner sig inte rädd längre, förstår att polismannen framför honom inte skjutit för att träffa och blir lugn.

– Ska jag behöva hämta dig kanske?

Rolf springer fram några meter och gör samtidigt en svepande gest med pistolen. Sedan blir han tveksam igen.

– Det är en polis där och en där och en där, skriker Ali-

ce och pekar rakt ut i terrängen. Hon vill få maken att ge upp. Rolf spanar, men ser inga poliser. Trots allt kan hon ha rätt, tänker Rolf. Dom kan finnas här i närheten.

Svensson reser sig upp och Rolf söker skydd igen. Han överlägger med sig själv hur han ska göra, om han ska ge sig eller försöka hämta Alice. Han beslutar sig för det senare alternativet och springer med pistolen i handen i sicksack från det ena trädet till det andra fram mot de två.

Gösta Svensson försöker avlossa ett skott upp i luften, men pistolen klickar. Det hör Rolf, så de sista metrarna går han lugnt framåt och håller pistolen så att Svensson ska se att den är laddad och osäkrad.

Han anar att polismannen skjutit slut på sitt magasin.

– Du har ingen chans, säger Svensson. Det är fullt med folk här i skogen.

Rädslan lyser ur Gösta Svenssons ögon när Rolf går fram till Alice och befäller henne att följa med.

Alice vägrar och han blir arg.

– Jag ska jävlar anamma, ryter han och rycker bryskt upp henne från marken.

– Jag vill inte, gnäller Alice.

– Ge dig, uppmanar Svensson.

Rolf tar ett stadigt tag runt Alices midja och ena armen.

– Kom du bara. Det är ingen fara. Jag har honom här, säger han lugnt medan han tittar bort mot Gösta Svensson.

De retirerar baklänges från platsen. Alice är uppskrämd och gråter högljutt.

Efter tjugo meter vänder sig båda om och hoppar nedför en slänt. Rolf stoppar ner pistolen och de rusar genom skogen ner mot Kaggfjärden.

Ingen följer efter dem.

*

Alexander Söderman:

”Han gömde sig på ett ställe i skogen och dom hade väl fått nys om det. Han spände alltid tråd runt tältet en bit ifrån, så han vart varnad i tid. Det här var på en höjd där nere i Grödinge och då fick han väl en varningssignal och då dök det upp poliser runt om. Dom var skakis alla poliserna och låg bakom stenar. Svensson han sköt och Roffe räknade skotten, så han visste när det var slut i magasinet. Sen sa han, ’kom nu Alice så går vi’, och så gick dom.

Och poliserna vågade ju inte göra nåt.”

*

Gösta Larsson:

”Jag tror aldrig än i dag att nån av grabbarna har skjutit mot snuten med nåt vapen. Jag vet att Roffe hade ett mausergevär. Jag kommer ihåg att vi tittade på det där geväret, han hade inte lov att ha ett sånt, men då var han till och med så försiktig att han hade tagit bort slutstycket och alla grejer för att det inte skulle kunna hända något. Och det är rätt skarpt, jag menar, har man ett olagligt gevär skulle man ju skita i om slutstycket sitter kvar. Men det gjorde inte han. Så inte var dom mycket för sånt. Vad dom än säger tror jag aldrig att dom sköt på snuten, det vågade inte dom göra helt enkelt. Det tvivlar jag på. Det där var nån polis som fick nervknas och sköt så det small om det.”

*

Roland Pettersson:

”Jag vet inte om Roffe sköt. Jag hörde bara att det smällde däruppe och så såg jag honom komma med vapnet lyftat. Och då tyckte jag att det var lika bra att skjuta. Men då hade jag ju sprungit en 50–75 meter rakt upp och nån vi-

dare skytt är man ju aldrig...

Men man hade tur som inte träffade, faktiskt. Men det var liksom annat då. Då på den tiden fick man skjuta.

Det är klart, det var ju skjutbart som läget var då.”

I rasande fart störtar Rolf och Alice de fyra kilometrarna nerför branterna till Storbo udde.

De vill komma över Storbosundet och letar efter en roddbåt. Men i stället för en båt hittar de timmerstockar och ståltråd på stranden och Rolf snurrar snabbt ihop en flotte.

Med hjälp av två brädlappar paddlar de ut på fjärden.

Men flotten vill inte gå till den motsatta stranden. Den driver in i Kaggfjärden och de måste kasta sig i vattnet.

Alice simmar dåligt, är nära att sjunka och Rolf är tvungen att ta henne på ryggen.

*

Alexander Söderman:

”Alice var med i skogen då poliserna jagade honom med helikopter. Så kom dom fram till Kaggfjärden och måste över innan det blev ljust, för helikopterns skull. Dom gjorde en flotte med timmerstockar och rep och det gick ju inte fort över. Den sjönk till slut, så dom fick simma sista biten och hon pallade inte och sjönk. Han fick vända och släpa med henne och det visar att det var hjärta i honom. Det var knappt att han klarade sig, sa han, och sen upp på andra sidan och under några granar när helikoptern kom.

Dom klarade sig då.”

*

Utmattade släpar de sig i land på Skärholmen och smyger upp till en sommarstuga. Som tur är hänger nyckeln till huset på väggen och de går in och byter kläder. Vid båthuset tar de en roddbåt och rör över till fastlandet och Mattebo.

De stjal filtar, tältbotten, en unicabox och en kniv i en stuga och lägger sig i en skogsbacke och sover.

Under tiden sänds efterlysningar och signalement på dem ut i radion.

När paret vaknar på onsdagsförmiddagen går de till Näs och gör inbrott i tre stugor. De bär med sig mat, kläder, fotogenkök, täcke och filt därifrån. De går mot Fosängstorp och gör ytterligare ett inbrott, stjal mer mat och kläder och dessutom sprit.

I en stuga får Rolf tag på morgonens Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter.

För två år sedan satt Rolf i häkte, medan Olle och Sune var på rymmen. Nu är han på rymmen, bröderna i fängelse och han och Alice på bild i tidningen.

Svenska Dagbladet har både text och bild på förstasidan och en lång artikel inne i tidningen. ”Rymmare besköt polisman. Befriade frun med våld” och ”Pistolkula genom stekpanna nära träffa polismannen” är rubrikerna och polisman Gösta Svensson visar upp en genomskjuten stekpanna.

Rolf känner igen polismannen.

Det var han som överraskade dem vid Tegelvreten och enligt Svensson sköt Rolf ett skott genom fickan och ytterligare fem, sex skott. Ett av dem hade kommit vinande förbi polismannens huvud och genom en stekpanna av lättmetall.

Rolf läser att polisen är övertygad om att han är ”full-

komligt desperat” och ser på bilderna av stekpannan.

Rolf vet att det inte är han som skjutit genom stekpannan. Trots det förstår han att han ligger illa till om det visar sig att hålet blivit efter en sexmillimeterskula. Han funderar på om polisen har iscensatt en komplott för att få fast honom för dråpförsök och om han ska göra sig av med vapnet.

Dagens Nyheter har bara en liten artikel om en ”beväpnad desperado” som ”jagas av 22 poliser i Södertörn”. Det är Rolf det handlar om, ”den äldste brodern i den s.k. Tumbaligan”.

En rad skott avlossades mot polisen i en av de stora skogarna i Grödinge, berättar tidningens reporter.

Polisman Gösta Svensson sköt tillbaka och ”siktade enligt instruktionen mot benen. Johansson träffade inte, men retirerade. Hans hustru, som han var i sällskap med, stannade kvar. Då emellertid polismannens magasin blev tomt, ryckte Johansson fram igen, kommenderade Svensson att göra hands up under hot att skjuta ner honom, ryckte med sig hustrun och försvann i skogen, innan polismannen hann ladda om”.

Reportern avslutar med att rymlingen är ”ytterst förtrogen med trakten och dessutom känd för stor fysisk spänst” och att ”polismännen har pistolerna skjutberedda, då man räknar med att Johansson, som är skicklig skytt och troligen har ett 40-tal skott kvar, inte ger sig godvilligt”.

Rolf lägger ner tidningen och funderar.

Alice och han har både ortspolis och statspolis efter sig. Med hundar, pistoler, kulsprutor och gevär.

De är synnerligen jagade.

*

Roland Pettersson:

”Sen det här hålet i stekpannan, det kom från Göstas egen pistol. Jag vet inte hur många skott Roffe sköt, men han hade ju vapen med sig, helt klart.”

*

Alexander Söderman:

”Svensson sköt hål i en stekpanna där och Roffe ljög inte för mig när han berättade det. Det gjorde han inte.

Jag tror inte han skulle skjuta någon även om han kände sig trängd. Det kan jag nästan gå ed på, det skulle han inte göra. Men han hade direkt hjälp av att Svensson sköt slut på sina skott och dom andra vågade ju inte göra något.

Man kunde ju ha skjutit på Roffe, skadskjutit honom eller något, men då hade det blivit eldstrid där. Dom vågade inte. Polisen är jävligt stora i korken när dom tar en i bilen på nätterna, men dom är fan så rädda annars.”

*

Nils Magnus ”Massi” Svensson:

”En helg var det stort hallå nere i Tumbatrakten. Det var vid skottlossningen.

Det fanns väl vissa indicier på att polisen tog i för mycket och sa att dom här killarna sköt på dom och dom klarade sig med hjälp av en stekpanna och sånt där. Det låg nog väldigt lite sanning i det och det var ju skitstraff dom fick.”

*

Rolle Ståhlström:

”Jag minns inte första gången jag stötte på Rolf, men jag har däremot träffat honom.

Jag kan inte placera det i tid, för det är så länge sen, men det var så att jag var ute och besökte hans föräldrar. Rolf var

på rymmen då, ute i skogen, men hade ständig kontakt med hemmet efter vad jag förstod. Hans mor kommer jag mest ihåg, för hon var väldigt aggressiv mot mig. Hon var väldigt misstrogen, men så småningom kom vi överens om att hon skulle framföra ett budskap till Rolf och fråga om han ville gå med på att träffa mig.

Efter nån vecka så åkte jag ut igen till Tumba och träffade mamman på nytt. Då meddelade hon att Rolf gick med på att träffa mig under förutsättning att jag inte skrev om det. Jag kommer ihåg att hans mamma sa att jag skulle ha korv med mig till honom och det hade jag också.

Det var lite spännande det där, för jag visste ju aldrig om det skulle bli en träff eller inte. Jag fick anvisning hur jag skulle gå upp på en bergknalle i nån skog där i trakterna.

Där satt jag en stund och så kom han mycket riktigt gående lite sakta. Han var ju lite misstrogen han också.

Vi satt där och språkade en stund. Han beklagade sig inte över sin situation, men jag kommer ihåg att han hävdade att han tyckte att han var förföljd. Han tyckte också att vi i tidningarna, och det med all rätt, körde på för mycket.

Men samtidigt var han lite smickrad av det.

Jag undrar om det inte var sommaren 1954 som vi träffades, för jag vet att han bestämt hävdade att han inte hade skjutit på någon. Och jag har för mig att det var så att den där polismannen gjorde gällande att skottet hade tagit i nån stekpanna, men att det senare bevisades att det var rena bluffen.

Den där så kallade skottväxlingen har jag för mig att vi resonerade om. Jag har ett svagt minne av det. Jag vet att jag frågade honom om han var beväpnad. Det svarade han inte på. Han bara drog på munnen lite.

Så märkvärdigt var det inte, men jag har funderat lite på det här och jag har ett minne att han var ganska... vad ska jag säga... han var lite orolig, alltså orolig till... ja, en orolig människa. Jag tyckte inte att han hade nån plattform att stå på så att säga.

Det är i stort sett vad jag kommer ihåg av det där.

Vad jag mest kommer ihåg var den där sammanhållningen. Den fanns obestridigt. Dom ställde upp hela tiden för varandra och trots att Roffe var på rymmen så visste dom alltid i stort sett var han var. Dom höll kontakt hela tiden.”

*

När Expressen kommer ut på eftermiddagen är Rolf Johansson ”Tumba-Tarzan” med hela svenska folket.

Tidningen har en stor artikel med bilder på Rolf och Alice, karta över området och berättar kort om bröderna Johansson och mycket om vad som hände vid Tegelvreten i mötet med poliserna.

Gösta Svensson intygar att Rolf avlossade flera skott mot honom, ”på bästa Vilda Västermanér”, och att ett av skotten gick in i stekpannan framför honom. ”Polisen anser att Tumba-Tarzan nu är desperat. Han vill till varje pris inte låta sig gripas.”

Roland Pettersson, den andre polisen som sköt fyra skott efter Rolf, säger till tidningen: ”Tumba-Tarzan sköt inte för att skrämma utan för att döda”.

Aftonbladet har också en lång artikel med rubriken ”Beväpnade poliser jagar desperate Tumba-Tarzan. Deckare, skön hustru sällskap i vildmarken” med karta över området och bild på Roland Pettersson.

*

Roland Pettersson:

”I stort sett sa jag ingenting till tidningarna efteråt, för vi åkte från platsen. Men Gösta stannade och pratade med några stycken och kom på bild med stekpannan, den som hade blivit beskjuten när han låg bredvid. Skottet gick i den.

Jag tycker inte att det var så mycket prat efteråt. Det var nog framförallt Gösta som pratade. Nej, jag tycker inte att det var så mycket.

Jag pratade aldrig med Roffe om det heller. Det blev aldrig av. Som sagt var, det gjorde det inte.”

*

På eftermiddagen får polisen tips om att de två rymlingarna setts vid Fituna gård i Sorunda och upprättar ett nytt högkvarter där.

Tullkryssaren TV 123 patrullerar längs Kaggfjärdens stränder och Ostermans ställer utan kostnad upp med en helikopter som hjälp i sökandet.

Medan polisen jagar Rolf och Alice i den karga och kuperade terrängen öster om Kaggfjärden är de två ute på Näslandet, två kilometer därifrån. Paret firar midsommar i en skogsbacke och mellan dem och polisen ligger en fjärd.

På midsommardagen går de ut på Getryggen och hittar, trots att det är storhelg, några tomma sommarstugor. De går in i tre av dem och i den sista stugan hittar Rolf ett luftgevär och kan inte låta bli att skjuta några skott mot en oljemålning med rävmotiv.

Nere vid stranden ligger en roddbåt. Den tar de och ror över till Farstanäset på Järnlandet. De gör inbrott i två stugor och stjälar i huvudsak mat, cigaretter och sprit.

Dagen efter hittar de återigen en roddbåt och ror över Brandalssundet.

Klockan 13.40 på onsdagen är det solförmörkelse i 13 minuter. En tredjedel av jordens befolkning kan se den.

Även Rolf och Alice.

*

Börje Carlsson:

”Jag minns att det skrevs en massa i tidningarna om skottet i Tegelvreten och dom snackade om det där. Han sköt i en stekpanna eller vad det var. Då var inte jag med.

Men jag kommer ihåg att vi skulle ta dom vid Brandalssund och Getryggen och då hade dom organiserat så vi fick en helikopter. Hedberg skulle vara spaningsledare och flög i den där helikoptern. Jag minns inte om det var någon radioförbindelse från den ner till marken, så att han kunde... han skulle liksom dirigera spaningsstyrkorna från luften. Det var nåt sånt. Jag vet inte, det där klaffade väl inte...

Jag var i alla fall utposterad vid Himmerfjärden i Sorunda med fjärdingsman Fransson i Sorunda och så var det nån till ifrån Tumba, tror jag. Vi stod därute i ett sommarstugeområde.

Jo, det var mycket sånt där. Vi tänkte inte så mycket på det där med tidningarna. Det var ju som det var.”

*

Paret Johansson kan vara glada att de inte har tillgång till dagstidningar nu. Då skulle de bli rädda, mer rädda än vad de är.

Dagens Nyheter har en bild på kvinnan i Fituna som trodde att hon sett Rolf i närheten av gården och reporter Jesper har intervjuat spaningsledningen.

”Vi måste få färskare tips och anmälningar från allmänheten om vi skall kunna göra någonting. I de här skogarna

har vi små chanser att hinna upp en så förslagen och skicklig skogskarlar som Johansson om han får flera timmars förspång.”

Svenska Dagbladets förstasidesrubrik lyder: ”Helikopter med polismän på jakt efter desperadon” och i tidningen finns en lång artikel om spaningsarbetet och passbilder på de två.

Första sidan på Stockholms-Tidningen: ”Desperadon i näste på berg. Tumba-Tarzan helikopterjagad” och inne i tidningen ”Polisen i larmberedskap för desperadon. Hotad Tumba-Tarzan skjuter utan tvekan”. Passbilderna finns här också och Rolf kallas allmänt för ”desperadon”.

Avslutningsvis skriver reporter Rang: ”I väntan på att jakten får ett slut känner sig ortsbefolkningen ganska orolig. Man har påhålsningar att vänta och skulle någon störa desperadon i hans förehavande vet man aldrig hur det slutar. Revolvern sitter löst och är osäkrad. Tumba-Tarzan är kall och enligt en yngre broder fullständigt oberäknelig.”

Det är Olle som har uttalat sig från ungdomsfängelset i Skåne och till Aftonbladet sagt: ”Min bror är fullständigt oberäknelig. Han kan ta sig till med vad som helst. Kommer han över sprit i någon sommarstuga blir han livsfarlig för alla.”

Expressen har i sin tur pratat med Tumba-Tarzans vänner och fått veta att det var svartsjuka som drev Rolf att fly från Vångdalen.

På midsommarafton är folk i trakten uppskrämda efter Olles tuffa kommentar och polisens alla uttalanden.

Dagens Nyheter reporter Jesper skriver om en ”orädd ung kvinna” på Ensta gård i Grödinge som med sitt mans mausegevär lyckades ”sätta sådan skräck i Tumbadespera-

don Rolf Johansson att han lade benen på ryggen och sprang”.

Men det var inte Rolf hon sett. Han var då långt därifrån.

Mannen visade sig senare vara en helt oskyldig fjärils-samlare.

Midsommaren 1954 kommer de flesta i Sorunda och Grödinge fira med ett vapen vid sin sida av oro för Tum-badesperadon berättar Jesper, ”... men civila behöver absolut inte frukta något såvida de själva inte går till anfall”, lugnar överkonstapel Hedberg.

Både Svenska Dagbladet och Stockholms-Tidningen har artiklar även denna dag. Men ingen av dem har något nytt att komma med utan drar lite historik och tips om hur sommargästerna ska bete sig om de stöter på ”desperadon” i helgen.

På söndagsmorgonen berättar Dagens Nyheter om inbrotten i stugorna vid Näs. Polisen tror nu, helt riktigt, att de två tagit sig över Kaggfjärden. Det är också klarlagt att en roddbåt försvunnit på Skärholmen.

Stockholms-Tidningen skriver på förstasidan att ”Inbrottsserie röjer ’Tarzan’ i Grödingeskog” och inne i tidningen ”Revolverdesperadon stal ihop ny utrustning”.

Rolf kallas ”Skräckspridaren” av reportern.

Svenska Dagbladet har en notis på första sidan: ”Desperadon kan ha tagit 150 patroner.” Dessa skulle ha försvunnit vid ett inbrott i en jaktstuga vid Långsjön i Hölö, ett par mil från Grödinge och den plats där Rolf finns.

Två smultronplockare jagas en stund på dagen i trakten av Fituna innan det fastställs att de två inte är paret Johansson.

Nu har Rolf och Alice åter en komplett utrustning för det fredlösa liv de för, skriver Expressen i en liten artikel.

”Folket i sportstugorna i trakten har blivit nervösa. Det var ett utslag av nervositet som fick en kvinna att utan varning lossa några skott mot en man som hon tog för givet att vara Tumba-Tarzan. Det är möjligt att hon kommer att åtalas.”

”Militär i beredskap för att fånga Tarzan” berättar Aftonbladet. Så fort polisen exakt vet var Rolf och Alice gömmer sig ska militär ringa in dem och fånga dem.

Måndagen den 28 juni skriver Svenska Dagbladet att ”Tumbadesperadon” är en ”gäckande skugga”.

Dagen till ära har Stockholms-Tidningen en ledare om Rolf med rubriken ”Tumba-Tarzans frihet”.

Där står att ”folket i Södertörn börjar undra om det inte snart vore värt en ordentlig ansträngning för att få bort mannen från området /.../ ryktet om honom har skapat otrivsel och otrygghet inom det stora området”.

”Hela Södertörn ’ser’ Tumba-Tarzan” meddelar Aftonbladet. Varje tips undersöks av polisen men inga nya anmälningar om inbrott har kommit in.

*

Lennart Printz:

”Det var en otrevlig historia och vi var väl rätt besvärade av det. Det blåstes upp och gjorde sensation. Det blev skrivelser omkring det och vi försökte att dämpa det. Men det var ju hopplöst. Det sålde.

Det var inte måttligt vad det var för rubriker, desperado och sånt där. Det var ju så oriktigt som det kunde vara. Dom var ju vanliga småtjuvar från början.

Morgontidningarnas journalister gick väl an, dom höll

sig väl någorlunda till sanningen. Det var väl aftontidningarna framförallt som gjorde sensationer och vi som var inblandade och kände till hur det verkligen förhöll sig tyckte väl det var rätt stötande ibland. Det liknade ju inte någon sort att göra detta till en slags jättedesperado. Det var ju skitgrabbar som var ute och sprang egentligen.”

*

Rolle Ståhlström:

”Det var verkligen förstorat.

Om jag skulle läsa det där i dag är jag övertygad om att jag skulle rodna lite. Jag vet inte vad det berodde på att det blev så där. Jag förstår inte riktigt själv att det blev en sådan... att han kunde bli en figur som...

Det var ju bara en liten sommarstugesnattare. Det var ju inte alls märkvärdiga saker han ställde till med.

Visst var tidningarna väl ivriga.”

*

Alexander Söderman:

”Det är klart, desperado, det är förklarligt att det blev så. Vi som kände honom hade väl svårt att tro det, men å andra sidan formade samhället honom till det liv han levde. Han blev mer eller mindre vild och jag tyckte nog han blev hårdare i sitt sätt, det blev han.

Det är alltså inte hans förtjänst, även om det inte är någon ursäkt för honom. Det är ju hans fel i och med att han inte kunde inrätta sig efter stämpelklocka.”

*

Olle Johansson:

”Just det där desperado som dom skrev om då, det var polisen som var desperados. Dom till och med tänkte sätta dit Roffe för mordförsök vid Tegelvreten.

Det är bevisat att det inte var så och det är det som jag i första hand vill ska komma fram.

Det har skrivits så mycket skit, men jag vet hur det gick till.”

*

Torsdagen den första juli 1954 fyller Rolf 29 år.

Födelsedagen firar han och Alice på toppen av ett berg vid Brandalssund.

Det börjar brännas under fötterna.

De har inga tidningar att läsa. Men de anar att polisen är i hämlarna på dem och också förstår att de tagit sig över vattnet till Järnlandet.

De måste därifrån och Rolf får en idé.

Han köper brevpapper i Brandalssunds handelsbod och skriver ett brev till Kalle Nilsson. Han ber Kalle hämta dem mellan klockan 22 och 24 på söndagen.

”Ta med cigaretter”, avslutar han brevet.

För att inte bli upptäckt av polisen kryper han över en åker och lyckas lägga brevet i postlådan vid handelsboden.

Nu har de bara att vänta.

På söndagskvällen går Rolf fram till avtagsvägen Mikaelsgården–Brogärde gård.

Vid midnatt dyker en lastbil upp i mörkret. Chauffören kliver ur, går in på avtagsvägen och Rolf ger sig tillkännna. Mycket riktigt är det Kalle som kommit och han har Astrid med sig.

De tre slår sig ner vid vägkanten.

– Vet du om att du är beskylld för att ha skjutit mot en snut? undrar Kalle. Och att du träffade en stekpanna i närheten av hans skalle?

– Jag har sett lite i tidningarna, säger Rolf. Men jag sköt faktiskt bara ett enda skott och då hade jag vapnet riktat rakt upp i luften. Jag har inte skjutit mot någon polis.

– Vet du att dom kallar dig för desperadon i tidningarna? Det har stått att det var rena duellen där i skogen.

– Fan också. Så var det inte alls. Vi försökte bara komma undan.

– Men du vet väl om att det är full jakt efter er? undrar Astrid.

– Jo, vi har märkt det. Det surrar av snutar överallt. Och det är därför vi inte kan stanna kvar här på Järnlandet. Kom nu så sticker vi bort till Alice.

De klättrar upp i lastbilen, kör riksvägen norrut och svänger in mot Aglan. Efter någon kilometer går de in i sko-

gen, irrar runt i mörkret och hittar efter några minuter tältplatsen och Alice.

Rolf och Kalle river tältet och packar ihop sovsäckar, filter, husgeråd och mat.

– Du Kalle, säger Rolf. Kan jag och Alice bo hos er i lägenheten några dagar?

– Jag bor inte kvar där längre och dessutom är Astrids morsa och syrra på besök, så jag vill inte lova det.

– Vad säger du Astrid? Får vi bo hos dig ett tag?

– En tid kan ni få göra det, lovar Astrid. Barnen är på koloni, så det finns plats.

Kalle kör den lånade lastbilen raka vägen till Bergsrådsvägen 26 i Bagarmossen.

Under vägen diskuterar de hur de ska förklara Rolfs och Alices vistelse i lägenheten för Astrids släktingar och bestämmer sig för att säga att de har kört sönder sin motorcykel och ska stanna i väntan på att den repareras.

Rolf och Alice bosätter sig i Bagarmossen. Rolf ber Kalle meddela föräldrarna att det som stått i tidningarna om skottlossningen inte är sant och att han inte hade tänkt göra sig själv eller någon annan något illa.

Kalle åker till Entorp. Han framför hälsningarna från Rolf och får bensinpenningar, 20 kronor, och 80 kronor till sonen och svärdottern.

Han åker sedan till Långbro sjukhus och Alices mor Maria och överlämnar ett meddelande från Alice.

Kära lilla mamma, kan du hjälpa mig, för vi vill tillbaka. Rolf vill inte stjåla mera, och vi svälter.

Efter stor tvekan lämnar Maria över 80 kronor till Kalle som inte vill berätta var hennes dotter finns.

På samma papper skriver hon ett svar till Alice:
Kom tillbaka, kom tillbaka och anmäl dig.

En kväll kommer Eskil till Bagarmossen och har med sig 150 kronor till Rolf och Alice. Astrid får 100 kronor av dem för att köpa mat.

En vecka senare åker Astrid in till stan, träffar Amanda och Eskil vid Tors fiske på Mariatorget och får ytterligare 180 kronor av dem.

Rolf får även brev med pengar i från Amanda och sammanlagt tar han under juli emot 750 kronor av föräldrarna att klara sig på.

Alice och Rolf hade bara tänkt att stanna i Bagarmossen några få nätter.

De blir kvar i sex veckor och vistas inte utomhus på hela tiden.

Under den dryga månaden i lägenheten kan Rolf och Alice följa polisens jakt på dem genom tidningarna.

I Dagens Nyheter finns en notis om en stöld av en roddbåt vid Gettryggen och att polisen misstänker Rolf.

Rolle Ståhlström på Expressen har intervjuat Amanda som berättar varför Rolf och Alice är på rymmen och om sina varma känslor för sonen.

”Opinionen kräver Rolfs huvud på ett fat, säger hon. Man har sagt att han är en skjutgalen och desperat gangster. Det är fel. Han är vek och sjuk. Rolf sköt inte för att döda. När han rymde var det för att kunna erövra Alice. När han sköt var det också för att kunna erövra Alice.”

Alice ”är kvinnan i hans fredlösa liv”, skriver Ståhlström. ”Ingen vet om Alice följer Tumba-Tarzan frivilligt

eller om det sker under tvång. Ingen vet om de lever. 59 dygn är en lång tid. Vid ett inbrott nyligen i en villa i de trakter där jakten går försvann två par nylonstrumpor. Var det Tumba-Tarzan som tog dem åt Alice?"

Men Amanda vet mycket väl att de lever.

Sveriges första atomreaktor körs i gång på Drottning Kristinas väg i Stockholm. Den lämnar en effekt av 300 kW och är enbart avsedd för experiment. Atomenergiansläggning ligger nedsprängd i berget 27 meter under markytan och själva reaktorn "är omgiven av ett stabilt betonghölje som skydd mot den farliga strålningen".

Polisen har ingen aning om var Rolf och Alice håller hus. De har inte sett röken av dem på över tre veckor och tror att de lyckats försvinna från trakterna.

Dagens Nyheter har en notis om det. "Tarzan borta, tror polisen."

Stockholms-Tidningen tror att "Desperadon lurar polisen". Och artikeln: "Tumba-desperadon genom polisnätet?" Inget inbrott har inrapporterats sedan i början av juli.

En notis i Svenskan förkunnar: "Tumbadesperadon framme än en gång". En stöld av mat vid Järnaviken är rapporterad och naturligtvis får Rolf skulden för den.

Måndagen den 19 juli är tidningarna fyllda med rapporter om Tumba-Tarzan.

Dagens Nyheter berättar om tips från Fittja och Norsborg. Rolf och Alice har setts där, men spaningen ger inget resultat. Svenska Dagbladet och Stockholms-Tidningen skriver om samma tips och polisens resultatlösa jakt.

"Tumba-Tarzan 'fridlyst'. Jakten inställd på nytt" menar Aftonbladet och tecknar en större artikel om Rolfs bravader.

Första sidan på onsdagens Stockholms-Tidning: ”Ny nattjakt på ”Tarzan”. Artikeln inne i tidningen har rubriken ”Tarzan jagas vid Södertälje”.

Svenska Dagbladet skriker ut ”Stort nattligt pådrag för Tumbadesperadon”. Ett äldre par är övertygade om att de sett Rolf och Alice i Södertäljetrakten.

Expressen har intervjuat landsfiskal Lennart Printz, som säger att ”omkring 2 000 man skulle behövas för att effektivt söka igenom skogarna där Tumba-Tarzan Rolf Johansson har sina stamthåll. Ett sådant jättepådrag är dock knappast genomförbart och heller inte alls aktuellt”.

I lördagens DN är mysteriet med tipset från Södertälje löst av polisen. Det var inte Rolf och Alice.

Men nya tips strömmar ständigt in. Folk lever i skräck och på tisdagen har DN en notis om att ”inbrott i löpande band sker nu i sommarstugor i Ytter-Järna. Polisen har sina skäl misstänka att det är Tumba-Tarzan som opererar i trakten”.

Men det är någon annan hungrig och törstig person som är i farten. Inte Rolf.

Söndagen den första augusti har Aftonbladet en lång och käck artikel om makarna Johansson. ”Han är troligen Sveriges egendomligaste campare. Rymmer för en sommar med Alice.” Reporter Lars Östberg har forskat i Rolfs och Alices bakgrund, deras uppväxt och tidigare liv.

När Rolf och Alice läser tidningarna kan de känna sig trygga.

Astrids mor och syster har hela tiden bott i lägenheten, men reser hem i början av augusti.

Någon dag senare får Astrid ett brev från en släkting,

som skriver att hon känner till att rymmarparet bor hemma hos Astrid.

Alice och Rolf vågar inte bo kvar i Bagarmossen.

Rolf ber Kalle att skjutsa dem till Norrtälje.

Kalle går med på det, lånar en Lincoln och de packar in stöldgodset från Järnlandet och mat för en vecka.

På lördagkvällen den 14 augusti åker han, Astrid, Rolf och Alice norrut. De kör till en parkeringsplats vid korsningen till Dillingeby en mil söder om Norrtälje och där reser Rolf och Alice sitt tält.

Astrid och Kalle övernattar i bilen. Innan de far hem dagen efter bestämmer de att Kalle ska komma och hälsa på och även hålla kontakt med Amanda och Eskil.

Rolf och Alice slår läger i kanten av en mosse i skogen mellan Rösa och sjön Lommaren.

En söndag dyker Kalle upp i Dillingeby tillsammans med Olle. De kommer körande i Kalles Dodge och har med sig smör, bröd, kaffe och tobak från föräldrarna i Entorp.

Olle berättar att han fick två dagars permission från Skenäs mot villkor att han sökte och fick jobb i Ystadstrakten. Det struntade han i och åkte i stället hem till Tumba. Olle letade upp Kalle och efter tips från honom sökte han och fick jobb på Strängbetong i Liljeholmen, Kalles arbetsplats.

Kalle berättar glatt att tidningarna och polisen nu tror att Rolf och Alice befinner sig i Norge. Ett par svenska turister hade träffat ett par som de ”ansåg identiska med de

efterlysta”. Norska polisen underrättades och gränsstationer spärrades.

Olle och Kalle besöker Rolf och Alice flera gånger under september och oktober. Astrid är också med ibland. Oftast har Kalle med sig cigaretter och tobak till Rolf och Olle mat från Entorp. För det mesta åker de med Kalles personbil, andra gånger med en lastbil som han disponerar. Några gånger tar Olle ensam tåget upp till Norrtälje.

Under samma tid besöker Olle och Kalle Entorp fyra gånger och hämtar mat och pengar till paret i skogen.

Rolfs föräldrar är angelägna om att Kalle ska hålla kontakt med den äldste sonen. De är också oroliga för att Olle ska stanna kvar hos sin bror i skogen om inte Kalle följer med honom dit.

Rolf pratar med Olle om att han ska skaffa en motorcykel till honom och Olle stjälar en olåst, nästan ny och vackert ljusblå 250 kubiks Monark vid Södra Hammarbyhamnen i Stockholm. Han åker raka vägen upp till Norrtälje och överlämnar den till Rolf.

De två kör till ett hus i Syninge och stjälar en stavlampa, damstövlar, sprit, ett motorcykelbatteri, en startnyckel och pilsner ur en bod och en källare vid Lugnet. Olle tar tåget tillbaka till stan och i fortsättningen använder Rolf och Alice motorcykeln när de åker till handelsboden i Syninge och in till Norrtälje.

Nu inleds en brottsvåg för Rolf.

Höstkylan börjar tränga på. Han och Alice behöver både mat och kläder, så han gör inbrott i Rösa gård, en sommarstuga i Libby, en stuga vid Sätuna och en bod vid Lugnet.

Fredagen den sjuttonde september 1954 är det premiär på årets Knäppupp-revy. ”Denna sida upp...!” heter Povel Ramels och Yngve Gamlins mästerverk.

På söndagen är det val i Sverige. Gunnar Lange blir civilminister och som tredje kvinna inträder Ulla Lindström i regeringen. Hon blir konsult och ska speciellt bevaka konsumenternas intressen.

Den andra oktober fyller Amanda 61 år och samma dag är Olle uppe i Norrtälje och hälsar på Rolf och Alice.

Han och Rolf åker till Skogsvik vid Frötuna och stjälar kläder, mat, sprit och mängder med annat gods. De har så mycket att forsla att de måste göra två turer till lägret med motorcykeln. Spriten dricker de upp på kvällen. Resten av stöldgodset tar Rolf och Alice hand om.

Riksdagen beslutar att avskaffa motboken från den första oktober 1955. Debatterna blir långa och hetsiga och finansminister Sköld säger under slutdebatten:

Ensamma i världen har vi sökt få bort alkoholmissbruket med ransonering, men vi måste erkänna att vi misslyckats. Motboken har inte i det stora hela haft någon inverkan på nykterhetstillståndet, i varje fall inte under de senaste 20 åren, och därför är det meningslöst att ha kvar denna stora apparat och det krångel systemet innebär. Vi kan inte lagstifta bort bruk och missbruk, det finns bara en väg att gå, och det är den urgamla envisa kulturkampens väg.

Efter tre års bortavaro återkommer Frukostklubben på lördagsmorgnarna och Sigge Fürst hälsar gomorrön, gomorrön.

Under ledning av Per-Martin Hamberg sänder Radiotjänsts nya TV-avdelning fredagen den 29 oktober 1954

sitt första program. Bara tre kameror disponeras och man betonar att det hela är en övning.

Den första sändningen har följande program:

1. Vädret inför veckoslutet.
2. Utkik – veckans journal.
3. En skål för TV! Ett program ”med hjärtliga lyckönskningar från Staffan Tjerneld”.

En lördag i slutet av oktober kommer Kalle och Astrid på besök till lägret med sina tre små barn, två, sex och sju år. De har fått pengar av Amanda och Eskil till att köpa mat.

De berättar att tidningarna skriver att Rolf och Alice finns i Södertälje. Någon hade sett ett tält i skogen, men när polisen kom till platsen var det redan rivet.

Rolf fortsätter med brotten. Alice lämnas alltid ensam kvar i lägret när han letar upp tomma sommarstugor i omgivningen. En stuga i Sätuna töms på sitt innehåll och i ett garage i Dillingeby hittar han ett traktorbatteri.

Tisdagen den andra november lämnar han än en gång Alice i tältet och försvinner.

Han åker till Sika vid Frötuna och i en sommarstuga hittar han en filmkamera, en bälgkamera, en radio, ett luftgevär, ett kulgevär, ett gökur, likör och konserver. Han gömmer geväret i Sikaskogen.

När han kommer tillbaka till tältet på kvällen är inte Alice kvar och han hittar en lapp där hon skrivit att hon tröttnat, att hennes nerver är slut och att hon ska anmäla sig för polisen.

Förtvivlad packar Rolf en kartong med filtar och mat på motorcykeln och kör raka vägen till Bagarmossen, dit han tror att Alice har begett sig. Han når Bergsrådsvägen

sent på kvällen och parkerar motorcykeln på en parkeringsplats. Utanför 26:an stöter han på Kalle och Olle som precis har anlämt efter att ha bogserat en bil från Stocksund.

– Är Alice här? undrar Rolf.

– Nej.

– Har ni hört nåt från henne? Hon stack nämligen i dag.

– Nej, vi har inte hört nåt.

– Kan jag stanna här ett tag? Jag vill se om hon anmäler sig för polisen. Om hon gör det så gör jag det också.

Vid midnatt går de in i Nilssons lägenhet. Rolf berättar för Astrid att Alice lämnat honom, att han åkt motorcykel till stan och är frusen efter resan. Han visar dem också brevet som Alice skrivit.

– Jag måste hämta tältet och resten av utrustningen i Norrtälje, säger Rolf.

– För min del har jag inte tid att hjälpa dig, menar Kalle.

– Jag kan hjälpa dig med flyttningen, säger Olle som har köpt Kalles gamla Dodge.

Rolf tvättar av sig den värsta smutsen, rakar av sig skäggstubben och får tillåtelse av makarna Nilsson, Kalle bor nu där igen, att stanna kvar över natten. Även Olle ligger kvar.

Astrid bäddar åt dem på golvet. Rolf är trött och depig.

Redan vid tvåtiden på eftermiddagen försvann Alice från kojan och liftade de sex milen in till Stockholm.

Halv fyra ringer telefonen hemma hos hennes mor Ma-

ria. Alice ber modern att möta henne vid lilla porten på Långbro sjukhus klockan 16.00 och ta med pengar till att betala en droska från Stockholm. Så snart Maria slutar arbetet för dagen går hon till lilla porten. Där väntar Alice. Maria betalar bilen och tar med dottern upp på sitt rum.

Alice är klädd i långbyxor, gummistövlar, skinnjacka och en liten röd mössa. Hon är otroligt smutsig och får bada och byta kläder. Alice lovar modern att nästa dag anmäla sig för polisen. Men Maria litar inte riktigt på henne och vakar för säkerhets skull så att Alice inte kan avvika från rummet.

Nästa dag följer Maria med sin dotter till en damfrisering på Hornsgatan, där Alice får håret klippt och permanentat, och sedan till en kiosk vid Kungsholmstorg. Därifrån ringer Alice till kriminalpolisen. Hon berättar att hon är Alice Johansson, att hon vill anmäla sig och blir tillsagd att komma till Bergsgatan 4. Modern följer med henne. När Alice går in genom porten återvänder Maria till Långbro.

Klockan tre på eftermiddagen onsdagen den tredje november anmäler sig Alice på kriminalen i Stockholm.

– Jag är trött på det här kringflackandet. Jag vill ta mitt straff, säger hon och har med sig en del kläder som Rolf stulit i olika sommarstugor.

Hon berättar att Rolf jobbar på en gård mellan Jönköping och Gränna och att hon flytt från honom genom att lifta med en långtradare. Men polisen är skeptisk och tror inte att hon har varit i södra Sverige.

Åklagare Lennart Printz hemställer hos Södertörnsrätten att tiden för åtals väckande mot Alice ”i första hand måtte bestämmas till den 17 november 1954” och hon placeras på Långholmen.

På torsdagsmorgonen skjutsas Alice till polisstationen i Tumba för förhör. Den lokala polisen i Småland sätter i gång med att leta efter Rolf och efterforskningar pågår också söder om Stockholm. Polisen är misstänksam och tror att Alice den senaste tiden har hållit till hos goda vänner.

Hon var ju så välklädd och några spår av flera månaders vildmarksliv syntes inte på henne.

*

Sune Bergman:

”Alice var väldigt mager och tanig. Men hon var med i skogen och gick och fick vader som den värsta löpare, stora kulor. När vi var ute och vallade henne sa Lundin, ’det kanske är jobbigt’. ’Nej, jag är van att gå i skogen med packning’. Hon travade på, så kondition hade hon skaffat sig. Hon byggde upp sin fysik där.”

*

På onsdagen går Kalle till jobbet som vanligt, men inte Olle. Under dagen kommer Amanda och Eskil till Bergsrådsvägen. De har varit ute och gjort affärer, är trötta och får ligga kvar. Sängplatserna räcker inte så Rolf hämtar upp en gummimadrass ur källaren.

Sent på onsdagskvällen tar Olle Dodgen, lägger Rolfs motorcykel i bakluckan och kör till Midsommarkransen. Han parkerar motorcykeln på en sidogata. Varken han eller Rolf vill använda den mer.

Astrid börjar tycka att det hela är obehagligt. Hon är trött på att ha Rolf i lägenheten och ber honom att anmäla sig för polisen. Rolf visar dock ingen större lust att vilja gå, så till sist säger hon åt honom att försvinna därifrån och hotar med att gå till polisen och anmäla honom.

På torsdagen hör Rolf på radions middagsnyheter att

Alice anmält sig hos polisen. Ett kort ögonblick funderar han på om han också ska anmäla sig, men i samråd med Olle beslutar han sig så småningom för att fortsätta flykten ännu en tid. Olle lovar att köra Rolf till en annan plats.

När radion meddelar att Alice anmält sig strömmar tipsen in från hela landet. "Alla" har sett Tumba-Tarzan.

Två 13-åringar är övertygade om att de sett honom cyklande i Jönköping och några har sett Rolf stiga av ett norrgående tåg i Hamrånge utanför Gävle och försvinna in i skogen.

Polisen rycker även ut till Sjömanshemmet på Söder i Stockholm. Den utpekade mannen är mycket lik Rolf.

Innan Rolf lämnar lägenheten bestämmer de att Astrid ska träffa honom i närheten av Hammarbystugan klockan åtta på kvällen och då ha pengar från Rolfs föräldrar med sig.

Vid stugan väntar han på Olle som först måste reparera bilen som han har stående utanför Bergsrådsvägen 26.

På kvällen kommer Astrid med 90 kronor till Rolf.

Vid elvatiden på kvällen har Olle reparerat bilen.

Han hämtar Rolf och de åker mot Sorunda där en bekant till dem, Alf Eriksson, äger en sommarstuga i Västerby.

De gör inbrott och stjälar två ryggsäckar, sprit för 480 kronor, konserver, en fiol, ett hagelgevär med 250 patroner, två niomillimeters kulgevär med 40 patroner, filt, kronometer, kikare, kamera, sovsäck, jakthorn, en portfölj med diverse handlingar, en plånbok med 600 kronor i kontanter, skinnrock, munspel och en motbok.

Olle tar sig in i garaget och lämpar ut tre bilvärmeelement, en bensindunk, mer sprit och två däck genom fönstret.

De kör till en plats vid Nynäsvägen och gömmer en del av stöldgodset i skogen. Fiolen, lite sprit, portföljen med kameran i, kikaren, värmeelementen och däcken får ligga kvar i Dodgen.

De övernattar i bilen och kör på fredagseftermiddagen mot Lissma. På grund av pådraget för "Saltsjöbadsrånan" vågar de inte köra genom Stockholm, så Rolf stannar på ett berg vid vägen mot Brink medan Olle åker till Bagarmossen.

Vid tvåtiden på natten är han tillbaka hos Rolf och berättar att han slängt in stöldgodset från bilen i en källarskrubb hos Nilssons och att han nämnt för Kalle att det

finns sprit där. Rolf övernattar på berget medan Olle åker hem till Entorp för att fortsätta reparera bilen.

Vid tolvtiden på söndagen är han tillbaka i Brink och på kvällen hämtar de två stöldgodset som de gömt i skogen och far till Norrtälje.

Olle kör in bilen ett tjugotal meter på en skogsväg i närheten av tältplatsen vid Dillingeby och de övernattar i bilen.

Hela måndagen ligger de två bröderna lågt. De sover länge, är ute och strosar i skogen och sover i bilen även nästa natt.

På tisdagseftermiddagen åker de till Sika där Rolf hämtar stöldgodset som han har gömt i skogen. I närheten av gömstället gör de inbrott i samma sommarstuga som Rolf förut gjort inbrott i och kommer över cigaretter, pilsner och konserver. Godset forslar de till en plats i närheten av vägen där Dodgen står parkerad.

När de kommer fram till bilen upptäcker de att det glimmar i mörkret.

På bilens fotsteg sitter en person och röker och de ser att han då och då reser sig upp och slår åkarbrasor. Efter en stund kommer en polisbil körande och två män med hund kliver ur. Rolf och Olle avvaktar och efter en stund lämnas deras bil utan bevakning.

Men Dodgen går inte att starta och på ratten sitter en lapp: "Rotorn finns att avhämta på polisstationen."

Rolf springer bort och stjälar en rotor från en lastbil som står parkerad på landsvägen i närheten och tar samtidigt 20 liter bensin. De monterar dit rotorn, men får ändå inte i gång bilen. Batteriet är slut.

Blöt och frusen monterar Rolf bort batteriet ur lastbilen och bär det till Dodgen.

Medan de håller på med bilen kommer en polisbil åkande. De kastar sig ned i diket och kryper från platsen. De hör att polisen skickar en hund efter dem och rusar iväg.

De rycker upp en låst garagedörr i Tallebo vid Frötuna och i garaget står en Austin som de bänder upp ventilationsrutan på.

Bilen rullas över gårdsplanen och ner på Rådmansövägen. Rolf sitter vid ratten och Olle skjuter på och just som Rolf ska kliva ur och tjuvkoppla bilen kommer en bil körande.

Han håller masken och väntar på att den andre ska passera, men bilen smyger förbi dem så sakta att de blir rädda och flyr ut på en åker.

Bilen lämnas åt sitt öde och de går "hem" till tältet. Mycket trötta sover de i ett sträck till nästa kväll.

När Alice gick till polisen och anmälde sig vaknade tidningarna till igen.

Expressen har en artikel om Alice och hennes "frivilliga" anmälan och Aftonbladets rubrik lyder: "Tumba-Tarzans fru kom själv till polisen. Jag är trött, vill ta mitt straff."

Dagens Nyheter innehåller en artikel om Alice, om att hon tröttnade och liftade med en långtradare från Småland till Stockholm, som hon sagt till polisen.

Stockholms-Tidningen anmäler: "Tumba Tarzan sedd på ett otal platser i landet" och Svenska Dagbladets rubrik är "Tumbadesperadons hustru kom självmant till polisen."

"Jag följde honom frivilligt. Han är dock min man. Varje natt har jag sovit vid hans sida och på den andra sidan har pistolen legat. Rolf ger sig aldrig levande", säger

Alice i ett kort förhör enligt tidningen.

Nu har hon också berättat att hon besökte sin mor för att snygga upp sig innan hon anmälde sig.

En annan stor nyhet denna dag är att författaren Stig Dagerman hittats död i garaget i villan i Enebyberg. Själv-mord genom koloxidförgiftning.

Lördagens Expressen innehåller mer om Alice. ”Vi skil-des som vänner”, berättar hon för tidningen. ”Han förstod att jag inte orkade bo i en risikoja i skogen.”

”Vi skall inte tycka synd om Tumba-Tarzan, men vi skall heller inte hata, har hon sagt. Han är som han är – en människa utan hopp om att någonsin kunna bli annat än vad han är. Olycklig och osäker!”

Nummer fyra av tidningen Nutid skriver under vinjet-ten ”Lag och rätt” Rolfs historia.

”Han är ingen Robin Hood och ingen Lasse-Maja. Nå- gon hjältegloria har aldrig prytt honom. Men han har ja- gats i svenska skogar av poliser, hundar, helikoptrar och skallgångskedjor sedan juni månad. Det är en jakt på en arm, olycklig och envis sate, som inbillar sig att han skall kunna klara sig i spelet mot rättssamhället. Han är ingen ”stor” brottsling, ingen hårdför desperado. Enligt läkarut- låtanden är han naturlig, välbalanserad, redig och medel- begåvad i överkant (49 poäng av 50 möjliga vid en avkor- tad intelligenstest). Enligt socialvårdarna är han ett offer för sin uppväxtmiljö.”

”Han skulle ha kunnat vara en riktigt hygglig och nor- mal grabb, säger de”, avslutar tidningen sin analys av Rolf.

Morgontidningarna Dagens Nyheter, Svenska Dagbla- det och Stockholms-Tidningen har alla tre uppgifter från gårdagens förhör med Alice och att polisen inte tror på vad

hon berättat om Smålandsvistelsen, utan vill leda dem på villospår.

”Tarzans fru gör allt för att skydda maken”, skriver Aftonbladet.

På torsdagseftermiddagen sliter Rolf och Olle loss en kätting till en roddbåt och ror över sjön Lommaren.

De gör inbrott i totalt sju övergivna sommarstugor vid Sundsta och samlar på sig mängder av kläder och mat, ett tält, fotogenkök, verktyg och sprit. Nu är de välförsedda.

De gömmer stöldgodset i skogen vid Sundsta, men tar med några konservburkar och går till Hårsvallen. Där sliter de loss en kätting till en ny roddbåt och ror tillbaka till den plats där de stal den första båten.

De går till lägret och är framme på fredagsmorgonen.

Efter ett par timmars sömn går de ner till Lommaren igen, tar roddbåten och ror över till Kyrksjön. De lämnar båten och går genom skogen till Olles Dodge. Bilen står kvar och är obebakad. Även stöldgodset ligger kvar i bilen. Men bilen går inte att starta. Batteriet är fortfarande slut.

De har tur.

Mitt på dagen skjutsas Alice till Dillingeby och vallas i skogen vid södra delen av Lommaren av poliser från Tumba och Rimbo.

Först vill hon inte peka ut tältplatsen, men 400 meter in i skogen stöter polisen på ett ställe som de kan konstatera är avsedd som parkering för en motorcykel. Där finns ingen motorcykel, men ett upplag med bensin och en rygsäck med mat.

De går ytterligare ett par kilometer in i skogen och plötsligt pekar Alice rakt in i den snåriga kärrskogen.

– Där.

– Var då? frågar polismännen runt henne.

– Här, säger Alice och viker undan några granriskvistar.

Tältet är väl kamouflerat med ett tiotal smågranar som lagts över tältduken. Inne i tältet är det bäddat med granris och tapetrullar. Innertaket är svart av sot från fotogenköket och det är blött och unket. I tältet ligger flera sovsäckar, filtar, husgeråd, en radio, mängder av konserver, en veska med gammalt fläsk, tomma magnecylpåsar och mycket annat.

Hundra meter från tältet hittar de två resväskor och en unicabox. I en av resväskorna ligger en filmkamera och en småbildskamera.

Tältplatsen lämnas orörd och lägret sätts under bevakning, då man gissar att Rolf ska komma tillbaka dit.

Fyra statspoliserna som under dagen haft trafikundervisning vid skolorna i Rimbo får flytta ut i skogen på natten. Så småningom får de förstärkning av ytterligare två män från statspolisen och poliser från Norrtälje och Roslags-Länna. En radiobil spanar efter vägarna.

Vid middagstid på lördagen bryter polisen lägret i Dillingeby och bär bort allt stöldgods.

*

Förteckning över tillvaratagna persedlar, i skogen vid Dillingeby, lördagen den 13 november:

1 tält, 4 filtar, 1 madrass, 4 sovsäckar, 1 dräktkappa, 1 damkjol, 3 regnkappor, 1 radioapparat (rese, Luxor), 2 stavlampor, 1 väckarur, 1 bilur, 8 nycklar, 1 smalfilmskamera (Kodak), 1 kamera (Agfa), 1 bilkompass, 2 oanvända filmrullar, 3 plåtdunkar, 2 porslinsfat, kaffekopp, matsked, dessertsked, bordskniv, 2 gafflar, tesked,

förskärare, 1 kompass, 1 bryne, kulspepsenna, kam, plattång, pennkniv, tapeter, 1 påse kopparmynt, spånkorg, 1 väska, 1 aluminiumkastrull, 1 skinnjacka, 1 trasig ryggsäck, 2 burkar köttkonserver, 1 damblus, 2 pullover, 1 arbetsskjorta, 1 par vantar, 1 grön basker, 1 damjumper, 1 par damstrumpor, strumpor, kalsonger, raggsor, damkjol, 1 tub med bromyltabletter, 1 tub med Fenalgin- och Koffeintabletter, 1 tub Barbitropin-tabletter, 1 tub med Synkonintabletter, 1 aluminiumstekpanna, rostfri skål, 1 par byxor, stickad tröja, 1 par damskidbyxor, 1 kg strösocker, 1 stavlampa, 8 burkar kött- och grönsakskonserver, 5 burkar sill och ansjovis, 1 paket nyponsoppa.

Ovanstående saker som tagits i beslag från Rolf Johansson (Tumba-Tarzan) förvaras på Rimbo polisstation.

S.A. Almestad, polisass.

*

I samma stund som Alice avslöjar lägret i Dillingeby för polisen är Rolf och Olle vid Görla söder om Kvisthamraviken.

Där tar de ett bilbatteri ur en parkerad bil men Olle tappar batteriet så att det går sönder. De fortsätter mot Sika och stjälar två herrcyklar ur ett vagnslider vid gården och cyklar till Penningby. Där tar de ett batteri från en traktor och återvänder med det till Olles Dodge.

Batteriet monteras, men bilen går ändå inte att starta.

De cyklar tillbaka mot Sika och gör inbrott i en liten stuga. Där hittar de ett tält. Ur Domänverkets manskapsbarack vid kronoparken stjälar de två madrasser och åtta filtar.

De slår upp tältet i skogen och sover några timmar.

På natten cyklar de till Penningby gård och stjälar en lättviktsmotorcykel och ett bilbatteri och kör mot Sika igen. Efter ett par kilometer dundrar de rakt in i en vägbom och demolerar framgaffeln och framhjulet. Batteriet klarar sig dock.

De överger motorcykeln, fotvandrar till Olles bil och monterar dit batteriet.

Bilen går ändå inte att starta.

På lördagseftermiddagen stjälar de varsin cykel utanför Björnöborg vid Görla och trampar till LV 3:s byggnader vid Mellingeholm. Där bryter de upp fyra förråd, men hittar bara ett spritkök värt att ta. De värmer sig ett par timmar i ett av husen och cyklar sedan mot Penningby igen.

Efter ett par hundra meter ser de en bil i en skogsdunge som de försöker bryta sig in i. De misslyckas och nöjer sig med att ta batteriet. På återvägen till Sika bryter de sig in i en källare och stjälar mat.

De monterar batteriet i Olles bil, men den går ändå inte att starta. De överger både bilen och cyklarna och går till tältet i Sikaskogen och sover.

På söndagen promenerar de tillbaka till Kyrksjön, tar båten och rör över till en sommarstuga vid Nordsta. De dyrkar upp en dörr och övernattar i stugan.

Landsfiskal Lennart Rosén i Norrtälje begär på söndagskvällen förstärkning från statspolisen för att under natten leta vidare efter Rolf.

Polisen vet inte ännu vem hans kumpan är.

Tre polismän och en hundförare med hund får upp ett spår i Sikaskogen och de söker hela natten utan resultat. Det myckna regnandet gynnar Rolf och Olle – polishunden har svårt att känna vittring och följa deras spår.

Spaningarna avbryts vid sextiden på måndagsmorgonen. Marken är dränkt efter det ihållande regnet och det är meningslöst att fortsätta.

I gryningen beger sig Rolf och Olle från Nordsta och bär med sig allt lösöre de hittar i stugan. De rör till Hårsvallen och gör under dagen inbrott i två sommarstugor.

Mellan sex och sju på kvällen stöter brödraparet på en olåst svart Vauxhall 10 med registreringsnummer B 9618 på vägen mot Hårsvallen.

Rolf kopplar tändningen med en säkerhetsnål. Olle sätter sig vid ratten, medan Rolf skjuter på. Efter 50 meter övertar Rolf ratten och kör vägen mot Sundsta.

De åker till Hårsvallen, hämtar stöldgodset de gömt i skogen och lastar det i bilen. De tar också den roddbåt de tidigare använt och rör över Lommaren. På andra sidan sjön hämtar de gods i en annan gömma och forslar också det till bilen.

Vid niotiden är de färdiga med lastningen och med Rolf vid ratten kör de mot Syninge station och vidare mot tältplatsen vid Dillingeby. Där lastar de ur.

Rolf vill försöka bogsera i gång Olles bil och lämna Vauxhallen åt sitt öde. Men Olle är trött och vill inte vara med på det, så de lägger sig i bilen och sover.

Medan bröderna sussar sött i bilen är det fullt pådrag i hela Roslagen.

Lantbrukare Bertil Strömberg hade ställt sin Vauxhall i skogsbacken och ska hämta den på kvällen.

Men bilen är borta och Strömberg anmäler stölden till Norrtäljepolisens.

Det blir blixtlarm. All tillgänglig ortspolis rycker ut förstärkt med statspolis med hundar.

Numret på Vauxhallen sänds ut i radio och vägspärrar sätts upp i en krans med Malsta som centrum. Från Stockholm kommer två polisbilar. Polisen finkammar terrängen där Rolf kan befinna sig och gör razzior i övergivna och tomma sommarstugor. Polishunden Rosso hittar en tobakspung i närheten av Olles övergivna Dodge som man tror att Tumba-Tarzan tappat.

Polisen börjar nu också ana vem Rolf har sällskap med.

Söndagens DN handlar om att polisen funnit Rolfs tältplats och att Alice vallats på platsen. Signaturen Massi, sedermera legendariske kriminalreportern Nils Magnus Svensson, berättar också att en motorcykel stulits i trakten.

Stockholms-Tidningen har en kortare artikel om fyndet i Dillingeby: ”Tumba-Tarzans läger funnet i Rimboskog.”

Expressen innehåller en kort artikel om upptäckten av lägret i Dillingeby, medan Aftonbladet tror att: ”Tumba-Tarzan gömd hos vänner i Stockholm? Gäckar polisen med kedja av nästen.”

Samma dag invigs Europas största ”självköp” i Vällingby centrum med 100 000 besökare och motocrossåkaren Bill Nilsson vinner Novemberkåsan i Eskilstuna.

”Tarzan har kumpan. Nytt tält” är rubriken på en artikel i måndagens DN. Nya stölder i Norrtäljetrakten pekar på att Rolf opererar tillsammans med någon. Vem? Svenska Dagbladet är inne på samma spår: ”Tumbadesperadon har fått kumpan?”

Stockholm-Tidningens förstasida har rubriken: ”Tumba-Tarzan & Co stal ny utrustning” och inne i tidningen ”Rymmarparet handlade mat. Fick pengar från Stockholm.”

Norrtelje Tidnings reporter Gren skriver om ”det sensationella avslöjandet” av tärtläget i Dillingeby.

”Tarzan handlade i Syninge!” ropar tidningen förfärat ut i en rubrik. Det är en stor nyhet i Roslagsmetropolen och halva första sidan tillägnas bröderna Johansson från Tumba.

”Till sist tycker överkonstapel Almestad helt människovänligt att Tumba-Tarzan gott kan komma fram, så att han slipper frysa i vinter. – Vi är inte rädda för honom.”

Artikel i Expressen. ”Tumba-Tarzan gäckar fortfarande polisen.” Tidningen berättar om spaningarna utanför Norrtälje och myterna florerar.

”Tumba-Tarzan har ett skyggt djurs hela känslighet. Han sover på helpänn med pistolen vid sidan. För det minsta ljud – en kvist som knäcks eller en sten som sparkas till – vaknar han. Han är dessutom en så vältränad skogsman, att det förefaller omöjligt att fånga honom genom att förfölja honom. Hör han spaningspersonal klättrar han lugnt upp i ett träd och sitter där tills spaningskedjan dragit förbi.”

”Enda möjligheten att få fast Tumba-Tarzan om han påträffas är att kasta sig över honom, säger överkonstapel Arne Almestad inom vars polisdistrikt läget påträffades. Börjar han springa har ingen ’vanlig’ människa chansen att komma ifatt honom. Han är en skogskarl som ingen annan. Han är snabb och listig och vet hur han skall klara sig undan.”

”Kanske kommer det kalla och dåliga vädret att knäcka honom så att han självmant ger sig”, siar tidningen.

I en senare upplaga är rubriken: ”Polisen i hämlarna på Tumba-Tarzan. Rymmaren inringad, men har chans att smita undan.”

Nu är man inte helt säker på att Rolf har en kumpan. Utrustningen för den andra personen kan ju vara Alices.

Häpnadsväckande nog är heller inte Olle efterlyst efter rymningen från Skenäs.

”Regn hjälpte Tumba-Tarzan” menar Aftonbladet. ”I skydd av det ruskiga vädret över veckohelgen lyckades rymmaren åter gå under jorden.”

Dagens Nyheter har Massi på plats i Norrtälje och tisdagsmorgonen den 16 november 1954 rapporterar han att hela Roslagen är avspärrat av polisen sedan Rolf stulit en svart Vauxhall.

Stockholms-Tidningens första sida samma morgon: ”Tarzan i stulen bil jagas i hela Uppland.” Artikeln i tidningen har rubriken ”Hela Uppland polisspärret i natt. Tumba-Tarzan flyr i stulen bil.”

Svenska Dagbladet toppar med ”Nattligt blyxtuppåå jagade Tumba-Tarzan” och fortsätter inuti tidningen med att berätta att Rolf är utrustad med vapen.

Tisdagen den 16 november 1954 vaknar Rolf tidigt och springer fram till lägret. Både utrustningen och tältet är borta och han förstår att Alice pekat ut platsen för polisen.

Vid sjutiden lastar han och Olle in det stöldgods i bilen som de tidigare lastat ur och bilen blir full. De kör mot Stockholm och på ett oförklarligt sätt slinker de genom polisens alla vägspärrar.

I Brottbby börjar kylaren koka. Den läcker och Rolf hämtar vatten ur ett dike. När han håller vattnet i kylaren hamnar hälften utanför på det heta motorblocket.

Det ångar och ryker.

En brödutkörare ser när de fyller på vatten. Han har lyssnat på nyheterna på morgonen, känner igen bilnumret och anmäler till polisen att Rolf och Olle passerat Össeby-Garns kyrka och är på väg mot Stockholm.

Det utlöser ett våldsamt pådrag vid Stockholms norra infarter av Solnapolisen och radiobilar från Stockholm.

Ovetande om detta rullar Rolf och Olle vidare in mot huvudstaden.

Expressens reporter Barbro Flodquist och fotograf Jonny Graan hör också larmet på polisradion och rycker ut i reportagebilen. De kör norrut och håller utkik på numren på bilarna de möter. Vid Danderyds kyrka möter de plötsligt den svarta Vauxhallen, vänder och lägger sig bakom

Rolf och Olle. De larmar Rolle Ståhlström på redaktionen, som i sin tur informerar radiopolisen om var Vauxhallen finns.

Klockan halv nio är morgontrafiken tät. Strax före Stocksundsbron står en radiobil vid sidan av vägen. Expressens medarbetare gestikulerar åt poliserna och radiobilen lägger sig direkt efter Vauxhallen. En annan radiobil kör upp framför Rolfs och Olles bil och mitt på Stocksundsbron slår polisen till. Med en stoppskylt får de Vauxhallen att stanna.

Radiopoliserna rusar fram till bilen.

– Jag ber om ursäkt, men vi undrar om denna bil tillhör er? frågar en av polismännen genom sidorutan.

– Nej, den är inte min, svarar Rolf. Och presentation är väl överflödig så vitt jag kan förstå.

– Jag tror nog det.

Det är överkonstapel Karl Erik Stenbäck och konstapel Anders Feijen vid Stockholms radiobilsavdelning och konstaplarna Thorsten Paulson och Anders Öst vid Solnapolisen som får den stora äran att gripa ”desperadon” Tumba-Tarzan och hans bror.

Varken Rolf eller Olle gör något motstånd när de kriver ur bilen.

Poliserna griper en utmärglad och skäggig Rolf i vardera armen och visiterar honom. Ur vänstra fickan drar de fram en gammal smörgås. I högra byxfickan hittar Paulson en sexmillimeters rostig Walther-pistol med åtta skarpa patroner i magasinet och en i patronläget. Pistolen är osäkrad. I Rolfs ficka ligger en tygpåse med 72 patroner till vapnet.

Olle är mer välklädd än Rolf och heller inte lika sliten och mager.

– Hur kunde ni veta att vi kom i den här bilen? undrar Rolf, som inte sett skymten av några polisbilar under färden in till stan.

– Bilen larmades strax efter det ni tagit den och i dag på morgonen fick vi tips om att ni var på väg mot Stockholm.

– Det var för att anmäla oss för polisen, säger Olle. Jag ville förmå brorsan att ge upp.

– Javisst, det förstår ni väl, säger Rolf och skrattar.

Olle är vrång. Men Rolf är som vanligt på gott humör och hälsar glatt på Expressens fotograf Jonny Graan.

De två känner varann sedan många år. En gång var de skolkamrater i Tumba.

– Det börjar bli kallt, säger Barbro Flodquist till Rolf.

– Ja, det kan du tro. Det är inte kul att ligga ute i det här vädret.

– Då kanske det är lika bra du ger upp och kryper in nu.

– Just det. Du må tro att det har varit hårt sista tiden.

Olle och Rolf beläggs med handbojor och får åka i varsin polisbil in till kriminalen.

Rolf åker med Paulson och Öst in till stan.

– Då var det slut då, säger Paulson till Rolf.

– Ja, det var ju skönt att det blev så här. Senaste nätterna har varit järnhårda, men vi har klarat oss genom att ligga i sovsäckar och ett primuskök fick hålla den värsta kylan borta. Men ska sanningen fram hade jag ändå inte tänkt ge mig. Hur är det med gumman förresten?

– Hon har kommit till rätta. Har du inte följt med i tidningar och radio?

– Nej, inte den senaste veckan. Radion blev kvar i tältet vid Dillingeby och tidningar har man inte vågat sig fram och köpa, säger Rolf och blir lättad när han hör att Alice har det ”bra”.

Han är pratsugen och öppenhjärtlig och berättar att Olle varit med honom drygt en vecka.

– Vi stal bilen i går kväll. När vi upptäckte att vi var följda gömde vi oss på en skogsväg. Sen tänkte vi ta oss in till Stockholm på morgonen då polisen slutat söka efter oss och försvinna i rusningstrafiken.

Rolf berättar att han klarat sig fint under sommaren och återkommer ideligen till skottlossningen vid Tegelvreten.

– Det värsta är tycker jag att Tumbapolisen säger att jag sköt mig fri och tog tillbaks min fru. Det var polisen som började öppna eld mot mig först. Det var polisen och inte jag som började. Jag bara hotade med pistolen. Jag har inte skjutit ett enda skott med vapnet sen jag tog det i en sommarstuga i Lissma i somras. Det var visst en överkonstapel jag hälsade på hos den gången förresten.

– Var har du motorcykeln som du använt uppe i Norrtälje?

– Vilken motorcykel? undrar Rolf. Jag har aldrig haft nån motorcykel. Man är väl inte specialist på motorfordon heller.

*

Thorsten Paulson:

”Visst kommer jag ihåg den där händelsen.

Det var jag och min kollega som hette Öst som var inblandade. Vi kom åkande över Stocksundsbron när Öst sa till mig som körde: ”Vi har dom bakom oss.” Då stannade

vi och hoppade ur. Jag tog hand om Tumba-Tarzan och Öst tog hand om honom på andra sidan. Så kom det ännu en bil med stockholmspolis.

Jag plockade upp en pistol som han hade i ena fickan och den var laddad och osäkrad.

Det var inget dramatiskt. Inte på minsta sätt. Allt gick så lugnt och stillsamt till.

Efteråt blev det kanske lite mera uppståndelse, men vi försökte komma därifrån så fort som möjligt. Det var ju i värsta morgontrafiken mellan sju och åtta och det blev stockning.

Vi tog hand om Tumba-Tarzan och stockholmspoliserna fick ta den andre och så åkte vi in till kriminalen i Stockholm.

Det var strängt taget det hela.”

*

Jonny Graan:

”Morgonen på Stocksundsbron var ett vanligt rutinuppdrag.

Vi fick larm om att en liten Vauxhall som var snodd i Norrtälje var på väg mot Stockholm och när vi åkte ut så tänkte jag, ja, ja, såna där jobb det kommer och går. Vi visste inte säkert att det var Rolf och Olle det handlade om eller om det var en vanlig biltjuv eller hur det var.

Vi åkte ut från stan och precis mittför Danderyds kyrka, det var den gamla vägen då, så mötte vi dom och då såg jag att Roffe satt bredvid, för jag kände inte igen Olle så väl. Nu vänder vi, sa jag, det är den bilen. Och chaffisen vände på vägen och sen låg vi efter dom. Barbro Flodquist ringde till tidningen på radion och sa åt dom att ringa polisen och säga att vi ligger efter dom och att dom är där

och där. Sen så la sig en polisbil bakom dom och en framför och för att han inte skulle kunna sticka, så stannade dom mitt på Stocksundsbron.

Jag hade sån otur. Då hade vi såna där stora kameror med lösa kassetter och när jag rusade ur, så rasade kassetterna ur väskan och ner på gatan. Det var hetsigt, men jag hann ändå.

Det var så där, man vart upphetsad när man för en gångs skull verkligen fick en bild.

Olle verkade härsken och var hatisk när vi tog bilden på bron, men jag tror inte han kände igen mig. Jag var väl en fiende mer eller mindre, som polisen. Men poliserna var justa. Dom muddrade båda två fast vi var där och det gör dom ju inte i dag.

Roffe var däremot hur snäll som helst. Han morsade som ingenting hade hänt och det verkade som han tyckte det var skönt.

Jag tror att han kände mig mer än vad jag kände honom på något sätt. Det har vart så hela tiden. Jag tror att såna där killar läser tidningar mycket när det är nånting och då blir det så.

Sen var det inte något mer, utan vi åkte hem. Det var ju roligt att det vart resultat, men det var ett vanligt rutinjobb. Och det är alltid kul när man lyckas då. Det var enda gången jag stötte på dom i jobbet, men jag följde ju hela det här i skogen.

Barbro var duktig och hade bra kontakt med polisen. Hon var enastående. Carl-Adam Nycop, som var chef på Expressen då, gav henne blommor för det här jobbet, men chaffisen och jag, vi gjorde bara vår plikt på något sätt. Men det grejade sig sen, för vi hade en fin direktör.

Skriverierna då var nog lite barnsliga om man jämför med i dag. Alla jobb man gjorde då var naivare mot dagens jobb. Då var det ett äventyr att sno en cykel. Nu skjuter dom varann eller skär halsen av varann. Nu snattar man i affärerna och Roffe var tvungen att ta käk i källare.”

*

Rolle Ståhlström:

”Jag var nån slags sambandschef och höll kontakt med vår radiobil.

I och för sig tyckte vi ju alla att det var bra att han till slut blev fast, så att det inte skulle hända några olyckor. Med honom själv inte minst.

Men i och med att jag hade träffat Rolf, så hade jag väl på sätt och vis också en lite annorlunda uppfattning om vem Tumba-Tarzan var än dom flesta andra.”

*

Alexander Söderman:

”Det var spännande när dom tog honom på bron där. Man följde ju med i tidningen. Fotograf Jonny Graan och jag var klasskamrater och han fick väl något nys om det där, så dom var på plats.

Jag begrep ju att Roffe inte tänkte skjuta nån. Det är klart att poliserna var rädda, skiträdda, men han stannade bilen sakta och lugnt bara. Det där berättade han för mig.”

*

Nils Magnus ”Massi” Svensson:

”Jag var med när dom jagades uppe i Norrtälje. Fotografen och jag höll på att frysa ihjäl, för att vi var tvungna och sova en stund. Dom höll på att göra om Stadshotellet och vi fick ligga i ett rum som det inte fanns tak på. Det var ju på höstkanten.

Sen greps Olle och Rolf på Stocksundsbron och Barbro Flodquist och Jonny Graan var med. Jonny var ju skolkamrat med Rolf.

För att Expressen klarade den grejen med att Barbro kunde ringa in direkt från reportagebilen fick Dagens Nyheter sin första radiobil. Det blev snack och dåvarande redaktionschefen Hedman älskade inte bilar. Men det blev så att vi gjorde en uppgörelse så att jag fick kommunikationsradio i min privata bil.”

*

Bröderna Johansson anländer till kriminalen klockan 8.45.

Mellan tio och halv elva förhörs de kort av Lundin och Rolf erkänner att han gjort sig skyldig till ”ett flertal” grova stölder och andra förmögensbrott.

Eftersom Rolf redan är förklarad häktad överförs han till kronohäktesavdelningen på Långholmen. Där får han bada och raka sig, ett ordentligt mål mat och torra kläder att ta på sig. Sedan lämnas han i fred.

Olle överlämnas till Tumbapolisen.

Åklagare Lennart Printz anhåller Rolf och begär omgående att tiden för åtals väckande på honom ”i första hand sättes” till den 15 december. Diversearbetaren Olle Johansson förklaras anhållen som misstänkt för grova stölder.

*

Protokoll hållet av kriminalassistenten Alf Lundin, Tumba, vid beslag den 16/11. Sedan misstanke uppkommit, att Rolf Johansson och Olle Johansson gjort sig skyldiga till grova stölder verkställde undertecknad efter förordnande av landsfiskalen Lennart Printz denna dag klockan 13.30 beslag på följande löseegendom, som anträffats hos nämnda personer eller i personbilen B

9618 av märke Vauxhall, vilken ovannämnda personer färdades i vid gripandet den 16 november klockan 8.30 på Stocksundsbron på gränsen mellan Stockholm och Solna polisdistrikt, nämligen:

Skjutvapen och ammunition: 1 st pistol av fabrikat Walther, 6 mm kaliber, 8 st skarpa patroner i magasinet och 1 st skarp patron i loppet, 1 tygpåse, tillverkad av en bort-riven innerficka, innehållande 72 st skarpa patroner.

Matvaror: 1 burk av vardera Stibergs skinka, Winbergs pannbiff, Sirius kalops, KBS wienerkorv, Kalmar kött-konserv, Pointes & Aspergrens, Bongs ärter, Fyrtornets spenat, Bongs ärter och morötter, Findus Minestra, Zwaluw sparris, Fyrtornets morötter, Fyrtornets ärter och morötter, Kryddsill, Överstesill, sardiner i olja, Gloria sardiner, Makalös ansjovisfiléer, Skandia ansjo-vis, mandariner, ananas, Winborgs krusbärskräms, Liblys fruktcocktail, KY persikor, cacao, Kalaskaffe, Prins Wilhelms kaffe, Regular Grind kaffe, Vingasill i dill, matjessill, Flora sardiner, Findus barnmat (morotspuré), grapefruit (juice), Sirius musslor, Fyrtornets kaviar, Pearl Choice fruktsallad, tafelfertig rindfleisch.

Två burkar av vardera matjessill, Kung Gustaf herring, musslor, Findus hushållsärter, Findus snabbkräm (jordgubbar), Marabou bakpulver samt tre burkar honung märkta Axel Holmström, Solhem, Angskär.

Hemkonserver, en burk vardera av fläskfilé, jordgubbar, hallon, päron och persikor.

En förpackning vardera av riven pepparrot, Knorr-Schweiz sparrissoppa, Knorr-Schweiz grön ärtpuré, snabbak pepparkakor, Ekströms snabbak chokladkaka, Vato blåbärssoppa, två förpackningar vardera av Pem

potatismos och Vato blomkålssoppa plus mera matvaror i mängder, sjukvårdsartiklar, kläder, 1 flaska dry sack, 1 flaska rödvin, 1 bilbatteri, verktyg, väskor, toalettartiklar, hushållsartiklar, kartor, kompasser, saxar, termometrar, knivar, solglasögon, täcken, fotogenkök, tält och ryggsäck.

Vid förrättningen voro poliskonstaplarna Ragnar Bergquist och Sune Bergman närvarande såsom av under-tecknad tillkallade ojäviga vittnen.

Det beslagtagna föremålen förvaras på polistationen i Tumba.

Alf Lundin kriminalassistent.

*

Direkt efter beslaget förhörs Olle av Lundin och Gustaf Andersson.

Han underrättas om att han ska höras om sina förehavanden efter den 2/11 klockan 16.00 då han sista gången lämnade arbetsplatsen på Liljeholmen och att han är misstänkt för delaktighet i Rolfs brottsliga verksamhet efter att han rymt från Vångdalen. Olle underrättas även om rätten till försvarare vid förundersökningen, men han förklarar att han vill ha hjälp först vid en eventuell rättegång.

Olle förnekar omgående att han gjort sig skyldig till något enda slag av brottslighet.

– Jag träffade Rolf först klockan tolv i natt.

– Var då?

– Vid en plats som heter Sika och ligger söder om Norrtälje.

– Vad gjorde du där?

– För att leta efter min Dodge som stals från mig för några dar sen.

- Vilken årsmodell är det på den?
- 1938.
- Hur reste du mellan Stockholm och Norrtälje?
- Med tåg och sen gick jag till Sika.
- Hur visste du att din bil fanns där?
- Det fick jag veta av en person.
- Vem då?
- Det säger jag inte.
- Hur träffade du Rolf då?

– Jo, då jag var vid bilen kom han utan vidare åkande i en Vauxhall, som han berättade att han stulit i trakten utanför Norrtälje. Han sa att han tänkte köra bilen till Stockholm och då beslöt jag mig för att följa med honom, eftersom jag ändå skulle tillbaka till stan.

- Sa han varför han skulle resa till Stockholm?
- Nej, vi pratade inte om det.

De hade övernattat i Vauxhallen i ett skogsområde söder om den plats där Dodgen fanns och på tisdagsmorgonen vid 7.30-tiden hade de kört till Stockholm. Under denna körning, Rolf hade kört hela tiden, hade de blivit stoppade av ett par radiobilar på Stocksundsbron och gripits.

Säger Olle.

Expressens sena upplaga har givetvis allt om gripandet av Rolf och Olle. ”Tumba-Tarzan fast i dag. Greps i stulen personbil.”

Lennart Printz avslöjar för tidningen att det var Alice som tipsade om att Rolf fanns i Norrtäljetrakten. ”Jag vill inte åtala Tumba-Tarzan för dråpförsök”, säger Printz. ”Det finns inga bevis för att han den 22 juni sköt för att döda.”

”Polisen i Tumba säger: – Det är skönt att jakten är över. Skönt för oss och säkert också skönt för Tumba-Tarzan. Han har gäckat oss. Gång på gång har vi varit hack i häl men alltid har han lyckats bryta sig ut. Vi förstår att uppskatta en god motståndare – även om vi skjuter skarpt på varandra.”

Förstasidan på Aftonbladets kvällsupplaga: ”Tumba-Tarzan fast. Jättejakten slutade på Stocksundsbron. Kom med bror i stulen bil.”

Rubrikerna i tidningen lyder: ”Kom i stulen bil. Hann ej göra motstånd”, ”Fem månader i frihet. Kupper på löpande band” och ”Osäkrad, rostig pistol i Tumba-Tarzans bakficka.”

På eftermiddagen avslöjar Alice att det var Kalle som hjälpte henne och Rolf med flyttningen till Norrtälje.

Så Kalle grips och får åka med till polisstationen i Huddinge. Där förhörs han och underrättas om att han är misstänkt för främjande av Rolfs och Alices flykt och för häleri i samband med deras brottsliga verksamhet.

”Grep på bro. Kontaktman var flytthjälp.” Dagens Nyheter har på onsdagsmorgonen en artikel av Massi som berättar om gripandet och även har fått veta att ”en tredje man” har erkänt att han varit kontaktman åt Rolf hela sommaren.

”Tumba-Tarzan hade hjälp hela sommaren. Chaufför har erkänt” skriver Svenska Dagbladet och i tidningen en lång artikel: ”Chaufför gjorde bilturer för Tumbamakarnas räkning.”

Förstasidesrubriken på Stockholms-Tidningen lyder:

”Tarzan fast – åtalas för hundra brott” och inuti tidningen menar reportern att ”Han var glad att han greps. Pistolrymmaren väntar åtal på över 100 punkter.”

Reportern har intervjuat Paulson och Öst.

”Tarzan är en svårbedömd typ. Kanske hade han skjutit om vi hotat med pistoler. Det var nog bra att vi inte gjorde det, säger de båda polismän som grep honom.”

Dagen efter att Rolf och Olle gripits är det häktningsförhandling i Södertörnsrätten mot Alice.

Åklagare Lennart Printz yrkar på häktning för flyktfara, fortsatt brottslig verksamhet och undanröjande av bevis.

– Är inte årstiden för kall för tältning i Roslagsskogarna? undrar Printz medan rätten har överläggning.

– Jo, nog är det skönt att det är slut, menar Alice.

– Nu är det väl bäst att få den här saken upplärd så snart som möjligt, menar hennes advokat Ragnar Gottfarb.

– Ja, dom får väl försöka erkänna så gott det går, säger Alice med ett leende och syftar på Rolf och Olle.

– Nån risk för att jag rymmer igen finns det ju inte, påpekar hon och sneglar på frostrosorna på fönstret. När jag är klar med det här flyttar jag kanske hem en kort tid, men sen vill jag nog söka mig bort från den miljön.

– Är tredje mannen fast? frågar hon plötsligt.

– Vilken tredje man? undrar Printz illmarigt.

– Den där chauffören som hjälpte oss.

– Jo, han är nog anhållen, säger Printz och Alice ser lättad ut.

Hon blir omhäktad, fortfarande misstänkt för främjande av flykt och häleri.

– Men annars har jag ju förstås talat om alltihop och berättat hela sanningen, så det finns väl just inga bevis jag

kan undanröja. Och tidigare har jag ju inte missbrukat förtroendet att få vara på fri fot.

Printz menar att man bara kommit in i inledningen av förundersökningen och att hon behöver stå till polisens förfogande. Advokat Gottfarb har inget att invända mot åklagarens häktningsyrkande och man enas om att utredningen är på ett så tidigt stadium att det kan ha sitt värde att Alice finns tillgänglig.

Lennart Printz hemställer hos Södertörnsrätten även om häktning av Kalle, ”på sannolika skäl misstänkt för häleri och främjande av flykt och att det kan befaras att han avviker ävensom att han genom undanröjande av bevisning försvårar sakens utredning”. Valborg Lundgren förordnas som Kalles offentliga försvarare.

Printz vill också häkta Olle, ”på sannolika skäl misstänkt för grov stöld och att det kan befaras att han avviker, fortsätter sin brottsliga verksamhet och genom undanröjande av bevisning försvårar sakens utredning”.

Arne Liljeros blir hans offentliga försvarare.

Expressen skriver om häktningsförhandlingarna och ”någon vildmarkskvinna var det minst av allt som fördes inför rätta. Hon såg ut som en helt vanlig ung hemmafru när hon stod inför rätten”.

En chaufför i Stockholm har anhållits av polisen som misstänkt för att ha varit Tumba-Tarzans kontakt med civilisationen och tidningen tror felaktigt att det var Rolf eller Olle som ”förrådde nyckelmannen i operation Tarzan efter gripandet”.

Aftonbladet skriver också om Alice och häktningsförhandlingen: ”Tumba-Tarzans fru: Skönt det är slut nu.”

Tidningen menar att Rolf helt verkar ha resignerat och går ”en annan väg”. Förr var det Olle som tog på sig alla brott, medan Rolf nekade. Den här gången är det tvärtom.

Torsdagen den 18 november skriver Dagens Nyheter om Alices häktningförhandling och har intervjuat Lennart Printz som, apropå Olles påstående att han träffade Rolf först dagen före gripandet, säger:

”Det tror vi inte på. Redan den 2 november hittade vi en bil som visade sig tillhöra honom och i den bilen fanns en del tjuvgods som Alice identifierade som stulet av hennes make. Broderns uppgifter går ut på att hans bil stulits. Men detta är ju en alltför genomskinlig lögn”, menar Printz.

”Hur skall man för övrigt kunna förklara att det fanns tjuvgods från brodern i bilen”, tillägger han.

Artikel även i Stockholms-Tidningen: ”Bror och chaufför begärs häktade för Tarzan-hjälp.”

Något förhör med Rolf hålls inte heller under onsdagen. Det anses inte löna sig – hans kondition är för dålig då han förlorat 20 kilo i vikt under strapatserna i skogen.

Däremot förhörs Olle och Kalle.

Först på torsdagen anses Rolf mogen att frågas ut för första gången och han leds in i förhörsrummet på Långholmen. Mitt emot sig har han både Alf Lundin och John Gabrielsson som underrättar honom om att han är misstänkt för grova stölder.

Rolf erkänner att han är skyldig och berättar om rymningen från Vångdalen i maj och hur han sökt efter Alice i Långbro.

– På kvällen sökte jag upp bekanta som bor på ett ställe som kanske tillhör Stockholm. Där fick jag en grå kos-

tym och en skjorta och kavajen till kostymen har jag fortfarande kvar. Jag övernattade hos mina bekanta natten mellan måndagen och tisdagen.

– Vad heter dina bekanta?

– Jag vill inte uppge deras namn, säger Rolf som inte känner till att Kalle redan är anhållen.

På tisdagen hade han gått till Lissma, berättar han, och på vägen dit kastat bort anstaltskläderna i närheten av sjön Flaten. När han kom till Lissma hade han handlat i affären och sedan gått upp på ett berg vid Lissmavägen i närheten av avtagsvägen till Brink.

– På berget låg jag och tröck tills på lördan. Mat handlade jag i affären i Lissma och gjorde mig inte skyldig till några brott. Jag hade inget tält utan låg under bar himmel.

På lördagen hade han gått till Långbro sjukhus igen och upp på Alices olåsta rum. Hon hade inte varit inne, så han hade skrivit en lapp att han ville träffa henne på söndagsförmiddagen i skogen utanför Älvsjöporten och lagt på hennes bord. Sedan hade han gått. Under natten hade han hållit till i skogen i närheten av sjukhuset.

På söndagsförmiddagen hade Alice kommit till den avtalade platsen. Till att börja med hade det verkat som om hon inte ville träffa honom alls, men senare hade hon ställt som ultimatum att de antingen skulle klippa av helt eller hon följa med honom på rymmen. Så småningom hade hon valt att följa med, trots att han föreslagit att hon skulle behålla sitt arbete och de skulle träffas på kvällar och söndagar. De hade resonerat i tre, fyra timmar innan de bestämt sig.

Efter den halvt lögnaktiga historien fortsätter Rolf med att berätta om vandringen ner mot Huddinge och Tumba

och om de första inbrotten.

– Varför tog du pistolen? undrar Lundin.

– Därför att om jag skulle få några hundar efter mig, så skulle jag kunna tysta dom. Jag tänkte också använda pistolen för jaktändamål, men tänkte inte ha den för att skjuta mot nån människa eller skrämma nån människa med.

Rolf vet exakt vad han har stulit i varje sommarstuga och förhørsledarna är imponerade. Han berättar också att de förlorade hela utrustningen vid Tegelvreten, om flykten och de fortsatta inbrotten på Näslandet och Järnlandet.

Kalle och Olle förhörs ännu en gång och på måndagen är det häkttningsförhandling i tingshuset för Olle.

Han bestrider stöld och även häkttningsyrkandet, uppger att han har bostad hos sin halvbror i Stuvsta och att han har möjlighet att få fast anställning vid Strängbetong.

Åklagare Lennart Printz påpekar att Olle själv i en bekännelse skrivit att han mellan den 7 och 16 november bott i skogen tillsammans med Rolf och att han medverkat vid bortforslandet av stöldgodset.

Vid lördagens förhör hade han hållit fast vid dessa uppgifter, men på söndagen ändrat sig igen.

– Jag erkände på grund av att förhørsledaren fått reda på vad Rolf sagt, förklarar Olle. Det gjorde jag bara för att det skulle stämma ihop med vad brorsan sagt.

Det är synnerligen viktigt för utredningen att Olle inte har möjlighet att träffa Rolf menar Printz och yrkar att han ska hållas kvar i häkte på polisstationen i Huddinge.

Det blir som han vill. Olle omhäktas.

En stund senare är det häkttningsförhandling för Kalle som erkänner vad Lennart Printz lägger honom till last: att han mottagit stulet gods av Rolf och Alice och att han

är skyldig till häleri och främjande av flykt. Han bestrider dock häktningsyrkandet med hänvisning till att han har bostad och fast arbete. Även han omhäktas.

Till förhørsledaren Alf Lundin har Rolf framfört önskemål om att få advokat Olof Persélius som offentlig försvarare. Det godtas och Ragnar Gottfarb entledigas.

För säkerhets skull placeras Rolf på Långholmens fasta paviljong.

Måndagen den 29 november anländer ett undersökningsprotokoll från Statens Kriminaltekniska anstalt med fotografier tagna av stekpannan från skottduellen vid Tegelvreten.

Bilder finns även på ett skotthål från ett vapen med kaliber 7,65 millimeter och ett av ett vapen med kaliber 5,6 millimeter.

Undersökningsmaterial: En stekpanna av aluminium.

Undersökningen skulle avse att utröna, huruvida ett i stekpannan befintligt skotthål har orsakats av en helmantlad kula av kaliber 7,65 mm eller av en blykula av kaliber 5,6 mm.

Stekpannan uppvisar i övergången mellan botten och kanten ett cirka 7,7 mm stort hål. Provskjutningar med 7,65 mm ammunition och 5,6 mm ammunition har utförts.

/.../ Enligt uppgift kan hålet endast ha åstadkommits med antingen en pistol av kaliber 7,65 mm Browning eller .22 long rifle (5,6 mm).

Då undersökningen visat att hålet icke kan ha åstadkommits av en kula från en 5,6 mm pistol kan med viss-
het utsägas att kulhålet i stekpannan åstadkommits med en 7,65 mm pistol.

Undersökningen bestyrkes på heder och samvete.
Stockholm den 29 november 1954.

Gert Antoni

Södertörnsrätten får samma dag ett brev från Stockholms kyrkliga socialråd:

Undertecknad som har tagit del av Alice Maria Johanssons levnadsomständigheter vill härmed be för henne. Skulle Rätten anse att förmildrande omständigheter föreligga och ännu en villkorlig dom kan komma ifråga, är jag gärna villig att taga hand om henne och att hjälpa henne tillrätta.

Det förefaller mig vara tydligt att en verklig, allvarlig kärlek till mannen är bevekelsegrunden till hennes handlingssätt. Hon är inte kriminell. Hon har varit fast förvissad om att mannen skulle kunna räddas till ett ordnat levnadsrätt, om hon hjälpte honom. Därför har hon handlat som hon gjorde. Hennes villighet att anmäla sig själv hos polisen är ett ytterligare bevis för detta. Plats med bostad kan skaffas henne omedelbart efter en event. frigivning.

Syster Katharina Otton.

I tingshuset på Högbergsgatan 52 i Stockholm är det häktningförhandling mot Rolf, Olle och Alice. Alice träffar Rolf för första gången sedan hon smet från lägret i Dillingeby.

Hon har sällskap av vaktfrun Lilly Elmberg. Rolf är fastlänkad med en handboja i poliskonstapel Rudolf Jonsson.

Rolf är nyrakad och propert klädd i mörk kostym, vit skjorta och slips. Det mörka håret ligger i mjuka vågor över hjässan.

Alice är välsminkad och klädd i grå kjol, rosa blus och grå cardigankofta. Det kopparröda håret glänser.

För att inte kunna prata placeras de i varsin soffa tio meter från varandra i förrummet. De lyckas ändå säga några ord.

– Har du en cigarett till mig? frågar Rolf.

– Nej, jag har ingen själv.

– Hur har du det?

– Jo tack. För all del. Något så när. Och du själv då?

– Jag kan inte klaga. Du måste hålla med om att vi har det bättre så här än när vi kamperade ute.

– Ja, det går inte att jämföra. Jag hoppas att den här häktningstiden och rättegången snart ska vara över.

Först kallas Rolf in i rättssalen och när han passerar Alice reser hon sig upp och omfamnar honom. Hon ler

uppmuntrande och ger Rolf en klapp på kinden.

I salen får Rolf frågan om han erkänner att han gjort sig skyldig till en rad stölder på Södertörn och i Norrtäljestrakten.

– Jaha, svarar han lojt.

Problemet för rätten är om Rolf ska fortsätta avtjäna straffet han rymde från den 8 maj eller fortsätta sitta häktad på Långholmen.

Åklagare Lennart Printz framhåller svårigheterna med att han får återgå till att avtjäna sitt straff.

– Då måste jag varje gång han skall vallas eller förhöras skriftligen begära tillstånd av fängvårdsstyrelsen. Är han häktad kan han tas ut när som helst, menar Printz och begär att Rolf häktas om på grund av det stora antal brott han gjort, flykttfara och av risk för undanröjande av bevis och fortsatt brottslig verksamhet.

– Jag ifrågasätter också huruvida icke sinnesundersökning bör ske under häktningstiden, säger Printz och advokat Persélius framför att Rolf själv vill bli sinnesundersökt.

Rätten bifaller åklagarens begäran. Den omhäktar Rolf och ”enär anledning förekommer till antagande att Rolf Johansson begått de erkända gärningarna under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 5 kap. 5 paragrafen i strafflagen, förordnar häradsrätten om sinnesundersökning av Rolf Johansson”.

Sedan är det hans hustrus tur.

– Fru Alice Johansson anmälde sig själv hos polisen, påminner advokat Ragnar Gottfarb. Hon har aldrig tidigare begått några brott ensam, utan tvärtom hållit sig passiv. Omständigheterna har tvingat henne med i eskapaderna. Innan hon flydde med Rolf hade hon fast jobb och

kan troligen erhålla det igen om hon friges. Åtminstone tillfällig bostad kan ordnas för henne. När nu Rolf ska sinnesundersökas tycker jag att det finns ett ännu viktigare skäl att försätta henne på fri fot. Hon får annars sitta häktad hela den tid sinnesundersökningen tar.

– Jag har inte heller menat att hon ska sitta häktad så länge, svarar Printz. Det vore emellertid för tidigt att släppa henne nu då vi ännu inte kommit så långt i utredningen. Kommer hon på fri fot kan det försvåra utredningen.

– Fru Johansson har ju bara tagit emot gods som hennes make stulit, påpekar Gottfarb. Det här är ju ett synnerligen enkelt mål, ett bagatellmål, sådana som vi upplever varje dag. Hon har ju bara ätit av den mat som maken stulit och sovit i kläder som han plockat med sig från sommarställen. Det är ett häleri som hon tvingats in i. Någon flyktfara föreligger säkert inte. Fru Johansson gick ju självmant till polisen.

Hans inlägg hjälper inte. Alice häktas om av rätten.

Fem minuter senare är det Olles tur. Även han är sammanlänkad med en vaktkonstapel när han förs in i rättssalen. Risker för flyktfara anses uppenbar.

Olle uppträder demonstrativt stöddigt och med ett leende erkänner han att han gjort inbrott tillsammans med Rolf och medger häktningssyrkandet. Även han omhäktas.

Kalle har släppts på fri fot någon dag tidigare.

En stor artikel med bilder från häktningförhandlingarna i Expressen. ”Tarzan erkände inbrotten och bad själv att få bli sinnesundersökt. /.../ Alla spår från hans långa vildmarksliv var utplånade.”

Aftonbladet har stora bilder av Rolf och Alice på första

sidan och följer samma tema under rubriken: ”Tumba-Tarzan sinnesundersöks. Träffade fru Alice i rättssal.”

På onsdagen har Svenska Dagbladet en notis om att Tumba-ligan får stanna i häkte och Stockholms-Tidningens rubrik lyder: ”Tarzan-spel på stulen fiol i skogsnäste.”

”Rolf Johansson har tidigare visat musikaliskt intresse och bl.a. tagit lektioner. Någon större användning för fiolen har han dock inte hunnit få i sin ensamhet. Den ligger undangömd någonstans i en skog.”

Fiolen som Rolf och Olle stal i Västerby är fortfarande borta. Först hamnade den genom Olles försorg i källaren i Bagarmossen, sedan har den genom olika mellanhänder kommit på ”avvägar”.

Artikel också i Dagens Nyheter om gårdagens förhandling.

”Båda makarna Johansson gjorde ett sympatiskt intryck inför rätten. Lugnt och artigt besvarade de frågorna. Olle Johansson var däremot mera demonstrativ. Vid förra häktningförhandlingen förnekade han att han varit med om broderns inbrott. Nu erkände han med ett överlägset småleende.”

*

Onsdagen den 1 december klockan 09.00–14.45 verkställdes med biträde av personal från statspolisen och Stockholmspolisens tekniska avdelning brottsplatsundersökning på platsen för skottlossningen mellan poliskonstapeln Svensson och Rolf Johansson. Området genomsöktes noggrant med användning av tre minsökningsapparater, varvid särskilt efterforskades på platsen kvarblivna avskjutna patronhylsor från den av Johansson vid skottlossningen brukade pistolen.

På grund av att ifrågavarande område huvudsakligen utgöres av till ytan gående bergsryggar och -slänter, vilka sannolikt äro malmhaltiga, försvårades undersökningen genom att utslag för den använda apparaturen erhöles på i det närmaste varje kvadratmeters yta. Trots synnerligen noggrann undersökning såväl på sådana som övriga platser, varifrån Johansson uppgivits ha avlossat skott, kunde några patronhylsor icke påträffas. Det torde fördenskull icke kunna anses uteslutet att patronhylsor finns inom området, som omfattar 150–200 kvadratmeter, då eventuella hylsor kan ha försvunnit i bergsskrevor eller växande mossor.

*

Arne Sucksdorff signerar "Det stora äventyret" på ett varuhus i Stockholm och Stieg Trenters nya deckare "Roparen" ligger klar på bokhandelsdiskarna. Pris: 13:50.

Bilpriserna fortsätter att stiga. En engelsk Humber Hawk kostar ny 10 725 kronor, Mercedes 180 13 050, Mercedes 300 27 090 och en Ford Customline V-8 13 720 kronor. Volvo sänker däremot priset och tar bara 8 500 kronor för sin PV 444.

Torsdagen den andra december förhörs Rolf av Lundin och Gabrielsson för andra gången sedan gripandet. Sedan det förra förhöret har Astrid utfrågats tre gånger, Kalle två och Olle och Alice varsin gång.

Först läser Rolf igenom den förra förhørsberättelsen och gör sedan, efter frågor av Lundin, en del tillägg.

Han erkänner två inbrott i sommarstugor efter flykten från Vångdalen och berättar att det var Kalle och Astrid han kontaktade i stan. Kalle hade lovat honom att få bo där.

Rolf berättar också om hur han fick kontakt med Olle och hur det gick till när Alice flydde. Astrid hade fått uppdraget att söka upp Alice och överlämna ett brev och Alice hade också kommit till lägenheten ett par gånger.

Han berättar mer om vandringen ner till Tumbaskogarna, om fler inbrott, brevet till Kalle, skjutsen från Järnalandet till Bagarmossen, Eskils och Amandas hjälp med pengar under sommaren, flyttningen till Norrtälje och inbrotten där, besöken av Kalle, Astrid och Olle, om motorcykeln som Olle stal, om Alices försvinnande och om sin körning till Bagarmossen för att leta efter henne.

Dagen efter förhörs först Alice av Alf och John, sedan Rolf ännu en gång och han berättar mer om föräldrarnas ekonomiska stöd, att det var Astrid och Olle som hjälpte honom att fly från Bagarmossen och om inbrottet i Jägar-
torp.

– Varför tog ni vapnen? Vad skulle ni ha dom till?

– Vi tog dom för att jag skulle ha dom för jakt om jag inte skulle gå in, förklarar Rolf. Vi hittade också en del ammunition, men nåt annat än jakt var det inte meningen att dom skulle användas till.

Olle och han hade tagit fiolen, en del sprit, kikaren och lite annat i bilen och kört till en plats i Stockholm. Där hade de lämnat fiolen till en person.

– Vem då? undrar Alf Lundin.

– Det vill jag inte uppge, säger Rolf.

Han berättar vidare om transporten till Norrtälje, om inbrotten, problemen med Olles bil och polisbilen som dök upp.

– Vi måste krypa en bit, men sen kunde vi springa iväg och vi hörde att polisen skickade en hund efter oss. Efter

en stund stannade vi på ett högt berg där vi hade god utsikt och jag minns att det var månljust. Hade hunden kommit i närheten då och blivit allt för svår, så hade jag skjutit mot den med pistolen som jag hade med mig.

– Var den laddad? undrar Lundin.

– Ja, säger Rolf.

Han berättar om turerna över Lommaren och inbrotten i Hårsvallen, batteri- och cykelstölderna i Sika och Penningby, om fler inbrott i sommarstugor och stölden av Vauxhallen.

– Jag hade tänkt överge bilen i Stockholm och eventuellt per brev underrätta ägaren om var bilen ställts, och min avsikt var att söka upp en bekant i Stockholm och få bo nån tid hos honom. Jag hade en del saker att uträtta, men tänkte nog så småningom anmäla mig för polisen. Men dessförinnan ville jag skaffa mig upprättelse i en del angelägenheter.

Alf Lundin är förbannad över att den dyrbara fiolen fortfarande är som bortblåst och kräver genom Rolfs advokat Olof Persélius att den kommer tillrätta. Det gör den också. Persélius ”hittar” fiolen i sin källarskrubb och överlämnar den till polisen.

Efter de två senaste dagarnas avslöjande utfrågning av Rolf kallas både Eskil och Amanda till förhör.

Under onsdagen vallas Rolf runt i olika sommarstugeområden söder om Tumba.

Han leds bunden med ett rep i poliskonstapel Nils Carlsson från Huddinge, barndomsvännen och skolkamraten. De har trevligt tillsammans och pratar gamla minnen, bland annat om när de för många år sedan spelade tillsammans i en orkester.

– Nog är det bättre när man är fri, menar Rolf. Men jag kan inte klaga just nu. Både maten och behandlingen på Långholmen är bra, men det är lite knapert med pengar till tobak och sånt. Jag måste också laga mina tändar och det kostar ju en hel del.

– Men det blir nog bra det också, skrattar han.

Rolf får själv leda gruppen av poliser med Alf Lundin i spetsen runt på brottsplatserna. Han har svårt att känna igen de olika stugorna. I ett litet område med bara ett tjugotal stugor har han varit inne i fem och då alla är ganska lika varandra är det lite svårt.

– Här har jag varit inne, säger Rolf plötsligt. Jag tog mig in genom det här källarfönstret, men jag tror inte det fanns mycket att ta.

– Ägaren till den här stugan har bara anmält att du stulit två pilsner för 98 öre från källaren, påpekar Alf Lundin. Kommer du ihåg det?

– Nej, det har jag inget minne av.

Rolf blir påmind om att han i en stuga i närheten stulit en halv liter kronbrännvin. Det minns han bättre.

– Ja, en sån glömmar man ju inte så lätt som två pilsner.

På luciadagen förhörs och friges Alice och på eftermiddagen samma dag är det Rolf tur att förhöras igen.

Än en gång får han träffa Alf och John och underrättas om att han misstänks för olaga vapeninnehav, resande av livsfarligt vapen och hot mot tjänsteman.

Rolf berättar om stölden av Walther-pistolen i maj. Pistolen hade han enbart tagit för att kunna skjuta mot förföljande hundar och för jakt.

Handhavandet av pistol hade han lärt sig under fem månaders militärtjänst. Dessutom har han vid några tillfällen skjutit med pistoler som tillhör bekanta till honom.

– Jag anser mig vara en säker pistolskytt, menar Rolf.

Han berättar sin version om vad som hände vid Tegelvreten.

Först sedan han sprungit från Svensson och stannat hade han tagit fram pistolen, osäkrat den, ”lättat” på magasinet för att inte få in något skott i patronläget, riktat den uppåt och avlossat ett skott. Efter skottet hade han vänt sig om så han stått med ryggen mot polisen och slagit in magasinet med handen. Han hade sedan haft vapnet osäkrat.

– Innan jag avlossade skottet behövde jag inte göra mantelrörelse då jag redan hade ett skott i patronläget. Jag hade bara osäkrat och spänt hanen med tummen, säger Rolf och fortsätter berätta om händelsen och att han inte någon gång riktade pistolen mot Svensson eller Alice.

– Jag hade full kontroll över mitt handlings sätt och hade inte nån som helst avsikt att skjuta för att döda eller skada polismannen.

– Jag har tänkt mycket på att byta ut pistolen som jag tog vid Ådran mot ett annat vapen. Jag har emellertid förkastat den tanken. Jag har också diskuterat saken med min bror Olle, men vi har inte bestämt att han skulle försöka skaffa nåt annat vapen åt mig. Jag har heller inte bett nån annan person att skaffa vapen åt mig.

Onsdagen den 15 december vallas Rolf i Järnatrakten och erkänner inbrotten i Nästäppan och Johannesdal.

Han berättar att han köpte brevpapper i Brandalssunds affär och att han postade brevet till Kalle vid affären.

*

Alf Lundin:

”Jag hade hand om Rolf och han fick visa på var han hade varit under vallningarna. Han var ju rätt villig att berätta och för att få belägg över vad han pratade om så tog vi många vallningsturer med honom.

Så mycket kan jag säga, vi var inga ovänner efteråt heller. Dom gånger jag träffade Rolf så skedde det i lugn och ro och bästa ordning.”

*

Sune Bergman:

”Lundin var tuff och intelligent, en väldigt duktig polis. Han ville ta utredningarna själv och det var han fullt kapabel att göra. Det var hjärna på honom och han var duktig på att skriva. Det roterade i huvudet på honom.

Jag tror aldrig grabbarna hade något emot Lundin, han var ju ingen översittare. Han var rakt på sak även om han inte hade mycket till övers för busar.”

Tidningen SE publicerar en stor artikel om i huvudsak Rolf och rubriken lyder: "Han är döpt till Tarzan. Detta är historien om en 'desperado'".

Gits Olsson och Mons Mossner försöker skildra Rolfs historia och har intervjuat Amanda, som fortfarande väntar på sitt fängelsestraff, barndomsvännen och polismannen Nils Carlsson och doktor Dagmar Kjerrström-Källander, bröderna Johanssons skolläkare. Artikeln illustreras av fotografier på Amanda och Eskil i Entorp, Rolf som barn sittande i en trampbil och Rolf och Eskil när de spelar fiol och dragspel på en midsommarfest.

Ledarutrymmet tillägnas också Rolf.

"Johanssons i Tumba borde just nu belägras av kriminologer, socialpsykologer och alla andra slags vetenskapligt arbetande samhällsodanare. Familjen Johansson skulle kunna bli ett helt kapitel i en avhandling om fattigdom och elände. Den skulle kunna ge många, många svar i den eviga frågan om miljöns inverkan på individens utveckling. Och den kan – framförallt – ge ett klart besked om hur halvdan, hur felaktig vår människovård fortfarande kan vara", skriver chefredaktör Gunnar Västberg.

"Det slentrianmässiga fattigvårdstänkandet sitter alltjämt i högsätet vid alltför många kommunalstyrelsebord, försök aldrig att blunda för den saken", avslutar han.

På lördagen får Rolf besöka platsen för brottet, den bergknalle vid Tegelvreten där de ödesdigra skotten fölls.

Lördagen den 18 december klockan 11.30–13.30 företogs med berörda parter och i närvaro av undersökningsledaren och Rolf Johanssons försvarare rekonstruktion av händelseförloppet vid skottlossningen den 22/6. Vid rekonstruktionen framkom dock inga ytterligare omständigheter till klarläggande av händelseförloppet än vad som uppgivits vid förhören i denna sak. Ett antal fotografier togs under rekonstruktionen, och framgår närmare av dessa bl.a. områdets utseende och beskaffenhet, olika moment under skottlossningen och platserna där de olika personerna befunnit sig under denna; allt i enlighet med parternas berättelser.

På eftermiddagen samma dag får Rolf ställa upp på en konfrontation. Det gäller en stöld av en plånbok med 400 kronor i kontanter, ett brott som Rolf nekar till att ha utfört.

Vidare har målsäganden vid konfrontation den 18/12 på polisstationen i Tumba bland fem andra män utpekat Rolf Johansson såsom varande identisk med den person som förövat ifrågavarande stöld. Vid konfrontationen förklarade målsäganden, att han, som vid brottets begående påträffat gärningsmannen inne i sommarstugan och befunnit sig endast 1–2 meter från denne, med säkerhet kände igen Rolf Johansson såsom identisk med gärningsmannen. Han sade sig främst känna igen Johansson på hårfärgen och hårfästet på huvudets högra sida samt på nackpartiet. Hans minnesbild av gärningsmannen överensstämmer i dessa avseenden helt

med Johanssons utseende. I övrigt överensstämmer Johanssons kroppslängd med gärningsmannens.

Rolf, Sune och Olle sitter nu på olika avdelningar på Långholmen.

Det hindrar dem inte från att hålla kontakt.

De skriver brev till varandra och breven smugglas mellan dem med hjälp av en fånge som städar cellerna.

”Var hygglig att ta på dej alla inbrott själv. Du får i alla fall ett rätt hårt straff men jag kanske kan komma lite lindrigare undan”, skriver Olle till Rolf.

Sune uppmanar i sin tur Olle att rymma om han får längre straff än ett år. ”Jag kommer ut den fjärde maj, så vi kan nog grejat.”

I ett annat brev ber Olle någon av bröderna att ta på sig ett par stölder som han gjort.

Alla tre får fira jul på kåken.

Det blir ett nytt år och Astrid och Kalle förhörs flera gånger, liksom Olle. Den femte januari 1955 skulle det straff som Rolf började avtjäna den femte november 1953 ha varit avklarat, om han inte flytt från Vångdalen.

Men det gjorde han och förhörs i stället av Alf och John.

En gång då de var i Kalles lägenhet, berättar Rolf, hämtade Olle upp en gummimadrass från källaren och sa att han och Kalle kommit över den vid ett inbrott i Hässle.

– Några detaljer om inbrottet känner jag inte till men Kalle har bekräftat för mig att han var med om det. Jag tror han sa det nån gång då han besökte oss i Norrtälje och det är möjligt att även Alice hörde det.

Rolf berättar också att det var Olle som körde en del av stöldgodset, bland annat fiolen, till Bagarmossen.

– Enligt vad jag har mig bekant överlämnade Olle en halv liter konjak och möjligen även en halv liter brännvin till Kalle den gången. Jag har mig även bekant att Kalle bjudit sin arbetsgivare av denna sprit. Jag är säker på att Kalle känner till att åtminstone spriten ställts ned i hans källare, men huruvida Astrid känner till det vet jag inte.

De närmaste dagarna förhörs Kalle och Olle ett otal gånger.

Amanda har överklagat domen på åtta månaders fängelse vid hovrätten och sedan begärt prövningstillstånd hos högsta domstolen, men fått avslag på båda ställena.

Nu har även regeringen sammanträtt och också den avslagit hennes begäran om nåd. Amanda ska sitta av sitt straff.

Astrid förhörs igen och Kalle omhäktas ännu en gång. Det blir också nya förhör med Olle och Alice.

Lördagen den 15 januari presenterar kriminalassistent John Gabrielsson en enorm tablå med 88 brott begångna av Rolf och/eller Olle under 1954.

Rolf har ensam förövat 57 tillgreppsbrott för sammanlagt 10 259 kronor. Ett nekar han till att ha gjort och det är stölden av plånboken. Två brott för 1 710 kronor har Olle ensam gjort och tillsammans har de förövat 28 brott värt 27 711 kronor. Tillsammans med Kalle Nilsson har Olle (enligt Olle, inte Kalle) gjort ett inbrott och stulit för 1 254 kronor.

Totalsumman är 41 355 kronor. Då är inte skadegörelsen inräknad.

Samma dag börjar Amanda sitta av sina åtta månader på fängvårdsanstalten i Växjö och Expressen publicerar en intervju med maken Eskil.

Rolle Ståhlström berättar att Eskil denna dag ”är ensam på nedre botten i stugan Lilla Entorp i Tumba”. Hela familjen sitter nu inne, utom han.

”– Hon är min hustru genom 20 år av öden som har skiftat. Pojkarna är våra barn. Jag älskar dem alla. Det är inte mycket jag har kunnat göra för dem. Ni kanske drömmer om en bil till våren. Vet ni vad jag drömmer om?

Det rinner tårar genom den vita skäggstubben.

– Jag drömmer om att det skulle vara möjligt att slå ihop alla straffen. Sedan skulle jag ta det på mig.”

En bedrövad och bitter Eskil fortsätter:

”– Tror ni kungen har tid för en oduglig skräddare i Tumba? Amanda kanske skulle få stanna hemma tills någon kommer ut från Långholmen – det är liksom Sune som är i tur.

– Det måste vara något fel på oss när det har gått så här. Men visa oss ändå lite barmhärtighet. Håll dem inte alla inne samtidigt!”

Eskil har inget val. Han får sitta ensam i Entorp ett tag till.

Men redan på måndagen händer det saker. Lennart Printz beslutar sig för att även åtala Eskil och Amanda för främjande av flykt, då Rolf har erkänt att han fått minst 700 kronor av föräldrarna.

Hela familjen, utom Sune som redan sitter på Långholmen, ska stå till svars inför Södertörns häradsrätt.

Tisdagen den 18 januari presenterar John Gabrielsson ett kompendium med sju fotografier tagna vid en rekonstruktion på skottlossningsplatsen vid Tegelvreten i Grödinge.

Bild 1: Rolfs och Alices plats då de upptäcktes av Gösta Svensson, enligt Svensson. Här avlossade Rolf sitt första skott enligt honom. Rolf förnekar detta.

Bild 2: Rolfs och Alices plats då de upptäckte Svensson, enligt dem själva.

Bild 3: Den plats varifrån Rolf avlossade sitt andra skott enligt Svensson och första enligt Alice. Rolf förnekar att han skjutit härifrån.

Bild 4: Rolfs väg från lägerplatsen enligt samstämmiga uppgifter.

Bild 5: Den plats varifrån Rolf avlossade sitt första skott, enligt vad han själv uppger. Han säger sig bara ha avlossat detta skott. Även Gösta Svensson uppger att Rolf avlossade ett skott från denna plats.

Bild 6: Rolfs skjutställning och skjutriktning enligt vad han själv säger.

Bild 7: Den plats varifrån Rolf, enligt Svensson, riktade pistolen mot honom. Alice tycker sig minnas att Rolf, då han kom tillbaka för att hämta henne, uppehöll sig på denna plats. Rolf förnekar att han härifrån riktat mot Svensson.

Ord står mot ord.

Dagen efter skriver Aftonbladet: ”Tumba-Tarzans bröder smugglade ut 15 brev.” Det är Alf Lundin som kommit på brevväxlingen och hittat totalt 15 blyertsskrivna brevlappar väl undangömda i madrasser och kläder.

Åklagare Lennart Printz är nöjd. Nu kan han lättare reda upp vem som gjort vad.

Tisdagen den 25:e januari lämnar Printz in en ansökan om stämning till Södertörnsrätten på Rolf. Han åtalas för 85 brott.

Gunnar Ekman på Södertörnsrätten sänder stämningen vidare till Rolf som har 14 dagar på sig att ”åberopa vittne eller annat bevis”.

Torsdagen den 27 januari 1955 är det huvudförhandling i målet mot Kalle och Astrid i tingshuset på Högbergsgatan.

Åklagare Lennart Printz yrkar ansvar för Kalle för främjande av flykt, grov stöld och häleri och Astrid för häleri (mottagande av en guldklocka av Alice) och främjande av flykt.

Kalle bestrider att han förmedlat penninggåvor och förnödenheter till Rolf och Alice och också att han visste att godset i källaren var stulet och att han gjort sig skyldig till grov stöld och olaga vapeninnehav.

Han erkänner dock att han framfört en bristfällig bil.

Astrid uppger att gulduret lämnats kvar i lägenheten av Alice och att hon inte visste att Rolf rymt från Vångdalen när han kom till lägenheten.

Rolf är kallad som vittne. Han avlägger vittnesed och ber först om att få ställa en fråga.

Rättens ordförande Gunnar Ekman ger tillåtelse.

– Utredningen beträffande mig är klar, men jag får ändå inte ta emot några besök. Vad kan det bero på?

– Det kan inte domstolen uttala sig om, menar Ekman.

– Jag lovar att ordna saken, säger Lennart Printz och börjar fråga Rolf.

– Under tiden den fjortonde augusti fram till i november 1954 vistades ni uppe i Norrtäljetrakten. Blev ni un-

der denna tid uppsökt vid något eller några tillfällen av Kalle Nilsson?

– Ja.

– Vid hur många tillfällen?

– Det kan jag inte exakt erinra mig, men det rör sig om några gånger i alla fall.

– Rör det sig om så mycket som ett tiotal gånger? undrar Printz.

– Nej.

– När Kalle Nilsson besökte er vid dessa tillfällen, medförde han då några förnödenheter till er?

– Ja, i form av matvaror.

– Var det varje gång?

– Det var nog varje gång vad jag kan komma ihåg.

– Kan ni ange till vilket värde matvarorna uppgick varje gång?

– Det var lite olika. Det rörde sig om i medeltal tjugofem kronor kanske.

– Har Kalle Nilsson berättat för er att han i september månad 1954 förövat inbrott i Hässle i Riksten?

– Jag har vetskap om det, men jag kan inte exakt säga om han själv yttrat det, menar Rolf.

– Vet ni att han förövat inbrott där?

– Ja, jag har fått den versionen av det. Jag vet det genom min bror Olle.

– Har er bror Olle berättat att Kalle Nilsson förövat detta inbrott?

– Ja.

– Känner ni till något om en gummimadrass som skulle ha stulits vid detta inbrott?

– Ja, jag har använt den.

- Var?
- Ett par dar i Södertörnsområdet, sen i Norrtäljetrakten.
- Har ni sett madrassen vid något tillfälle i Kalle Nilssons lägenhet?
- Ja.
- Var förvarades den där?
- Den förvarades i källaren någonstans. Var vet jag inte.
- Hämtades den vid något tillfälle upp i lägenheten?
- Ja, det var på det sättet jag såg den första gången.
- Vem hämtade upp den i lägenheten?
- Det kan jag inte erinra mig. Det var Olle eller Kalle Nilsson.
- Känner ni till en fiol och några värmeelement och en del sprit som härrörde från ett inbrott i Jägartorp som skulle förvarats i källaren till Kalle Nilssons lägenhet?
- Ja, men om det är med Kalle Nilssons medgivande kan jag inte yttra mig.
- Känner ni till hur grejerna kom dit?
- Det var Olle och jag som förövade inbrottet och så skjutsade han mig till Södertörn där jag tröck ett par dar och under den tiden förövades det här inbrottet och han tog stöldgodset med sig i bilen. Vid ett senare tillfälle talade han om att han lämnat in fiolen i källaren till fastigheten som Kalle Nilsson står för.
- Nämnade han något mer gods än fiolen?
- Nej. I annat fall skulle jag ha skaffat det tillräta samtidigt om jag vetat det.
- Det stals en del sprit. Vet ni om Kalle Nilsson kände till att spriten ställts in i källarskrubben?
- Inte när den ställdes in, men att den blivit förvarad där kände han till.

– Känner ni till om han fått motta någon del av spriten?
– Ja, det har han gjort. Han har mottagit en halvliter av nån sort. Jag vet inte vad det var. Det var eventuellt konjak.

– Ni sa vid ett polisförhör den femte januari i år: ”Rolf Johansson säger sig vara säker på, att Kalle känner till, att åtminstone spriten ställts ner i hans källare. Huruvida Astrid känner till något om tjuvgodset, vet inte Rolf.” Vad är det för stöd ni har för de påståendena?

– Det är vad jag hört genom Olle, att Kalle Nilsson mottagit en halvliter av eventuellt konjak, renat eller bordsbrännvin.

– Vet ni om Olle berättat för Kalle att det fanns mer sprit i källaren?

– Det känner jag inte till.

– Ni sa vid samma polisförhör: ”Olle Johansson sade vid detta eller senare tillfälle, att Kalle i alla fall kände till att spriten ställts in i skrubben.”

– Det är en sak som jag antagit att han skulle känna till, därför att han fått en halvliter av Olle.

– Den här spriten och värmeelementen, som jämte fiolen ställts in i källaren, har ni någon aning om vart de tagit vägen, förutom fiolen?

– Jag känner inte till det.

Kalles advokat Valborg Lundgren frågar vidare:

– Vilka besökte er i Norrtälje mer än Kalle Nilsson?

– Det var min bror Olle.

– Kom de på en gång?

– Några gånger kom de tillsammans.

– Var det vid de tillfällena som maten var med?

– Ja.

– Vem lämnade matvarorna till er eller er fru?
– Dom gånger som Olle var med var det väl han som stod för det.

– Var Kalle Nilsson ensam någon gång?
– Ensam var han inte nån gång.
– Hade han någon annan med sig vid något tillfälle?
– Han hade sin fru med sig som sällskap.
– När hon var med, vem fick ni då matvarorna av?
– Det var aldrig något tal om det. Jag hade bott där i lägenheten hos dom en tid, så jag hade lärt känna fru Nilsson.

– Var fick mannen eller hustrun Nilsson pengar till för de här sakerna?

– Det vill jag inte svara på, säger Rolf.
– Ni sa att ni själv använt gummimadrassen i Södertörnstrakten och i Norrtälje. Hur fick ni först tag i den?

– Det var när min fru anmälde sig själv. Jag hade en stulen motorcykel och begav mig till Stockholm. Det var den tredje november. Jag kom till Bagarmossen vid elvåtiden på kvällen. Mina föräldrar kom dit. Dom hade varit ute och gjort affärer och var trötta och skulle få ligga kvar och sängplatserna räckte inte till och därför hämtades gummimadrassen upp.

– Kände ni till den tidigare eller var det första gången ni såg den?

– Jag kände till att inbrottet hade förövats och visste att det eventuellt skulle finnas en madrass.

Astrids försvarsadvokat Håkan Utterström fortsätter:

– I vilken kondition var ni då ni hämtades av makarna Nilsson natten mellan den 4 och 5 juli. Var ni i god eller dålig kondition, sjuk eller...

- Jag var i rätt dålig kondition just då.
- Vistades ni rätt många dagar i makarna Nilssons hem?
- Ja.
- Uppmanade fru Nilsson er vid något tillfälle att ni skulle anmäla er för polisen?
- Ja, det gjorde hon rätt ofta.
- När gjorde hon det första gången?
- Första gången var väl när jag kom dit den tionde maj, då jag rymt från Vångdalen.
- Kände hon till att ni rymt?
- Jag talade väl om det. Hon kanske trodde att jag var frigiven, men jag talade om det för henne att jag hade rymt.
- Satte fru Nilsson som något villkor att ni skulle anmäla er för polisen?
- Man får väl betrakta det så. Det var inte meningen att hon skulle hysa oss där för jämnan, utan vi skulle få vila ut ett tag och sen anmäla oss själva.
- Var det tal om det? frågar Utterström.
- Ja.
- Varför tog ni kontakt med Kalle Nilsson? undrar advokat Lundgren som har fler frågor till Rolf.
- Det är rätt så vanligt att man skriver till mannen, särskilt som jag är hans kamrat.
- Var det ett gott vänskapsförhållande er emellan?
- Ja.
- Hur hade det uppstått?
- Vi träffades på Vångdalen omkring den tjugonde februari, säger Rolf och beklagar samtidigt att han ska behöva vittna mot Nilssons.
- Kalle Nilsson var av den åsikten att det var bäst att anmäla sig. Man hjälper inte en brottsling om man stjä-

per sig själv. Det var människovänlighet från deras sida.

Förhöret är slut och det antecknas att Rolf står under åtal vid häradsrätten för ett flertal grova stölder som äger samband med detta mål.

Rolf går ut och nästa vittne leds in.

Det är Olle.

När rättens ordförande Gunnar Ekman förestavar vittneseden och ledamöterna reser sig upp, sticker han arrogant vänstra handen i fickan och behåller den där tills ceremonien är över. Men trots allt håller han den högra handen på bibeln och avlägger eden.

Det antecknas att även han är häktad för ett flertal grova stölder som äger samband med detta mål.

– Känner ni till om Kalle Nilsson har förövat något inbrott i Hässle i Botkyrka socken i september månad 1954? frågar Lennart Printz.

– Jag vägrar att svara på det, säger Olle. Jag har gjort inbrottet, men...

Olle påminns om skyldigheterna enligt den avlagda vittneseden att berätta ”allt och intet förtiga”.

Det hjälper inte. Han är tyst.

Ordförande Gunnar Ekman gör klart för Olle att han bara kan vägra svara på frågor som berör egna eller besläktade personers eventuella brott.

Han vägrar ändå att svara.

Lennart Printz högläser på sidan 56 i Olles förundersökningsprotokoll: ”Inbrottet förövades i mitten av september. Till brottsplatsen, dit de kom vid midnatt, färdades de i Kalles Dodge. Olle tog sig in genom att rycka upp dörrarna. Kalle var då kvar i bilen, men kom efter en stund in i byggnaden. Det var huvudsakligen Olle som tillgrep

föremål. Han tog matvaror, spritdrycker, ficklampa och gummimadrass samt några andra föremål. Det tillgripna lastade han in i bilen. Med nycklar, som anträffades inne i byggnaden, tog sig Olle in i en mindre stuga på tomten. Vad Kalle tog, vet inte Olle. Han såg emellertid att Kalle bar på några flaskor pilsner. Det tillgripna kördes till Kalles bostad. en del av spriten tog de genast in i lägenheten och smakade på, men det övriga fick vara kvar i bilen. Var dessa föremål sedan tagit vägen, vet inte Olle, som icke stannade kvar hos Kalle över natten utan fortsatte till sin egen bostad. Vid detta tillfälle glömde Olle kvar en gammal revolver i Kalles bil. Revolvern hade han med sig 'för att skrämma'."

– Är den berättelsen riktig eller oriktig? frågar Printz.

Det blir tyst i flera minuter.

– Jag vägrar att svara på det, säger Olle till slut.

Åklagare Lennart Printz hemställer att Olle ska häktas för vägran att svara som vittne, inkallas var fjortonde dag för att besvara frågan och att huvudförhandlingen mot Kalle ska uppskjutas.

Han förklarar för Olle att en vittnesvägran kan kosta honom ytterligare tre månader i fängelse.

Det hjälper inte.

Olle fortsätter tiga och rätten drar sig tillbaka för överläggning.

På väg tillbaka till Långholmen får Rolf höra om Olles tjurskallighet i rättssalen och förklarar att han ska skriva ett brev till honom.

Kedjad vid en fångvaktare förs han sedan bort.

Dagen efter har Dagens Nyheter en artikel med bild på Rolf. "Tumba-Tarzan fri från dråpförsök. Inga kulor funna."

Han slipper att åtalas för dråp meddelar tidningens reporter som har läst rapporten från Kriminaltekniska anstalten. Rapport även från rättegången dagen före.

Artikel också i Stockholms-Tidningen. ”Tumba-Tarzans bror fick munhäfta i rätten.”

Expressen har en artikel om förhören med Rolf och Alice och skottdramat med polisen. Rolf ska inte åtalas för försök till dråp, meddelar tidningen.

”Tumba-Tarzan själv har varit lätt att handskas med, säger Alf Lundin. Värre har det då varit med brodern Olle. Han bekänner den ena dagen och tar tillbaka den andra dagen.”

Gårdagens rättegång nämner dock tidningen inget om.

Gamla Ispalatset, numera flyghangaren, i Lindarängen brinner ner och eldskenet kan beskådas över hela Stockholm.

Dagen efter meddelas domarna i målet mot Kalle och Astrid.

Den villkorligt medgivna friheten förklaras förverkad för Kalle och han får fortsätta avtjäna de tre månader och tjugo dagar som han har kvar från sitt förra straff.

Dessutom får han tio månaders straffarbete för främjande av flykt, medhjälp till grov stöld, häleri och brukande av reservregistrerad och oförsäkrad bil, men frikänns i vissa delar av häleriåtalet och åtalet om olaga vapeninnehav och grov stöld.

Astrid får tre månaders straffarbete för främjande av flykt och häleri. Straffet ska ”villkorligt anstå under en prøvotid av tre år” och hon behöver inte stå under övervakning. Astrid avger nöjdförklaring.

Olles huvudförhandling äger rum tisdagen den 8 februari.

Häradsrätten finner att ”ungdomsfängelse icke vidare bör ifrågakomma för Olle utan tidsbestämt straff bör ådömas denne”.

Han får två års straffarbete för främjande av flykt, stöld, grov stöld, olovlig körning och brukande av reservregistrerad och oförsäkrad bil samt trafikbrott.

Olle återförs till Långholmen. Han överklagar domen till Svea hovrätt och yrkar på straffindring.

Till Södertörns Domsagas Häradsrätt, Högbergsgatan 52, Stockholm. Ang. B 112/55/2

Med anl av den stämning, som jag mottagit från Eder den 4/2 -55, får jag meddela följande:

Jag erkänner att jag hjälpt Alice och Rolf i sommar och i höst, något datum minns jag inte, men inte därför att dom skulle fly, utan för att vi inte ville att dom skulle stjäla. Astrid Nilsson har talat om för mig, att Rolf sagt när han kom till Bagarmossen, att han bara ville stanna en vecka för att tala ut med Alice, det var ju något trassel i deras äktenskap sedan skulle han gå tillbaka till Vångdalen och avtjäna sitt straff. När Alice kommit till Bagarmossen så hade hon bestämt sagt ifrån, ”jag går aldrig tillbaka till Långbro mer”, (det var hennes arbetsplats) ”om du inte följer med ut i skogen nu så får det vara slut oss emellan”, och som Rolf är mycket kär i sin hustru, så vad skulle han göra om de skulle kunna få tala ut med varandra, då vi också visste att de var nervklena båda två, så fruktade vi att de tänkte söka döden tillsammans. Den som inte haft någon kär anhörig i en så förtvivlad situation som Alice och Rolf då befann sig uti, kan ej tillnärmelsevis föreställa sig hur det känns. Vi skickade bud att dom själva skulle gå till polisen och anmäla sig, och vi trodde att de skulle göra det när de talat ut med varandra. Fast vi ofta fick försaka det

nödvändigaste själva, så kan jag inte förstå att de värderat vår hjälp så högt som till 700 kr. men är det någon som med bestämdhet vet det så bestrider jag inte detta. Som vi också läste i dagspressen dagen efter skottlossningen vid Tegelvreten, att polisen hört några skott senare på kvällen, sedan Alice och Rolf försvunnit och dessa ord minns jag tydligt, ”var det manne Tumba Tarzan som gav upp?” Vilken gränslös tacksamhet och glädje jag då kände, när jag senare fick veta att de levde, det kan ej beskrivas, det måste man vara mor till ett älskat barn för att förstå, det kan också kanske förklara mitt handlingsätt.

Något vittne eller annat bevis kan jag inte åberopa, är det straffbart att ge sitt sjuka barn och hans hustru mat, för att dom ska slippa stjäla, när man vet att de frysa och svälta och är genomvåta, det var också frost på hösten, då vill jag ta mitt straff, då vet jag vad jag straffas för, men vill också tillägga att jag nu är oskyldigt dömd.

Då jag nu erkänner det jag gjort mig skyldig till anhåller jag att slippa inställa mig för rätten personligen.

Fångvårdsanstalten i Växjö den 15 febr. 1955

Amanda Eugenia Johansson

Fredagen den 15 april 1955 begär Rolf och hans advokat Olof Persélius att få träffa landsfiskal Lennart Printz och Alf Lundin i centralfängelset på Långholmen. Rolf har slitit med sitt samvete och vill lämna självmanda uppgifter.

Under sommaren 1953 hade det kommit två utbetalningskort till Sune och Olle med deras uppdiktade namn till en adress i Stockholm.

I första hand är det dessa Rolf vill berätta om.

– Sune har blivit dömd för urkundsförfalskning genom att han erkänt sig dels ha skrivit dom uppdiktade personernas namn och dels bevittnat namnteckningarna med ävenledes uppdiktade personers namn och adresser. Rätta förhållandet är att Sune och Olle på vardera utbetalningskortet skrev sina uppdiktade namn, Harry respektive Gunnar Johansson, varefter Alice bevittnade namnteckningarna med en annan uppdiktad persons namn och adress. Utbetalningskortet hade blivit eftersända till Sunes och Olles adress i Stockholm där jag hämtade korten och medförde dom till deras dåvarande uppehållsplats i Tumbaskogarna. Då mina bröder inte själva vågade hämta ut pengarna på posten åtog jag mig att ordna saken. Sen dom skrivit på tog jag med mig korten till min bostad Haga där min fru utan betänkande bevittnade dom skrivna namnen. Jag kommer inte ihåg om Alice var med i skogen.

– Innan Alice bevittnade namnen förde jag på tal att det kanske var lämpligt att namnen bevittnades varefter Alice erbjöd sig att sköta om det. Något förslag från min sida att hon skulle göra det förekom inte.

Rolf vill som sin bestämda åsikt uttala att hans hustru säkerligen inte förstod allvaret i sin gärning beträffande bevittnandet, ”då hon i så fall hade avstått från det”.

– Det är också några inbrott som jag varit delaktig i och jag vill inte ha något ouppklarat efter mig. Det rör sig om inbrott som ligger längre tillbaka i tiden. Nu har ni väl bildat er en viss bild av dom tidigare inbrotten som mina bröder Sune och Olle gjort sig skyldiga till. Jag ska nu berättat om vad jag har att säga, säger Rolf och erkänner att han 13 gånger under tiden 3 juni 1951–15 november 1954 förövat inbrott med Sune och Olle eller någon av dem.

Han berättar också att Alice varit med och hållit vakt vid flera av inbrotten och vid ett par tillfällen dessutom varit inne i stugorna.

– Det har tidigare hetat då min bror Sune rymde från Mariestad i början av 1953 att han sammanträffade med Olle vid Södertälje Södra. Men det är fel. Polisen kom ju hem till Entorp och sökte Sune en vintermorgon, men han lyckades undkomma genom att hoppa ut genom ett fönster och bege sig till skogen. Olle och jag, som vid tillfället vistades i Entorp, begav oss trots uttalat förbud från polisens sida, efter in i skogen och sammanträffade med Sune under samma dag. Under sammanträffandet bytte jag kläder med honom så att han inte skulle behöva frysa. Efter sammanträffandet återvände jag och Olle till Entorp, medan Sune begav sig till Stockholm.

– Efter överenskommelse med Sune sammanträffade jag

senare samma dag med honom på Valhallavägen i Stockholm. Olle, som åtnjöt permission, skulle inställa sig där samma dags kväll. Han reste med tåg från Tumba, men steg av i Södertälje och återvände till Stockholm varefter vi alla tre sammanträffade med varandra vid Östra station. Olle och Sune reste därefter med tåg till Norrtälje. Jag lovade besöka dom i Norrtälje efter några dar vilket jag också gjorde. Dom bodde på något hotell där, men reste i sällskap med mig tillbaka till Stockholm. Dom fortsatte därifrån ensam till Tungelsta där dom uppsökte en barack för vägarbetare och tillfälligt bosatte sig i den. Alice och jag reste efter några dagar till Tungelsta där vi sammanträffade med Olle och Sune i nyssnämnda barack. Vi medförde proviant åt mina bröder och stannade hos dom över en natt.

– Sen uppsökte vi dom ytterligare en gång i en stuga vid sydspetsen av Lilla Skogssjön, medförande matvaror, och övernattade även då i stugan. Mina bröder hade begått inbrott i denna stuga. Jag minns att vi kokade mat på en gasspis som fanns i stugan. Efter detta besök, som inträffade i slutet av januari, återvände Alice och jag till vår bostad.

– Troligen den tjuogoandra april uppsökte jag Östra stationen i Stockholm för att enligt en tidigare överenskommelse sammanträffa med mina bröder. Dom kom emellertid inte till mötesplatsen. Nån tid senare återkom Olle och Sune till skogstrakterna söder om Tumba.

– Jag vill dessutom rätta till en del tidigare av mig lämnade felaktiga uppgifter om vad som därefter förevar.

– Något brev kom inte, som jag tidigare sagt, oss tillhanda, utan Alice och jag var vid olika tillfällen längre eller kortare perioder tillsammans med Olle och Sune hela som-

maren 1953. När vi genom tidningspressen fick vetskap om att polisen kammade igenom trakterna där Olle och Sune tidigare hållit till, beslutade dom båda sig för att lämna dessa trakter och med tåg resa norrut. På Alices tillskyndan följde hon och jag med dom till Hemfosa station, varifrån det var meningen att mina bröder skulle anträda sin resa norrut.

– Under vistelsen i Hemfosa var Alice och jag med om tre inbrott, varav ett i en sommarstuga och två i olika torpstugor. Sommarstugan är belägen cirka en kilometer öster om Hemfosa och dom övriga stugorna, även dom troligen endast bebodda sommartid, sannolikt sydväst därom. Tillträde till sommarstugan beredde vi oss genom ett fönster som antingen Olle eller jag krossade. Alice och Sune höll under tiden vakt och uppehöll sig en bit från stugan och cirka tjugo meter från varandra. Det var jag och Olle som organiserade det hela. Vi tillgrep en del konserver, några stearinljus, en del tvålar och eventuellt en rakspegel. Alice och Sune var inte med inne i stugan, men båda hjälpte till att forsla bort stöldgodset. Vi gick därifrån alla fyra direkt till en av torpstugorna, belägen omkring trehundra meter därifrån, där vi beredde oss tillträde på samma sätt som i sommarstugan. Alice och Sune höll vakt under det att jag och Olle tog oss in i stugan genom att krossa en fönsterruta. Vi tillgrep några tolvkalibers hagelpatroner och en del kartblad. Därefter gjorde vi ytterligare ett inbrott i en torpstuga i trakten, där vi tillgrep en del matvaror, konserver och bröd.

– I sistnämnda stuga var även Alice och Sune inne sen Olle och jag brutit sönder ett hänglås till stugans ytterdörr.

– Vid ett tillfälle under vistelsen i Tyttinge blev Olle

och Sune ovänner med varandra, vilket hade till följd att Olle lämnade lägerplatsen. Då han inte kom tillbaka begav vi övriga oss ut för att söka efter honom. Olle hade tidigare sagt att han skulle göra inbrott i stället Rödmosse i Grödinge, som han visste stod obebott vissa tider, och det gjorde att vi sökte honom där. Olle fanns emellertid inte vid Rödmosse. Sune krossade då en fönsterruta till stugan och beredde sig tillträde genom fönstret. Kort därpå tog sig även Alice och jag in i stugan. Vi övernattade i varsin bädd i denna till nästa dag då vi lämnade stugan och tog vägen förbi Lida friluftsgård. Alice var inne i Lida och tillhandlade sig cigaretter och kaffebröd för vår gemensamma räkning. Under vägen tillbaka mot Tyttinge, där vi hade vårt läger sen några dagar tillbaka, gjorde vi ett inbrott i Svarvartorp där Sune och jag hjälptes åt att bryta upp ett fönster så att vi kunde komma in i stugan. Alice höll vakt och skulle se till att ingen nalkades på en väg som leder till stugan. Vi tillgrep en del spritvaror och troligen en slidkniv. Sune och jag gjorde omedelbart därefter ytterligare ett inbrott, i Björknäs, där vi kom över någon flaska sprit, angosturabrännvin, och ett kvarts kilo hårt bröd och möjligen några burkar sillkonserver. Olle återkom senare till lägret.

– Jag erinrar mig nu att vi gjorde ytterligare ett inbrott i trakten, nämligen i en stuga som heter Västnoravret, där vi tillgrep bland annat en pistol av äldre typ. Olle bröt sönder hänglåset till stugans ytterdörr, varefter vi samtliga var inne i stugan.

– Några ytterligare inbrott gjorde vi oss inte skyldiga till i trakten. Vi uppsökte därefter en annan stuga där vi emellertid överraskades och efter slagsmål med en polis måste lämna trakten.

– Däremot gjorde jag mig skyldig till ett inbrott i mit-
ten av maj 1954, då jag var på rymmen från Vångdalen, i
en sommarstuga troligen belägen i Stortorp i Huddinge.
Jag krossade ett fönster i källaren, varefter även Alice kröp
in genom detta. Jag minns inte om vi kom över nånting i
stugan, men tror inte att så var fallet.

– Alice tappade en kam i källaren och vi var senare räd-
da för att kammen skulle anträffas och fingeravtryck å den-
na identifieras såsom varande hennes.

Efter tre timmar har Rolf pratat färdigt.

Hans nya uppgifter är smått sensationella och trasslar
till det för både Alf Lundin och Lennart Printz. Nu måste
de rota i gamla brott och domar.

Alice ställs också i en annan dager.

På lördagen fortsätter förhöret med Rolf och han lämnar
en del förtydliganden och tillägg till gårdagens uppgifter.

– Vid sammanträffandet med bröderna den tolfte ja-
nuari vid Östra station var även Alice med. Orsaken till att
hon följde med var att jag ansåg det mera naturligt om vi
två gjorde sällskap till Stockholm, då misstanke i annat fall
lätt kunnat uppstå att jag enkom skulle resa dit för att
sammanträffa med Sune.

– Besöken hos Sune och Olle i skogarna söder om Tum-
ba av mig och Alice hade en varaktighet varje gång mellan
några timmar och upp till nåt dygn. Vid varje tillfälle med-
förde vi matvaror åt dom.

– Beträffande inbrotten i Hemfosatrakten erinrar jag
mig att jag själv, Alice och Sune övernattade i en höhässja
och att Olle under samma natt, natten efter inbrotten,
förövade ytterligare stölder och inbrott.

– Vid inbrottet i sommarstugan i Stortorp tillgrep jag och Alice en del matvaror, bland annat prinskorv och en del sylt och två stämjärn. Och det var jag som krossade fönstret i Rödmossen, inte Sune, avslutar Rolf.

Efter Rolfs bekännelse förhörs först Olle, därefter Sune som sitter på fängelset i Örebro och sedan Olle ännu en gång.

Tidigare har alla tre bröderna hållit Alice om ryggen. Hon har ansetts oskyldig till det mesta och har hon varit med om något har hon varit förledd. Men brödernas nya uppgifter förändrar den saken avsevärt.

Alf Lundin bestämmer sig för att förhöra henne igen.

Alice erkänner och redogör för allt hon varit med om.

Onsdagen den 27 april 1955 presenterar Alf Lundin en tablå ”över ytterligare inbrott (grova stölder), som häktade försäljaren Rolf Eskil Johansson m.fl. personer erkänt sig hava förövat å tider och platser enligt här nedan”.

Därefter följer en lista med 15 brott utförda under åren 1951–1954 av Sune, Olle, Rolf och Alice.

Fem av brotten har Rolf, Olle och Sune tidigare helt förnekat att de begått. Ett av brotten från 1954 har Olle tidigare sagt sig vara ensam om. Nu tillkommer Rolf som skyldig. Tidigare har Olle ensam erkänt fem av brotten från 1953. Nu tillkommer Rolf och Sune som skyldiga till dessa.

Tre av brotten har Sune och Olle sagt sig genomfört tillsammans och även dömts för. Två av dessa gjorde Olle tillsammans med Rolf och det tredje är han ensam skyldig till.

Enligt både Rolf och Alice är ett av brotten det första inbrott som de gjorde sig skyldiga till 1954.

Sedan följer en lång rad erkännanden av inbrott vid Kagghamra, Skogssjön, Nyrödjan, Bondberga, Skogsängstorp, Skogsäng, Hagalund, Gröndalen, Västnoravret, Dickartorp, Hammarstugan, Rödmossen, Björknäs, Svarvar-
torp och Trångsund.

Lennart Printz lämnar in en ny ansökan om stämning på Rolf till rätten. De tidigare 85 brotten har nu utökats till 98. Ansökan om stämning även på Alice. Hon anklagas som

medhjälpare till elva brott och urkundsförfalskning.

Artikel i Expressen. "Tumba-Tarzan anger frun för brottsserie." Alice vill skiljas och likaså Rolf, som på löpande band har angett henne, skriver tidningen.

"Landsfiskal Lennart Printz tycker att det hela nu börjar likna en enda gröt. Brott från 1951 och 1952 och 1953 fördelas nu på nytt mellan bröderna och den ena gamla domen efter den andra visar sig vara fel."

Printz hade begärt en skriftteknisk undersökning beträffande namnteckningar och adresser på två postgiroutbetalningskort till utrönande av vem eller vilka av fyra personer, i skrivelsen kallade A, B, C och D, som kvitterat och/eller bevittnat utbetalningskortet.

Fredagen den 13:e maj är ett undersökningsprotokoll från Statens Kriminaltekniska anstalt klart.

Undersökningsmaterial:

1. Ett utbetalningskort lydande på kronor 23:39 adresserat till "Herr H E Johansson, Box 146, Söderbykarl" (sedermera eftersänt till Stockholm) på vilket det fanns den omstridda kvittensskriften "Harry Johansson" samt den likaledes omstridda bevittningen "Evert Larsson".
2. Ett utbetalningskort lydande på kronor 23:39 adresserat till "Herr Gunnar Johansson, Box 146, Söderbykarl" (sedermera eftersänt till Stockholm) på vilket fanns den omstridda kvittensskriften "Gunnar Johansson" samt den likaledes omstridda bevittningen "Evert Larsson".
3. Särskilt upptagna skriftprov från fyra personer, betecknade A, B, C och D.

Undersökningen skulle avse att utröna, huruvida den omstridda skriften på de två aktuella utbetalningskortet utförts av någon av de nämnda personerna.

/.../

Skriptproven från de två personer som betecknats C och D, uppvisa icke några på identitet tydande likheter med den aktuella skriften. Det föreligger däremot mycket påtagliga olikheter, och det kan ifrågasättas, om de nämnda personerna – under förutsättning att de tillgängliga skriptproven är representativa för deras skrivförmåga – ha den skrivkicklighet, som erfordras för att utföra skrift av den kvalitet, som den omstridda har.

Utlåtande:

På grundval av de vid undersökningen gjorda iakttagelserna kan utsägas, dels att det finnes stöd för ett antagande, att den omstridda kvittensskriften på det här ovan i punkt 1 nämnda utbetalningskortet utförts av den person, som betecknats B,

och dels att det finnes starkt stöd för ett antagande,

a) att den omstridda kvittensskriften på det här ovan i punkt 2 redovisade utbetalningskortet skrivits av den person, som betecknats A, samt

b) att denne person jämväl utfört de likaledes omstridda bevittningsskrifterna på båda de aktuella försändelserna.

Undersökningen och det därpå grundade utlåtandet bestyrkes på heder och samvete.

P.M. från Alf Lundin måndagen den 23 maj:

Personerna A, B, C och D äro identiska med följande:

A = fru Alice Johansson, jämförelseprov lämnade den 25/4 på Svartlösa landsfiskalkontor och den 30/4 på sin arbetsplats Vesslevägen 40 i Bromma.

B = försäljaren Rolf Johansson, jämförelseprov lämnat

den 28/4 på fångvårdsanstalten å Långholmen.

C = diversearbetaren Olle Johansson, jämförelseprov lämnat den 30/4 på fångvårdsanstalten å Långholmen.

D = Sune Johansson, jämförelseprov lämnat den 30/4 på fångvårdsanstalten i Örebro.

Rolf har alltså ljugit om namnteckningarna.

Det ena utbetalningskortet kvitterade han, det andra Alice och sedan bevittnade hon bägge två.

T.f. överläkaren Greta Hermanrud, rättspsykiatriska kliniken på Långholmen, har tisdagen den 31 maj sinnesundersökningen av Rolf klar.

Hon menar att han har begått de brottsliga gärningarna under grav psykoneuros, som ”dock ej vore av så djupgående natur, att den måste anses jämförelsebar med sinnessjukdom, samt att han icke vore i behov av vård på sinnessjukhus. Men ur medicinsk synpunkt finns det skäl för en strafflindring”.

Långholmen d. 3.6. 55.

Till Södertörns Domsagas Häradsrätt.

Undertecknad, Rolf Johansson åberopar härmed att Södertörns Häradsrätt måtte såsom vittnen i mål – mellan allmän åkl. å ena, och mig själv å andra sidan, – kalla makarna Nilsson boende Bergsrådsvägen 26 Johanneshov, som vittnen i huvudförhandlingen, till vilken jag är kallad d. 9 dennes. Genom att inför rätten höra makarna Nilsson vill jag styrka min andra och slutgiltiga version angående omständigheterna omkring d. s.k. dramatiska skottlossningen i Grödinge, vilken jag lämnat i förundersökningsprotokollet d. 13.12. 1954. Som bekant tog min hustru Alice och

jag vår tillflykt till makarna Nilssons bostad efter denna händelse. Jag omtalade då för dem hur ”intermessot” emellan polisman Svensson och mig börjat och slutat.

Högaktningsfullt
Rolf Johansson.

”Tumba-Tarzan är inte sinnessjuk” lyder rubriken på en notis i Expressen tisdagen den 7 juni. Reportern har läst Greta Hermanruds undersökning av Rolf.

Den stora dagen är inne. Det är torsdagen den 9 juni 1955 och sanningen ska fram.

Klockan 10.00 börjar huvudförhandlingen i mål B 654 mot Rolf och Alice på kronohäktet på Långholmen. Samtidigt är det huvudförhandling i mål B 112 där Eskil Johansson och ”i fångvårdsanstalt intagna” Amanda Johansson är åtalade för främjande av flykt.

Det är iskallt i rättegångssalen och rättsens medlemmar sitter med överrockarna på innanför de höga murarna.

Rolf anländer solbränd och välklädd i mörkblå kostym och vit skjorta.

Amanda kan inte hålla tårarna tillbaka när hon möter honom vid skranket i rättssalen. Hon har inte sett sin äldste son på lång tid och gråter ut mot hans bröst.

Alice hälsar på maken och svärföräldrarna med ett snabbt handslag och ett svagt leende.

Förhandlingarna börjar och Eskil erkänner att han lämnat pengar till Rolf och Alice, men att beloppet bara varit omkring 200 kronor.

– Inte har vi råd att avstå så mycket som 700 kronor.

Rolf menar att han skulle klarat sig utan föräldrarnas hjälp.

Alice nekar till att ha hållit vakt vid inbrotten.

– Jag var bara i närheten.

– Den saken är onödig att diskutera, menar Rolf. Står nån utanför så är det väl klart att han eller hon varnar om det kommer nån.

Det är mycket spänt mellan de äkta makarna.

Lennart Printz berättar den långa historien om Rolf och Alice och deras flykt. När han kommer till gripandet vid Stocksundsbron tillägger Rolf:

– Jag ville ordna ett par saker först i stan, sen hade jag kanske självmant kommit till polisen.

Monotont går Printz igenom de 98 brott som Rolf är åtalad för. Tablå är fyra meter lång. En sillburk här och en tröja där. Det stulna är värt totalt 40 000 kronor.

Rolf bläddrar i sina egna anteckningar och redogör i detalj för inbrotten. Är det fel i polisrapporten så rättar han till.

– Erkänner ni åtalet på den här punkten? frågar Printz.

– Jag ska se... Jo, det är riktigt. Jag godkänner.

– Grov stöld igen, säger åklagaren. Erkänner ni?

– Ja, men den kronologiska ordningen var...

Rolf rättar till så att det blir helt riktigt. Det är inget fel på hans minne.

Först är det vittnesförhör med mannen som blev av med en plånbok med pengar och som pekat ut Rolf som den skyldige. Det är det enda brott som Rolf inte erkänner att han gjort.

– Vill ni berätta hur den här stölden gick till den tredje juni? frågar Printz.

– Jag satt vid en drivbänk och sådde. Tittade upp. I skogen stod en ljusklädd man och tittade på mig, ungefär hundra meter ifrån. Jag brydde mig inte om det. När jag var färdig med bänken tog jag hacka, spade och kärra och

körde bort till stugan för att ringa hem. Jag hörde att det prasslade på baksidan och sprang bakom. En man stängde köksfönstret just som jag kom. Han vred ansiktet från mig och tittade in i skogen. Jag frågade: ”Vad gör ni här?”. Jag hade hackan i högsta hugg, men släppte ner den och han var runt hörnet ut i skogen. Jag gick in och kände på mina byxor; då var plånboken borta. Jag ringde först till polisen i Stockholm och fick numret till polisen i Huddinge och det kom ut tre man efter ungefär tolv minuter. Jag ringde till banken och spärrade checkkontot jag hade.

– Känner ni Rolf Johansson?

– Jag var på polisstationen i Huddinge och plockade ut honom efter alla fotografierna.

– Hur många fotografier?

– En massa. Av dom plockade jag ut två. På ett kort var han långhårig, men han var nyklippt när han var hos mig.

– Har ni varit med om någon ytterligare konfrontation med Rolf Johansson?

– På Tumba polisstation i höstas.

– När ni tittade på honom, då placerades Johansson bland fem andra personer om jag minns rätt. Kände ni igen honom då?

– Ja, jag kände igen honom så väl. Jag såg honom på högra sidan vid hårfästet.

– Är ni övertygad om att det var han som var ute?

– Absolut.

– Är ni fullständigt övertygad om att det var Rolf Johansson?

– Så stort fel ska jag väl inte kunna ta på person. Jag hade aldrig sett honom i ansiktet.

– När polismännen kom ut, hade de hund med sig?

- Ja.
 - Gjorde de försök att följa efter?
 - Ja. Två följde efter med en gång.
- Rolfs försvarare Olof Persélius fortsätter fråga:
- Såg ni bara nacken?
 - Från sidan.
 - Profilen? Skymtade ni näsan och munnen?
 - Jag såg honom från sidan på en och en halv meters avstånd.
 - Såg ni honom rakt från sidan, men han hade ytterligare vridit bort ansiktet?
 - Ja.
 - Hade ni hört talas om Johansson eller Tumba-Tarzan?
 - Nej.
 - Ni visste inte om hans existens?
 - Nej.
 - När ni kom till polisen och konfronterades med fotografierna, när var det?
 - På lördagen.
 - Fick ni då upplysning om vem det eventuellt kunde röra sig om?
 - Ja, så fort jag blev av med plånboken fick jag höra att Tumba-Tarzan hade rymt.
 - Hade ni dessförinnan i något sammanhang sett något fotografi av honom i tidningen?
 - Det har jag kanske sett, men aldrig lagt märke till.
 - Vad var det för valör på sedlarna?
 - Det var nog blandat.
 - Var det hundralappar?
 - Det vet jag inte, kanske nån, mest tior.
 - Var han kortklippt den ni såg? skjuter rättens ordfö-

rande Gunnar Ekman in.

– Han var inte långhårig, normalt hår.

– Jag tyckte ni använde ordet nyklippt, påpekar Persélius.

– Han var inte långhårig som på kortet. När jag var på polisstationen i Tumba såg jag honom både framifrån och från sidan, dels när dom gick ut och när jag satt i min bil och tittade på Johansson från sidan.

Vittnesförhör med poliskonstapel Nils Carlsson, Rolfs barndomsvän och skolkamrat.

– Detta avser en konfrontation och en undersökning som ni gjorde den tredje juni 1954 vid ett inbrott i en sommarstuga vid Ådran då fyrahundra kronor blev stulna, säger Lennart Printz. Var ni med till platsen?.

– Ja.

– Vad gjordes det för spaningsåtgärder då?

– Vi var tre man som åkte ner. Den ene av kollegerna, Söderberg, hade sin hund med. Den andra kollegan följde med Söderberg, men jag stannade kvar på platsen. Själv tittade jag in i fastigheten där brottet skulle ha skett och stället där plånboken i vilken pengarna var tillsammans med körkort, om jag minns rätt, var nästan mittför ingången. Där låg målsägandens kläder och där skulle plånboken ha funnits. Den som gjort brottet skulle ha kommit ut genom ett köksfönster. Jag undersökte det, men hittade inget där som kunde vara av värde mer än fotspår och det var inget större värde med dom heller. I gräset kunde vi se, och jag tror målsäganden visade oss åt vilket håll han skulle ha sprungit, att det var nysprunget där.

– Har ni sedan företett några fotografier för målsäganden?

– Inte meddetsamma. Jag tror jag åkte ner senare. Fick påringning meddetsamma det hände och vi hade inte tid att ta med oss fotografier.

– Hur många fotografier?

– Jag tror det var tretton och jag har en del av dom med mig som målsäganden tittade på.

– De kort som företetts för målsäganden, avsåg de personer i ungefär samma ålder?

– Efter det jag fått veta åldern på den som skulle ha gjort brottet tog jag ut dom kort som det skulle kunna ifrågakomma, säger Nils Carlsson och håller upp fotografierna.

– Var målsäganden säker på sin sak när ni visade fotografierna?

– Målsäganden beskrev den som skulle ha gjort det att ha ganska långt hår i nacken och dom kort jag plockade ut var just såna som gick någorlunda i stil.

– Var han säker på sin sak när ni...

– Han var inte säker men tog ut två kort, men förkastade det ena. Inte förrän han pekade ut Rolf Johansson på det ena kortet talade jag om vem det var.

– Har ni varit med på någon vallning med Rolf Johansson i de här trakterna efter det han vart gripen?

– Nej, inte i Ådran.

– När det här anmäldes och ni plockade ut fotografierna, hade ni själv tanke på att det kunde vara Rolf Johansson? undrar Olof Persélius.

– Ja, det hade jag.

– Er uppfattning var kanske att det borde vara han som gjort det?

– Ja, det är klart att jag hade mina tankar.

– Vill ni visa vilka fotografier som målsäganden stannade för? frågar Persélius och Nils Carlsson pekar ut de två fotografier som valdes ut. Ett av dem är på Rolf.

Det blir paus i rättegången. Rolf och Alice börjar bråka och det är kyligt mellan dem även resten av dagen.

Huvudförhandlingen fortsätter med den kanske viktigaste delen av målet, skottet i Tegelvreten. Lennart Printz drar anklagelsen; att Rolf sköt tre skott och hotade tjänsteman.

– Jag sköt ett skott i luften och höll visserligen fram pistolen, men siktade inte på konstapeln.

– Men mot tjänsteman var det kanske ändå, det bestri-
der jag inte, säger Rolf och flinar.

Gösta Svensson förhörs först och börjar berätta:

– Vi var ute med patrull och letade efter en tältplats som var bruten när vi kom, men marken där tältet stått var torr så det framgick att det inte var så längesen tältplatsen hade brutits. Hedberg och Andersson gav sig iväg mot annat håll för att ringa efter bland annat polishund och Pettersson och jag stannade kvar och medan vi stod där hördes svaga ljudvågor från samtal långt borta. Jag sa till Pettersson att stanna kvar och bevaka platsen och inskrida när jag kallade på hjälp. Jag gick upp på den höga bergsplatån för att gå i motvind, så att dom inte skulle höra och i god tid varnas. Terrängen var mycket kuperad och den var alldeles okänd för mig. När jag kom ner i en svacka hörde jag rösterna närmare och då kändes doften av nykokt kaffe. Då osäkrade jag min pistol och när jag kom upp för slänten möttes vi på nära håll av Rolf Johansson, men hans hustru vände ryggen åt mig men var ansikte med ansikte så gott som med Rolf; han satt på huk. Jag steg fram och sa: ”Det

är från polisen”. Det syndes på honom att han var på det klara med det och jag sa till honom att han skulle ge sig och att han var omringad. Jag stegade på; det var ett krön mellan oss. Då skall ett skott när jag steg på; ungefär i höftläge. Det var Rolf Johansson som sköt. Det var ingen annan i närheten som sköt vid det tillfället. Jag kastade mig ner på slänten; fick hasa mig bakåt. Jag hade klivit upp och fick kliva ner. Sedan retirerade han några steg; han stod på en liten sten när han sköt nästa skott och vände sig om och försvann. Han försvann in i bergklyftan och där satt han och ropade på hustrun och det skall även ett skott där har jag för mig, men det är väldigt svårt att säga. Sedan försvann han in och satt bakom klippan och kommanderade sin hustru att följa med, men hon skrek att hon skulle ge sig och var trött på det hela. Han fortsatte att kommandera fram henne. Jag uppmanade Johansson att ge sig för han var omringad. Jag skrek på Pettersson att han skulle inskrida söderifrån. Dessförinnan hann jag få ut först ett skott till vänster om Johansson. Det var när han sköt andra skottet. Det gick väl ungefär samtidigt som han och jag sköt tror jag. Sen sköt jag ytterligare ett skott när han försvann bakom klippan. Medan han förflyttade sig där borta skrek jag att han skulle ge sig och jag ropade åt honom att jag tillkallade förstärkning med skotten, samt sköt tre skott i luften. Då såg jag till min förfäran att skotten var slut efter det, för jag hade lånat ut två skott och dom hade jag inte fått tillbaka. När Johansson ryckte fram i omgångar, då använde han sig av pistolen och riktade mot mig och sist han var framme stod han på cirka åtta meters håll och då riktade han pistolen mot mig. Där låg jag och tryckte i skyddsställning, en liten avsats i den här

bergsslänten, och såg rakt in i pistolen så det var ingen tvekan, utan den var riktad mot mig och då small ett skott och jag kan inte säga säkert nu att det var Johansson, men den uppfattningen hade jag då att det var han. Då störtade han fram och då tryckte jag till ordentligt när jag såg rakt in i pistolmynningen. Under framryckningen då syn- des på honom att hela ansiktet var tilldraget och förstelnat, att han var beslutsam att hämta hustrun. Sen tog han upp henne och tog henne om livet och retirerade baklänges med fru Johansson framför sig, hållande henne om livet och med pistolen framför sig. Sen släppte han henne och dom försvann och Pettersson kom fram efter en stund efteråt, han hade väldigt svår terräng att forcera, i den riktning som Johansson försvann, från min sida sett från vänster. Jag stannade kvar.

– Kan ni säga på vilket avstånd det tredje skottet från Johansson skulle ha skjutits? frågar Lennart Printz.

– Cirka femton meter.

– Var det riktat mot er?

– Det kan jag inte säga. Han satt ju där bak och det small. När han använde riktmedel, det var först när han återvände och framryckte i ansatser och hämtade frun, dessförinnan hade han inte använt riktmedel.

Gunnar Ekman har en fråga:

– Det sista skottet, stod han?

– Han stod. Som framkom efteråt har polisman Pettersson också skjutit. Jag såg ingen mynningsflamma.

– Det första skottet från höftläge och det andra skottet, såg ni mynningsflamman från dem? fortsätter Printz.

– Jag såg krutröken efter dom.

– Är det någon tvekan om de skotten?

– Nej, inte första och andra skotten.

– Hur satt de i förhållande till varandra när ni kom upp på bergshällen? undrar Persélius.

– Aktbilaga trettiåtta, fotografi ett, avser makarna Johanssons ungefärliga plats då dom upptäcktes av mig, svarar Svensson.

– Är portföljen ungefär riktig plats för stekpannan?

– Det kan jag inte uttala mig om, för den hittades av polisman Pettersson efteråt.

– Såg ni var han hittade den?

– Jag såg att han hittade den på slänten. Den hade vänts upp och ner av skottet, för utrustningen låg längre ner.

– Lade ni inte märke till när stekpannan träffades?

– Jag hade aldrig sett stekpannan.

– Ni berättar här om antalet skott. Avgav ni rapport över händelsen samma dag?

– Befälet som var med har skött den detaljen, så jag har aldrig skrivit någon rapport.

– Förhörprotokollet är dagtecknat den andra juli 1954. Det stämmer inte så vidare bra med vad ni berättar nu och vid ett senare polisförhör. Ni berättade... (Persélius läser ur polisrapporten). En anteckning på sista raden sidan fyra: "...under skottlossningen avlossade sju skott." Förklara den uppgiften?

– Sju skott har jag aldrig angett. Jag sa att jag sköt vad jag hade i magasinet.

– Hur kan ni förklara det eftersom det rymmer åtta?

– Det rymmer sju. Det hördes inte så ingående på det.

– Tror ni att den som skrivit ner detta gissat?

– Det vill jag inte påstå, men nåt fel har det blivit. Jag har inte haft mer än fem skott med mig.

– Det finns väl ingen anledning tro annat än att Hedberg antecknat de uppgifter ni lämnat på ett riktigt sätt och inte själv hittat på?

– Det vill jag inte betvivla, men det ville inte tillstås att vi var ute med för litet ammunition.

– Ni skulle medvetet ha lämnat oriktig uppgift?

– Nej, men jag har sagt att jag sköt vad jag hade i magasinet, men först efteråt upptäckte jag att det fattades två skott som var utlånade. Jag vart chockad av beskjutningen.

– Därför skulle ni ha lämnat sådana här uppgifter?

– Har vi lämnat olika så beror det på det, säger Gösta Svensson.

– Sidan tre i polisförhören ... det i samband med att Rolf gör sista framryckningen: ”Då Rolf antagligen började ... cirka en meter framför Svensson.” En teori som är framkastad där. Borde ni inte ha märkt när stekpannan träffades?

– Nej, det var inte lätt att märka.

– Den hoppade upp och vände?

– Det måste den ha gjort.

– Det skrällde väl till?

– Nej, det har det inte gjort, för den var full av pannkaka.

– Pannkakan har väl inte gjort så mycket?

– Jo, den förtar ljudet.

– Det torde inte vara någon annan än ni som skjutit i stekpannan?

– Ja, det beror på om Rolf Johansson haft ytterligare en pistol.

– Har ni sett honom ha mer än en pistol?

– Nej, men vid tidigare tillfällen har familjen Johansson

haft flera vapen.

– Du ljuger allt bra du, skriker Rolf irriterat.

Han hyssjas ner av Gunnar Ekman och Persélius fortsätter.

– Vid detta tillfälle har han haft 6 millimeter och ni haft 7,65 millimeter och skottet i pannan är efter en 7,65 millimeter. Kan det vara Pettersson som skjutit i stekpannan?

– Det tror jag inte.

– Då skulle jag vilja våga det påståendet att ni skjutit i stekpannan.

– Jag vill inte bestrida det, säger Gösta Svensson.

– Först har ni skjutit ett skott till vänster samtidigt som han skjuter sitt andra skott; tre varningsskott i luften. När i stekpannan?

– Det måste väl ha varit första eller andra skottet. Jag hade bergsslänten mellan mig och dom, så skjutställningen var mycket besvärlig.

– Ni talar om att ni var chockad, när inträdde den?

– Efteråt.

– Var ni så att säga i balans?

– När det här hände var jag i full balans.

– Blev ni rädd när ni fick se Johanssons?

– Nej, säger Gösta Svensson och gör en paus. När han riktade pistolen mot mig, då kändes det kusligt eftersom jag var utan ammunition.

– Kusligt av skottlossningen?

– Nej, inte av skottlossningen, men medan framryckningen pågick och jag var utan ammunition.

– Det var huvudlöst handlings sätt att göra slut på den ammunition man har, säger Olof Persélius tufft till Svensson.

– Jag visste inte att alla skott inte fanns i pistolen. Det hade blivit ett annat förlopp om jag haft alla skott med mig.

Åklagare Lennart Printz har fler frågor:

– Har ni blivit hörd av Hedberg?

– Nej, jag har inte blivit hörd. Jag lämnade en sporadisk berättelse. Jag blev hörd först av kriminalassistent Lundin.

– Har ni läst igenom den här rapporten?

– Nej, svarar Svensson sensationellt.

Även Rolf och Alice hörs om skottlossningen och det ”antecknas som ostridigt att Astrid Nilsson uppgivit att Rolf Johansson berättat för henne att han endast avlossat ett skott, samt att detta skett sedan han hämtat Alice Johansson”. Persélius avstår från att höra Astrid och Kalle.

Roland Pettersson får också utstå ett vittnesförhör.

– Jag vill bara höra er om den del av den här händelsen den 22 juni under vilken ni såg Rolf Johansson och vad som då hände, vad ni iakttog av hans rörelser, säger åklagaren. Ni fortsatte tydligen, efter det ni hört skott lossas, att klättra upp på berget?

– Ja.

– När ni fick se honom först, var befann han sig då?

– På ett avstånd från mig av femton, tjugo meter.

– Visste ni var Svensson befann sig?

– Nej, jag såg honom inte.

– Kan ni säga om han, när ni iakttog honom först, tidigare varit dold för er?

– Han kom från vänster och gick mot höger och det enda jag såg av honom var överdelen av kroppen.

– Såg ni vapen?

– Ja.

– Hur höll han det?

– I höger hand med något krökt arm.

– Förflyttade han sig under den tid ni såg honom?

– Ja. Jag såg honom två en halv till tre meter; gick hela tiden.

– Ni har varit med vid konstruktionen så ni vet var Svensson uppehöll sig. Gick Johansson i riktning mot den platsen?

– Ja.

– Försvann han på nytt för er?

– Ja.

– Såg ni honom något mera?

– Ja, när jag kom runt berget såg jag honom och fru Alice Johansson springa in i skogen längre bort.

– Hade ni hört någon skottlossning från det ni såg honom med pistolen och ni såg dem springa?

– Nej, kommer inte ihåg att jag gjorde det.

– Det förekom ingen skjutning när ni gick runt berget?

– Nej, svarar Roland Pettersson.

*

Lennart Printz:

”Skottlossningen vid Tegelvreten har jag fortfarande vissa uppfattningar om. Skottet som hamnade i stekpannan har aldrig skjutits av Rolf. Den saken är ganska klar. Det var ju inte ens samma kaliber.

Statspolisen blev inblandad, för vi visste ju inte först vad det var fråga om, om det verkligen var som Svensson gjorde gällande. Ett mordförsök var ju rätt sensationellt i Tumba, men inte trevligt på något sätt. Vi kunde inte bevisa att polismannen hade skjutit i stekpannan med fri vett

och vilja för att sätta dit Rolf, men nog satt det nära till.

Skottet är den händelse som berörde mig mest illa. Den hade jag dålig smak i munnen av hela tiden och vi gjorde ju allt vad vi kunde för att komma till sanningen.

Och det tror jag vi gjorde.”

*

Alf Lundin:

”Det är diffust allting numera, men skottlossningen mellan Gösta och Rolf minns jag. Det utreddes att Gösta hade skjutit för att fria Rolf från tanken att det var han som hade skjutit. Dom kulor vi hittade var Svenssons.

Alla trodde ju att det var Rolf, men det utredde jag att det inte var på det viset.”

*

Roland Pettersson:

”Jag vet inte vad som sades i rättegången efter skottlossningen. Jag var aldrig med. Jag vet att jag i alla fall lade ett helt magasin mot Roffe när han kom där uppe.”

*

Sune Bergman:

”Mot oss sköt dom aldrig.

Vid Tegelvreten var det ju en polis som sköt. Dom visade ju bilden med stekpannan i tidningen och Printz vart irriterad. Det kom ju fram vems kula det var.

Printz var en väldigt duktig åklagare, det flöt så fint. Han hade en otroligt verbal förmåga.”

Aftonbladet har en reporter på plats i inledningen av förhandlingen: ”Tumba-Tarzan med familj i rätten – anklagas för 98 brott.”

Rolle Ståhlström på Expressen avlyssnar också början av rättegången och menar att avsnitt i polisens protokoll för tanken till ”Sista mohikanen” av James Fennimore Cooper:

”Han sprang från träd till träd och sökte skydd för kulorna. Kvinnan släpade han med sig. Vid Storbo udde byggde han en flotte. Strömmen var strid och han kunde inte styra flotten. Förföljarna var hack i häl. De gled ner i vattnet och simmade till Skärholmen.”

Tidningen har också intervjuat Greta Hermanrud som sinnesundersökt Rolf.

Miljö och ärftlighet betyder mycket, menar hon, och har jämfört ”barnkullarna” i familjen Johansson.

”I det aktuella fallet betyder de nästan allt. De båda kullarnas olika utveckling avslöjar hur miljöfaktorerna formar och danar människan.”

Jolo skriver dagen efter om rättegången i Dagens Nyheter och Stockholms-Tidningens rubrik lyder: ”Tumba-Tarzan tröstade gråtande mor. Familjetragedi i rätten slutet på rymmaräventyr.” En lång artikel och teckningar av Gunnar Brusewitz på Rolf, Printz och Persélius.

Reporter Crim på Svenska Dagbladet fanns också på plats och levererar en utförlig genomgång av rannsakingen. ”Tumba-Tarzans vildmarksliv möjligen ’avancerad camping’.”

På lördagen är det dags för huvudförhandlingens andra etapp i målet mot Rolf och Alice.

Denna rättegång på tingshuset i Stockholm är helt annorlunda den tidigare. Nu talar alla väl om alla.

Först hörs Alice om sina personliga och ekonomiska förhållanden och advokat Ragnar Gottfarb anser att hon inte kan dömas för främjande av flykt ”då hennes häleribrott konsumerar denna gärning”.

Det är synd om henne, menar han. Hon har en hel släkt mot sig och då är det inte lätt att stå emot. Ändå lyckades hon slita sig loss och gick självmant till polisen.

– Det är en bra och riktig flicka med sunda åsikter som nu ska skiljas från Rolf, då hon inser att hon inte kan leva ett laglydigt liv så länge äktenskapet varar. Hon bör ha en villkorlig dom.

– Ja, det är en bra flicka och jag skulle vara glad om ni ger henne villkorlig dom, inflikar Rolf. Hon har ju inget annat brott gjort än ätit av den mat som jag stulit. Hon följde mig av kärlek och det är klart att hon på rymmarstråten måste äta av den mat jag stulit.

Inte heller åklagaren har något emot att Alice får en villkorlig dom.

Sedan är det Rolfs tur och han hörs om sina personliga och ekonomiska förhållanden.

Lennart Printz framhåller att Rolfs brott rör sig om närmare hundratalet inbrott; en organiserad brottslig verk-

samhet alltså. Han kritiserar också resultatet av den gjorda sinnesundersökningen och anser att skäl till strafflösdning inte föreligger.

Försvarsadvokat Persélius anser i sin tur att full bevisning inte presterats i två allvarliga åtalpunkter; stölden av plånboken och skottlossningen i Tegelvreten. Han påpekar att polisman Svensson har lämnat motsträviga uppgifter i sina rapporter och misstänker att det var för att han skämdes över att huvudlöst ha skjutit bort sin ammunition.

– Inbrottens antal är inte det viktigaste, menar Persélius. Vi måste se till motiven. Att han rymde från Vångdalen berodde huvudsakligen på misstankar om hustruns otrohet. Sedan var han tvungen att livnära sig genom inbrott. Han stal endast för att uppehålla livet.

Olof Persélius framhåller också att Rolf självmant erkänt flera brott.

– De nya erkännandena gällde endast inbrott där hustrun varit medhjälpare, replikerar Lennart Printz. Rolf ville sätta fast sin fru med anledning av att de nu är ovänner och beslutat skiljas.

Innan rättegången är över håller i tur och ordning åklagare Printz, Persélius och Rolf sina slutanföranden.

Artikel i Expressen med rubriken: ”Tumba-Tarzan höll lovtal till sin fru.” På söndagsmorgonen även en artikel i Dagens Nyheter om rättegången.

Svenska Dagbladet och Stockholms-Tidningen har slutat att rapportera om paret Johansson.

Dom i mål B 654/1954 meddelas torsdagen den 23 juni på tingshuset i Stockholm, nästan på dagen ett år efter skottlossningen i Tegelvreten mellan Gösta Svensson och Rolf Johansson.

Lennart Printz redogör för Rolfs 95 begångna brott, Alices 13 brott och avslutar med Amandas och Eskils främjande av flykt.

Rolf erkänner alla brott utom ett, plånboken, och häradsrätten tror på hans version om vad som hände vid Tegelvreten; att han bara sköt ett skott upp i luften och hotade Svensson genom att hålla pistolen framför sig.

Något annat går inte att bevisa, så det blir bara ”hot mot tjänsteman” av det.

Greta Hermanruds rapport om sinnesundersökningen läses upp. ”I utlåtandet förklaras, att det ur medicinsk synpunkt finnes skäl för en strafflindring enligt 5:e kap. 6:e paragrafen strafflagen”, men ”särskilda skäl till straffnedläggning enligt sistnämnda lagrum föreligger enligt häradsrättens mening icke”.

Alice erkänner också vad åklagaren lägger henne till last, dock inte att hon varit vakt åt Rolf.

Hon menar att hon bara uppehållit sig i närheten och rätten betraktar också hennes brott ”främjande av flykt” som ringa. Hon har begått gärningarna under stark påverkan av Rolf, menar den.

Amandas och Eskils brott är av mindre farlig art och av jämförelsevis ringa belopp. På grund av den nära släktskapen mellan Rolf, Amanda och Eskil finner rätten brottet ”vara att bedöma som ringa och förskylla endast böter”.

Straffen blir 3 år och 6 månaders straffarbete för Rolf Johansson för hot mot tjänsteman, främjande av flykt, brukande av falsk urkund, misshandel, stöld, grov stöld, försök till grov stöld och häleri.

Alice Johansson får 10 månaders straffarbete villkorligt för främjande av flykt, ringa urkundsförfalskning, med-

hjälp till grov stöld och häleri. Hon får inte utan tillstånd av övervakare lämna sin nuvarande arbetsanställning eller ta annan anställning och hon ska bo i bostad som godkänns av övervakaren.

Amanda Johansson får 100 dagsböter à 1 krona och hennes make Eskil 100 dagsböter à 2 kronor. Båda för främjande av flykt.

Expressen har en artikel samma dag: "Tumba-Tarzan fick 3 år. Hela familjen dömd i dag" och tidningen skriver kort om domarna.

Dagen efter är det midsommarafton och i Dagens Nyheter finns en liten, mycket liten, notis om Rolfs och Alicés straff.

Det är de sista raderna för året om någon i familjen Johansson från Tumba söder om Stockholm.

Rolf Eskil Johansson som genom häradsrättens domen den 23 juni -55 dömts för grov stöld m.m. till tre år sex månaders straffarbete med avdrag har innevarande dag i vittnes närvaro inför mig förklarat sig avstå från talan mot domen såvitt angår honom ådömt ansvar och medgivit, att straffet må verkställas, vilket jag härigenom får meddela.

Kronohäktesavdelningen vid centralfängelset å Långholmen, den 25 juni 1955.

Lennart Andersson

Sex dagar senare, fredagen den 1 juli 1955, fyller Rolf "Tumba-Tarzan" Johansson 30 år.

Historien om Tumba-Tarzan slutar praktiskt taget i och med denna rättegång 1955.

Alice och Rolf Johansson och deras två barn skiljdes åt för alltid.

Rolf satt av sitt straff och gjorde i framtiden inga fler större brott, även om han var långt ifrån hederlig i allt han företog sig.

I fängelset blev han vegetarian. Under några år arbetade han aktivt för djurskyddet och mot djurplågeri och reste runt i landet och höll föredrag.

Tillsammans med Hedvig Torhillen skrev han boken ”Vi båda”, som kom ut 1958. Där berättade Rolf om en del av sina brottsliga handlingar, framförallt om tiden i Norrtälje med Olle, men utvecklade även sina tankegångar om naturliga födoämnen och att leva närmare naturen.

Även om Rolf fick bra kritik för sin berättarteknik, erhöll inte boken som helhet bra recensioner och försvann snart från bokhandelsdiskarna.

De närmaste femton åren tog Sune och kanske framförallt Olle över huvudrollerna i familjen och fick de stora och svarta rubrikerna i dagstidningarna. Sune fick smeknamnet ”Lill-Tumba” och Olle döptes av tidningarna till ”Lill-Tarzan”.

Äldste brodern Rolf ”Tumba-Tarzan” Johansson blev aldrig mer så här omskriven och frågan är om han borde blivit det. Så här sa hans advokat Olof Persélius under rättegångens slutanförande:

– Myten om Rolf Johansson från Tumba som någon ”Tarzan” måste helt avlivas. Det är fråga om en fullkomligt vanlig person, men behäftad med komplex från barndomen och med djupa bekymmer för sin familj.

Legenden Rolf ”Tumba-Tarzan” Johansson avled 1978.
Men myten dog inte.
Den levde vidare och har levt vidare ända till i dag.

IV

*Man är skyldig de levande hänsyn,
de döda endast sanningen.*
Voltaire

*Varför inte så gärna säga rent ut:
det finns ingen sanning –
det finns bara åsikter.*
Hjalmar Söderberg

Jonny Graan:

”Det är konstigt att han gjorde sån... Roffe var väl den första kändisen nästan. Då var han en gangster. Men han var ju egentligen ingen gangster, utan hade aldrig lärt sig annat än att ta för sig käk och sånt som han behövde, skulle jag tro. Roffe vart en myt, men jag tror nog folk tyckte mera synd om honom.”

*

Lennart Printz:

”Det är rätt egendomligt att det kan bli en myt omkring det här, men det beror nog på pressens sätt att behandla det. Det var skäligen enkla bovar. Det var ingen särskild myt heller, men journalisterna hade ju kalas ett tag.

Myten försvann ganska snart i Tumba. Rolf försökte blåsa upp det som en Robin Hood-historia, att han stal från dom rika och gav till dom fattiga.

Det gick aldrig hem och det var oriktigt också.”

*

Rolle Ståhlström:

”Det blev en myt för att tidningarna drog upp det så.

Sen fanns det väl en viss förståelse för den där killen hos många. Han levde ett fribrytarliv och det appellerade till många människor, som många människor gärna skulle vilja vara. Jag skulle gissa det.”

*

Nils Magnus "Massi" Svensson:

"Dom här tre grabbarna gjordes till samhällets fiende nummer ett, men dom var bara inne i sommarstugor och stal mat och sånt där. Det var ju inget att hatta med egentligen.

Men Tumba-Tarzan var ett bra rubrikord och det blev en myt runt dom."

*

Sune Bergman:

"Rolf hade jag inte så mycket med att göra. Det var mest Lundin som hade honom.

ÖK Hedberg träffade Rolf långt efteråt. Dom hade suttit i dikesslätten och pratat och då hade Rolf visat någont han hade skrivit. Hedberg sa när han kom in: 'Fan, grabben är ju inte dum. Vad han är duktig på att skriva. Det är synd att han inte lägger ner sina krafter på det. Det är huvud på honom', sa han.

Sune var längst utav dom, han var väl 1,83. Olle var 1,78 och Rolf 1,76. Olle var stark, den där pang-på-typen. Rolf var mera en snackare. Det var han som dirigerade det hela. Sune stod ofta och tittade under lugg.

Jag tyckte om Olle på sätt och vis. Han hade väldigt rart sätt när han skrattade. Han var nog den som var vid bästa vigören också. Han rörde sig väldigt snabbt. Det syntes att han var van att fara fram.

På sätt och vis var dom skogsmänniskor, åtminstone Olle tror jag. Rolf var det minst. Han låg mer åt det andra hållet. Men Olle hade en väldig känsla för naturen. Han var vaken och uppskattade att det var liv i skogen. En gång när vi var ute pekade Olle över en mosse: 'Titta, en älg, vad roligt att få se något vilt.'

Han hade ju suttit inne ett tag då. Men han var van att iaktta.

Jag hade både Sune och Olle sen som utredningsman. Vi skulle ha in Olle i en Mercedes en gång och han spjånade emot. Nån knyckte till honom och han skrek: 'Aj fan, ni bryter sönder mig. Är Bergman här?' skrek han. 'Vad är det', sa jag. 'Dom bryter av benen på mig, säg åt dom att inte ha ihjäl mig.' 'Jamen', sa jag, 'lugna ner dig då så går det bra.'

Jag har inget minne av att jag har vart direkt osams med dom nån gång. Om man gör klart för dom att man sitter på ena sidan och dom på den andra så är det inga problem.

Jag har alltid försökt varit just mot dom. Man ska behandla dom som man vill bli behandlad själv. Att dom gör brott, det är upp till dom, men dom får också förstå då att det är mitt jobb att försöka utreda det.

Vet man reglerna brukar det gå bra."

*

Alexander Söderman:

"Rolf och jag umgicks inte regelbundet. Var och en hade sitt att göra, men ändå, man träffades. Varje gång man såg honom så hälsade man ju och snackade och så där.

Jag minns ett tillfälle då jag bodde i Tumba. Han hade stannat till med sin bil och var full och hade ett fruntimmer med en liten unge och en stålvajer runt bilen, så inte dörrarna skulle åka upp. Det var något fel med bilen och han kom in till mig och bad om hjälp. Jag skällde på honom, 'du ska inte supa när du kör bil och du har unge här och fan, ta hand om dina grejer'.

Jag skällde på honom, men det gick inte. Men jag för-

sökte i alla fall, han fick väl bli förbannad. Han var snäll, han skrattade bara, han höll ju med. Då skjutsade jag hem dom.

Man träffade honom och han berättade ibland. Dom väsnades och dom härjade och dom slaktade en ko. Det är ju bara att gå och ta en ko i en hage och slakta och såga itu i säckar och ta hem. Ja, det gjorde dom och det berättade han.

Det är inget fel på grabbarna egentligen, dom har råkat hamna på fel sida. Jag tyckte dom var väldigt snälla och rara. Om man inte vill inrätta sig efter något, då blir följden det där. Det gick inte att inrätta Roffe. Han är ju född så och det rår han inte för.

Dom var naturmänniskor och inte intresserade av stämpelklockor. Jag vet att det var svårt för Roffe. Det gick inte. Vad blir det då? Man måste stjäla till maten. Fri såsom fågeln står det i visan. Dom kanske hade rätt.

Han ville väl inte leva i skogen, det var väl inte så bekvämt. Men han var inte bortskämd, så det gick det med. Det var ju en situation han var påtvingad. Men jag tror inte han led direkt. Han kunde nog inrätta sig i det där, men han ville väl inte... ja, dom gick ju hem och sov hemma och så fort dom såg en polisbil så sprang dom in i skogen. Dom hade varningssignaler.

Allt det där beror på hans sätt att vara och det rår han banne mig inte för. Hade han inte haft det sättet då hade han inte varit så där. Men den rara och fina människan, bara det att han inte skulle skjuta någon människa till exempel. Jag vet inte, vi behöver kanske såna också.

Nej, det vete fan förresten. Han var en parasit i samhället, det var han. Han kostade ju mycket. Om Svensson

hade skjutit honom hade det kanske varit att befria samhället.

Du vet, har man levt ihop så länge och pratat med honom, så är det så mycket man vill berätta. Men det finns inte just nu. Men jag vill att sanningen ska komma i dagen. Det är inte den rätta bilden som kommer ut och nu när han inte finns längre, så kanske det vore bra för hans efterlevande om den kom ut.

Jag tycker det var en bra kille på många sätt. Han var väldigt rar, det var han.”

*

Rune Engström:

”Vi köpte en stuga i Skäcklinge 1951, så vi var ganska nära grannar med ’Tarzans’.

Vi tror att vi åtminstone någon gång hade besök av dom, att dom gjorde inbrott, men det är man ju inte säker på. Det förekom ganska mycket inbrott där ute då, så det är mycket troligt att grannarna också hade inbrott. Och det är väl troligt att Tarzan-bröderna gjorde något av dom inbrotten.

Inte tror jag vi var rädda inte. Nej, det var vi säkert inte. Visserligen reste dom livsfarliga vapen vid något tillfälle, men jag tror inte vi reflekterade över det på det sättet. Det pratades så klart mycket om dom; man konstaterade att det stod i tidningarna om dom. Det var dom mest kända i trakten.

Sen hörde vi på avstånd att dom tog den här killen när han bodde ute i skogen. Det är djupa skogar där alldeles inpå och han skulle väl hälsa på sin mamma. Det förstod polisen, så dom tog honom då. Det är väl egentligen det största minnet vi har utav det hela.

Jag själv har aldrig sett nån av dom, men min fru stötte på Tumba-Tarzan en gång. Hon plockade bär på den där tomten, men det var efter att huset brändes ner och dom hade flyttat därifrån. Hon höll på och plockade på den tomten och då kom han och påpekade att det inte var hennes mark. Men han var mycket trevlig att prata med, säger min fru.

Det är väl det enda.”

*

Börje Carlsson:

”En gång kom jag ihåg var det en utav Entorparna som stack från polisstationen. Vi hade ett kök där han skulle få sitta och vänta ett tag. Då lämnade dom väl honom obehövad ett litet ögonblick och det behövdes inte mer förrän han öppnade fönstret och hoppade ut. Det var på nedre botten i en gammal tvättstugebyggnad på landsfiskalens gård som vi hade som polisstation. Han hoppade ut på baksidan och sprang och det var vinter, det var snö, så vi kunde följa fotspåren. När dom upptäckte det där fick vi jaga efter.

Det var Sune Bergman och jag, det minns jag, och vi gick genom samhället och uppför ett berg på östra sidan om Dalvägen som han hade kutat uppför. Men vi fick inte tag på honom.

I Vårsta kom jag ihåg att vi var ute. Där hade dom sett nån utav bröderna bland husen och vi var ute och hittade fotspår i snön och sprang efter honom. Men herregud, vi fick ju aldrig tag i dom. Sen kom fotspåren på nåt ställe där det var en massa andra spår och så försvann dom. Man kunde inte följa längre.

Ja, det var då, som sagt.”

*

Roland Pettersson:

”Rolf var en duktig musiker, men det fick han ju inte fortsätta med så många år.

Egentligen var det väl ingen fara med Rolf, Sune var väl värre och Olle var värre. Det var väl dom verkliga busarna, utav dom där tre egentligen. Dom var mycket, mycket tuffare.

Jag har träffat Rolf några gånger, senast på sjuttitalet, men Olle har jag inte sett sen dom gamla goda tiderna, höll jag på att säga. Nej, det har jag inte gjort.”

*

Gösta Larsson och Jan Asterö.

JA: Jag har ett roligt minne från tiden i Björkhaga skola. Dom hissade upp en cykel i flaggstången, sen körde Pingel (Olle. Förf. anm.) HD:n runt flaggstången och så stack han iväg.

GL: Dom åkte ju till plugget på den. ”Nu åker Olle hem med motorcykeln!” ”Det skiter jag i”, sa Olle, ”då kommer jag inte tillbaks.”

JA: Vi yngre fick hänga dom hem på motorcykeln och det tyckte man var skönt. Olle skjutsade mig hem en gång. Då var inte morsan glad, det kommer jag ihåg. Och sen var man alltid nyfiken när det var polispådrag, men vi visste ju att dom inte var farliga. Det var bara skoj. Det var en hobby för dom att gäcka polisen. Dom kunde ju allt sånt där.

GL: Dom hoppade bara upp i ett träd och satte sig och sen gick polisen under och letade efter dom. Där satt dom i åtta timmar och höll knäpp tyst. Dom hade kojor lite här och var.

JA: Dom byggde kojor som vi fick lattja i, så vi hade ju aldrig några problem. ”Här har ni fina kojor att leka i”, sa dom till oss.

GL: Dom var finurliga. En koja låg i ett kärr och man måste gå på exakt rätt ställe, annars kom man inte ut i kobjan utan sjönk rakt ner. Dom var jävligt kluriga så där.

JA: Men jag minns att lärarna sa till oss att vi inte skulle umgås med dom, speciellt vi som hade nära hem till dom.

GL: Det där tutade dom väl i alla mer eller mindre. Det var ett jävla sätt egentligen.

JA: Jag tycker man ska poängtera att dom inte på något sätt var våldsamma.

GL: Dom var inte dumma heller. Ingen av dom. Roffe kunde ställa sig och plocka isär nånting som han aldrig hade sett och sen plocka ihop det igen. Dom var självlärd, genier egentligen om man tänker efter. Jag menar, deras sammanlagda skoltid var väl inte tre år...

JA: Jag skulle nog tro att dom i alla fall gick första, andra och tredje...

GL: ... och en bit av fjärde klass. Sen kom den där tiden när dom var hemma när dom ville. Man vart ju inte klok på det där riktigt; dom var ju aldrig i plugget och dom fick hoppa in där det fanns en plats. Det var taskigt mot dom egentligen, om man ska vara ärlig. I dag skulle det aldrig ha gått att göra så. Nog fan är det lika mycket samhällets fel som grabbarnas att det blev som det blev.

JA: Killarna var snälla. Dom gjorde aldrig nåt mot omgivningen, varken mot barn eller äldre. Dom skadade aldrig nån människa, möjligtvis i självförsvar om dom blev retade.

GL: Det var synd om dom från början. Dom hade inte så roligt hemifrån. Men där i Entorp var man inte så mycket. Man vågade inte.

JA: Nej, man gick mest förbi och tittade. Det var en viss spänning över det.

GL: Men Roffes fru minns jag, och ungarna.

JA: Jag kommer ihåg dom också, men man var aldrig i kontakt med dom. Man gick inte gärna vägen förbi deras hus, för dom hade schäferhundar. Om jag inte minns fel så hade dom två.

GL: Och ibland tre. Dom hade ju inga pengar att köpa några jyckar för och jag kommer ihåg en kväll när Roffe kom med en jycke och sa: "Den här är alldeles ny, jag vet inte vad den heter." Det var en fin schäfer och den jycken hade han kvar sen. Den måste han ha snott nånstans. Jag kommer ihåg det där väl.

JA: Jag tycker det är intressant att dom aldrig fick tag på dom. Dom visade sig på olika platser, men när polisen kom dit så var dom borta.

GL: Det som var mest roligt var det där med jyckarna. Hundarna rörde aldrig dom. Roffe var otrolig. Han klapade hunden på huvudet och sa åt den att gå hem. Då gick hunden åt andra hållet bara.

JA: Ja, dom hade ju schäferhundar själva.

GL: Det är märkligt att folk var rädda för dom, för dom var snälla. Dom kunde visserligen sparka sönder en automat och ta ut allt godis, men sen delade dom ut det bland småungarna.

JA: Men dom som kom från Stockholm med omnejd och hade sommarstugor här var mer eller mindre förbannade, för dom förstörde ju när dom gick in och skulle ta

mat. Ändå hörde man aldrig talas om att dom gick bärsärkagång.

GL: Dom var skogsmänniskor mer eller mindre. Dom stal lite mat i sommarstugor och i dag skulle man gap-skratta åt det. Dom åt som regel upp maten som fanns och drack ur brännvinet och låg och kvartade en stund och sen var det inget mer. I regel var det väl ett fönster som var trasigt och en massa konservburkar som var uppättna. Men det är klart, städade gjorde dom väl inte efter sig, det vet man ju, men för övrigt var det inget.

JA: Sen tror jag att polisen inte hade så mycket att göra. Det kom fram ibland att dom tyckte att det här var roligt. Var det nånting och nån hade ringt så var det dom. Killarna fick aldrig vara i fred. Dom var hela tiden jagade. Var det inbrott nånstans i nån sommarstuga, så blev dom misstänkta.

GL: Dom vart misstänkta vare sig dom hade gjort det eller inte. Dom vart beskyllda för det helt enkelt.

JA: Dom hade setts i omgivningen så någon och då var det genast en misstanke mot dom. Det behövde ju inte vara dom utan...

GL: Jag tror inte heller att folk i gemen ringde och sa att dom sett dom. Jag tror det var en konstruktion av polisen också.

JA: Mot slutet var det ju hysteri. Polisen jagade upp det hela. Det kan man ju konstatera i dag.

GL: Det kom ut en tidningsmurvel och poliserna var märkvärdiga. "Vilka jävla baddare vi är, det är farliga typer det här och ...". Det var ju så. Poliserna var lite stöddiga. Det var väl inte så där vanligt då, det där med att dom jagade Roffe i skogen och det. I dag skulle dom ha garvat åt

det. Det var ju i stort sett sommarstugetjuvar. Dom rensade kåkar och hade förråd och tält och grejer överallt i skogarna. Det var liksom en mani. Dom behövde inte grejerna. Dom kunde ju varken kåka upp eller härbärgera det. Men dom vart så upphaussade så folk trodde dom var livsfarliga. Det var riktiga pådrag. Tittar man på det från alla håll blir man nog full i skratt många gånger.

JA: Poliserna sa att dom var farliga och skrämde upp folk.

GL: Polisen jagade upp alltihop själva för att dom skulle bli märkvärdiga. Det var ju inget annat. Det där dom snacka om att skjuta tror inte jag ett dugg på. Det var snuten som sköt.

JA: Jag vet i alla fall att dom hade såna där knallpolverpistoler och sköt med, och ollon förstås. Men det var ju aldrig nånting som var farligt.

GL: Nej, det var det inte utan det var en rädd snut som sköt i stekpannan och som ville skjuta skulden på dom. Jag kan svära på att det var så. Men det var lite Vilda Västern här i Tumba då. Det var en jävla tjuvjagning. Det var bara att gå ut och ta nåt och gräva ner skinn och ben fort som fan och iväg med köttet. Så var det. Roffe hade snaror ute, det vet jag. Han snarade fasan och hare.

JA: Det var många som livnärde sig på att jaga. Det var populärt och inga problem. Det gjorde alla.

GL: Men dom var inte alls så där taskiga som folk målar ut. Dom hade många bra sidor, och hade det tagit en annan vändning från början så hade det aldrig blivit något. Jag säger så här, jag skyller alltihop på snutarna för dom målade upp allt och vilka hjältar dom var själva. Dom var ju ute nästan fyra, fem dagar och jagade dom med bilar

och helikopter och hundar. Dom vart ju livrädda. Så dom höll sig undan av rädsla för dom trodde dom skulle bli skjutna.

Olle Johansson är den enda i familjen Johansson som lever i dag. Eskil, Amanda, Rolf, Alice och Sune är alla döda.

Olle bor tillsammans med femton katter i en uttjänt stadsbudsbus i en skogsbacke i utkanten av Tumba. Där har han bott i tre år nu. Bussen saknar vatten, avlopp, elektricitet och övriga bekvämligheter och Olle måste vintertid köpa fotogen för att hålla varmt.

Han är sjukpensionär sedan fem år tillbaka och blind på ett öga. Hans hobby är att reparera bilar och cyklar. Olle får ingen bostad av kommunen, ingen vill ha honom i en lägenhet.

Hans dröm är att bo i ett eget torp och att starta en cykelverkstad. Men Olle får ingen hjälp. Samhället, Botkyrka kommun, vill inte veta av honom.

”Jag har bott lite överallt, flackat runt, bott inne i stan också, men för det mesta har jag varit här i Tumba. På den tiden jag sköt kassaskåp och hade pengar kunde jag åka runt lite i Norge, Finland och Danmark. Annars har jag aldrig varit långt ifrån trakten.

Jag har bara haft en egen bostad. Den hade jag i över tio år, men sedan blev jag vräkt för att jag inte kunde betala hyran. Det är över tio år sen nu. Jag har inte haft nån bostad sen dess. Det var ett jävla hundliv att vara torpare förr

i tiden, men så är det inte i dagens läge. I dag är det väl det bästa sättet att bo på.

Jag har flera stycken uppfinningar som jag ska bygga så småningom och som jag tror kommer att ge en massa pengar. Men hade jag pengar nu skulle jag först och främst köpa en bit mark och starta en rörelse i liten skala av något slag så att jag hade mat för dagen, och anställa några personer så dom fick jobb. Vilken rörelse som helst som bar sig, med bilar eller framförallt trampcyklar.

Det är en bra affär, det är bättre än att hålla på med bilar. Det är mera förtjänst på det.

Jag har suttit inne i femton år, tror jag, men inte sedan 1970. Det får jag lov att säga, att både utav fängelsepersonalen och utav brottslingar så har man legat bra till tack vare namnet Lill-Tarzan. Det har man gjort. Dom äldre tjänstemännen på fängelserna vet att man inte är någon våldsverkare, utan en ordentlig människa egentligen. Man har fått alla förtroendeuppdrag och så på kåken. Där är man betrodd. Det är skillnad mot polisens inställning.

Just när man har suttit inne har man haft nytta utav det namnet, men man har ju ingen nytta av att ligga bra till i ett fängelse. Ute i samhället har det varit tvärtom. Jag har inte direkt något ont av folk, men man har ju sett inställningen dom har. Det skrevs om mig i tidningen för ett tag sen och då var det flera så kallade skötsamma människor som kom fram till mig på torget och sa: 'Vafan, har inte du frysit ihjäl än?' Dom hälsade med att säga det. Det är en konstig inställning dom har. Det är precis som dom går och väntar på att man ska frysa ihjäl här i skogen.

Det är en del som ska bråka. Det är precis som det kommer tillbaks till den tiden som var förr, det är nästan som i

Vilda Västern, dom ska utmana mig och spöa mig. Det är väl en fjäder i hatten om dom har kunnat gjort det. Det är obehagliga saker som händer. Det är som att namnet gör att det blir så.

Tjuvskytte? Ja, under kriget sköt vi älg här och allt som fanns och sålde och gav bort också för den delen. Då köpte landsfiskalen och alla dom här prominenta personerna och då gick det bra. När dom ska ha själva och är inblandade i det är det inget brottsligt, men sen skulle samma människor sitta och döma en några år senare för just det. Så där tokigt är det med allting.

Vår hund Tarzan fick jag i julklapp tror jag och då var den en valp. Sune fick ett dragspel. Det var farsans dragspel. Han var duktig på att spela dragspel och fiol. Farsan var från Roslagen och spelade på dansbanorna där uppe. Jag har hört sägas efteråt av såna som kände farsan, att när han kom till en dansbana där Jularbo spelade, så begärde alltid Jularbo att farsan skulle spela istället. Sen gick han och satte sig och lyssnade. Farsan var jävligt duktig.

Farsan och Roffe hittade Tarzan i skogen. Modern, en finsk stövare, hade varit ute och drivit och valpen hade följt med. Den var liten och hittade inte hem. Dom fick höra en valp som ylade och tjöt ute i skogen, så dom gick ut på natten. Den var ett riktigt vilddjur. Den bet både farsan och brorsan i skogen på natten. Den hade varit ute några dygn kanske. Dom tog hem den och fick veta vem det var som ägde den. Roffe fick valpen och den tydde sig väl egentligen mest till honom. Så det blev så att när Roffe flyttade från Entorp till Vretarna, så sprang hunden dit och bodde där. Sen kom han hem till Entorp mellan varven.

Han var nästan vild. Han tog rådjur och harar och all-

ting själv. Han levde vilt. Han kunde springa flera dar i sträck. Vi visste att den sprang fort, för det gick inte att köra ifrån den med bil eller motorcykel på vägarna här uppe. Jag minns när man körde bil i åtti, nitti och han sprang förbi. Då kastade han upp grus på vindrutan! Det var någont otroligt! Jag har aldrig sett en vinthund eller nånting som har sprungit så fort som den. Han var som en gepard! En gång sprang han ikapp två rådjur och slog omkull dom. Det gick med en jävla fart. Det var meningen att vi skulle försöka få med den på hundkapplöpningar, men det vart ju aldrig av. Vi blev bjudna femtusen för hunden. Det var mycket pengar då, men vi ville inte göra oss av med den.

Vi var jagade hela tiden. Jag var i alla fall jagad ända från 1952 och praktiskt taget fram till 1970. Man var jämt på rymmen, fick aldrig muck ifrån nåt straff. Men man tänkte inte så mycket på att man var jagad, det var en fråga om att leva vidare istället.

Jag var i Bergslagen vid ett tillfälle när jag var på rymmen. En kompis till Roffe hade ett torp där uppe och på sommaren skulle jag få följa med dit och ta det lugnt. Jag var ju jagad, alla kände igen mig.

Jag satte upp tältet på en liten äng där ute i skogen. På morgonen kom en polishelikopter och stannade mitt ovanför tältet. Det var han som hade bjudit dit mig som hade angivit mig! Jo visst, vilka jävla idioter! När brorsan Sune och hans tjej åkte därifrån på kvällen blev dom stoppade och fick sitta över natten hos polisen, bara för att dom inte skulle kunna meddela mig att dom hade fullt pådrag där uppe och skulle ta mig.

Jag hade inga skor på mig, men kläderna för övrigt hade jag väl på mig. Jag for ut ur tältet och hela skogsvägen

utanför var fullpackad med polisbilar. Åt andra hållet var det stora kalhyggen, så där kunde jag inte springa. Jag var tvungen att ta mig över den där vägen. Det gick knappt. Jag var tvungen att hoppa över en av bilarna. Dom såg mig när jag sprang och jag hade helikoptern över huvudet, men jag kom därifrån. Sen så måste jag över stora landsvägen och där var det också fullt med polisbilar. Det var stora skogar bortåt och jag sprang med helikoptern efter mig. Ett par timmar hade jag den över mig och dom hade kontakt på radio med hundpatruller som gensköt genom skogarna. Jag såg dom och hörde dom också, men lyckades komma undan. Jag sprang tills bensinen tog slut i helikoptern, så dom var tvungna att landa! Så jag klarade mig därifrån.

Jag väntade ett par dar och gjorde inbrott i ett torp för att få tag på mat. Sen stal jag en vespa i det där torpet tidigt en lördagsmorgon. Jag räknade med att dom skulle komma ut dit och dra slutsatsen att jag hade åkt därifrån. Jag räknade så och gömde den i skogen. Jag väntade ett par dar till och sen gick jag ner till nån järnvägsstation och tog tåget.

Vilket pådrag dom måste ha haft! Jag hade inte gjort nånting. Jag var på rymmen ifrån Svartsjö tror jag och hade inte gjort ett enda brott, som dom visste om, som jag var efterlyst för. Tror du inte, tre, fyra dar efter att dom kom med helikoptern, så satt det poliser på järnvägsspärrarna och sålde biljetter. Dom skulle ha tag på mig helt enkelt!

Jag tror jag kom ner till Lindesberg. Jag var så trött så jag satt och somnade på tåget. Hade jag inte gjort det hade jag väl sett dom och hoppat av innan tåget stannade och sprungit. Men dom kom in på tåget och väckte mig. Hela kupén var full med snutar! Det var en historia det också.

Det var lite jävligt att springa med en helikopter ovan-

för huvudet, när man visste att dom hade kontakt med hundpatruller som kunde komma från vilket håll som helst och helikoptern kunde dirigera dom. Men det var bara att lita på att man hade hörsel och syn och kunde springa så fort så man klarade sig.

Det var mycket djur i Bergslagen. Älg, rådjur och tjä-der skrämde jag upp på flera platser, så hundarna tog fel spår. Dom spårade hellre älg än dom spårade mig.

Om jag var rädd? Nej, varför skulle jag vara det? Jag var inte rädd på det viset, men visst var man rädd för att folk, och polisen också, var desperata. Vad ska jag säga, dom var rädda och kunde göra vad som helst i ren rädsla. Samma sak som med en hund som kan bitas när den blir rädd och som en råtta som trängs in i ett hörn, den försvarar sig och biter. Så var dom. Så var polisen och andra människor också som var ute och sköt med mausexgevär när dom såg nån ute i skogen. På det viset var man rädd att det skulle kunna hända nåt.

Man var alltid vaksam och det var precis som om man utvecklade ett sjätte sinne. Jag vet många gånger man var hos bekanta och kompisar och kände på sig att snuten skulle komma och gick ut. Direkt efteråt kom snuten och gjorde husundersökningar. Det hände många gånger.

Mitt öga? Jo, jag sköt med en gammal revolver, som var omgjord så man kunde använda niomillimeters ammunition. Jag sköt väl flera hundra skott och den blev utmattad med tiden. Den gick sönder till slut. Det var för svagt stål i den för det. En bit utav patronhylsan slog in i ögat så jag blev blind. Det var sextifem det hände.

Jag satt på Långholmen i flera omgångar under femti-talet, men jag rymde aldrig därifrån. Roffe rymde därifrån

och blev tagen på Hornsgatan, men Sune rymde från kronohäktet och klarade sig därifrån. Vi träffades ute då. Jag var redan på rymmen.

Det är flera år sen jag var där. Då hade dom rivit nästan alltihop. Jag träffade en kille som hade varit där och tagit en celldörr.

Jaså, ska det bli vandrarhem där? Man får väl vandra förbi nångång och titta på det.”

*

”Ann”:

”Våra fosterföräldrar talade aldrig elakt om honom eller våran mamma, men dom talade heller aldrig väl om dom. Kom dom på tal, så var det det att det är ingenting att prata om eller ingenting att bry sig om. Dom är så slarviga, han jobbar inte och så vidare. Dom var liksom en sämre klass helt klart. Då var det ju inget läge att prata.

Som vuxen har man förstått ett och annat, för så fort det var nåt på löpsedlarna om dom när dom höll på så hade våra fosterföräldrar ett himla sjå. Rätt var det var så dök dom upp vid skolan och hämtade oss. Man hajade ju inget. Varför kommer dom? Dom hämtade och lämnade och hämtade och lämnade vid skolan så vi inte skulle se löpsedlarna och bilderna. Dom måste ha haft ett himla sjå. Det höll dom på med i alla år.

Fast det visste ju inte vi då, utan det har man fattat sen.

Min syster och jag var på ett sommarställe när jag var fjorton och hon var tolv. Det var först då som jag fick veta hur det var, att han höll på med kriminella saker, var tjuv helt enkelt. Men min syster visste inte, hon ansågs fortfarande för liten då, men dom tyckte att jag måste veta det så att jag skulle kunna hålla henne undan från löpsedlarna.

Det damp ner en Dagens Nyheter i den där stugan och jag fick försöka hitta på nåt sätt så hon inte skulle få tag på tidningen. Så var det alltså.

Jag minns att det handlade om pappa för dom som hade den där bondgården stod och gapade över tidningen och tyckte, 'åh, vad snygg han är'. Ja du, tänkte jag...

Jag kände inte alls igen öknamnet Tumba-Tarzan. Det sa inte mig nånting. Jag hade aldrig hört det och hade jag hört det så hade jag definitivt inte förknippat det med nåt som rörde mig. Jag kände ju igen det från hundens namn, men jag visste inte.

Jag hade i alla år hört att han var en sämre sort, att han inte skötte sig och inte ville arbeta, men jag vet inte, jag vart väl inte så himla... det var ingen chock i alla fall, det var det inte, fast det var förenat med så himla mycket... ja så där, det får man naturligtvis inte tala om och så vidare och det är jättehemligt och allt så där. Men det lär man sig att leva med.

Men det som är svårt att lära sig leva med är när man upplever att man vill träffa sin pappa, men att hela den sociala ställningen gör att det inte går.

Det är precis som med Olle. Jag upplever detsamma vad gäller honom. Jag vill träffa honom. Jag önskar Olle allt gott och blev väldigt glad när jag fick veta att han tar hand om så många katter. Jag antar att det är så kallade sommarkatter som folk 'glömmer kvar' efter semestern. Det är underligt att så många människor inte förstår att djur har egenvärde, utan behandlar dem som saker.

Jag ville träffa min pappa, men det gick inte. Det fanns hela tiden.

Sen jag blev vuxen hade jag naturligtvis kunnat göra

det, men då fanns hela tiden det där i bakhuvudet; nej, det är nog som dom säger, det är bäst du aktar dig, han kanske bara kommer hit och ska ha pengar jämt sen, passa dig. För det var ju sånt dom körde med. Han gjorde väl så också antar jag. Han kom väl till folk och ville ha pengar kanske. Och eftersom jag misstänkte att han använde droger, då vet man ju, då är ju människor oberäknliga. Då kunde han ju lika gärna hängt på mitt lås. Och så hela tiden det där att man inte ville förknippas med nån kriminell. Det bara är så. Är det så att det själs nånting på en arbetsplats, så är risken väldigt stor att det tittas på den som...

Det är hemskt. Det bara är så. Man måste vara noggrann vad man har för släktingar och bekanta.

Och nu är det för sent.

Jag har blivit lurad kan man säga, för det hade ju gått att träffas. Så visst känner man sig lurad på det viset att man tycker att dom överdrev. Dom kunde låtit oss träffas. Men jag kan inte klandra dom. Dom såg det från sin synpunkt. Dom trodde det var bäst. Nuförtiden vet man lite bättre. Barn älskar ju sina föräldrar hur dåliga dom än är och man längtar efter dom även om man har det bra där man är. Man kan ju älska fler föräldrar.

Jag tror jag såg mamma senaste gången när hon jobbade på Långbro sjukhus tillsammans med sin mamma. Det var väldigt svårt, för hon hade inte tid så lång stund. Hon hade en uniform på sig minns jag och bodde i ett litet rum och så skulle min syster och jag få träffa henne som hastigast. Men det vart nog hastigare än det var menat och det berodde väl på hennes arbete antar jag. Hon kom väl inte ifrån. Det var en sån där hopplöst svår situation när man står och kramas och kramas och kramas och man bara möts

och skiljs. Jag minns att vi satt i bilen sen och grät och grät och grät och vinkade till henne.

Det var en fullständigt hopplös situation och vi såg henne aldrig mer.

En sak som man aldrig får reda på är om dom har försökt att få kontakt med oss och har blivit stoppade. Det är nåt som man aldrig får reda på. Men jag har undrat många gånger jag om dom inte gjorde det eller hörde av sig eller...

När mamma dog återsåg jag min mormor. Hon var precis som förr och det var underbart att träffa henne igen. Vi hade i alla fall några år tillsammans innan hon dog. Det var faktiskt härligt, för hon pratade gärna om Alice och Rolf.

Pappa såg jag sista gången på en släktings begravning 1975, men då blev det inte av att vi pratade.

Jag kan inte påminna mig att han spelade fiol, men däremot spelar min syster fiol nu. Hon är oerhört musikalisk. Jag började spela blockflöjt, men jag slutade med det. Där avbröts min karriär. Men vi har det i blodet.

Det är ju ingen reklam att vara släkt med honom om jag säger så, men på nåt vis har jag en känsla av att jag gör nånting för honom. Jag vet att han älskade djur och det gör jag också. Jag jobbar dessutom med djur, så det känns på nåt sätt som att jag fortsätter nånting som han höll på med. Och det hoppas jag att han ser. Och det här med djuren är ju ingen påverkan. Tvärtom så visste vi ingenting och ingen människa har försökt att påverka mig. Djur har jag alltid älskat. Det känns som att vi har en kontakt där. Det måste vara medfött eller nåt arvsanlag.

Det låter som att han var lite filosof och jag har också den läggningen att tänka och grunna. Så det ärver man nog

sjutton. Det är tydligt.

Däremot det där arbetsskygga och kriminella, dom gerna fick jag inte, men det kan ju också hänga ihop med uppfostran. Både jag och min syster blev pedantiskt ärliga. Inte minsta fläck fick komma på våra namn och då blir man nästan överdriven istället.

Hans namn är ingen reklam. Det är inte nån reklam att vara Tumba-Tarzans dotter. Det får liksom inte komma nån fläck på, på något vis. Man måste vara välsedd.

Och att arbeta. Det har man i sig från början, att det gör man bara. Det är inget snack om det. Men det kan ju vara uppfostran. Hade man växt upp med honom hade man kanske blivit likadan.

Det är bara så, att jag aldrig nånsin har skämts över hans uppträdande eller vad han har gjort. Aldrig nånsin. Att man har tagit avstånd har bara varit tvunget. Men jag har aldrig skämts och det gör jag fortfarande inte, trots att man alltså själv är sån att man gör bara inget oärligt. Man tar inte tio öre från nån.

Jag kan ändå inte skämmas över honom eller nån av dom. Det bara är så.”

ROLF JOHANSSON BLEV en myt och legend redan under sin livstid och få svenskar har som han fastnat i svenska folkets medvetande.

Sommaren 1954 blev Rolf Johansson Tumba-Tarzan med hela svenska folket när han flydde från ett fängelse genom att hoppa ut från ett fönster på andra våningen och hamna i en björk. Tillsammans med sin hustru Alice levde Tumba-Tarzan i skogarna på Södertörn och i Roslagen under några månader. De jagades av polis och militär med k-pistar, pistoler, gevär och hundar och av tullkryssare och helikopter. Ändå lyckades de komma undan.

Efter en omskriven skottduell mot polis kallades Tumba-Tarzan allmänt för desperado. Men hur gick det egentligen till? Sköt Tumba-Tarzan mot polisen?

Vem var han? Varför blev han den han blev?

Rolf Johansson avled 1978. Men myten Tumba-Tarzan levde vidare och lever än i dag.

TUMBA-TARZAN FRI SOM FÅGELN reder ut bakgrunden till Rolf Johanssons legendomsusade liv och tidningarnas smått hysteriska skrivelser. Vi får träffa polismän, åklagare, journalister, grannar, vänner och släktingar samt Olle "Lill-Tarzan" Johansson, den ende i familjen som ännu är i livet. Alla berättar de om Tumba-Tarzan.